

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

Zgodaj se je začel beg možganov

Dr. Matjaž Kmecl v Sevnici o potih slovenskega naroda — Slovenci tudi pomagali Dunaju ustanovljati univerzo — O jugoslovanstvu in jugoslovenarstvu

SEVNICA — »Bili smo ambiciozni, vse mogoče smo delali, ustanavljali univerze po Evropi. Dunajsko univerzo so pomagali ustanovljati Kranjci in dokumentirano je, da je tam bila prvih 200 let tretjina študentov in profesorjev iz naših krajev. Vse to smo znali, doma pa tega nismo napravili,« je v zelo zanimivem predavanju o potih slovenskega naroda povedal prof. dr. Matjaž Kmecl, član predsedstva CK ZKS, na srečanju delavcev vzgoje in izobraževanja v Sevnici.

Kadarkoli poskušamo Slovenci ohraniti svojo kulturno in narodno identiteto, smo zelo hitro označeni za separatiste, je ponazoril Kmecl z očitkom ilircev iz leta 1838, ker je nastal velikanski odpor v Čopovem in Prešernovem krogu, da bi se podredili zahtevam novega ilirstva. Do leta 1918 se pojavlja vprašanje, kje nam je živeti. Ali še naprej v okviru monarhije, ki je dajala razmeroma slabo izkušnjo, ali pa naj se združimo z južnoslovanskimi brati v enotno državo. In tako smo kot sorazmerno suverena skupnost prišli v skupno kraljevino. Zanimivo je, da smo v to kraljevino pripeljali tudi svojo vojsko,

okrog 30.000 vojakov in svoje lastno vojno letalstvo. Najbolj znana akcija tega letalstva je bila spet kulturna, ko je vojno letalo na Cankarjev grob odvrglo venec. Zelo kmalu je bilo tega vojnega letalstva konec.

Po letu 1918 se pojavljata dve zamisli: jugoslovanstvo in jugoslovenarstvo. Jugoslovanstvo v federativnem smislu: združenje enakopravnih, suverenih narodnih skupnosti, tudi bolj ali manj državno samostojno formiranih, in na drugi strani jugoslovenarstvo kot kulturna zamisel jugoslovanstva; se pravi asimilacija, pretopitev v neko enotno nacionalno kulturo — isti jezik, isti narod. Takrat vznikne krilatica: en kralj, en narod, en jezik!

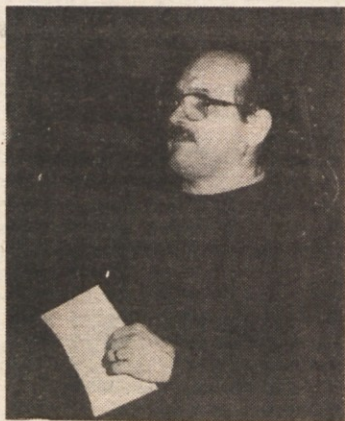
Po Kmeclovih besedah Slovenci

nismo bili nedovzetni za to reč, kajti celo Župančič je v začetku tridesetih let napisal tisti znani esej o Adamiču in smehu, v katerem je trdil, da je Adamič

• Leta 1941 se po besedah dr. Kmecla pokaže zelo drastično, da je, žal nično, tisto temeljno upanje v kraljevino Jugoslavijo, da bomo z njo imeli vojaško dovolj trdno in utemeljeno obrambo svojega obstoja zoper masivni nemški pritisk, ki je dotlej tudi že trajal svojih 150 let. Kajti vse skupaj se je hitro sesulo in slovenski NOB se začne avtohtono. Z vojsko okrog 42.000 vojakov spet pridemo v novo Jugoslavijo, nekako s prepričanjem in entuziazmom, da je to popolnoma nova skupnost narodov in narodnosti v novi državi in da je normalno, da se vsi združimo zlasti v tistih rečeh, ki se nam zdijo življenjsko pomembne.

slovenski pisatelj ne glede na to, da piše angleščino. To pa pomeni, da se narodno bistvo kaže pri umetniku ne glede na jezik, v katerem piše. Takrat je prišlo do velikanskega razburjanja, do polemike, nastane Vidmarjev esej o narodu in tako naprej. Skratka, začne se ta novodobna polemika, kaj je to narod, zastavi narodnostno vprašanje in spraševanje kaj smo mi Slovenci.

P. PERC

Matjaž Kmecl med predavanjem v Sevnici

KOLPE SKORAJ NI VEČ

OSILNICA — Kolpe skoraj ni več. Kar je od nje ostalo, ni reka, še potoček ne. Tako nizkega vodostaja te reke ne pomnijo ljudje, ki žive ob njej, že desetletja. Padavin že dolgo ni, ne dežja in ne snega. Nizka voda bo gotovo škodljivo vplivala tudi na ribji stalež.

USPEŠNO TUDI ZA DOLENJSKE TEKSTILCE — Pred tednom dni se je na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani končal letošnji sejem mode, na katerem so se dobro odrezali tudi naši tekstilci. Ljubljanskega zmaja so za svoje izdelke prejeli v Novoteksu, Lisci, Jutrjanki in Beti. Slednja je prejela tudi nagrado revije Jana za njihovo kreatorko Ano Marijo Vernik. Nagrado za kreacijo pa je prejela tudi ekipa iz Lisce. Na sliki: pred njihovimi »mrtvimi« modeli z izzivalnim ženskim perilom je bilo vselej dovolj občudovalcev. Več o modnem sejmu in novi modi v propagandni prilogi. (Foto: J. Pavlin)

Demokrati so še brez kompasa

Dimitrij Rupel na sestanku v Kočevju — Trdnega programa demokratična zveza še nima — Program odvisen od želja in zahtev članstva — Člani tudi komunisti

KOČEVJE — »Kaj Slovenska demokratična zveza (SDZ) je in kaj bo, je odvisno od vas, ki boste njeni člani,« je v uvodu svojega nagovora na pripravljalen sestanku za ustanovitve podružnice SDZ v Kočevju 20. januarja poudaril, dr. Dimitrij Rupel, predsednik SDZ.

Slovenska demokratična zveza naj bi pripravila prostor, na katerem bi se Slovenci svobodno politično izražali, za kar doslej ni bilo zadostne možnosti. Zveza bo samo slovenska, drugi narodi

ma ambicij, da bo postala stranka, ampak bo delovala v okviru SZDL. Vanjo se lahko vključijo vsi, tudi komunisti.

VODJA SDZ V KOČEVJU — Na pripravljalenem sestanku za ustanovitve podružnice Slovenske demokratične zveze v Kočevju je prisotne seznanil s programom te zveze dr. Dimitrij Rupel, ki je odgovarjal tudi na vprašanja udeležencev tega sestanka. (Foto: Primc)

Iz razgovora je bilo čutiti, da SDZ še nima bolj določenih ciljev. Vse bo odvisno od predlogov in zahtev članstva. Glavni cilj je le, da bi ljudje lahko svobodno izražali svoja mnenja in da bi tako mobilizirali vse ustvarjalne sile naroda za njegov napredek.

Na sestanku so delili tudi Programsko izjavo Slovenske demokratične

Avto cesta naj ne zastruji pitne vode

Brežičani zahtevajo zavarovanje rezervata na Krškem polju

BREŽICE — Avto cesta se ne zažre bliža in v krajevni skupnosti Čatež ob Savi je v drugi polovici februarja napovedana prva javna razprava v občini. Krajan, ki jim bodo odvzeli zemljo, porušili hiše in gospodarska poslopja, bodo zahtevali točne odgovore na svoja vprašanja. Občani, ki niso neposredno prizadeti, pa bodo hoteli vedeti, kakšne so druge posledice gradnje za sedanje in bodoče rodove tega dela Slovenije.

Za vse posege, ki na kakršenkoli način spreminjajo življenje v krajih ob avto cesti, zahtevajo Brežičani temeljito obrazložitev, da bodo pravočasno ukrepali, dokler je mogoče omiliti posledice nujnega zla. Predsedstvo občinske konference SZDL odločno vztraja pri zahtevi po učinkoviti zaščiti rezervata pitne vode med Skopiciami in Krško vasi, čeprav to podražuje gradnjo.

Brežičani tudi ne pristajajo na to, da bi kopali material za nasipe na gorjanskih pobočjih in s tem skazili krajinsko podobo. Graditelji se bodo morali zadovoljiti z gramozom iz savskega korita in površin, ki jih bosta poplavlili akumulacijski jezери bodočih savskih elektrarn. Laiki težko predvidijo škodo, ki jo prinašajo taki posegi, zato je predsedstvo OK SZDL predlagalo zborom skupščine imenovanje strokovne skupnosti, da se bodo strokovnjaki pogovarjali iz oči v oči.

J. TEPPEY

OB SOBOTAH DEŽURNI VRTCI?

NOVO MESTO — V Novem mestu tehtajo predlog, po katerem naj bi ob sobotah organizirali drugačno otroško varstvo, kakor ga zagotavljajo vrtci med tednom. Novost je v tem, da bi v času kurilne sezone ob sobotah delali le t. i. dežurni vrtci, medtem ko vsi drugi te dneve ne bi sprejemali otrok. Tak način dela bi, kot ocenjujejo, pomenil za vzgojno-varstvene ustanove precejšen prihranek. S predlogom so se seznanili tudi delegati občinske skupnosti otroškega varstva, ki so vztrajali, da je treba pobudo dodatno osvetliti s primerjalnimi podatki.

J. PRIMC

Rozačarani nad šolsko zakonodajo

Mnenje učiteljev Posavja

KRŠKO — Do konca februarja bo pripravljen predlog treh novih zakonov s področja vzgoje in izobraževanja, vendar pa je že sedaj jasno, da bo potrebno pripraviti nove zakone, za katere so projekti že naročeni. Kljub temu pa so na seji medobčinskega sveta SZDL za Posavje preteklo sredo razpravljali o položaju vzgoje in izobraževanja po sprejetih dopolnilih in spremembah teh zakonov.

Gre za zakone o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja, o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju ter zakona o pedagoški službi. Večina razpravljalcev se je strinjala, da novi zakoni ne prinašajo nič novega v šolski vsakdanjik, zlasti pa zakoni ne bodo spremenili materialnega položaja šolstva, ki je vse težji. V krški občini menijo, da zakon o svobodni menjavi ni več potreben, saj šole iz tega naslova ne dobijo nobenega pravega denarja. Tako kot drugi Posavci se tudi oni zavzemajo za enotno prispevno stopnjo za srednje izobraževanje, čeprav je le malo možnosti, da bi s tem predlogom prodrli. Po mnenju razpravljalca iz Krškega tudi zakon o pedagoški službi ne prinaša nič novega, kvečjemu nejasnosti. V Sevnici so rozačarani nad zakonom o pedagoški službi in zakonom o usmerjenem izobraževanju, saj je treba ločiti nadzorno službo od svetovalne, medtem ko o zakonu o svobodni menjavi dela menijo, da je nedorečen, v njem je premalo ponujenih rešitev. Vsekakor pa, so menili, dosedanje pripombe iz razprave niso bile dovolj upoštevane. Menili so še, da osnovna šola skoraj ni omenjena v novih zakonih, čeprav so se ekonomske in družbene razmere v zadnjih letih bistveno spremenile, z njimi pa so se spreminjale tudi programska in delovna izhodišča osnovnih šol, kar več stane, denarja pa ni. To je še posebej očitno v zadnjem času, odkar šolam reže kruti intervencijska zakonodaja.

Na seji so obravnavali tudi delovanje delavskih univerz, ki tudi še nimajo dorečenega svojega položaja znotraj izobraževalnega sistema. Delavske univerze, ki bi lahko opravljale pomembni servis za združeno delo, ne bi smele biti več prepuščene trgu.

K vsemu temu je treba vsekakor dodati, da nova zakonodaja ne bo prinesla sprememb za posavsko srednje šolstvo, zdaj pa so v njem vsi tisti programi, ki jih je možno imeti. Spremembe pa bodo v samoupravnih splošnih aktih srednjih šol, zato so se v Posavju ogreli za to, da bi imeli en sam zakon za vse izobraževanje.

J. SIMČIČ

Potuhnjena samozavest

Slovenci se najbrž še nikoli nismo tako kot sedaj zavedali svoje narodnostne samobitnosti in bogate kulturne dediščine, izročila naših razumnikov, razpršenih po vsej Evropi. V še ne tako davni preteklosti je bilo profesorjev in učenjakov s Kranjskega toliko, da bi jih lahko zbrali za veliko in zelo ugledno univerzo, je dejal prof. dr. Matjaž Kmecl na srečanju delavcev vzgoje in izobraževanja v Sevnici. Slovenci smo se običajno kar preveč potrpežljivo prilagajali vsem, ki so prihajali v naš, očitno bolj prehodni kulturno-civilizacijski prostor. In vse to je ustvarilo neko potuhnjeno, skrito skupnost, ki pa je do današnjih dni ostala preveč drobnjarska in predvsem premalo samozavestna. Prav samozavest in odločnost pa pogrešamo še dandanes, ko se mora Slovenija bolj samostojno uveljaviti v Evropi. Toda žalostno dejstvo, da shirano jugoslovansko gospodarstvo grozi, da bo potegnilo pod vodo še tisto nekaj zdravega, tudi slovenskega, ne navdaja z velikimi upi, če po naravi bolj črnogledno slovensko dušo. Tudi podatek, ki ga je obelodanil Unesco, da najmanj v Evropi dajemo za izobraževanje, nas bi moral bolj zasketi pri srcu. Brez tega, bistveno večjega vložka v znanje, kulturo in druge takomenovane družbene dejavnosti, ki jih nekateri prevečkrat pribijajo na sramotilni steber porabe, ne bomo ujeli razvitega sveta. In potem seveda ne bo več pravih razlogov, niti za — potuhnjeno samozavest.

P. PERC

KOČEVJE SE PRIDRUŽUJE BOJKOTU

KOČEVJE — Izvršni odbor Obrtnega združenja Kočevje je sprejel sklep, naj vsi obrtniki kočevske občine bojkotirajo uporabo novih poslovnih knjig, ki jih je predpisala decembra lani republiška uprava za družbene prihodke. Obrtniki so se za ukrep odločili na podlagi psoveta predsednikov slovenskih obrtnih združenj, ki je bil 17. januarja letos. Kočevski zasebniki so o svojem sklepu obvestili občinsko upravo za družbene prihodke in občinski izvršni svet. Odgovorili so tudi seminar za vodenje poslovnih knjig, ker menijo, da zaenkrat ni potreben. Dokler se ne bo zadeva uredila, bodo vodili poslovne knjige po starem.

-vd

SEMINAR O INOVATIVNEM POSLOVANJU

TREBNJE — Občinski sindikalni svet Trebnje prireja v sredo, 1. februarja, seminar za direktorje in vodstvene delavce o inovativnem poslovanju. O inoviranju upravljanja, poslovanja in tehnologije bo govoril Marjan Ferš, izvedenec za industrijsko lastnino, o preskoku v inovativno družbo pa bo predaval dr. Matjaž Mulej, o temi »naše podjetje« pa bo vodil razpravo še Franček Ribič, sekretar republiškega odbora za inovativno dejavnost pri RS ZSS.

RAZSTAVA LIKOVNIKOV POSAVJA

SEVNICA — Predsednik občinske zveze kulturnih organizacij Sevnica Jože Novak je prejšnji petek v galeriji na sevnškem gradu odprl razstavo del 19 likovnikov Posavja. Dela je izbrala strokovna žirija, v kateri sta bila dr. Cene Avguštin, umetnostni zgodovinar in Andreja Koblar, umetnostna zgodovinarica ter strokovna sodelavka ZKO Slovenije. Ob otvoritvi razstave, ki bo odprta do 3. februarja, je zapel Dekliški orkester KUD Anton Umek-Okiški iz Boštjana.

SVETI ANTON PRAŠČKAR — Takole veselo je bilo na sv. Antona dan prejšnji teden v zidnici Gazvodovih v Hrušici. Eni redkih so, ki niso pozabili na stari običaj, ki pravi, da je sv. Anton zavetnik praščev. Navada je zato, da na njegov god nanosijo k njegovemu oltarju krač in klobas, v kostanjeviški okolici, denimo, pravijo, da je treba na oltar dati prvo desno kračo. Običaj je bil, da so kmetje na ta dan živini dali prost dan, v jasli so ji nametali najboljše seno, češ naj tudi živina ve, da goduje njen zavetnik. S klobasami in kračami so sv. Antona minuli torek počastili tudi Gazvodovi s prijatelji. Ne pomnijo, da so na njegov god 17. januarja kdaj doslej lahko zunaj plesali in peli kar v srajah. (Foto: B. Budja)

VREME

V drugi polovici tedna se bo nadaljevalo suho in dokaj toplo vreme z meglo po dolinah in kotlinah.

»Podganji komunizem«

Akademik dr. Boško Glušević je v Budvi izjavil, da vodi Slovenija napadalni koncept nacionalnega gospodarstva in na ta način izvaja nekakšen rop stoletja, seveda nasproti drugim jugoslovanskim federalnim enotam. V zadnjih štirih letih je Slovenija povečala svoj delež v družbenem proizvodu Jugoslavije z 18 na 22 odstotkov in tako ukradla (besede dr. Gluševića) preostanek države najmanj 2,2 milijarde dolarjev. Kaže torej, da suverene republike ne smejo povečevati deleža v družbenem proizvodu skupne države. Ali drugače rečeno, vse štiri od sebe, kišta piva, pečen odojek in plošča Lepe Brene. Dokler gre, potem pa skupinska smrt v bedi. To, kar je kolega Igor Guzelj imenoval »podganji komunizem«.

Vendar Slovenci še nismo dokončno vrgli puške v koruzo, delamo tako, kot da bi bil imenovan komunizem samo slaba šala. Jože Smole je na primer v Kobarku nam (še bolj pa Italijanom) izjavil, da Jugoslavija kljub prepirom ne razpada, res pa da je, da naši prepiji v tujini vzbujajo začetne. Italijani so zdaj menda pomirjeni, mi pa še ne. Ko to pišemo, namreč še

ni bilo srede, ko naj bi vodstvo ZK Jugoslavije razpravljalo, za kakšno Jugoslavijo so pravzaprav jugoslovanski komunisti.

V pripravi na obračun se še naprej vrste predvsem srbski napadi na predsednika predsedstva CK ZK Stipe Šušteršiča. Na seji beogradskega mestnega komiteja (torej ne v kakšni zakotni vasi) je bilo rečeno: »Človek kot Stipe Šušteršič, ki ima tako odklonilno stališče do Srbije in ki jo tako hudo sovraži, ne more biti vodja jugoslovanskih komunistov. Beograjski in srbski komunisti zahtevajo tudi izredni kongres.«

Nekoliko drugače je zavrelo v Makedoniji. Vevčanci, prebivalci vasi, katere staro in mlado so pred poljudnim letom z električnimi palicami zaradi nekakšne vode pretepali pripadniki posebne enote milice, so se preselili pred poslopje občinskega komiteja ZK v Strugi in zahtevajo njegov nepreklicen odstop. Struški občinski veljaki naj bi bili tisti, ki so priklicali pendreke in sicer poštnim ter predvsem delavim Vevčancem po vsej Makedoniji poskrbeli image upornikov iz sebičnosti. Vevčanci pa si

samo niso pustili vzeti vode za makedonski Neum, pri čemer jih je podprla vsa Jugoslavija. Resnica o vodi in Vevčanih bo prej ali slej znana tudi Makedoncem, dodati pa je treba, da so Vevčanci ljudje, ki si tak upor lahko privoščijo. Vse za delo sposobno je namreč v tujini, domov prihaja ženam, otrokom in staršem na stotice mark. Te pa so temelj ekonomske neodvisnosti vasi. Vevčanci imajo od svoje države in oblasti neodvisno blagostanje, zdaj pa so si zaželeli še malo resnice in svobode. Ni blagostanja brez svobode. Kaže, da bodo uspeli, v Strugi in Skopju je rahla panika.

Za slovensko presenečenje minulega tedna pa je poskrbel Miha Ravnik, predsednik naših sindikatov. Vprašal se je namreč, ali je sindikat to mesto v SZDL. In nadaljeval, da »sindikati nismo politična organizacija... nismo organizirani na osnovi ideologije, ampak interesa delavcev«. Vprašanje je, ali se Ravnik (doslej dokaj anemična politična figura) zaveda, kako neznanskega duha v steklenici skuša prekaliti na dan. Ali pa Ravnik to še kako ve in je kot zvest človek sistema samo pohitel s tistim, kar se bo prej ali slej nedvomno zgodilo. Če zadevo spremljaš v korak, ti bo težje ušla iz rok. Mogoče je tudi tretje. Da bo sindikat sindikat. Z Miho Ravnikom ali brez njega.

M. BAUER

Ogromen ideološki preboj

Mencingerjevo priznanje Mikuličevi komisiji

Če so razlike v Jugoslaviji tako velike, da je družbeni proizvod na prebivalca v Sloveniji sedemkrat večji kot na Kosovu, potem je možen oziroma upravičen obstoj različnih, seveda primerljivih gospodarskih sistemov, je dejal znani slovenski ekonomist dr. Jože Mencinger na šoli za vodilne delavce na Brdu.

Dokaj nepričakovano je dal priznanje Mikuličevi komisiji, ker je pri nas prva načela vprašanje lastnine. Povabljen k sodelovanju je dr. Mencinger, podobno kot dr. Aleksander Bajt, Mikuličevu povabilo odklonil, kasneje pa je ugotovil, da je komisija naredila več, kot je bilo moč od nje pričakovati. Prišlo je do ogromnega ideološkega preboja, ki ga ni nihče pričakoval. Komisija je poslela v temelj ekonomskega sistema, v

• DR. MENCINGER V NOVO MESTU — OK ZSMS Novo mesto in društvo sociologov in politologov Dolenjske bosta organizirala v sredo, 1. februarja, ob 18. uri v konferenčni dvorani hotela Metropol svobodno katedro o možnostih za jugoslovansko gospodarsko reformo. V razgovoru bo sodeloval dr. Jože Mencinger.

družbeno lastnino in samoupravljanje kot dve njegovi svetlini, in oba temelja našega sistema močno načela. Hkrati pa je prišlo do popolne teoretske zmede. Mnogi še vedno prisegajo na družbeno lastnino in samoupravljanje, ne zavedajo pa se, da družbeno lastnino in trg kapitala ne gresta skupaj, kakor ne gresta po Mencingerjevem mnenju skupaj samoupravljanje in trg delovne sile.

Sedanje razmere so zelo nejasne, saj v Jugoslaviji niti tega ne vemo več, kakšen je naš družbeni proizvod. Poleg stagnacije je velika ovira inflacija, ki jo je moč ustaviti le z ustrezno denarno in davčno politiko. Zelo nesmiselno pa je napovedovati, kakšna bo letos inflacija, kajti v tako negotovih razmerah takšno napovedovanje ni več neškodljivo, saj vsi pričakujejo, da bo napovedana inflacija najmanj tolikšna, in to pričakovanje vgradijo v svoje ravnanje. (Glas)

NA SLABEM GLASU

KOČEVJE — Udeležba na predstavitvi knjige Janeza Janše »Na svoji strani«, ki je bila v dvorani srednje šole v Kočevju, je bila izredna. Mnogi so stali kar na hodnikih in v okoliških prostorih, ker pa ni bilo ozvočenja, so slišali le malo ali nič. Zato so nekateri glasno zahtevali, naj Janša na vprašanja odgovarja glasneje Janša pa:

»Ne morem. Veste, da sem na slabem glasu.«

P-c

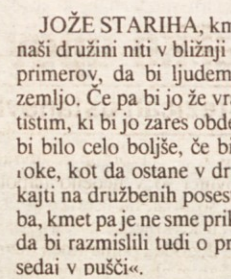
Naša anketa

Vrniti odvzeto zemljo?

Po vojni smo bili priča večkratnim zasokom v odnosu do zasebne kmetijske zemlje. Zlasti nemirno stanje je bilo od osvoboditve pa tja do sredine šestdesetih let. V tem obdobju so na nekaterih območjih v Sloveniji kmetje na razne načine in iz različnih vzrokov izgubili večje ali manjše dele svojih obdelovalnih površin, ki so postale družbena lastnina. Kaj se je potem s to zemljo dogajalo, je tudi znano. Postala je poligon za najrazličnejše poizkuse družbene kmetijske proizvodnje, ki so se v glavnem bolj klavirno končali, dele odvzete zemlje pa so dobili v našem celotnem prejšnjem lastniki ali tisti, ki so jo bili pripravljeni obdelovati. V zadnjem času se pojavljajo zahteve, naj bi to zemljo vrnili prejšnjim lastnikom, zlasti tistim, ki jo potrebujejo za smotno kmetijsko proizvodnjo in so jo pripravljeni obdelovati, za kar so tudi usposobljeni. Se več, tudi drugo zemljo v družbeni lastnini, ki leži neizkoriščena, naj bi ponudili v odkup ali v najem kmetom. Na prvi pogled je to vprašanje enostavno, saj se ujema z geslom zemljo tistemu, ki jo obdeluje, vendar pa se skriva v njem tudi določen politični naboj.

JANEZ JERMAN, kovinostugar s Tanče gore: »Sem polkmet, saj imamo doma zaščiten kmetij in veliko zemlje. Pametno bi bilo, da bi kmetom vrnili odvzeto zemljo, toda sam dobro vem, da samo zemlja še ni dovolj. Pri nas bi morali spodbujati kmetijstvo z različnimi olajšavami. Boli pa me, da ljudje niti v kmetijstvu, ki bi lahko imelo pomembno vlogo pri reševanju iz naše krize, ne vidijo bodočnosti, ker morajo svoje prideleke prodajati pod ceno.«

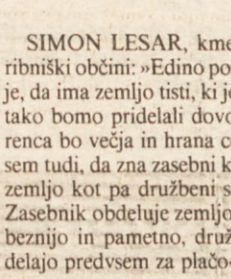
JOŽE STARIHA, kmet iz Draščev: »V naši družini niti v bližnji okolici ne poznam primerov, da bi ljudem po vojni odvzeli zemljo. Če pa bi jo že vračali, naj bi jo dali tistim, ki bi jo zares obdelovali. Mislim, da bi bilo celo boljše, če bi prešla v privatne roke, kot da ostane v družbenem sektorju, kajti na družbenih posestvih je vedno izguba, kmet pa je ne sme prikazati. Prav bi bilo, da bi razmislili tudi o privatni zemlji, ki je sedaj v pušči.«

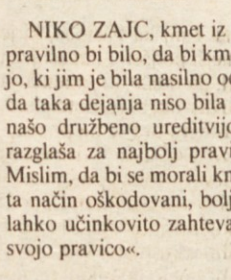
JÓZSEF SPRINGER, delavec v Novolesu, Podgora: »Menim, da bi morali še enkrat preveriti, kako je bila zemlja odvzeta kmetom, in jo tistim, ki so jo pripravljeni obdelovati, tudi vrniti. Dostikrat se namreč dogaja, da kmetom primanjkuje površin za racionalno kmetovanje, medtem ko leži lepa družbena zemlja v pušči. Seveda pa se enako dogaja tudi z zemljo, ki je v privatni lastni. Tudi tu bi morali napraviti več redov.«

IVAN KOZOLE, glavni direktor M-Agrokombinata Krško: »V naši delovni organizaciji je tudi nekaj take zemlje, ki je bila pridobljena z arondacijo. Vendar pa gre pri nas le za zelo majhne površine in takrat, ko je arondacija potekala, je bilo vse tudi pravno urejeno, tako da sedaj ne pričakujemo problemov v zvezi s tem. Če pa bi se pojavile kakšne posebne zahteve, jih bomo tudi sedaj reševali po pravni poti, se pravi prek sodišča.«

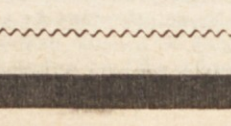
FRANC BUT, vodja pospeševalne službe TOK kmetijstva KG Kočevje: »Arondacija je imela smisel in bi bila vrnitev zemlje kmetom v nekdanjih parcelah koraj nazaj. Zemljo naj ima tisti, ki jo obdeluje. Na Kočevskem smo že leta 1982, se pravi precej pred ustanovitvijo kmečke zveze, začeli družbeno zemljo dajati tako imenovanim družinskim kmetijem. Nekatera območja občine smo celo že v celoti opredelili za kmetovanje na družinski način. Narobe pa je bilo, ko smo celo arondirano zemljo drobili in jo prepuščali nekmetom.«

SIMON LESAR, kmet iz Zapotoka v ribniški občini: »Edino pošteno in pametno je, da ima zemljo tisti, ki jo obdeluje. Samo tako bomo pridelali dovolj hrane, konkurenca bo večja in hrana cenejša. Prepričan sem tudi, da zna zasebni kmet bolje delati z zemljo kot pa družbeni sektor kmetijstva. Zasebnik obdeluje zemljo kot lastnik z ljubeznijo in pametno, družbeni kmetijci pa delajo predvsem za plačo.«

IVAN CURHALEK, živinorejec in kooperant brežiške Agrarie z Mostca: »Arondirano zemljo morajo kmetje dobiti nazaj. Plačevali so jim jo po sramotni ceni, poleg tega jih ni nihče vprašal, ali so jo pripravljeni odstopiti. V mislih nimam samo neobdelanih površin, ampak vsa zemljišča, ki so jih odvzeli kmetom. Zemlje imajo kmetje že tako premalo za dostojno preživljanje zato upam, da za vračanje ne bo ovir.«

NIKO ZAJC, kmet iz Boštjanja: »Edino pravilno bi bilo, da bi kmetom vrnili zemljo, ki jim je bila nasilno odvzeta. Zdi se mi, da taka dejanja niso bila nič kaj v skladu z našo družbeno ureditvijo, ki se navzven razglašala za najbolj pravično in humano. Mislim, da bi se morali kmetje, ki so bili na ta način oškodovani, bolje povezati, da bi lahko učinkovito zahtevali in tudi dosegli svojo pravico.«

DRAGO KOTAR, direktor M-Kmetijske zadrage Trebnje: »Lastništvo zemlje sploh ni pomembno. Takrat, v času arondacij, je bila zemlja psihološko gledano nič vredna, saj sta bila na pohodu deagrarizacija in policentrični razvoj, ko je vse s podeželja hitelo v tovarne. Danes pa se z zemljo ne potegujejo le čisti kmetje. Moram pa reči, da pri nas nismo zaznali kakšnih posebnih pritiskov ali želja, da bi arondirano zemljo vrnili. Naša KZ je skoraj vso zemljo, od blizu 500 ha, dala kooperantom, ker stremimo k smotnejši pridelavi hrane.«

V Kočevju so na Janševi strani

Janez Janša je v Kočevju predstavil svojo knjigo »Na svoji strani« — Protestna pisma iz Kočevja na naslove CK ZK Vojvodine, Srbije in Jugoslavije

KOČEVJE — Predstavitelj knjige Janeza Janše »Na svoji strani« je bila 20. januarja v Kočevju. Ob tej priložnosti je avtor odgovarjal na vprašanja poslušalcev o svoji knjigi in tudi o dogajanjih okoli ljubljanskega procesa proti četverici.

Dvorana je bila za to priložnost nabito polna. V uvodu je Janez Janša povedal, da je dobil prve vesti o protestih zaradi procesa prav po zaslugi Kočevja. To sta bila prispevka v Delu o protestnem shodu v Kočevju in kasnejši predlog delegatke iz Kočevja (Lea Oražem) v republiški skupščini, naj skupščina obravnava in razsvetli dogajanja v zvezi s procesom. Zato se je še s posebnim zadovoljstvom odzval vabilu na pogovor v Kočevje.

Večina vprašanj in odgovorov se je nanašala na že znane zadeve v zvezi s procesom in na današnja dogajanja v

• Z razgovora so poslali tudi protestna pisma CK ZK Vojvodine, Srbije in Jugoslavije, da slovenski narod ne dovoljuje, da se kdo meša v naše notranje razmere, dokler se sami vzdržujemo. Ne dovolimo niti blatenja obsojene četverice, saj je bil proces očitno montiran, in tudi ne napadov na vodilne slovenske politike in voditelje v naši republiki. Slovenski narod si bo pisal sodbo sam. Prisotni so s ploskanjem odobrili vsebino pism.

Sloveniji in Jugoslaviji. Zato naj na kratko ponovimo le nekaj Janševih odgovorov:

— Ni nas aretirala vojska, ampak slovenska policija. Del slovenske politike ima še vedno prevelik vpliv na re-

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že dolgo niso videli tako razburjenega kot na nedavnem sestanku s slovensko turistično ministrico Bogomilo Mitič in glavnim direktorjem Kompas Egonom Conradijem. Tema vroče razprave je bila, kdo bo na bodočem novem mejnem prehodu v Šentilju zgradil svoj objekt: ali Kompas ali mariborsko gospodarstvo. Gre kajpada za velike denarje, saj so izračunali, da bi ob tako velikem prometu, ki gre čez Šentilj, bilo mogoče z malo poslovnega posluha in pametno naložbo zaslužiti letno najmanj 20 milijonov mark — če bi od vsakega potnika izžrli samo eno marko.

Mariborčani predlagajo gradnjo

M. PREDAN

Vroči Šentilj

Maribor hoče tudi devize, ne le slab zrak in prometno gnečo

MARIBOR — Čeprav velja predsednik mariborskega izvršnega sveta Ivan Čuk za zelo temperamentnega človeka in na sestankih svoj temperament tudi pogostokrat dokazuje, ga celo tisti, ki ga dobro poznajo, že

kmetijstvo

Odškodnino bo prejelo 2.000 ljudi

Kar četrtini manj kot 40 tisoč dinarjev

METLIKA — Škoda, ki jo je v preteklem letu v metliški občini povzročila suša, znaša 10 milijard 659 milijonov dinarjev, kar je 217,7 odst. družbenega proizvoda občine Metlika. Odškodnina, ki jo je zaradi tega deležna ta občina, pa je poltretji odstotek od ocenjene škode, torej dobrih 250 milijonov. Od tega je republiški solidarnostni sklad Metliki že nakazal okrog 230 milijonov, ostalih 20 milijonov pa pričakuje v kratkem. Od tega denarja bo okrog 10 milijonov dobil družbeni sektor, ostalo vsoto pa bodo razdelili med zasebne lastnike zemlje, in sicer med tiste, ki plačujejo davek od kmetijskih zemljišč, torej od negozdnih površin. Teh pa je v metliški občini 2.168. Višina odškodnin bo različna, od 10 tisočakov do 1,2 milijona dinarjev. Kar četrtina vseh upravičenih bo prejela manj kot 40.000 din. Sicer pa bodo vsi kmetje te dni po pošti prejeli dobropis, s katerim bodo lahko dignili v kmetijski lekarni ali v prodajalni kmetijske zadruge v Logu repromaterial.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V ponedeljek so že prodajali regrat, in to merico po 1.000 din. Kilogram solate je veljal 7.000 din, korenja in krompirja 2.000, črne redkve in kolerabe 2.500 in čebule 2.000 din. Skuta je veljala 6.000 do 9.000 din kilogram. Kilogram jabolko so prodajali po 1.500 do 2.500, hrusk in grozdja po 3.000 in mešanega suhega sadja po 6.000 din. Kilo ovčirkov je bilo moč dobiti za 8.000 din, ajdove moke za 7.000 in medu za 15.000 din, medtem ko je stala enaka mera krvavic 10.000 din. Smetana je bila po 5.000 din lonček ali po 10.000 din liter. Jajca so prodajali po 700 do 800.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 189 do 3 mesece starih prašičev in 27 starejših. Prvih so prodali 126, in to po 9.000 din kilogram žive teže, in drugih 12. Cena slednjih je bila 6.000 do 6.500 za kilo žive teže.

Kmetijski nasveti

Nova obogatitev knjižnice

Kmečki glas izdal še štiri strokovne knjige

Čeprav se v njih nekatere teme ponavljajo, bodo v strokovni javnosti dobro sprejete štiri nove knjige, ki jih v svoji knjižnici za pospeševanje kmetijstva izdalo in založilo CZP Kmečki glas v lepi nakladi 5.000 izvodov. Konec koncev znanje naglo zastareva in ga je treba stalno dopolnjevati. Na prvem mestu velja omeniti delo dr. Toneta Tanjška Pšenica, ki je prava mala monografija o strateško najpomembnejši poljščini današnjega časa in preteklosti. Sokrat je pred 22 stoletji dejal, da nihče, ki zanemara probleme pšenice, nima sposobnosti, da postane državnik, to je motto pisca, ki je sestavil knjigo, kakršne slovenska strokovna literatura še ne pozna. Prof. dr. Mirka Leskoška, vztrajnega borca za uveljavitev družinske kmetije, kot najbolj za življenje predvsem in primerne proizvodne enote v slovenskem kmetijstvu, kmetom ni več treba posebej predstavljati. Že pred desetletjem je napisal zelo uporabljivo knjigo Praktično gnojenje, zdaj pa je takratne strokovne napotke še dopolnil s sodobnimi izkušnjami in raziskavami. Njegovo novo delo Gnojila in gnojenje ne bi smelo manjkati na nobeni kmetiji. Dobrodošla bo tudi knjiga Prehrana in krmljenje prašičev, ki jo je napisalo več avtorjev: dr. Karl Salobir, dr. Janez Verbič, inž. Florian Peperko, dr. Jasna Stekar, inž. Franc Grum, dr. Miroslav Štruklec in dr. Joža Urbas. Njeni nasveti so usmerjeni predvsem v krmljenje prašičev z domačo krmo in jo zato republiški center za pospeševanje kmetijstva še posebej priporoča. V farmerski prašičereji smo zašli v slepo ulico zaradi nerazrešljivega problema uničevanja naravnega okolja in je izhod samo kmečka reja, če bomo hoteli imeti več svinjskega mesa. Na koncu naj omenimo še tradicionalni Kmetijski priročnik, ki prinaša novo znanje z nekaterih aktualnih področij, kot so pridelovanje zdravilnih zelišč, soja, foliarno gnojenje, steklina ipd. Skupaj z drugimi tremi knjigami je vsekakor vreden izdanega denarja.

Inž. M. L.

Hribovski svet nezadržno umira

Agoniji še ni videti konca — Ugotovitve s posveta na CK ZKS — Kmetijstvo samo ne zmore bremen — Gre tudi za vzdrževanje krajine in za slovenstvo

LJUBLJANA — Hribovska kmetija že vse povojno obdobje počasi, a vztrajno nazaduje. Ljudje bežijo za boljšim zaslužkom v dolino, polja pa neustavljivo in nekontrolirano zarašča gozd. Izgubili smo že skoraj tretjino kmetijske zemlje — po oceni kar 240.000 ha — in če se bo tako nadaljevalo, bomo po gozdnatosti prehiteli še prvo evropsko deželo Finsko. Na dveh tretjinah slovenske zemlje živi samo še 200.000 ljudi, zato pa so ekološko vse bolj preobremenjene doline, kjer se gnete velika večina Slovencev.

Da so razmere še slabše, imamo zemljiško strukturo fevdalne družbe. Povprečne kmetije so se od predvojnih 8,3 ha zmanjšale na borih 5,5 ha, kar še dodatno slabi njihovo gospodarsko moč. Zemlja prehaja v neemetijske roke, k temu pa pripomore tudi vikendarska mrzlica, ki je še bolj razdrobila posest.

Vsa ta dejstva so že dalj časa znana, vendar očitno niso nikogar dovolj resno skrbela. Pač, bilo je nekaj zamisli in programov, ki pa niso dali večjih rezultatov. Brez splošne družbene podpore in tvorne kmetijske politike kmetijci sami niso mogli dosti narediti. Čeprav ni ali vsaj ne bi smelo biti več nikakršnih ideoloških ovir in bilo to prej naloga izvršne oblasti, se je problemov hribovskega kmetijstva lotila Zveza komunistov. Posvet, ki je bil prejšnji teden na CK ZKS, naj bi bil — v slogu našega političnega dela — prelomnica, ki bi zasukala tok stvari v pozitivno smer.

Veliko upov za kmetov jutri

V Brežicah ustanovili kmečko zvezo za občino

BREŽICE — Dvorano restavracije pri Blagovnici so v nedeljo napolnili kmetje, ki so prišli na ustanovni občni zbor Slovenske kmečke zveze v občini. Zanje je ta dogodek pomemben mejnik, ki jim ob zahtevah za agrarno reformo, za utrjevanje družinskih kmetij, odpravo desethetarskega zemljiškega maksimuma in prenehanje vseh vrst monopolov v kmetovto škodo napoveduje boljše čase, možnost, da si bo kmet sam krojil usodo, o kateri so do zdaj odločali drugi.

Člane iniciativnega odbora so udeleženci z glasovanjem potrdili za člane začasnega odbora občinske zveze do rednih volitev. Predsednik je Anton

Čas za kaj takega je zdaj primernejši, kot je bil kdajkoli doslej. K revitalizaciji, ponovnemu oživljanju hribovskega kmetijstva, lahko mnogo prispeva splošno sproščanje podjetniške pobude. Če bo le-ta v nekaterih predelih Slovenije še spodbujena z uvedbo davčnih olajšav, posojil, beneficiranih obresti ipd., bo, kot je na posvetu dejal predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije, kapital tudi v hribe krenil za dobičkom. Seveda ni moč ničesar narediti brez ljudi, ki na hribovskem območju živijo. Glede tega se imamo kaj naučiti v sosednjih deželah, zlasti v Avstriji in Italiji, kjer so s pomočjo gorskih skupnosti sprožili razvoj, ki je ob državnih pomoči rastele tudi sam iz sebe.

Pri nas se na splošno misli, da je gospodarska učinkovitost v večjih središčih večja kot v manjših, natančneje raziskave pa je pokazala, da to sploh ni res. To je dodatni razlog, da bi lahko uvedli manjše obrate bliže hribovskemu kme-

Zelo kritični so bili do temeljnih organizacij kooperantov, češ da tam ne kmetje, delovne organizacije in sodi odločajo o položaju kmeta, o cenah njegovih pridelkov, o usmerjanju kmetij in drugih življenjsko pomembnih vprašanjih.

Menili so, da bi v Posavju zadostovala ena sama kmetijska zadruga, če bodo sosedje enakih misli. Administraciji se bodo izogibali, želijo kmetovto zadrugo, prek katere bodo zahtevali uravnoteženje cen kmetijskih pridelkov in repromateriala. Udeleženci so se zavzeli tudi za uresničevanje ekoloških zahtev, kakršne postavljajo zeleni. Eden redkih starejših razpravljalcev, kmet Lepšina iz globoške krajevnne skupnosti, pa je spričo velikih pričakovanj dejal, naj v razmerah, v kakršnih smo, nihče ne pričakuje čudežev. Starejši rod se zdaj bori le za preživetje, mladi pa za boljše življenje in razcvet njihovih kmetij.

J. TEPEY

Vsestransko sodelovanje s kmetovalci

METLIKA — V metliški kmetijski zadrugi že poldrugo desetletje pripravljajo predavanja za kmete. Včasih so bila množična, ker pa niso dala pričakovanih rezultatov, so se odločili za individualno delo s kmeti.

»Letos smo začeli s sadjarskim predavanjem, ki je bilo tokrat prvič, namenjeno pa je bilo lastnikom manjših sodobnih sadovnjakov, a tudi tistim, ki imajo okrog hiše samo nekaj sadik,« pove Jože Maljevič, vodja pospeševalne službe ter

Jože Maljevič

organizator izobraževanja pri metliški kmetijski zadrugi. »Skupaj z enoto kmetijskega zavoda iz Novega mesta bomo februarja organizirali predavanja o živinoreji in poljedelstvu, in sicer v dveh ali treh krajih, odvisno od zanimanja. Društvo vinogradnikov Bele krajine bo pripravilo predavanje v Metliki, zadruga pa še 5 do 8 razgovorov z manjšim številom vinogradnikov na terenu,« pravi Maljevič. V zadnjih pa niso pozabili tudi na kmečke ženske, ki bodo letos prisluhnile, kako kolobariti na vrtu in urejati okolico hiše.

»Naš cilj je, da bi v prihodnje popolnoma sodelovali s kmeti na vseh področjih življenja, kar je v svetu že uveljavljeno. Tako strokovnjaki ne bi svetovali le, kako kmetovati, ampak bi pomagali z nasveti vsej kmetovski družini, tudi kako šolati otroke ipd. Seveda pa moramo pri nas najprej urediti kmetijsko proizvodnjo. Vse ostalo bo šele naslednji korak,« razmišlja o prihodnosti Maljevič.

M. B.-J.

tu ali mu omogočili delo na domu, kar so uspešno že preizkusili s tako imenovano celično proizvodnjo v Mežiški dolini. Hribovskemu kmetijstvu bi lahko precej olajšal položaj tudi drugačen zakon o gozdarstvu, sproščen zemljiški maksimum in zlasti spodbujen razmah kmečkega turizma.

Seveda bo prej ali slej ostalo dejstvo, da sta življenje v hribovitih predelih in prav tako kmetijska proizvodnja vsaj za tretjino dražja kot v ravnini. Tamkajšnjemu kmetu je zato treba pomagati in če tako dela vsa Evropa, bo recept primeren tudi za nas. Konec koncev ne gre le za kmetovo življenje, gre za življenjski prostor slovenskega naroda, ki se nevarno krči in ogroža tudi nekmetijsko prebivalstvo. Drugače rečeno, kmet je vzdrževalec krajine in na nek način mu je to treba priznati ter plačati.

Da ne bi ostalo samo pri besedah, je republiški izvršni svet pripravil nekaj predlogov, kako bi se lotili revitalizacije

• Predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Milan Knežević je takole strnil najvažnejše naloge pri obravnavanju hribovskega sveta v prihodnosti. V republiških načrtih naj ima ta svet prednost, pri čemer dohodek ne bo prednostnega pomena. Zaostri in razmejiti je treba odgovornost za razvoj. Čimprej je treba narediti konkretne programe in določiti nosilce, pri tem pa morajo sestavljalci upoštevati izkušnje sosednjih dežel. In kot eno najvažnejših nalog: zagotoviti je treba ekonomsko in socialno varnost hribovskega kmeta.

hribovskega kmetijstva. Z usklajeno akcijo in programi želi ustaviti sedanje umiranje in zaobrniti smer razvoja, pri tem pa poudarja, da brez sodelovanja hribovskega prebivalstva, krajevnih skupnosti in občin ne bo rezultatov. Vsaj politične volje zanje ne manjka več.

M. LEGAN

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Jajčni beljak

Jajčni beljak je eno najstarejših vinskih čistilnih sredstev. Bajse so ga v ta namen uporabljali že v rimskih časih. Kot čistilo za vino ga omenjajo že najstarejše strokovne knjige o kletarstvu, pri nas npr. Vošnjakovo Umno kletarstvo iz leta 1873 in druge.

Čistilni učinek temelji na albuminu, ki je v beljaku. Beljak tvori s česlovinskimi snovmi vina drobno zrnato usedlino. Čistilo je zanesljivo in ga lahko uporabimo brez predpoka.

Jajčni beljak je glavno čistilno sredstvo za boljša rdeča trpka vina. Res je, da jih malo razbarva (pozneje se barva popravi), vendar jih izboljša in jim omili okus. Uporabljamo pa ga tudi za čiščenje trpkih prešancev belih vin, ki imajo večje količine česlovinskih snovi. Vino mora biti pretočeno najmanj teden dni pred čiščenjem z jajčnim beljakom, ne sme biti na drožeh in se mora po pretoku umiriti.

Kako čistimo

Vzamemo beljak svežih kurjih jajc (povprečno beljak 3 kurjih jajc za 100 litrov vina), nikoli manj kot od 2 in ne več kot 4 kurjih jajc za 100 l. Če kupimo jajčni beljak v prahu, ustrežajo 4 grami beljaku enega kurjega jajca (8, 12, 16). Količino beljaka prilagodimo stopnji motnosti in grenkobi vina. Pri pripravi čistila pazljivo ločimo beljak od rumenjaka in pripravimo beljak v posebni posodi za vsak sod posebej.

Iz sode z vinom, ki ga bomo čistili, vzamemo v dve posodi vino, in sicer — v eni do polovice. V tej

bomo mešali beljak, vino iz druge posode pa bomo porabili po dodatku čistila, da sod dolijemo. V posodo, kjer je polovico vina, vlijemo jajčni beljak, ki smo mu poprej dodali nekaj vode. Nato beljak mešamo z metlico za stepanje in nazadnje tekočino prelijemo iz posode v posodo (do 10-krat). Tako dosežemo, da se čistilo temeljito razstopi. Praksa je pokazala (Vošnjak, dr. Radovanovič), da je čistilo bolj učinkovito, če na vsak beljak damo 5 gramov kuhinjske soli, potem ko smo čistilo v posodi že raztepli. Kuhinjska sol aktivira delovanje globulina in v tem primeru beljaka pred raztapljanjem ni treba precejati skozi krpo, kot nekateri svetujejo (inž. Judež). Pri raztepanju čistila pa ne smemo pretiravati (dr. Radanovič), sicer bi razpenjeno čistilo ostalo v večji meri na površini tekočine s čistilom. Ko čistilo vlijemo v sod, posodo, v kateri je bilo čistilo, poplaknemo z vinom in oboje vlijemo v sod. Čistilo v sodu dobro premešamo kot pri čiščenju vina z drugimi čistili. Nato pa dolijemo preostalo vino in z lesenim kladivom trkljamo okrog pilke po zunanji strani sode; s tem pene čistila ločimo od sode na notranji strani sode. V začetku pilko narahlo nastavimo. Trkljanje drugi dan ponovimo in šele nato pilko pritrdimo.

Po dodatku čistila pustimo sod pri miru. Sedesdanje čistila z nesnago vina na dno sode je razmeroma hitro, usedlina je drobno zrnata, nesnaga.

14 dni po dodatku čistila vino pretočimo in pustimo nekaj časa pri miru. Šele nato ga začnemo uporabljati tako, kot želimo.

T. DOBERŠEK

Svinčeni časi slovenskega kmeta

S predavanja prof. dr. Franca Zagožena, enega najostrejših kritikov kmetijske politike, v Slovenski matici — Predlogi za izhod iz sedanjih zagat

LJUBLJANA — Dr. Franc Zagožen je zanimivo ime iz kroga dobrih poznavalcev našega kmetijstva. Je profesor na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, ki v prostem času obdeluje svojo kmetijo v Šmartnem ob Dreti. Strokovno velja za mu povečuje doktorat, ki ga je pred 20 leti dosegel v Göttingenu v Zvezni republiki Nemčiji. Velja za enega najostrejših kritikov povojne kmetijske politike, zato je razumljivo, da se je znašel med pobudniki za ustanovitev Slovenske kmečke zveze, v kateri je zdaj podpredsednik. Nastopa ob mnogih priložnostih. Te dni ga je kot predavatelja povabila Slovenska matica, kjer je razlagal, kakšen je po njegovem mnenju izhod slovenskega kmetijstva iz realsocialistične zagate. Objavljamo krajši izvežek.

Zgodovine ni mogoče spremeniti, zato pa se je moč iz nje kaj naučiti. Napake, ki smo jih po vojni delali v kmetijstvu, so splošno znane, po mnenju dr. Zagožena pa izvirajo predvsem iz tega, ker vladajoča ideologija ni trpela gospodarsko samostojnega kmeta, ter ga je skušala zlepa ali zgrda socializirati. Ne obdelovalne zadruge, ne socialistična kooperacija, ki jo ima za blažjo obliko razlastitve, ne združevanje zemlje, dela in sredstev ni dalo pričakovanih rezultatov, ker ni spodbudilo kmetov k delu in gospodarjenju tako, kot ga lahko zasebna lastnina.

Kot dokaz je navajal obdobje 1953 — 1960, ko so zaživele majhne, klasič-

• KMET BO — ALI PA NE BO TE DEŽELE — V polemiki razpravi so sodelovali dr. France Bučar, dr. Tine Hribar, dr. Jože Ferčec, dr. Milan Dolenc, Marjan Rožanc in drugi. Vsi so poudarjali pomen kmetstva za obstoj slovenskega naroda, ki s tem postaja prvotno politično vprašanje. Zakresala so se tudi mnenja o tem, kaj je Karl Marx v resnici zapisal o kmetijstvu, o katerem res ni imel najboljšega mnenja, so ga pa tudi večkrat zlorabili in napačno tolmačili. To velja zlasti za Stalina, ki je, kot je bilo rečeno, leta 1929 s kolektivizacijo ruskega kmetijstva sprožil prvo načrtovano lakoto v zgodovini človeštva.

ne zadruge. Takrat se je obseg kmetijske proizvodnje povečeval bolj naglo kot kdajkoli prej ali kasneje. Slovensko kmetijstvo je spet močno napredovalo v sedemdesetih letih, ko kosilnica že zdavnaj ni bila več »mitraljez v rokah sovražnikov socializma« in ko so slovenske kmetije izdatno opremile s stroji, zlasti s traktorji. Po kilovatih na 100 ha kmetijske zemlje imamo zdaj tako opremljenost kot v Zvezni republiki Nemčiji ali Nizozemski, šal pa so naši stroji mnogo slabše izkoriščeni. Ob tehnološki revoluciji je ostal nespremenjen zemljiški maksimum in to šteje dr. Zagožen za eno največjih napak kmetijske politike.

Zaradi umetnega omejevanja velikosti posesti in neugodnih gospodarskih razmer imamo zdaj v slovenskem kmetijstvu katastrofalno posostno struk-

turo, veliko izgubljene kmetijske zemlje in pol manjšo povprečno kmetijo, kot je bila pred vojno. Čistih kmetij je le še desetina, vse drugo so mešane kmetije, ki se bodo upirale večanju družinskih kmetij. Prav večanje kmetij pa je tisti

dr. Franc Zagožen

nujen proces, brez katerega se bo napredek ustavil, to dokazuje razvoj v zahodnoevropskih deželah. Pri tem naglih spremembah sploh ni mogoče pričakovati, saj se je celo na Zahodu posest večala največ za 3 odst. na leto. Če bi pri nas dosegli tolikšno rast, bi se velikost kmetij podvojila v 15 letih, povprečno 30 ha velike kmetije pa bi po njegovi oceni lahko nastale šele po 80 letih.

Da bi se izboljševal položaj kmetijstva, je po Zagoženovem mnenju potrebno čimprej odpraviti monopol gozdnih gospodarstev nad gozdovi. Na predavanju v Slovenski matici je celo trdil, da so bile služnostne pravice slovenskih kmetov v fevdalizmu večje od pravic v sedanjih zakonskih ureditvah, ko ima last-

PREDAVANJA ZA VINOGRADNIKE

BELA KRAJINA — Društvo vinogradnikov Bele krajine vabi na zbor vinogradnikov, ki bodo v dragatuškem zadrugnem domu v petek, 27. januarja, ob 18. uri; v črnomalskem gasilskem domu v soboto, 28. januarja, ob 17. uri; v semiškem kulturnem domu v nedeljo, 29. januarja, ob 9.30 uri ter v metliški vinski kleti v nedeljo, 5. februarja, ob 9. uri. O zaščiti vinske trte, ekonomiki pridelovanja grozdja in trsem izboru bosta predavala dipl. inž. Jože Maljevič in inž. Slavko Dragovan iz metliške kmetijske zadruge.

Bionapadi na plevelne rastline?

Na Angleškem raziskujejo možnosti za izdelavo mikoherbicidov

V poljedelstvu cela vrsta boleznih in škodljivcev streže po življenju večini kulturnih rastlin, mnogo manj pa plevelnim. Kako koristno bi bilo, če bi imeli na voljo take glivice, ki bi posnemale selektivne herbicide in bi gnjavile samo plevelne, posevke pa pustile lepo pri miru. Doseči to, se raziskovalcem ne zdi neuresničljiva naloga in znanstvenoraziskovalna postaja Long Ashton blizu Bristol na Angleškem se je že lotila. Denar za to delo je prispevala Evropska skupnost za razvijanje herbicidov.

Na omenjeni postaji so prepričani, da bodo vzgojili tako imenovani mikoherbicidi, ki bo sam ali v sodelovanju z drugimi herbicidi napadel neželjeno plevelno rastlino. Z bionapadi, kot novo metodo imenujejo, se bodo najprej lotili črne trave, nadležnega plevela, ki mu bodo še oslabil ali celo ne dovolj vitalno seme. To nameravajo doseči z dodajanjem rastnega regulatorja, ki bo zmanjšal odpornost plevela proti glivici.

Seveda je treba biti pri vseh tovrstnih posegih v naravo zelo previden, da ne bi izzvali kakšne neželjene posledice. Zaukrat je biološki nadzor nad pleveli še daleč od komercialne uporabe in se še ne kaže zanašati nanj. (Sodobno kmetijstvo)

Računalnik povezuje Novoles

Vlaganje v računalniško mrežo se Novolesu že obrestuje — Omogoča pregled nad poslovanjem, daje podobo proizvodnje in zalog — Najdlje v krškem Boru

STRAŽA — Z novim letom so v straškem Novolesu dosegli pomemben, čeprav na zunaj malo viden uspeh, ki bi mu na Dolenjskem težko našli par. V računalniško mrežo so s centralno povezovali še zadnjega od zunanjih tozdov in tako dosegli, da se iz zunanjih terminalov, teh je sedemindvajset, ter tistih, ki jih imajo v Straži, skupaj več kot petdeset, na centralni računalnik lahko priključi v vsakem trenutku porabnik in iz njega črpa potrebne informacije ter ga uporablja tudi za lastne obdelave.

Velika prostorska raztresenost Novolesovih tozdov je brez računalnika predstavljala za centralno administracijo vedno velik problem. Otekočen je bil pregled nad naročili, zalozami, izgotovljenimi proizvodnjo, prav zato pa je bilo tudi otekočeno planiranje proizvodnje in njeno prilagajanje dejanskim potrebam, da ne govorimo o podatkih, ki jih je potrebovalo računovodstvo. Sedanja povezava v celovito računalniško mrežo vse to omogoča. Tozdi v Metliki, Kostanjevici, Krškem, Brežicah, na Račjem selu, Dvoru, v Soteski in No-

• Pri uvajanju računalništva v proces proizvodnje je v Novolesu zlasti napredoval tozd Bor v Krškem. Ta tozd s 125 zaposlenimi proizvajajo mize za jedilnice skoraj izključno za izvoz, računalnik pa s programom, ki so ga sami izdelali, pomaga pri spremljanju proizvodnje, izdeluje kalkulacije dohodkovnosti, cene, planiranje proizvodnih operacij in planiranje otrebnih materialov. S tem v okviru planskega obdobja, ki obsega štiri mesece, skoraj do dneva natančno določijo datum odpreme naročenega blaga.

tem mestu so preko najetih telefonskih linij — le-te si je pri novomeški PTT Novoles zagotovil s sovlaganjem — povezani s centralnim računalnikom, le do enega tozda pelje še telefonska linija na poziv. S posebnim multipleksorjem lahko vsako linijo usposobijo za to, da se nanjo priključi tudi po več uporabnikov hkrati. To pa pomeni, da imajo sedaj vsi, ki so za to usposobljeni in ki te

podatke potrebujejo, pregled nad vsem, kar se trenutno dogaja v Novolesu.

Računalništvo v Novolesu ima že kar bogato tradicijo, saj so z njim pričeli že leta 1973, sedaj delujoča centralna računalnika pa imata za sabo za podobne aparature tudi že častitljivo starost: Facom ima za sabo že 11 let, Vax pa 4 leta dela v tej delovni organizaciji. Glede na to, da je nanjo priključenih hkrati tudi po 45 in več uporabnikov, jima sicer včasih malo pojenjuje sapa, še vedno pa sta kos svojim nalogam.

Koordinacija dela, ki ga računalništvo omogoča, je poleg številnih drugih dobrih strani omogočila tudi občutno zmanjšanje zalog, poseben program za paletiranje, ki so ga izdelali v Novolesu sami, pa omogoča natančen pregled skladišča in tudi tega, kje se posamezne palete nahajajo.

Seveda tudi pri uvajanju nove računalniške povezave ni šlo brez težav. Prihajalo je do izpadov v centrali, velike preglavice pa so povzročale tudi atmosferske motnje, ki so, zlasti ob nevihtah, poškodovale občutljive naprave. Sedaj so se s posebnimi zaščitnimi modemi zavarovali proti temu, ne morejo pa se zavarovati pred trenutnimi preobremenitvami, ki pomenijo počasnejše delovanje celotnega sistema.

T. JAKŠE

POVEZAVA S SISTEMOM — Ob vsakem trenutku povsod in s kompletnimi podatki — tako bi lahko označili težnjo (levo), vodja programiranja, in Metod Saje (desno), vodja službe. (Foto: T. Jakše)

Zajeten spisek obveznosti

V KS Brusnice naj bi ta mesec sklicali zbor krajanov — Tema: odlagališče posebnih odpadkov

NOVO MESTO — Po enem od lanskih novembrskih sklepov novomeškega občinskega izvršnega sveta naj bi konec letošnjega januarja sklicali v krajevni skupnosti Brusnice zbor krajanov, kjer bodo udeležence seznanili s Studijo možnih lokacij trdnih posebnih odpadkov II. kategorije v občini Novo mesto. Na januarski zbor krajanov — novembra lani je bil v Brusnicah sestanek z vodstvom KS Brusnice — bodo povabili tudi vodstvo orehoviške krajevnega skupnosti.

Slab teden po novembrskem sestanku v Brusnicah je občinski izvršni svet sicer sprejel vrsto sklepov o tem, kaj morajo različne ustanove ukreniti in početi v zvezi s predvideno leskovoško deponijo, in o tem bo bržčas tekla beseda tudi na napovedanem zboru. Komunalni in samoupravni komunalni skupnosti je naročil, naj do 15. decembra lani pripravita predlog o vodni oskrbi v Dolnjem Suhadolu in Leskovcu. Do

januarskega zbora mora Komunalna pripraviti shematski prikaz načina deponiranja odpadkov in shemo lokacije posebne deponije ob sedanjih komunalni ter imeti v rokah predlog za ogled kake deponije, podobne predvideni leskovoški. Komunalna naj bi tudi pojasnila kontrolo izcednih vod z odlagališča. Hkrati so tej delovni organizaciji naložili, da mora skupaj z inšpekcijskimi službami in milico strogo nadzirati dovoz odpadkov in vzdrževanje odlagališča. Na ta način naj bi bilo v bivšem leskovoškem peskopoku manj uporabljenih surovin in s tem manj Romov, na cestah pa več odgovornih voznikov in pravilno opremljenih tovornjakov, namenjenih v Leskovec. Izvršni svet je

• Nad uresničevanjem sklepov bdi občinski komite za urbanizem in varstvo okolja, hkrati pa so k zadevi pritegnili tudi brusniško krajevno skupnost. Predlagali so ji, naj prek skupine krajanov sodeluje na vseh sestankih o posebnem odlagališču in tudi sama nadzira uporabo komunalnega odlagališča. Tudi domačini naj bi si ogledali kako deponijo, kot rečeno.

prporočil občinski cestni in komunalni skupnosti, naj pripravita načrt gradnje pločnika ob lokalni cesti med Ratežem in Brusnicami in v Brusnicah. Ker nadrobni razvojni načrti Kremena očitno niso jasni, je izvršni svet zadolžil občinski Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje za uskladitev Kremenovih in Komunalnih razvojnih načrtov.

L. M.

Vreti začelo tudi med delavci Beti

Zahtevajo 13. plačo in za 70 odst. večje penjemke

METLIKA — Pretekli teden je začelo vreti tudi med delavci metliške Beti, kjer sicer že nekaj časa vlada splošno nezadovoljstvo zaradi nizkih osebnih dohodkov, ki so nižji tudi v primerjavi s prejemki delavcev v drugih delovnih organizacijah tekstilne panoge.

V sredo, 18. januarja, so se okrog 6,15 zbrali na tovarniškem dvorišču Beti delavci iz tozdov Metraža in Konfekcija ter delavke iz vzorčnega oddelka. Imenovali so 12-članski stavkovni odbor, ki je v njihovem imenu prisotnemu vodstvu delovne organizacije postavil dve zahtevi, in sicer, da dvignejo osnovne postavke osebnih dohodkov za 70 odst. ter da jim izplačajo t.i. 13. plačo v višini 50 odst. lanskega povprečnega osebnega dohodka. Zahtevali so, da morajo tema zahteva v tovarni ugoditi do večera, 25. januarja, ter zaposlene obvestiti o ukrepih v internem glasilu Novice, sicer bodo 25. januarja ob 6. uri zjutraj ponovno prekinili delo. Prekinitev dela pretekli teden je trajala kratak čas, saj so se delavci po zagotovljenem vodstvu delovne organizacije, da bodo njihove zahteve proučili skupaj s stavkovnim odborom, mirno razšli in začeli delati.

M. B.-J.

Propad kulture

Metlika se iz kulturne Meke spreminja v provinco — Le kriza človeka?

METLIKA — V prejšnji številki Dolenjskega lista smo lahko znova prebrali o težavah metliške kulture, odstopih predsednika Zveze kulturnih organizacij Janija Bevka in kapelnika mestne godbe na pihala Staneta Križa, razpadu edinega pevkega zbora v občini. Bo tudi to tarnanje o Metliki, ki tone v največjo slovensko kulturno provinco, ostalo le na papirju, neodmevno, ali se bo moralo končno le kaj zganilo?

Čas bi že bil, da bi se tudi v Metliki — vsaj kar se tiče kulture — kdo zganil. Vprašanje pa je, če se bodo v kulturne tokove znova vrgli tisti kulturniki, ki so pred časom iz Metlike naredili kulturno Meko, a pozneje zaradi nezaznane, ignorance do njihovega dela, odnehali. Torej bi na kulturno sceno moral stopiti kdo drug. A kdo? Bo morda z napotki pomagala Socialistična zveza, v kateri naj bi se našli vsi ljudje, v dobrem in slabem? Težko, da se bodo vsi, ki so čustveno navezani na Metliko in jim ni vseeno, kaj se v njej (ne)doga, sprijaznili z obrazložitvijo sekretarja občinske konference SZDL, da je kriza človeka največji vzrok za nekulturo. Problematska konferenca o metliški kulturi, ki naj bi jo sklicali v kratkem, pa bo pokazala, ali so dvomi omenjenega sekretarja, češ da je vprašanje, če bodo s pomočjo okrogle mize prišli do vidnejših rezultatov, upravičeni.

In katero združilo bi bilo najprimernejše za ozdravitev in poživitev metliške kulture? Bi pomagala finančna injekcija? Morda delno tudi, toda kje vzeti denar? Občinska kulturna skupnost je v preteklem letu razpolagala s 140 milijoni dinarjev. Povprečna prispevna stopnja, ena najnižjih v Sloveniji, pa je bila za občinski program 0,33 odst. od bruto osebnih dohodkov, medtem ko je bila za republiški program 0,68 odst. V letošnjem letu se je prispevna stopnja dvignila na 0,5 odst., vendar je ne bodo plačevali, kot je slišati, iz bruto osebnih dohodkov, ampak iz čistega dohodka. Pri občinski kulturni skupnosti se zato bojuje, da ne bo prišlo dovolj denarja in da bo še ta skupnost — kot kultura v Metliki — naplo propadla.

M. BEZEK-JAKŠE

STOJALA, KI NOSIJO DOLARJE — Tone Miklič je za švedsko trgovino IKEA v osmih mesecih naredil 20.000 stojal za nože.

Kot da so sužnji

Mizarja Tone Miklič in Ivan Kranjc delata za švedsko trgovino

MIRNA PEČ — Švedska trgovska hiša IKEA je med največjimi trgovinami za notranjo opremo stanovanj na svetu, saj ima na vseh celinah več kot 80 velikih trgovin. Zanj delata tudi dolenjska obrtnika, mizarja Tone Miklič iz Štange pri Mirni Peči in Ivan Kranjc iz Regerskih košenic. Z IKEO sodelujeta prek obrtne zadruge Stenplast iz Vrhnike že osem mesecev. Tone Miklič je v osmih mesecih naredil 20.000 stojal za nože v vrednosti več kot 70.000 ameriških dolarjev. Kranjc pa je z lesenimi vinoteci stoji ustvaril 100.000 ameriških dolarjev.

»Sodelovanje s tujimi partnerji je ob podpisu pogodbe še kar mikavno, čez leto pa se stvari v naši državi toliko spremenijo, da se posel komaj še sploča. Les kot surovina za naš izdelki se hitreje draži, kot raste deviza, Švedov pa to ne zanima. Še dobro, da več plačujejo za strojno uro, od katere nekaj odvezamemo, da pokrijemo cene lesa. V IKEA vedo, da mora Jugoslavija izvažati za vsako ceno, zato je naročil za takšne izdelke vedno več, nas imajo pa za sužnje. Tudi v naši zakonodaji me kot obrtnika marsikaj moti. Ustvarimo toliko in toliko deviz, pravice do njih pa nimamo. Mislim, da tudi občina daje premajhne davčne olajšave za izvoznike. Kar je pa najhujše, pa so obresti in novo knjigovodstvo. Obresti nam tečejo tudi za naša obratna sredstva, knjigovodstvo pa bi bilo potrebno poenostaviti, ne pa zakomplirati, kot se to pripravlja sedaj,« meni Tone Miklič.

J. PAVLIN

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 28. januarja, bodo (v Novem mestu do 19. ure, v ostalih krajih do 17. ure) odprte naslednje prodajalne živili:

- v Novem mestu: Dolenjskin Market na Ragsovski
- v Šentjerneju: Market Dolenjska
- v Dolenjskih Toplicah: prodajalna Rog
- v Žužemberku: Samopostrežba KZ
- v Straži: Market Dolenjska
- v Novem mestu bo v nedeljo od 8. do 11. ure odprta prodajalna Pri vodnjaku na Glavnem trgu 3.

L. M.

Kaj se skriva za govoricami?

Predsedstvo OK ZSMS Novo mesto za referendum — Res letališče?

NOVO MESTO — Načeloma podporamo referendum za samoprispevek, vendar občanom dopuščamo da se odločijo, kaj potrebujejo bolj in kaj manj. Tako stališče so zagovarjali na nedavni seji člani predsedstva OK ZSMS Novo mesto. Obžalovali so, da mora družba za financiranje različnih potreb še vedno uporabljati take oblike zbiranja denarja, kot je samoprispevek. Krivdo za tako prakso mladinci vidijo v dejstvu, da so nekateri »sistemski utopizmi onemogočili drugačen razvoj družbe«. Udeleženci seje so menili, da mora družbenopolitična skupnost pokazati, da je sedanjí referendumski program kolikor toliko uresničen, če misli voditi priprave za nov samoprispevek. Glede časopisa Odločajmo so bili prepričani, da s tokratno predstavitvijo referendumskega načrta ni najbolj posrečena, zlasti mestoma, propaganda za samoprispevek.

Mladinci so na seji poskušali prodreti v ozadje govorice o domnevi gradnji vojaškega letališča v Prečni. Izvedeli so, da je na občini Novo mesto res vojaška dokumentacija o preurejanju prečenskega letališča, vendar uvodničar Albert Račević ni zatrdil, da so pristojni občinski organi že tudi dali soglasja za asfaltiranje steze. Mladinsko predsedstvo je po obširni razpravi o tej temi zagrozilo, da bo naredilo vse, da bodo namere »potencialnega investitorja« postale javne. Predsedstvo novomeške mladinske organizacije »se zavzema za javno vodenje postopka za izdajo dovoljenja in soglasij«, in to vseh potrebnih.

L. M.

URADNI DEL JAVNIH RAZPRAV PRI KONCU

NOVO MESTO — Z današnjim dnem bodo po krajevnih skupnostih v občini uradno zaključili javne razgovore o bodočem predvidenem referendumu za samoprispevek. Na njih so razgrnili programe krajevnih samoprispevkov in razpravljali o bodočem občinskem referendumskem načrtu, ki ga je pred kratkim obširno predstavil delegatski časopis Odločajmo. Na občinski konferenci SZDL Novo mesto ob tem ugotavljajo, da so bile krajevne skupnosti, razen redkih izjem, pripravljene pogovarjati se o skupnih občinskih načrtih, ki naj bi jih uresničili z denarjem iz občinskega samoprispevka. O javnih razpravah in tam predstavljenih stališčih bo Dolenjski list poročal več prihodnjič.

PRVA SEJA PODODBORA

NOVO MESTO — V ponedeljek, 30. januarja, ob 18. uri bo v fotogaleriji — mali dvorani Doma kulture v Novem mestu prva seja pododbora za varstvo človekovih pravic, ki so ga pred časom ustanovili v Novem mestu. Na sejo vabijo vse kolektivne in posamične podpisnike izjave o pristopu k pododboru ter druge občane.

BAVČAR V METLIKI

METLIKA — V četrtek, 26. januarja, bo ob 18. uri v kulturnem domu v Metliki razgovor o demokraciji, civilni družbi, gost pa bo predsednik odbora za varstvo človekovih pravic Igor Bavčar. Organizator — občinska konferenca ZSMS Metlika — pričakuje tudi obisk Janeza Janše in tajnika odbora Bojana Finka.

Končno več denarja za razvoj

V zadnjih dveh letih srednjeročnega obdobja želijo v metliški občini vsaj ublažiti zamudo pri gradnji komunalnih objektov in ptt omrežja

METLIKA — Sprejem predloga odloka o plačevanju prispevka za rekonstrukcijo in vzdrževanje komunalnih objektov in naprav skupne rabe ter gradnjo ptt omrežja v metliški občini je med delegati zbora združenega dela in krajevnih skupnosti naletel na burno razpravo, predvsem pa na neodobranje. Glavni razlog za slednje je bila previsoka, kar 2,3-odst. prispevna stopnja.

Res je, da je bila prispevna stopnja za komunalno skupnost v metliški občini ena najnižjih v Sloveniji, še bolj res pa je, da so v občini pri razvoju komunalne infrastrukture veliko zamudili, kar želijo vsaj delno popraviti v zadnjih dveh letih tega srednjeročnega obdobja. Zato so se tudi odločili za sprejem omenjenega odloka, ki ima pred samoupravnim sporazumom, po katerem sedaj zaposleni plačujejo komunalni skupnosti 1,5 odst. od bruto osebnih dohodkov, to prednost, da so v njem zajeti tudi zaposleni v poslovnih enotah, ki imajo sedež izven metliške občine. Teh pa je okrog 18 odst. vseh zaposlenih. Nekaterim pripombam, ki so jih ime-

nosti z akcijo za krajevni samoprispevek, kakršnega v ostalih krajevnih skupnostih že imajo. S temi pripombami

• Zgovoren dokaz, kakšne razmere vladajo v metliški občini na področju ptt prometa in vodne oskrbe je podatek, da v občini ni moč priključiti niti enega teleksa več, medtem ko voda že predstavlja omejitveni faktor razvoja. 15 minut po tem, ko zmanjka elektrike, ostaneta dve tretjini metliške občine brez vode, ker na Veselici ne premorejo rezervoarja, ampak imajo le vodnjak, star več kot pol stoletja.

mi je bil odlok, ki za kolektive sicer predstavlja dodatno obremenitev, a je hkrati podlaga za razvoj občine, sprejet. M. B.-J.

Novomeška kronika

DIM — Picerija v kleti kavarni na Glavnem trgu je priljubljen lokal, še posebej v zadnjem času, ko se zaradi pomankanja cekinov vse bolj hranimo s takimi imenovano hitro hrano. Prav vzorno je, da se za mizami picerije ne sme kaditi, tiste, ki ne morejo vzdržati brez hudičeve travice pa napode za točilni pult, kjer se lahko dim vali brez omejitev. Na to, da se lahko dim od šanka razdimi med mize, ni očitno še nihče pomislil.

POZDRAVI — Novomeščani, ki se jim zvečer ali čez noč zgode nujni dogodki (podaljšano kegljanje, potem je še Janja dal za liter, šef je imel rojstni dan itd.), se izumili nov način postopnega in običajnega nevarnega vračanja v objem ljubljene žene in otrok. Na dan, ko naj bi se ponovno prikazali na hišnih vratih, naroče pri domačem radiu Studio D čistitko najširši rodbini, še posebej pa ženam. Nekaj takole: »Rudolf, ki skupaj z Dragom, Janezom in Martinom keglja v Brežicah, za svoji ženi Metki, tašči Slavici in otrokom Bojanu ter Janiki lep dan in se veseli skupnega snidenja z njimi.« Potem pa podobno še Drago in Janca. Pozdrave zaključijo pesem Ljubo dom, kdor ga ima do podobna.

LUKNJA — V naselju Nad mlino med blokoma št. 25 in 26 nad kanalom že čisto leto rešetke. Kdo jo je potreboval, se to ugotovili, dejstvo pa je, da se otroci ponočnjaki in druge ogrožene skupine občanov, kot bi rekli ta ali oni politični luknje kar uspešno izogibajo.

Ena gospa je slišala, da si je dal neka Novomeščanka v Nemčiji poslati obraz, kar jo je stalo 24.000 mark. Kljub najboljši volji in odlični nemu vidu ne moremo ugotoviti, katera je za toliko lepša.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 12. do 19. januarja so v novomeški porodnišnici rodile: Mojca Beg iz Otočca — Majo, Janja Mikec iz Šentjerneja — Janeza, Valentina Margon s Senovega — Marcela, Nataša Bajuk iz Metlike — Danija, Jožica Malenšek iz Smarjških Toplic — Igorja, Jožica Rumpert iz Gornje Brezovice — Nejc, Marta Kodrič iz Šutne — Gašperja, Janja Turk z Male Cikave pri Novem mestu — Nejo, Anica Bošnjak iz Vrhnovec — Bogdana, Andreja Lužar iz Vinice pri Smarjških Toplicah — Blaža, Božislava Pišotek Senovega — Janka, Marica Novak iz Ozlja — Vedrano, Magdalena Mežič iz Malega Podloga — Roka, Irena Klemenčič iz Nove Lipe — Antona, Branka Vardič iz Leskovca — Tamaro, Majda Štih iz Hrastovice — Barbaro, Nevenka Brezovar z Gorenjih Kamenc — Primoža, Nada Simonič iz Drašičev — Brigito, Jasna Vrboš iz Varsatovca — Majo in Alena Zvonka Borse z Dolenjega Mokrega polja — Benjamina, Andreja Šneler iz Črnomlja — Viktorijo, Pavla Gačnik z Mirne — Lidijo, Ana Bevc z Belega Griča — Mateja, Breda Mulh iz Stefana — Tamaro, Štefka Slak z Jordankala — Martina, Jožica Kos iz Cerovega loga — Uroša, Alojzja Golob z Senovega — Andreja, Sonja Vinkovič iz Krškega — Željka, Ivanka Jenič iz Stranske vasi — Katjo, Bojana Kastigar iz Preske pri Dobručju — Nino, Rozalija Barbo iz Gabrja — dečka, Jana Mirčetič iz Bele cerkve — dečka, Milka Markovič iz Šempetra — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Ruža Benkovič iz Majde Šilc 3 — Renata, Božica Simič iz Bršljina 18 — Zorana, Mira Mikac s Ceste herojev 22 — Borisa, Branislava Došenovič Na lazu 23 — Miroslava, Senja Lesjak iz Bršljina 61 — Primoža, Nataša Murgelj, Nad mlino 39 — Leo, Vesna Zupančič iz Smihela 79 — Danjelko, Renata Jenkole iz Zabe vasi — 20 Maslo, Anita Majer iz Slavka Gruma 3 a — Saro, Helena Slađić iz Majde Šilc 19 — Manca, Čestitamo!

Sprehod po Metliki

KAPELNIK MESTNE GODBE METLIŠKE Stane Križ grozi z odstopom. Na živice mu gredo neurejene razmere v samem društvu, a tudi celoten odnos metliške širše družbene skupnosti do dela posameznikov in skupin. Po odzivih odgovornih na podobne odstopne v metliški občini gre sklepiti, da bo jezni Križ še bolj jezen, da bodo odgovorneži še bolj gluhi in da se bo spor razrešil tako, kot se takšni nesporazumi navadno končajo: s Stanetovim odstopom. Kolpa pa bo tekla naprej. KULTURNO-UMETNIŠKA DRUŠTVA v metliški občini bodo imela te dni redne letne občne zbornice, na katere vabijo tudi predstavnike družbenopolitičnih organizacij. Praksa iz prejšnjih let je pokazala, da metliški vedno prepoznavni javni delavci nimajo nikoli časa pri poslušati tegob in težav tistih, ki se jim da ukvarjati s kulturo kljub nezavidljivemu in težkemu položaju, ki vlada zadnje čase v občini na sončni strani Gorjanjcev.

V ČRNOMLJU SO USTANOVILI INICIATIVNI odbor za pripravo osrednje priprave ob dnevu Romov, ki bodo prišli na tja 8. aprila, in sicer iz Novega mesta. Murske Sobote, Kočevja, organizatorji pa pričakujejo tudi metliške Rome. Vključili naj bi se v športna tekmovanja in v kulturni program. Prijavitelji se je treba Jožetu Butali, predsedniku društva Rom Belu krajina.

Smeti kar pred tuja zaklenjena vrata

Tudi v obnašanju na smetišču se kaže kultura ljudi

ČRNOMELJ — Pred kratkim so se v črnomaljski občini iztekle javne razprave o lokaciji za novo odlagališče komunalnih odpadkov. Ob tem so bili ljudje večkrat nekoliko nezaupljivi do nove deponije, ni pa jih bilo sram povedati, da je slab vtis naredila nanje sedanja deponija pri Vranovcih. Toda to smetišče je zadnje čase vzorno vzdrževano, ograjeno, smeti sproti zagrinjajo in ob koncu obratovalnega časa vrata zaklenejo. Prav zaklenjena vrata pa so menda vzrok, da se je nered, ki je včasih vladal na odlagališču, preselil v bližnji gozd.

Na Komunalni, ki upravlja deponijo, so bili na zahtevo sanitarnih inšpektorjev primorani uvesti obratovalni čas in po izteku le-tega vrata zakleniti. O tem, da bo odlagališče ob torkih in petkih ter vsako 1. soboto v mesecu odprto od 10. do 17. ure, ostale dneve pa od 7. do 13. ure, so obvestili vse krajevne skupnosti, te pa bi morale poskrbeti, da bi bili z novim urnikom seznanjeni vsi krajanje. A očitno je obveščanje odpovedalo, kajti ljudje privlačajo smeti kadarkoli, jadtikujejo pred zaprtimi vrati ter na koncu stresajo odpadke v gozd, najbolj razjarjeni pa celo kar pred vrata.

V Komunalni so storiili dovolj, da se prilagodijo ljudem, pričakujejo pa, da se bodo tudi prebivalci prilagodili njihovi skrbi za red in čisto okolje. Ta obratovalni čas je namreč začel, in če bodo po treh mesecih ugotovili, da se ni obnesel, bodo začeli zopet vsak dan ob 13. uri zaklepavati vrata. Tega pa si gotovo ne želijo niti krajanje niti Komunalna.

M. BEZEK-JAKŠE

KUHARSKI TEČAJ ZA KMETICE

ŠENTLOVRENC — Pospeševalna služba trebanjske kmetijske zadruge je pripravila za 23 kmetov v Šentlovrencu kuharski tečaj. Vodila ga je priznana strokovnjakinja Mrzlikarjeva z grobelske gospodinske šole. Kmetice so spoznale pestre jedilnike tudi za take člane svojega gospodinjstva, ki morajo uživati lahko, marsikdaj že kar dietno hrano. Na kmetiji pa je ponavadi zelo težko pripravljati več različnih obrokov, zato so bili nasveti še kako dobrodošli. Prihodnji kuharski tečaj naj bi bil v Dobručju, zaključka tega tečaja prejšnji petek v Šentlovrencu pa se je udeležila tudi Mara Rupena-Osolnik. Izobraževanje kmetički žena pač uvrščajo tudi v program FAO.

JAVNA TRIBUNA

MOKRONOG — Turistično društvo Mokronog vabi krajanje na javno tribuno o naravni in kulturni dediščini Mokronoga in okolice. Tribuna, na kateri bodo sodelovali tudi strokovnjaki novomeškega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, bo v domu Svobode v soboto, 4. februarja, ob 18. uri. Uro poprej bo občni zbor TD Mokronog, kamor vabijo krajanje, ki menijo, da so naslednje programske točke turističnega društva za leto 1989 tudi njihove: skrb za varstvo naravne in kulturne dediščine, Igraj kolo, Kresna noč, turistična karta Mokronoga, dejavnost turistične sekcije v osnovni šoli in izobraževanje kadrov iz dela, informacijski sistem in banka podatkov TD Mokronog, metodologija skupnega nastopanja turizma, gostinstva in trgovine v Mokronogu.

Za dom že 2000 udarniških ur

Občinski gasilski center oz. dom v Trebnjem že pod streho — Prostovoljno delo in širša družbena pomoč — Ocenjena vrednost del 380 milijonov

TREBNJE — »Tudi letos bomo posvetili pozornost usposabljanju z vso tehniko, ki jo imamo v društvu, še posebno pa usposabljanju pionirjev in mladine. Zato bomo prišli na vse oblike usposabljanja, ki jih bo organizirala občinska gasilska zveza Trebnje. Seveda je ena naših najpomembnejših nalog v letu 1989 nadaljevanje gradnje občinskega gasilskega centra,« je povedal predsednik GD Trebnje Franc Gorenc.

Lani je pri gradnji tega centra, ki bo več kot zgolj gasilski dom, na katerega bi bili lahko ponosni ne le Trebanjci (kot so spomnili na letni konferenci GD Trebnje pobratimi iz Velike Gorice, predmestja Zagreba), sodelovalo 74 članov in tudi štirje nečlani. Vsega so oprili okrog 2000 prostovoljnih ur. Posebno se je z udarniškim delom izkazal Božo Pungartnik, ki je opravil že 137 ur. Po njem bi se lahko zgledovala deseterica mladih fantov, ki bolj od daleč opazujejo gradnjo doma, in niso prispevali niti ene od dogovorjenih 30 prostovoljnih ur. Priiložnosti za pomoč bo seveda več kot dovolj, saj čeprav je dom že pod streho, preostaja za letos še mnogo del.

»Zahvaliti se moram vsem prizadevnim članom, podjetjem, občinski skup-

Franc Gorenc, predsednik GD Trebnje

Uspehi s priokusom grenkobe

Uvozne dajatve za material dražje Gorenjeve kompresorje

ČRNOMELJ — Čeprav je v Gorenjem tozdu Kompressorji v Črnomlju zaposlenih le 184 ljudi, je bil v preteklem letu med največjimi izvozniki v občini. Pohvalijo se lahko tudi, da so lani povečali produktivnost kar za 17 odst., zaposlili pa le peščico novih delavcev. Od maja naprej so vsak dan izdelali namesto 2.600 kar 3.400 kompresorjev. Popravljanje po njihovih izdelkih je bilo namreč zelo veliko. Na svetovnem trgu je v minulem letu primanjkovalo kar 2 milijona kompresorjev za hladilno-zamrzovalno tehniko.

Lani so Črnomalci direktno izvozili na Kitajsko 55 tisoč kompresorjev, več kot 60 odst. izdelkov pa so prodali na tuji trg vgrajenih v hladilno-zamrzovalne aparate. Letos bodo z izvozom na Kitajsko, kjer imajo zagotovljen trg, nadaljevali, sicer pa imajo v planih zapisa, da bodo njihovi kompresorji namenjeni predvsem delovni organizaciji Gospodinskih aparatov, katere tozdr so, ter delovni organizaciji Bira v Bihaču, ki je prav tako v sestavi Gorenja. Šele od povpraševanja na domačem trgu, ki pa je zaradi padca kupne moči prebivalcev vse manjše, bo odvisno, koliko bodo Črnomalci letos tudi izvozili.

Izvoza pa se po eni strani boje. »Svetovne cene kompresorjev so določene in ne moremo zahtevati višjih. Toda stroški vhodnih materialov so pri nas previsoki,« potoži vodja črnomaljskega tozda Leopold Pucelj. »Za pločevino za globoko vlečenje, ki jo uporabljamo za ohišja, kupujemo pa jo na tujem trgu, ker domači ne premore tako kakovostnega materiala, moramo plačati uvozne dajatve. In ko želimo kompresor izvoziti, je že dražji za našo carino. Tako imamo le dve možnosti: ali delamo z izgubo ali pa imamo nekonkurenčno ceno. Težava je v tem, ker pločevina ni edina uvožena sestavina kompresorja, in če se ta politika ne bo spremenila, nas bo uničila,« opozarja Pucelj.

M. B.-J.

Brez pomoči ne bo šlo

Za oživitev Kočevske in kočevskega gospodarstva v načelu že obljubljena tudi republiška pomoč

KOČEVJE — V teh dneh je v kočevski občini bilo, v kratkem pa tudi še bo, več sestankov, na katerih razpravljajo o programu revitalizacije (ponovno oživitve) občine Kočevje in o uresničevanju tega programa. Nazadnje so o tem razpravljali tudi na skupnem sestanku direktorjev in odbora občinske gospodarske zbornice, ki je bil 18. januarja.

Na dosedanjih sestankih so med drugim ugotovili, da oživetje Kočevske ni le problem kočevske občine, ampak vse republike, in da je zato treba ta program vnesti tudi v regijske in republiške pla-

Vedno med kladivom in nakovalom

Psiholog, socialna delavka in pedagoginja o svetovalni službi petih črnomaljskih osnovnih šol — Neprestan boj za svoje mesto v družbi

ČRNOMELJ — V črnomaljski občini imajo za 5 osnovnih šol — dve črnomaljski, starotirsko, viniško in dragatuško-organizirano svetovalno službo, v kateri so psiholog Zdravko Kunič, socialna delavka Katica Starc in pedagoginja Tatjana Pašič. Njihova naloga je predvsem pomagati otrokom, ki imajo težave, da se bolje spoznajo in si lažje pomagajo iz krize. Po pomoč pa se zatekajo tudi starši in učitelji, ki imajo probleme z učenci.

»Naše orožje je komunikacija. Do vsakega moramo biti tolerantni, nikogar moralno obsojati, verjeti otrokom, nikoli obupati, čeprav so ob določenem primeru že vsi vrgli puško v koruzo in čeprav je dejstvo, da bomo zares uspeli, skoraj utopija,« povedo strokovni delavci, ob tem pa potožijo, da marsikdaj starši in družba nasploh od njih preveč pričakujejo. »Prva, ki naj bi reševala probleme otrok, naj bi bila družina, naš team pa le kot dopolnilo. Zato hočemo kdaj, da bi lažje reševali težave, poseči tudi v družino, toda tu nam največkrat prehitro zaprejo vrata.«

Najpogostejše se zatekajo k svetovalni službi otroci z učnimi problemi, kjer pa ne gre zgolj za pomoč tistim, ki imajo težave z učenjem, ampak tudi za skrb za nadarjene. Pogosto morajo pomagati tudi pri vzgojnih, čustvenih problemih, nevrotičnosti, poklicnem usmerjanju pa

otrokom, ki izhajajo iz materialno ogroženih in nasploh neurejenih družin. Za vsakega izmed teh področij bi sicer morali imeti posebnega strokovnjaka, ker pa to ni mogoče, poiščejo pomoč pri socialni, zdravstveni službi, otroškem varstvu, policiji, vzgojno-izobraževalni organizaciji. »V glavnem prihajajo k nam povratniki. Ko se začnejo podajati v težave, padajo vse globlje in globlje, zato so tudi naši uspehi majhni. Sicer pa opažamo, da je na vasi manj problemov kot v mestu. Na vasi otroci namreč niso prepuščeni sami sebi. Prav to, da morajo v mestu otroci največkrat preživljati popoldneve sami, brez staršev, in da prosti čas ni organiziran, pa je največji vzrok za delikventno obnašanje,« povedo iz izkušenj psiholog, pedagoginja in socialna delavka.

Skupina teh črnomaljskih strokov-

Hud boj za višje plače

V podjetjih groze s štrajki in zahtevajo višje plače — Kakšni zaslužki v občinski hiši?

KOČEVJE — V Kočevju se je po novem letu začel prvi boj za višje plače. Veliko govoric je o štrajkih zaradi plač in o tem, da po kolektivnih zahtevajo za 100 odstotkov višje plače.

Pri občinskem sindikalnem vodstvu smo zvedeli, da v Avtu in pri GG ni bilo štrajka, pač pa so bili sestanki, na katerih so delavci res zahtevali tudi višje plače. Krajša štrajka sta bila pri Zidarju in Trikonu, kjer so tudi zahtevali za 100 odstotkov višje plače. Pri Zidarju so vrednost točke zvišali za 75 odstotkov. Pri Trikonu so se to soboto odločili tako: pri januarskem izplačilu dobi vsak zaposleni za 250.000 din višji osebni dohodek, pri februarjem nato še 15 odst. in pri marčevskem še 15 odstotkov več.

Dobili smo tudi zagotovilo, da so vsa ta izplačila v okviru veljavnih predpisov, se pravi, da je glede na ustvarjeni (ponekod pa tudi načrtovani) dohodek možno izplačati višje osebne dohodke. Res je tudi, da so se ponekod že brez groženj in štrajka odločili za višje osebne dohodke, pa so z dokončnim sprejemom kasnil in so jih dogodki prehiteli.

Uradno smo zvedeli, da tudi pri LIK zahtevajo višje osebne dohodke, in sicer po prvem predlogu za 100 odstotkov, po najnovšem pa naj bi znašalo povišanje 300.000 din po zaposlenem in še 30 odstotkov.

Grozilci s štrajki so opozarjali tudi na visoke osebne dohodke na občinski upravi in zahtevali podatke o tem. Iz občinskega sekretariata smo dobili tudi podatke o tem. Lanski povprečni osebni dohodek v delovni skupnosti upravnih organov (75 zaposlenih) je bil (z minulim delom vred) 692.235 din (najvišji OD brez minulega dela je znašal 940.012 din, z minulim delom pa 1.062.213 din, z minulim delom pa 1.062.213 din — dobil ga je inšpektor z visoko izobrazbo; najnižji OD pa brez minulega dela 361.394 din in z minulim delom 393.919 din, dobila pa ga je snažilka.

Na izvršnem svetu (13 zaposlenih) je bil lani povprečni OD 1.169.581 din, in to z minulim delom vred. Najvišji OD je imel s 13-odstotnim minulim delom vred predsednik IS, znašal pa je 1.388.890 din; najnižjega je imel vodja odseka, znašal pa je (z 11-odstotnim minulim delom vred) 1.118.840 din. Samo v decembru sta imela najvišja osebna dohodka predsednik IS, in sicer s 13-odstotnim minulim delom vred 2.174.290 din, in predsednik občinske skupščine (z 19-odstotnim minulim delom vred) 2.382.560 din.

J. PRIMC

Izleti in »večni ogenj« v Mali gori

Dim in smrad motita ljudi, ogenj pa ogroža okolišnje gozdove

RIBNICA — Letošnja mila zima vabi ljudi na izlete. Samo prvih 14 dni po novem letu je prišlo 14 izletniških točk Ribničanom Sv. Ano v Mali gori obiskalo 248 izletnikov (toliko se jih je vpisalo v knjigo).

Obiskovalce pa posebno moti bližnje smetišče občine Ribnica, na katerem vedno gori ali vsaj tli. Smrad pa nosi veter zdaj sem, zdaj tja po Mali gori, tako da je vedno zadimljena. Bilo bi še huje, če dvakrat na leto ne bi na smetišču opravili deratizacije. Inšpeksijske službe pa pripravljajo še druge ukrepe, in sicer ogradišče smetišča, sproti zaspavanje odloženih odpadkov in razkuževanje tovornjakov (njihovih gum), ko spet odpeljejo s smetišča.

Seveda bi bilo treba čimprej zatreti ogenj. Lastniki okoliških gozdov že opozarjajo, da se dreve suši in da prihaja do velike škode. Gozdarji, ki so tako rekoč varuhi narave, bi morali bolj odločno ukrepati, da bi bil ta »večni ogenj« na smetišču končno pošen.

Pisali smo že, da sedanje odlagališče odpadkov za Ribnico v Mali gori ni na primernem kraju in da ribniška občina skupaj s kočevsko pripravlja novo skupno odlagališče, ki bo nekje na Kočevskem. Zanesljivo pa odlagališče ne bo urejeno še tako kmalu, saj za to manjka denarja pa še čas za ureditev je potreben. Zato je še bolj potrebno, da bi sedanje odlagališče v Mali gori vzdrževali tako, da bo najmanj škoda.

P. P.

J. PRIMC

jakov toži tudi, da je njihovo delo dokaj drago, težko pa dosežejo kvaliteto. Na enega strokovnega delavca bi moralo priti 300 do 400 otrok, v črnomaljski občini pa jih pride dvakrat toliko. Med temi je vsaj 10 do 15 odst. tistih drugačnih, s katerimi se morajo temeljiteje ukvarjati. Zatika se tudi pri financiranju svetovalne službe, ki je v razširjenem programu. Poleg tega se morajo ti delavci neprestano boriti za svoje mesto v družbi, saj njihov status ni urejen. Ni čudno, da je fluktuacija v svetovalni službi velika, tudi zato, ker je neprestano med kladivom in nakovalom, med zahtevami družbe in njihovimi možnostmi.

M. BEZEK-JAKŠE

KAJ MED POČITNICAMI?

RIBNICA — Med počitnicami bodo v mladinskem klubu (bivša Delavska univerza) predvajali dopolne risanke, popoldne pa pustolovske in akcijske filme. Mladim bodo tu na razpolago tudi družabne igre. V računalniški učilnici v šoli se bodo lahko pomerili v računalniških igrah. Prizadevanja pa bodo usmerjena tudi, da bi v drugem delu počitnic le usposobili plavalni bazen in ga začasnno odprli. Če bo sneg, bo zanje organizirano še smučanje. Pri društvu prijateljev mladine Ribnica pa so razen omenjenega ocenili še nedavne noveletne prireditve za mladino kot zelo uspešne. Se posebno so pohvalili učitelje in učence glasbene šole, ki so sodelovali pri skoraj vseh prireditvah.

POZABljena POTREBA

RIBNICA — Ribničani prizadevno preurejajo Miklovo hišo v hram kulture. Doslej so že lepo prenovili del spodnjih prostorov, kjer prirejajo likovne razstave. V letošnji načrt obnove so zapisali streho, fasado in izgradnjo plošče nad prvim nadstropjem. Načrti so lepi, vendar si obiskovalci prireditve žele, da bi v hramu kulture poskrbeli še za eno nepotrebno malenkost — sanitarije. Iz vseh dosedanjih planov je namreč izpadlo stranišče, kot da to ne sodi na kulturno področje.

Nova vežica

MOKRONOG — »Več kot 50 mrljskih vežic sem si ogledal, predno smo se odločili za takšno, kakrš-

Peter Deu

na je v Mokronogu. Namera krajevne skupnosti Mokronog je, da organizira za Mirsko dolino nckakšen pogrebni zavod, in sicer za KS Šentjanž, Krmelj, Tržišče, Mokronog, Sentruprt in Mirna,« je povedal podjetni gostilničar Peter Deu, predsednik gradbenega odbora za izgradnjo mrljske vežice.

V mokronoški krajevni skupnosti so se odločili za takšno podobo mrljske vežice potem, ko so si njeni predstavniki z Deuom ogledali nekaj podobnih objektov zlasti na Štajerskem. Povedati pa je treba, da mokronška vežica ni kopija, ampak izvir, prav za to krajevno skupnost prilagojen objekt.

Deu ponosno pokaže na v marmornu ploščo vklesani podatek na mrljski vežici Mokronog, da so jo namreč zgradili s pomočjo krajevnega samoprispevka. In če so hoteli zgraditi tako ličen objekt, kjer ne manjkata niti marmor niti baker, v več kot dostojno urejenih prostorih pa se takoj prepozna dobro obrtno delo, so v vodstvu KS Mokronog zaupali skrb pravemu človeku. Deu pravi, da je vrednost mrljske vežice od dobrih 100 milijonov narasla zdaj vsaj na 400 milijonov.

Ob gradnji mrljske vežice v Mokronogu sta Deu oz. njegov odbor razmišljala tudi o povezavi oz. ureditvi tamljajšnega pokopališča. Dokončno ga bodo uredili v letu 1989, služilo pa naj bi vsaj trem rodovom. Pa še to: potem ko je Deu s sodelavci uspešno spjel naložbo v mrljsko vežico najprej na Belem griču in zdaj še v Mokronogu, snuje gradnjo vežice še na Vrhu.

P. P.

Trebanjske iveri

ŠIROKO SRCE — Službeni avto trebanjske partije jugo so opazili na cesti bratstva in enotnosti, kako je delal konkurenco vlečni službi, ko je »šlepač« osebni avto preizkušnega partijskega kadra. Ni znano, ali gre zgolj za dobro srčnost ali za kakšen nov element MPK (moralno-političnih kvaliteti). Kviš se le utira pot.

V kakovosti jih nihče ne prekaša

Regulator v Brežicah sam razvija svoje izdelke, odkar obstoji

BREŽICE — Pogodbene organizacije združenega dela doživljajo v Sloveniji različne usode. Nekatere se dobro držijo, druge potonejo. Nič jim ni prihranjeno.

Brežiški Regulator sodi med tiste, ki se s kakovostjo izdelkov brez slabe vesti

Začarani krog

Izvršni svet že dolgo zaman kritizira Kostak

KRŠKO — Vsaka občina ima svojo komunalno in vsaka ima tudi svoje probleme z njo. Tudi krška občina ni izjema, zato ni nič nenavadnega, da je tudi letos ob obravnavanju poročil o tej dejavnosti spet prišlo do kritičnih pripomb.

Za sedaj je bilo te pripombe slišati samo na seji izvršnega sveta, ko bo poročilo obravnavala še skupščina, pa bodo pripombe iz vrst delegatov. Te druge bodo nemara čisto življenjske, letele bodo bolj ali manj na pobiranje smeti, na cene, na skrb za ceste itd. Krški izvršni svet pa se zavzema za nekaj drugega: za sodobno komunalno, ki se ne bo končala pri pobiranju smeti in odvažanju teh smeti na deponijo.

Predsednik krškega izvršnega sveta je na poročilo izvršnega odbora komunalne skupnosti naslovil celo vrsto pripomb. Predvsem se ni strinjal s tem, da med opravljalci komunalnih storitev poročilo omenja samo Kostak, ko pa komunalno dejavnost opravljajo tudi krajevne skupnosti. Kljub temu pa tudi za Kostak ni našel dosti prijaznih besed. Menil je, da z visokimi cenami pokriva svoje neznanje, in še da si je treba zastaviti na področju komunalne dejavnosti povsem nove naloge. Žal pa za kaj takega ni prave zamisli, te pa ni, ker ni znanja, in že smo v začaranem krogu. Zato v Krškem še vedno obstaja klasična komunalna, brez sodobnih prijemov in tako ostaja na robu občinskega razvoja. To zaostajanje je toliko bolj očitno, ker niti v tako imenovanem klasičnem delu komunalne ali Kostak kot najpomembnejši izvajalec ne more zadostiti potrebam. Zelo počasi prevzema v upravljanje vodovode, sanitarne raziskave pa kažejo na to, da bo to treba čimprej opraviti. Prav tako ne zmore z območja cele občine odvažati smeti itd.

Skratka, Dobrovnik je vrzel rokavico komunalcem in to ne prvič. Ali bo čez leto dni, ko bodo na izvršnem svetu spet sprejemali takšno poročilo, vse skupaj kaj drugače?

J. SIMČIČ

Boštanjčani dali »zeleno luč« za HE in cesto

BOŠTANJ — »Po 14 dneh predaha od zadnjega zbora krajanov, ko smo sprejeli novo mikrolokacijo HE Boštanj z gradnjo v eni gradbeni jami brez obtočnega kanala 80 metrov višje, kot so prvotno predvidevali projektanti, in se tudi dogovorili, da speljemo skozi Boštansko polje plinovod, smo na današnjem zboru rešili še vprašanje ceste. Pred 14 dnevi smo bili za posodobitev ceste, danes pa smo opredelili lokacijo oz. traso ceste, kot sta pokazala razprava in glasovanje, v zadovoljstvo večine krajanov,« je povedal predsednik sveta KS Boštanj Alojz Rupar po sobotnem zboru krajanov.

Republiška skupnost za ceste je po besedah Jožeta Kolarja s sevniškega izvršnega sveta zagotovila tudi kontinuiteto te ceste, se pravi, da bo odvezala mošnjo za financiranje ceste od boštanske graščice na miranskega mostu. »Iz vseh vidikov, tudi glede zahtev krajanov, da ohranimo najboljše kmetijske površine in čim manj ogrožamo objekte, je sprejeta varianta 3 B najboljša od 6 predlaganih. V KS smo enotni, da je treba tudi po izgradnji HE Boštanj obdržati čimveč obdelovalne zemlje, izgubljeno zemljo ob cesti pa bomo nadomestili z drugo zemljo, na primer kmetijske zemljiške skupnosti, ki jo ima na polju. Ta inačica predvideva podvoz pod železnico Sevnica — Trebnje in nadvoz prek magistralne ceste v Sevnico, obrtna cona pa ima svoje nivojsko križišče. Krajinam želimo, da bi bila kakovost življenja ob gradnji tako velikih objektov čim manj narušena, zato skušamo doseči, da uskladiamo in skladno z interesi ljudi omogočimo tako gradnjo, ki bo ljudi čim manj motila in ne bo skazila podobe krajine,« je dejal Rupar.

P. P.

postavljajo ob bok konkurenci doma in na tujem. Osvojil je pretežni del jugoslovanskega tržišča in se prebil tudi na tujem, kamor izvaža 15 odst. proizvodnje. Pohvali se še lahko s posrednim izvozom prek jugoslovanskih izvajalcev po svetu. Regulatorjeve izdelke vgrajujejo na Kubi, v Sovjetski zvezi, v Iranu in celo v Mongoliji.

Prednost tega pozda (pogodbene organizacije združenega dela) je v tem, da proizvodnega programa ni povzel po drugih. Svoje izdelke so pri Regulatorju sami razvili. Od ustanovitve te delovne organizacije mineva dvajseto leto. Trenutno šteje kolektiv 42 delavcev. Med njimi sta 2 inženirja in 11 tehnikov različnih usmeritev. V kontroli in razvoju dela 20 ljudi. Razvoju se stalno povečajo širje strokovnjaki z direktorjem na čelu. Regulatorje pritiska v cevovodih je on prvi razvijal že precej dolgo pred nastankom ozda. Deset let je delal kot zasebnik.

Brežiški Regulator veliko dela s kooperanti od Zagreba do Ljubljane. Ti imajo za kooperantske dela dovolj prostih kapacitet, zato je škoda, da bi jih podvajali. Sami si izbirajo le tiste delovne operacije, ki se jim zdijo smiselne. Kot zanimivost naj povemo, da imajo med kooperanti celo velikana, kot je Rade Končar iz Zagreba.

Pri Regulatorju svoje izdelke hitro prilagajajo in jih sproti izboljšujejo. Dole programi opuščajo in vpletajo nove stvari. Sami si izbirajo le tiste delovne operacije, ki se jim zdijo smiselne. Kot zanimivost naj povemo, da imajo med kooperanti celo velikana, kot je Rade Končar iz Zagreba.

TUKAJ SE ZAČNE — Vsak izdelek in vsaka izboljšava nastaja pri Regulatorju najprej za risalno mizo. Na sliki tehnik Slavko Lah. (Foto: J. Teppey)

Sindikatat je na strani delavcev

V sindikatu menijo, da delavcev ne bo mogoče odpustiti brez programov

KRŠKO — O tem, da sindikat pridobiva vse večjo vlogo, ne kaže več dvomiti, zato tudi v krški sindikalni organizaciji zelo resno jemljejo nalogo glede prenove svoje organizacije. Zato je bila seja občinskega sveta Zveze sindikatov Krško, tik pred letnimi sejami osnovnih organizacij, v glavnem posvečena tem nalogam.

V prvi vrsti je naloga sindikata, da se bori za socialno varnost delavcev, zato se tudi v Krškem zavzemajo za to, da bi bil tisti prag nekje pri 700 tisoč dinarjev. Hkrati pa se marsikdo zaveda, da ponekod tisti plač le ne bodo mogli izplačati. Torej bodo zapleti možni doma povsod in namen staveksovni pravil, ki so jih tudi obravnavali na seji, je tudi v tem, da se konflikti razrešijo čim hitreje, še posebej v kolektivih, kjer ni možno reševanje po samoupravni poti. Takšno samostojno delovanje sindikata je med članstvom naletelo na podporo, saj je sindikat doslej že pokazal svojo vlogo in pomen prav pri razreševanju konfliktov med delavci in

upravno strukturo.

Druga pomembna naloga, ki so si jo zadali v sindikatih, pa je ugotavljanje tehnoloških in ekonomskih presežkov delovne sile. S tržno ekonomijo, ki jo pri nas šele uvajamo, bo prav gotovo prišlo do teh presežkov in sindikat se strinja s tem, ker tržno ekonomijo podpira v temeljih. Hkrati pa se zavedajo, da ta ekonomija v osnovi spreminja odnos do delovne sile. Prav tu pa je glavno torišče delovanja osnovne organizacije sindikata, ki bo morala poskrbeti, da se merila za odpustanje presežkov delavcev vnesajo tudi v samoupravne splošne akte. Vendar pa je splošno načelo jasno že sedaj. Pogoj za presežke delovne sile ne smejo biti nekakšni seznam delavcev, kot se je to zgodilo v pirnici v Večah, ampak je to le sanacijski program ali projekt za prestrukturiranje proizvodnje. Le tako bo mogoče narediti analizo, koliko delavcev je preveč v enem kolektivu. Torej bo sindikat na strani delavcev, zato odpustanje delavcev ne bo mogoče mimo in brez sindikata.

V krški občini so našli okoli 500 do 800 delavcev z nizkimi plačili, pravih tehnoloških presežkov delovne sile pa niso ugotavljali. Kjer te tehnološke presežke imajo, imajo tudi akumulacijo,

Radio Posavje ustanovljajo za tri občine

Sedež bo v Brežicah

BREŽICE — Osamosvojitve lokalne radijske postaje je bila napovedana dlje časa, ker zakon o javnem obveščanju določa, da so to delovne organizacije.

Radio Brežice je bil doslej enota Zavoda za kulturo, kar je večkrat povzročalo težave. Nova organiziranost je dosti bolj sprejemljiva.

Med pripravo ustanovitvenega akta so nastale še druge spremembe. Občinskima konferencama Krško in Brežice se je kot ustanoviteljica naknadno pridružila tudi Sevnica. Skupaj torej ustanovljajo Radio Posavje z dvema studijema, brežiškim in sevnškim. Do poenotenja opreme in oddajnikov bosta studia oddajala ločeno vsak svoj program.

Radio Posavje bo verjetno še nekaj let delovna organizacija v ustanavljanju. Prehodno obdobje bo trajalo vse dotle, dokler ne bo zgrajen oddajniški sistem in direktna povezava med studijema. Posavski radio bo poleg oddajanja radijskih programov opravljal tehnične storitve, agencijsko in založniško dejavnost. S temi dejavnostmi si bo zagotavljal tudi materialne pogoje za delo. Dopolnjeval jih bo z ekonomsko propagando, s čestitkami in sredstvi, ki si jih bo v družbenem dogovoru zagotovil za oddajanje posavskega programa.

J. T.

V tujini je konkurenca neusmiljena

Brežiška tovarna pohištva opušča nedonosne programe — Izvoz večji

BREŽICE — Tovarna pohištva izvozi na Zahod nekaj manj kot dve tretjini proizvodnje. Za minulo leto bo zanj iztržila 2,5 milijona dolarjev. Serije so majhne, od 200 kosov navzgor. Trenutno izdeluje 27 različnih programov in znotraj njih je nekaterih pohištvenih kosov tudi samo po 50. V vsakem programu je veliko različnih izdelkov, po dvajset in več, zato je za velikoserijsko industrijo, kakršna je bila njihova tovarna pred leti, to zagotovo uspeh. Nedonosne programe v Brežicah opuščajo in iščejo dopolnilne dejavnosti.

Direktor Izidor Slatnar napoveduje v prihodnje prehod na kakovitnejše pohištvo, s katerim se bodo povzpeli v višje cenovne razrede. Z nekaterimi programi so se že prebili. Inž. Slatnar zagotavlja, da bodo poslej investirali predvsem v opremo za izboljšanje kvalitete izdelkov. Najprej bodo zamenjali stroje za površinsko obdelavo pohištva, kar jih bo veljalo okoli 150 tisoč dolarjev. Opremljali se bodo postopoma, odvisno od možnosti. Vzpostojeno načrtujejo več izobraževanja že zaposlenih. Bolj izbirni bodo pri sprejemanju novih delavcev, od katerih bodo zahtevali kvalifikacijo. Osnovni program tovarne je ploskovno pohištvo, ki ga že nekaj časa plemenitijo z masivnimi elementi. Izvažajo regalno pohištvo, spalnice in bolniške sobe, doma pa prodajajo poleg spalničnih programov opremo za dneve in otroške sobe. Največji tuji partner, za katerega delajo, je švedska firma IKEA. Sledi ji Anglija, med dolgoletnimi kupci pa so tudi Združene države Amerike.

Pri izvozu jim delajo preglavice zapleteni papirji, ki so posledica velike birokratiziranosti. Ogromno časa porabijo samo za to, da dobijo skupaj potrebne dokumente. Izdelke izvažajo na pet različnih načinov.

Ta trenutek pritevajo med največje uspehe zmanjšanje zalog polproizvodnih in gotovih izdelkov. Skrčili so jih za tretjino, in ker so zaloge dandanes zelo drage, se jim to veliko pozna.

J. TEPPEY

torej tam delavci ne bodo problem.

Ker sindikat vse bolj pridobiva na pomenu, se zavzemajo tudi za drugačen sprejem. Poslej naj ne bi bil več avtomatičen in za vse, ampak naj bi postal član sindikata samo tisti delavec, ki to želi. Pa tudi sprejem naj bi bil poslej malo bolj slovesen.

J. S.

PRIZNANJA JUBILANTOM — Na srečanju delavcev v vzgoji in izobraževanju v sevnški Osnovni šoli Savo Kladičnik je v imenu pokrovitelja srečanja, skupščine občine Sevnica, spregovorila predsednica občinske skupščine Breda Mijović. O potih slovenskega naroda je predaval dr. Matjaž Kmecl, prijeten koncert pa je pripravil Silvester Mihelič. Enajstim delavcem v vzgoji in izobraževanju so za 20-letno in štirim za 30-letno delo podelili priznanja. Ta so prejeli Marija Koritnik z Blance, Mirko Bogovič (na sliki) in Dušan Milost iz Sevnice ter Štefka Plantarič iz Trzšča. (Foto: P. Perc)

Poskus s sodobnim programom

V Sevnici zaživela nova delovna organizacija — Tehnološki sistemi Sevnica

SEVNICA — »Za prvo četrtletje imamo dovolj dela in okrog 30 odstotkov zmogljivosti imamo zapreženih tudi v drugem četrtletju. Zavedamo se, da je zelo pomemben štart nove delovne organizacije, in zaenkrat smo lahko kar zadovoljni. Seveda pa bomo stremeli k temu, da bomo imeli v prihodnje pokritih kar 120 do 130 odstotkov zmogljivosti, da bi še spodbudili storilnost in zavzetost za še boljše delo,« je povedal diplomirani inženir strojništva Karel Platnovšek, začasni poslovodni organ nove delovne organizacije, ki deluje v Sevnici od novega leta — Tehnološki sistemi Sevnica (TSS).

Ta organizacija je nasledila proslulo Tovarno konstrukcij, ki je bila pred leti tozdr, zatem pa obrat Strojne tovarne Trbovlje. Trbovljčani še komaj držijo glavo nad vodo, zato se je prisilna uprava STT odločila, da se najprej reši odvečnega balasta obrata v Sevnici, na tej poti pa je tudi obrat v Valandovo v Makedoniji, kjer so se najprej soočili s t.i. ekonomskimi in tehnološkimi presežki delavcev. V sevnških Tehnoloških sistemih je našlo delo še 73 delavcev Tovarne konstrukcij, vseh pa je 80 zaposlenih.

»Slej ko prej ostaja naš glavni proizvodni program procesna oprema, predvsem za kemijo. To so mešalniki za tekočine, pastozne in praškaste materiale. To je program, ki smo ga dobili od STT. Toda zadnjih 10 let očitno ni bilo nič narejenega za razvoj te opreme. Zato smo se odločili, da bomo delovali predvsem v dveh smereh, in sicer bomo spravili sam stroj na višjo tehnološko raven. Za ta del imamo vse rešitve v

svojih rokah, in to brez konvertibilnega uvoza, izdelki pa bi bili na visoki evropski ravni. Razmišljamo pa tudi o razvoju strojev za tehnologijo proizvodnje, ki smo jih doslej v glavnem uvažali. V vsakem primeru pa bomo delali za znatnega kupca, kajti zalog si ne smemo več privoščiti.

Moram pa reči, da so bili doslej ti naši stroji že kar dobro sprejeti na tržišču. In še to je pomembno, da so naši stroji za pol cenejši od uvoženih, kakovostna razlika pa sploh ni tako očitna. Na jugoslovanskem tržišču nam že priznavajo zaradi kvalitete naših izdelkov nekoliko višje cene od konkurence, gotovo pa drži, da je ta trg še premajhen, zato moramo razmišljati.

J. PERC

Karel Platnovšek: začasni poslovodni organ TSS

• Ljubljanski TMF, ki je izdelal sanacijski oz. razvojni elaborat za Tehnološke sisteme Sevnica, pomaga »novorojencu« pri trženju in prodaji opreme, kajti TSS še nima razvitega prodajnega inženiringa, za katerega bi radi pridobili strojnike, ki ne bi imeli le smisel za razvoj, ampak tudi žilico za trgovanje oz. komercialne posle. Z nasveti pa pomagajo TSS tudi soustanovitelji nove firme — STT in Metalna-tozdr TLK Krmelj.

Novo v Brežicah

NAJ SE VE, KDO JE KDO — V tavrariji Blagovnice so nedeljske učne ležence ustanovnega zbora Slovenske kmetijske zveze že takoj na začetku natančno razdelili. Funkcionarji in delovno predstvedstvo so bili osvetljeni, kmetje pa so bili tolikrat izjemoma večini. Protestirali niso, ker so vajeni poskanja v mračne kote. Ploskali so vse govornikom po vrsti, tistim, ki so udarili čez oblast in kmetijske organizacije njihovim predstavnikom.

VSE JE DOLOČENO, LE SNEGA NI — Starši se spet oglašajo, ker jim ni volji, da šole ne morejo predlagati zimske počitnice po lastni presoji. Tudi na podelitvi bi raje videli, da bi imeli otroci nekaj pravega zimskega veselja. Sneg napovedujejo v februarju, nihče pa ne da roko ogenj. Lahko bi se opekeli in uradna linija ki vse določa, bi spet imela prav.

ZELENEC NI ZA VSE — Posavje se komaj navadilo na zeleni vlak in že jim odmika. Odkar so ga podražili, je nekod spet priporočajo vožnjo s polnimskim. Za zglede drugim spodbujajo vnost zbornica, ki zelenega udobja plačuje več.

MEGLE NA IZVOZ — Brežičani Krčani ne pomnijo, kdaj so bili nazadnje tako dolgo zamegljeni. Le to vedo, da radi nizke Save hladilni stolpi jedrske elektrarne noč in dan bruhajo paro v ozračje. Ko bi se kdo spomnil na to, da bi prodaj atomsko meglo, mu je zlepa ne zmanjkalo.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 14. do 20. januarja se brežiški porodnišni rodile: Martina iz Grčice vasi — Patricijo, Iris Karla Brežic — Uroša, Višnja Rupar iz Lade — Anito, Mirjana Grozdan iz Sevnice — Danijela, Irena Pavlič Brežic — Urško, Mirjana Milinarič iz Protina — Marka, Ljubica Milič iz Jenovega — Josipa, Nevenka Brckovič Zdenec — Marino, Marijeta Bosak Brežic — Mateja, Zora Zejavac iz Sarnobora — Maria, Hajrija Mehič iz Sevnice — Aljo. Čestitamo!

Krške novice

BANKA KOT MAČEHA — V krški občini je kmetijstvo prav gotovo pomembna panoga, čeprav v celotnem gospodarstvu ne pomeni mnogo, ker je indastrija pač tako močna. Kljub vsemu pa kmetijstvo zasluži malo več pozornosti ali vsaj takšno, kot jo ima v kranjski občini. V tej občini so namenili 4 milijarde za znižanje obresti za tako imenovane kmetijske kredite, medtem ko so jih v krški samo 650 milijonov din. Kot vedo vedati poznavalci bančnega poslovanja, LB Temeljna posavska banka lahko menila za to vsaj poldrugo milijardo.

PLOKNAJE ZA MARKO — Te učenci najnižjih razredov osnovne šole so že spoznali, kako malo se je zanesel dinar. Zato v eni izmed osnovnih šol je zagotovilo odmaknjena in zato ne bi mogli reči, da gre pri tem za modno muho več mest) v krški občini zaračunajo preplavanje domače naloge z eno nemško marko. Podobno so se znašli tudi v drugi šoli, kjer denar za končni izlet zbirajo v markah. Skratka, kdor se razmišlja, kam bi šel dinar, naj za mnenje vpraša učencek osnovnih šol. Oni so glede tega že vsi vsem brez iluzij.

MEDNARODNA MATURA — Ko bi si rad omislil potovanje v Evropo, se za svoje nadobudne otroke, naj začne rečevati že sedaj. Mednarodna matura vstopnica za Evropo bo namreč po sedanjih računih stala okoli 16.000 švicarskih frankov, opravljajo pa naj bi jo le 50 do 100 slovenskih srednješolcev, je bilo slišati na seji medobčinskega sveta SZDL za Sevnico. Zato, dragi starši, pohitite, kajti to vilo vozovnico je omejeno!

CESTARJI BEREJO — Malo pozna a zato toliko bolj zadovoljni sporočajo, da krški cestarji berejo tole rubriko. Nedavnim so namreč zakrpal železne vse luknje na cestah, o katerih smo pisali.

Sevnški paberki

BOMBA JE BOMBA — Ko so ob pravi gradbišča za novo HTV (hotelsko trgovski center) v Sevnici odkrili artilersko granato iz 2. svetovne vojne, so nekateri podcenjevali nevarnost, kakor da bi bila bomba štrca kruha. Direktor Btona pa je takoj začasno zaprl gradbišče in zaprosil za pomoč oddelek za ljudsko obrambo oz. občinski štab za civilno zaščito, ki sta poskrbela za vse potrebno. Toda ob vsem tem dogajanju je zanimivo zlasti to, da so starejši Sevnščani opozarjali, da utegne zemlja skrivati še veliko eksplozivov, saj je bilo med vojno v bližini skladišča municije, ki je šlo v zrak skupaj s hotelom Triglav. Ko so pirotehnik zaščitne enote milice iz Ljubljane z detektorjem odkrili li številne možne lokacije kovin, so nekateri kar malce razočarani, ker je baba Janka Revinska iz nedrj zemlje izkopala staro železo, ni pa odkril domnevne kletke polnimo sodi vina.

SKRPUČALO — Nova prometna ureditev okoli železniške postaje in avto-busnega postajališča s tem vred je na svetlo za preventivo in vzgojo v cestnem prometu dobila vzdevek skrpučalo. Svet je pravočasno opozarjal na pomanjkljivosti predlagal rešitve, toda na koncu so seveda projektanti ukrenili po svoje in zdaj imajo Sevnščani to, kar si zaslužijo — majcen otkoče precej velike nemunosti. Vse to komisija, ki je šla na ogled, lepo popisala ostalo pa je še po starem. Tudi grožnja predsednika sveta Jelka Stojca, da bo odstopil, če ne bo svet imel prave veljave, je aktualna.

ZVESTI TRADICIJI — Gledališka skupina KUD Prečna je za svojo deseto (neprekinjeno) sezono pripravila Mikelno komedijo »Afera Mandragol«. Na posnetku: prizor z vaj. (Foto: J. Pavlin)

Edina nagrada je aplavz

Prečenci bodo nastopili z Mikelno Afero mandragol — Načrtujejo trinajst gostovanj

PREČNA — Prečenska gledališka skupina je za to sezono našla komedijo slovenskega dramatika Miloša Mikela »Afera mandragol«. Delo, prepleteno s petjem, plesom in »atentati«, so pripravili pod vodstvom Franca Pluta, dolgoletnega igralca, ki se tokrat preizkuša tudi kot režiser. Premiera bo v soboto, 28. januarja, v kulturni dvorani v Prečni.

Skupina prihaja na oder prej, kot je imela navado prejšnja leta. Igrati želi pozimi, ko imajo tudi obiskovalci več časa za takšne prireditve. Z vajami so začeli novembra, potem pa so zahtevno besedilo in igro vadili na vajah, ki so bile trikrat na teden. Vsakemu od igralcev se je tako nabralo kar lepo število ur skupnih vaj, upoštevati pa moramo, da so vsi vadili še doma.

J. PAVLIN

Resnega dela so v Prečni vajeni in tudi igralci ne manjka. Vsako leto se skupini pridruži kakšen novinec, kar je vsekakor spodbudno. V »Aferi mandragol« bode igrali: Martin Novak, Irena Vehar — Dragan, Magda Jazbec, Marjana Glavan, Miro Hočvar, Stane Juvan, Roman Kapš, Franc Plut, Ivan Jarc, Zdene Klančar, Ivan Glavan in Darja Kapš.

Člani marljive gledališke skupine v Prečni imajo tudi letos v načrtu gostovanja. Na odrih dolenskih, belokranjskih in posavskih krajev nameravajo nastopiti trinajstkrat. »Želimo si, da bi bili obiskovalci z našo igro povsod zadovoljni, da bi bile dvorane polne. Ne nazadnje je prisrčen aplavz dvorane naša edina nagrada,« pravi članica skupine Irena Vehar — Dragan.

Danes v Krškem lutkovna igra

Gostuje Lutkovno gledališče iz Ljubljane — Med počitnicami: filmi, risanke

KRŠKO — Delavski kulturni dom Edvarda Kardelja je pripravil pester kulturni program za otroke med zimskimi počitnicami. V njegovi dvorani so od prvega do zadnjega dne počitnic vrleti za mladino zanimive filme, še posebej pa so pritegnile risanke. Obenem je poskrbel, da so podobne filme predvajali tudi v Velikem Podlogu in Koprivnici. Minuli torek dopoldne sta mlade obiskovalce v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja zabavala pantomimika Andres Valdes, v Ljubljani udomoljeni Kubanec, in Jana Kovač.

Danes, 26. januarja, bo ob 10. uri v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja lutkovna predstava Pravljicarjevih pravljic češkega avtorja Jiříja Stredy v izvedbi Lutkovnega gledališča iz Ljubljane. V igri, ki jo je režiral Karel Makonj, sta združeni oziroma prirejeni pravljici Rdeča kapica in Princeza na zrnju graha. Izvedba temelji na otroški igri; tako so to lutkovno igro uprizorili leta 1978 tudi Čehi, ko so prvič pripravili predstavo Pravljicarjevih pravljic. Sicer pa bo že samo gostovanje Lutkovnega gledališča iz Ljubljane pomemben kulturni dogodek za to posavsko mesto. Vedeti moramo namreč, da sodi to gledališče v sam vrh lutkovne ustvarjalnosti v Jugoslaviji in da je nemajhen tudi njegov mednarodni ugled.

I.Z.

KRAMAR RAZSTAVLJA

NOVO MESTO — V tukajšnjem Domu JLA je od ponedeljka na ogled razstava umetniških fotografij inženirja kemijske tehnologije Zdravka Kramarja, ki je doma iz Zavrčja pri Mirni. Razstavo so pripravili v sodelovanju z Zvezo kulturnih organizacij iz Trebnjega.

prezreti želje organizatorjev, naj bi prireditve pritegnile pozornost ljudi k sodobni umetnosti, grafiki pa dala novih spodbud pri njenem razvoju.

Otvoritev prvega bienala slovenske grafike bo, kot rečeno, v četrtek, 25. maja, in to z osrednjo razstavo na Otočcu — v Garni hotelu in v gradu. Dopolnilne razstave pa bodo v Novem mestu: v galeriji Krke, Dolenjskem muzeju, Študijski knjižnici Mirana Jarca in razstavišču SDK (v Kandiji). To bodo manjše, osebne razstave grafičnih ustvarjalcev, ki bodo sodelovali na bienalu.

Bienale slovenske grafike na Otočcu bo poslej vsaki dve leti, vsakokrat pa pred mednarodnim grafičnim bienalom v Ljubljani, tradicionalno prireditvijo s svetovnim ugledom. Tako bo otoški bienale v nekem smislu ne samo neobhodno dopolnilo velike predstave grafične umetnosti v Sloveniji, ampak tudi in predvsem njen pomemben del.

I. ZORAN

NA ODRED S »POKOJNIKOM«

MIRNA PEČ — Gledališka skupina tukajšnjega kulturnega društva je tudi v tej sezoni načrtovala komedijo, in sicer Nušičevega »Pokojnika«. To delo so Mirnopolčani pripravili pod režijskim vodstvom Antona Kosa. Prvič se bodo s to klasično srbsko igro predstavili jutri, ko bodo nastopili za invalide iz Novega mesta. To bo nekakšna predpremiéra. Premiera »Pokojnika« pa bo v nedeljo, 29. januarja, ob 15. uri v mirnopolškem kulturnem domu. Potem se bodo zvrstila gostovanja. Podobno kot prejšnja leta bodo Mirnopolčani tudi tokrat nastopili v številnih krajih na Dolenjskem.

KULTURNE IZ RIBNICE

• **MOJCA ŠIFRER**, študentka etnologije, je pred kratkim v Miklovi hiši v Ribnici zagovarjala svojo diplomsko nalogo Lončarstvo v Ribniški dolini. Zagovor je opravljala v navzočnosti nemajhnega števila študentov in ribniških domačinov. Šifrerjeva se bo po diplomi zaposlila v Ribnici, kjer bo delala na področju etnologije.

• **NOVO RAZSTAVO** bodo odprli jutri v Miklovi hiši. S svojimi deli se bosta predstavila akademska slikarja Brane Sever in Vlado Stjepić.

• **RAZSTAVO DEL**, ustvarjenih na lanskih Ribniških srečanjih, bodo odpr-

Ribnica kulturni spomenik

Gre za staro mestno jedro, ki je začasno razglašeno za kulturnozgodovinski spomenik

RIBNICA — Staro mestno jedro Ribnice je tukajšnja občinska skupščina razglasila za začasen kulturnozgodovinski spomenik. Razglasitev velja le za obdobje enega leta, tako rekoč le za letošnje. To je prvi tak odlok v ribniški občini, kjer podobnih razglasitev doslej še ni bilo.

Letos bodo ugotavljali, ali so predlagane meje kulturnega in zgodovinskega spomenika (starega mestnega jedra) ustrezne ali pa jih je potrebno spremeniti. V tem letu bo imela precej dela tudi premoženjsko-pravna služba, ki bo morala razrešiti več zadev na tem območju, ugotoviti bo potrebno imetnike pravice uporabe teh objektov itd. Šele potem bo staro mestno jedro Ribnice trajno razglašeno za kulturnozgodovinski spomenik.

Namen odloka je, da ne bi z raznimi posegi uničili videza starega mestnega jedra. Odlok o začasnem zavarovanju je pripravil ljubljanski zavod za zavarovanje naravne in kulturne dediščine. V pripravi je še nekaj podobnih odlokov za trajno razglasitev, ki bodo sprejeti še letos.

V dosedanjih razpravah o varovanju starega mestnega jedra Ribnice ni bilo na predlagani odlok posebnih pripomb. Edina omejevalna vredna je bila, naj bi v starem jedru tudi ulice imele imena v skladu s tem. Pri tem je bila omenjena glavna, Šeškova, ulica, ki ima ime po narodnem heroju Jožetu Šešku, po tem predlogu pa naj bi imela ime, ki bi segalo daleč v zgodovino Ribnice. Predlagatelj je poudaril, da seveda nima nič proti imenu Jožeta Šeška in zgodovini NOB in da naj bi po heroju Šešku poimenovali kakšno drugo ribniško ulico.

J. P.

Korak naprej za revijo

»Samorastniška beseda« naj bi kmalu prvič izšla kot medobčinska revija

NOVO MESTO — V prizadevanju, da bi Samorastniška beseda kaj kmalu prišla med bralce kot medobčinska revija za literaturo, kulturo in sploh ustvarjalnost, seveda z novo zunanjo podobo, je bil narejen korak naprej. Medtem ko poteka akcija v zvezi s financiranjem — predsednik medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko Jure Petro bo še ta mesec sklical stanelek predstavnikov občinskih kulturnih skupnosti kot ustanovitelj, na katerem bo govor o financiranju revije — se je nekoliko bolj konkretno začela oblikovati tudi vsebina Samorastniške besede. O tem so govorili na sestanku pripravljalnega odbora, ki je bil prejšnji teden v Novem mestu, in sprejeli tudi nekatere zadolžitve. Tako bo Nataša Petrov pri reviji urednica za literaturo, Lucijan Rešič urednik za likovno umetnost in Boštjan Kovačič urednik za tisti del revije, v katerem se bo sprostala ustvarjalna dolenjska misel. Dogovorili so se, da bodo poskušali kmalu pripraviti prvo številko Samorastniške besede, jo predstaviti bralcem pa tudi tistim, ki jo bodo financirali. Menijo namreč, da bo pogovor s sofinancerji lažje stekel, ko bodo ti lahko sami listali po reviji.

I. Z.

JAVNA TRIBUNA

MOKRONOG — V tukajšnjem domu Svobode bo v soboto, 4. februarja, ob 18. uri javna tribuna o naravni in kulturni dediščini Mokronoga in okolice. Na njej bodo sodelovali strokovnjaki iz Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novem mestu. Skrb za varstvo naravne in kulturne dediščine pa je v svoj program vneslo tudi mokronoško turistično društvo, ki bo imelo omenjenega dne občni zbor.

DOBOREDELNI KONCERT V BREŽICAH

BREŽICE — Godbeniki iz Kapel, dijaki in profesorji Glasbene šole Brežice prirejajo 10. februarja koncert v Domu JLA. Namesto vstopnine bodo pobirali prostovoljne prispevke, izkupiček pa darovali za nakup medicinske opreme v brežiški bolnišnici. Dobrodelni koncert organizirajo v sodelovanju z občinskim odborom Rdečega križa.

PEVKE NONETA ROG — Na fotografiji so pevke noneta Rog iz Želj in Kočevju, ko so pred kratkim slavile 80-letnico rojstva svoje najstarejše članice Franciške Vodičar, ki je dopolnila 80 let. (Foto: J. Primc)

Ohranjajo narodno pesem

Pevke noneta Rog zaželene predvsem pri starejših, želijo pa, da bi narodno pesem vsiljubili mladi

KOČEVJE — Nonet Rog iz Želj in Kočevju, ki je marca lani slavil 20-letnico obstoja, je te dni napravil obračun nastopov v lanskem jubilejnem letu in pripravil okvirni načrt za letošnje. Kristina Trkovnik, ki nonet vodi in piše njegovo kroniko — bila pa je tudi pobudnica za ustanovitev noneta, je povedala: »Lani je naš nonet nastopil 31-krat. Dvakrat smo nastopile v po-bratenem Rabu, trikrat na Kmečki ohceti v Ljubljani, na paradi narodnih noš v Kamniku, na srečanju pevskih zborov v Dolenji vasi, v Grosupljem na večerju pisatelja Louisa Adamiča, v Škofji Loki na izseljenškem pikniku, v Kočevju na sprejemu naših izseljencev iz Amerike in Belgije pa na protestnem zborovanju ob sojenju četverici, kar trikrat pa so nastopile tudi v Zdravilišču Šmarješke Toplice.

Z veseljem se spominjajo predvsem nastopa ob sprejemu internirank iz vse Jugoslavije. Zahvale za topel sprejem in nastop so prejele od organizacij internirank iz Splita, Reke, Ljubljane in od drugod.

J. PRIMC

Nonetke nastopajo v narodnih nošah in pejojo izključno narodne pesmi. Zato so še posebno zaželene pri starejših. Rade se odzovejo vabilom za nastope v domovih starejših občanov po vse Sloveniji in tudi na Hrvaškem pa vabilom za nastope v zdraviliščih, za invalide, bolnike ipd.

»Najbolj smo vesele, če lahko razveselimo starejše in bolne, ki so za naše nastope tudi najbolj hvaležne. Tudi nas, ki smo vse starejše — najmlajša članica noneta ima 50 let, najstarejša 80 — in razumemo ljudi tu njihove stiske, gane nesreča drugih. Zadovoljne smo, ko vidimo, da ljudje v nesreči niso sami in da se z bolniki zelo trudijo medicinske sestre, z nepokretnimi v domovih starejših pa negovalke,« pravi Trkovnikova.

Nonet bo z nastopi letos nadaljeval. Turistična zveza Ljubljana jih je že povabila na Kmečko ohceto, ki bo 1. julija. Že naslednji dan bodo nastopile na izseljenškem pikniku v Dolenjskih Toplicah. Vabljeni so na parado narodnih noš v Kamnik in tudi na srečanje internirank v Beograd. Vabila prihajajo še od drugod.

kultura in izobraževanje

Nova knjižnica iz »rožnate domišljije«

Literarni klub Beno Zupančič izdal otroške pesmi Jožice Vogrinc-Drenovec z ilustracijami Vladek Štoviček

KRŠKO — Tukajšnji literarni klub, ki nosi ime pred leti umrlega slovenskega pisatelja Bena Zupančiča, si je zastavil večje založniške ambicije, kot jih zmore, vseeno pa je njegova bera na tem področju takšna, da zasluži širšo pozornost slovenske javnosti. To velja še zlasti za program izdaj, namenjenih otrokom, oziroma za pesniške slikanice in najbrž pri tem ni potrebno posebej poudarjati, da so te knjižice proizvodi izključno domače ustvarjalnosti. Naključno se je, da so obe dosednji knjižici (več jih zaenkrat ni izšlo) ustvarile ženske, dve pesnici in dve ilustratorki, pesnicama pa sta to tudi knjižna prvenca.

O prvi knjižici, o Očku Svitlu pesnice Bojane M. Kopina in ilustratorke Lučke Rojce, smo poročali lansko pomlad takoj po izidu. Zbirka je imela velik odmev med otroki, pa tudi med odraslimi, uporabljati pa so jo začeli tudi za šolsko čtivo. Druga knjižica, zbirka pesmi za otroke, Domišljava petelina pesnice Jožice Vogrinc-Drenovec, je izšla te dni. V njej je deset pesmi, ki jih je iz tvorne ustvarjalnosti omenjene avtorice izbrala urednica Kurirčica Berta Golob, celostranske ilustracije pa so delo akademske kiparke Vladek Štoviček, nekdanje sodelavke Jožice Vogrinc-Drenovec. Naslovnico, seveda barvno — takšne pa so vse ilustracije — so pomagali izbrati učenci OŠ Jurija Dalmatina, kjer je avtorica Domišljavega petelina knjižničarka. Povejmo še, da so knjižico natisnili v krški Papirkonfekciji, izšla pa je s pomočjo TCP Videm in ZKO Krško.

In o čem pojo te pesmi, ki jih je avtorica posvetila svojemu vnučku Tilnu? O stolpičih, ki so dobili krila in se naselili v zeleni dolini, pa o pomladi, ki je od trobentic vsa rumena, o vabljenosti rdečih češenj, o hudi uri, ko je v naravi vse narobe, o medvedji sladkarni, kjer se dobe same dobrote kot v Indiji Koromandiji, o dogodivščinah vasovskega mačka, potem pa spet o dvorišču, kjer je vse narobe (narobesvet!), o dogodivščinah starega kolovrata pa znova o medvedku, ki hodi s Tilnom spat. Nazadnje, čisto na koncu, nastopa pesnik, ki si »skuhal« v glavi rožasto domišljijo in pesmice iz sebe zlije. Te pesmi pojo torej o vsem tistem, kar buri domišljijo otrok, ko odkrivajo in spoznavajo svet okoli sebe. In ker so to pesmi za otroke, so kajpak spesnjene v njim razumljivem jeziku, z besedami, ki jih že poznajo, vse skupaj pa je prekašeno še s pravo mero humorja, humornimi zapleti in razpleti. So, skratka, prave pesmi za otroke, to pa je tudi njihova poglavitna odlika.

V končno misel tega zapisa se po temeljitejšem pregledu Domišljavih petelinov sama od sebe vriva ugotovitev, da bo tudi ta knjižica pri najmlajših pa tudi že pri malo večjih bralcih lepo sprejeta. Večje nagrade, kot je sprejem pri bralcih, pa si avtor skoroda ne more želei.

I. ZORAN

VIBA SNEMA LUTKOVNI FILM

LJUBLJANA — V ateljeih Viba filma že dalj časa snemajo nov slovenski celovečerni lutkovni film Coprnica Zofka. Besedilo je napisala Svetlana Makarovič, prav tako songe, režira pa Matija Milčinski. Film nastaja v sodelovanju z Lutkovnim gledališčem Ljubljana.

SLOVENSKI FILM NA BEOGRAJSKEM FESTU

LJUBLJANA — Slovenski mladinski film Poletje v školji (II. del) bodo predvajali v okviru beograjskega Festa, in sicer na Filmskih paradah, prireditvi, ki bo potekala v Beogradu od 7. do 11. februarja, na njej pa bodo predstavili le filme, namenjene otrokom oziroma mladini.

Vpis spet večji od ponudbe šol?

Srednje šole v Sloveniji ponujajo jeseni v prvih letnikih 28.000 učnih mest

V prvih letnikih slovenskih srednjih šol bo v šolskem letu 1989/90 naj 28.000 prostih mest za mladino, poleg tega pa še več kot 8.000 mest v oddelkih za odrasle. Ponudba s temi podatki je bila v javni razpravi, bo pa tudi podlaga za razpis o vpisu, ki bo objavljen najverjetneje že proti koncu februarja.

Ponudba srednjih šol je bolj ali manj enaka kot lani na večini območij naše republike. Povečana je tudi v Posavju (za 15 do 30 mest) in na Dolenjskem (za dobrih 100 mest) ter še ponekod drugod. Ob juljskem vpisu bodo številke prav gotovo drugačne, saj bo treba v prvih letnikih upoštevati še ponavljalce in učence iz drugih republik. Lani, denimo, je bil vpis v prve letnike zaradi tega za okoli 2.200 učencev večji, kot so predvidevali.

GOVORICA KAMNOV

Minljiva je človekova beseda; izreče jo in že se izgubi v hrupu sveta. Tudi če jo zapiše v knjige, je kaj kmalu žrtev neusmiljenega mletja časa, izgublja se v papirnati poplavi, dokler se ne spoji s prahom knjižničarskih fondov, pozabljena in mrtva že čez nekaj rodov.

Govorica kamnov pa je večna. Kdor govorico svojega rodu in časa, videnja in razsežnosti svojega duha vlija vanje, ta govori tisočletja.

Ko pod jasnim grškim nebom zreš v slepečo belino marmornatih kamnov Parthenona, v žensveno linijo kariatid, ko se usedeš na od noči prijetno ohlajene kamnite klopi gledališča v Epidauros in te zajame čarovnija odprtega, a harmonično sklenjenega prostora, ko se vzpneš po zrnatih gigantskih blokih na najvišjo točko Miken ali ko se izgubljaš med množino svetlišč v svetih Delfih, takrat je s teboj ta govorica tisočletij. Naj bodo ostanki veličastni, do preusnjenosti lepi ali skromnejši, prilehni, zabrisani in izlizani, kot so temelji palač v Knososu in Festosu, te govorica kamnov prevzame. Zaželi si, da bi ji globlje prisluhnili, da bi jo čisteje razumeli. Zamaknil bi se v mirovanje in se začel pogovarjati z njimi, a kaj...

Ni časa. Drugače utriplje čas kamenju kot nam, ljudem. Današnjim še posebno. Popotnikom, kot sva bila tiste vroče dni lanskega septembra midva, pa sploh. In tako sva hitela preko tisočletnih kamnov Knososa, Festosa, ujela le drobno besedo, zamrlo v skrivnostni akustiki antičnega gledališča v Epidauros, zaslislala le odmev sončnega prepevanja marmornatih svetlišč na Akropoli, preslislala šepetanja v Sibilini votlini v Delfih.

Bila sva bolj ali manj samo popotnika, turista, kot milijon drugih, ki se z vseh koncev sveta zgrinjajo na starodavna grška tla, lazijo po njenih svetliščih, fotografirajo z vseh koncev štrclje preteklosti in mimo bežno vzdihujejo od očaranosti, utrujenosti in vročine. Nema lokrat sva se počutila, kot bi bila v velikem bordelu slavnega imena, v nekakšni ogromni turistični fastfood restavraciji, kjer ljudem postrežejo s hitrimi požirki zgodovine in minule slave, jim te skope požirke krepko zaračunajo in odpravijo naprej.

AKUSTIČNI ČUDEŽ GLEDALIŠČA NA PROSTEM

Kako pa naj bi se človek počutil drugače, če se že v zgodnjih jutranjih urah, ko sva se odpravila do slovitega gledališča v Epidauros, že po kratkih nekaj deset minutah miru srečala s številnimi skupinami turistov, ki kot po nekem obveznem obredu lazijo po veličastno lepem odprtem gledališču, se poslikajo pod njim in nato za vrhunec doživijo še akustični čudež. Postavijo se na središčno točko odra in spuščajo kovanec na tla, množica pa na vrhu stopnišastega gledališča presenečeno zija, ker kovinski zven slišijo prav tako dobro, kot če bi stali na samem dnu gledališča. Dokler je seveda v vsem vrvenju še kaj slišati.

Potem še zveš, da je ta čudovita zgradba služila za razvedrilo tistim, ki so se hodili pred davnimi leti v Epidauros zdraviti — že takrat so torej poznali zdraviliški turizem. Zveš tudi o velikosti in edinstvenosti te zgradbe na prostem, si ogledaš bližnji muzej, popiješ mrzlo pivo, pogoltnes vroč suvlaki, kot v Grčiji pravijo ražnjičem, in že briži dalje. Če si jugoslovanski popotnik, potem z novo luknjo v bornem kupčku deviz (vstopnina je za nas hudo draga), si-

cer pa v klimatiziranem avtobusu nazaj v hotelsko sobo, kjer je vse tako kot doma.

Akustični čudež antične arhitekture pa se ti lepega dne prikaže na fotografiji, dotakne se te v spominu in prepozno se ti prebudi nezadoščenje in spoznanje: kamni so govorili, zaslužili si njih skrivnostno govorico, prisluhniti pa jim nisi znal.

Res je tudi, da jim ne moreš. Turistična mašinerija melje. Vse gre na hitro, površno, po tekočem traku. Kot pač vse današnje življenje. Redki so tisti, ki se starim spomenikom posvetijo drugače. Nekaj takih popotnikov sva srečala. Medtem ko se reke turistov valijo mimo kamnov in jih pojoči, monotoni glas vodičke pelje od točke do točke, z enakimi litanijami od zore do mraka, pa pravi občudovalci grške preteklosti kot mali otočki, komaj opazni v širokem toku turistične reke, plavajo sami zase. A če jih povprašaš, kje je kaj, vedo tako rekoč za vsak kamen, za vsako letnico, za vsakega arheologa, ki je kdaj ril po starinah in načel to ali ono plast temeljev, izkopal ta ali oni nenavadni lonec, košček mozaika, del kipa.

No, kljub vsemu je epidauroško gledališče naredilo na naju veličasten vtis. Kako tudi ne bi, saj je največje in najbolj impresivno odprto gledališče antične Grčije, ki je za nameček še izvrstno ohranjeno. Zgradili so ga v 4. stoletju pred našim štetjem v bližini Asklepijevega svetišča. Arhitektu Poliklitu gre že od dni dograditve gledališča do današnjih dni hvala, da je ustvaril najbolj akustično gledališče Grčije. Vseh 14 tisoč gledalcev, za kolikor jih je prostora v njem, odlično sliši prav vsako besedo, izgovorjeno na odru, naj bo tudi šepetajoča. O tem sva se seveda tudi midva prepričala. In da bi bil preskus le nekoliko drugačen, kot je običajno metanje kovanca na tla, sva vsak izmenoma zrecitala del Prešernove Zdravljice. Naj se sliši še ta zlahtna beseda v prostoru, kjer so zvenele besede Ojdi, Antigone in drugih junakov starih tragedij!

Pravzaprav zvenijo še danes. Vsako poletje, od junija do septembra, uprizarjajo v tem starodavnem teatru antične tragedije. Predstave pa so vedno polno obiskane. Grki so bili in so še veliki ljubitelji gledališča. Gledališke predstave so bile prava ljudska slava in množice od blizu in daleč so v takšnih odprtih gledališčih, kot je epidauroško, zavzeto sledile dramskim mojstrovčinam. Danes se na kamnitih sedežih družno stiskajo petični ameriški turisti, popotniki iz Japonske, vsepovsod prisotni Nemci, pa seveda domačini in gotovo tudi kakšen list naše gore.

DVIGALA V ATENINEM DOMOVANJU

Grška turistična mašinerija nadvse uspešno prodaja stare kamne, bi lahko rekli zlobno in surovo. Res, staro kamenje, zloženo na bolj ali manj velik kup. Le kaj bi z njimi! Toda to kamenje je treba videti. Morda se nikjer tako ne sesuje prezir do starin še tako zadržega nevedneža, kot se na Akropoli. Ta grič sredi Aten obišče vsako leto na milijone turistov. Cele reke z aparati in prospekti ovešenih turistov z vseh koncev sveta se neutrudno od zore do mraka zlivajo po nekdanjih svetih tleh, med čudeži starega sveta: Parthenonom, Erehteionom, Nikinim templjem in Propilejami. A čeprav mašinerija melje in melje, so obiskovalci nenavadno tihi, umirjeni. Nanje deluje čar tisočletij, svetost iz davnin.

Malo je stavb sveta, ki bi bile tako zelo poznane, kot je Parthenon. Slikan je bil z vseh možnih koncev in v vseh možnih urah dneva in noči. Pričakovali bi torej, da stavba v živo ne more več presenetiti. Celo razočaran bi človek moral biti. Eno od neizbežnih spoznanj vsakega popotnika je nedvomno to, da so barvne slike turističnih znamenitosti vedno lepše od resničnosti same.

Toda s Parthenonom ni tako. Ko se vzpneš po Propiljah, mogočni vstopni stavbi, se skozi kolonado stebrov zasveti veličastno stebrovje Parthenona. Zares zasveti, da zabole oči, tako bleščeč je pantelejski marmor v grškem soncu. Takega marmorja ni mogoče videti še kje drugje, morda le v Tadž Mahalu. Ni si težko predstavljati očaranosti in rodoljubnega ponosa, ki je v davnini prevzemal Atence, ko so se zgrinjali k slovečemu templju deviške Atene. A tudi tedaj, kot dandanes, vanj obiskovalci niso smeli vstopiti. Notranjost svetišča je bila rezervirana za svečnike in redke druge, množica pa je vedno lahko občudovala tempelj le od zunaj.

Parthenon je največji in najbolj slavni spomenik dorse arhitekture v vsej Grčiji. Od let 447—32 pred našim štetjem, ko so ga postavili po načrtih stavbarjev Iktinosa in Kalikratesa, do danes je svetišče prestalo marsikaj hudega, a prestalo je in se ohranilo skozi dva tisoč let. Dandanes doživlja obsežna konzervatorska in restavratska dela, podobno kot ostali spomeniki na Akropoli. Jeklene roke žerjavov

Erehteion na Akropoli spada med najlepše primerke jonskega sloga. Po svetu slovi predvsem po kariatidah, ženskih kipih, ki jih je arhitekt Filokles uporabil namesto močnih stebrov malega svetišča. Danes namesto izvirnih kariatid stojijo replike. Cesar je zmogel čas, je opravil onesnažen zrak. Poškodovane kipe so morali spraviti na varno muzej.

se stegujejo med elegantnimi stebri Atene in po natančnem, skrbno pretehtanem načrtu pomagajo rekonstruktorjem svetlišča.

MESTO UNIČUJE SVOJE SPOMENIKE

Vsi spomeniki na Akropoli in mnogi v Atenah sploh so namreč ogroženi. Ne od sovražnih vojakov in plenilcev kot skozi stoletja. Zdaj jih ogrožajo Grki sami, ogroža jih mesto, katerega zaščitnik je Atena, domovanka Parthenona, nekdanja bila. Dragocene spomenike načenja predvsem onesnažen zrak, smog, ki se dan za dnevom nabira kot pokrov nad milijonskimi Atenami. Prekomerna rast mesta, do prezasičenosti gost promet, vse to zastruplja zrak, z njim pa zdravje ljudi in spomenikov.

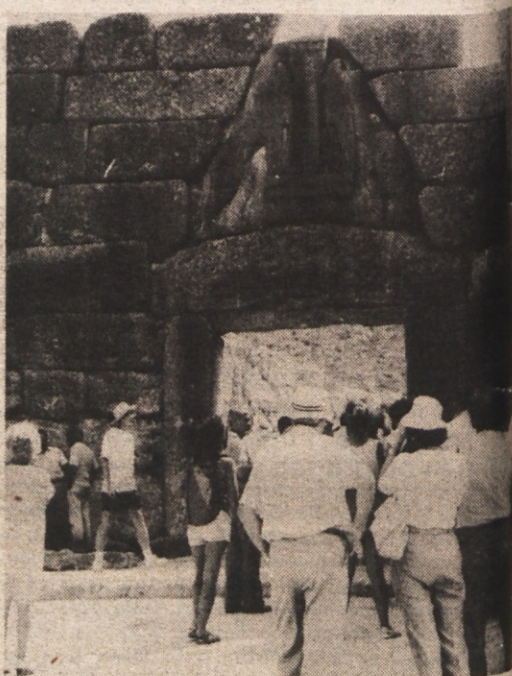
Poškodbe so resne. Zveplove spojine in druge škodljive snovi, ki se iz izpušnih avtomobilskih plinov in iz drugih dimov kopičijo v mestnem zraku, so smrt za marmor. Sicer čvrst in na vremenske nepravilike odporen kamen spreminjajo v krhek mavec.

Zaradi hude ogroženosti in poškodb so že morali spraviti na varno slovitte kariatide, kipe žensk, ki kot nosilni stebri podpirajo del Erehteiona, na njihovo mesto pa so postavili ponaredke. To seveda zveš še, ko si ogledaš muzej na Akropoli in za stekli strogo varovanih vitrin ugledaš tiste prave kariatide, izmučene od zoba časa in načete od onesnaženega zraka.

Ukrepi za varstvo zraka so različni, mnogi pa so neuporabni, če ne že kar osvoženi, kljub temu da se Grki zavedajo, kakšno škodo imajo zaradi onesnaževanja oni sami in njihovi spomeniki. Ožje središče mesta, kamor spada tudi Akropola, je zaprto za ves tuji promet, le taksisti, dostavna vozila in tamkajšnji stanovalci smejo vanj z avtom. Spremenili so tudi delovni čas lokalov in trgovin, da bi preprečili prometno gnečo v času opoldanskega počitka. Nespoštovanje teh predpisov zelo strogo kaznujejo. Pravega uspeha pa s temi ukrepi še niso dosegli.

Obnavljanje Parthenona spremlja poleg vsega še spor, ki se že vrsto let vleče med grško in britansko vlado. Gre namreč za slovit Elginov marmor, kot pravijo kiparskim mojstrovčinam, ki so stale v frizu Parthenona. V frizu je ostal le delček nekdanjega veličastnega reliefa, njegov večji del se dandanes nahaja v Britanskem muzeju. Umetnino je v Veliko Britanijo odpeljal lord Elgin in po njem ima danes ime. Grčija seveda zahteva dragocenost nazaj. Trdoživno vztrajanje bo menda rodilo sadove in marmornati reliefi bodo našli pot v svoj dom oziroma v muzej na Akropoli.

Ali se bo tistega dne Parthenon še tako bleščal v soncu, kot se je tisočletja in se še danes, pa je drugo vprašanje. Kaže, da človek nevrniljivo uničuje tudi večno govorico kamnov. In z njo svojo.

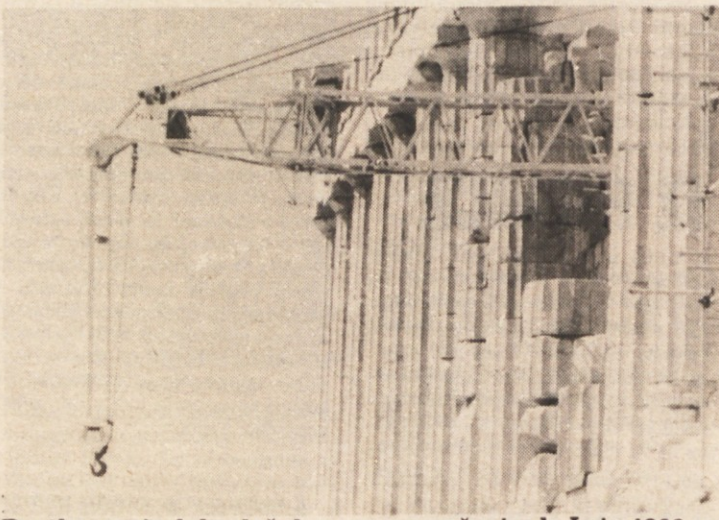
Biti v Grčiji, pa ne obiskati Miken, je skoraj da nepredstavljivo. Obzidje te minojanske trdnjave je postavljeno iz tako mogočnih kamnitih blokov, da so stari Grki mislili, da so obzidje zgradili velikani.

Ta neugledna gmota kamnjenja je vse, kar je ostalo od Sibiline jame v Delfih. Sicer pa slika Deli eno od najbolj bogatih arheoloških najdišč, z obiljem templjev, stadionom in drugim.

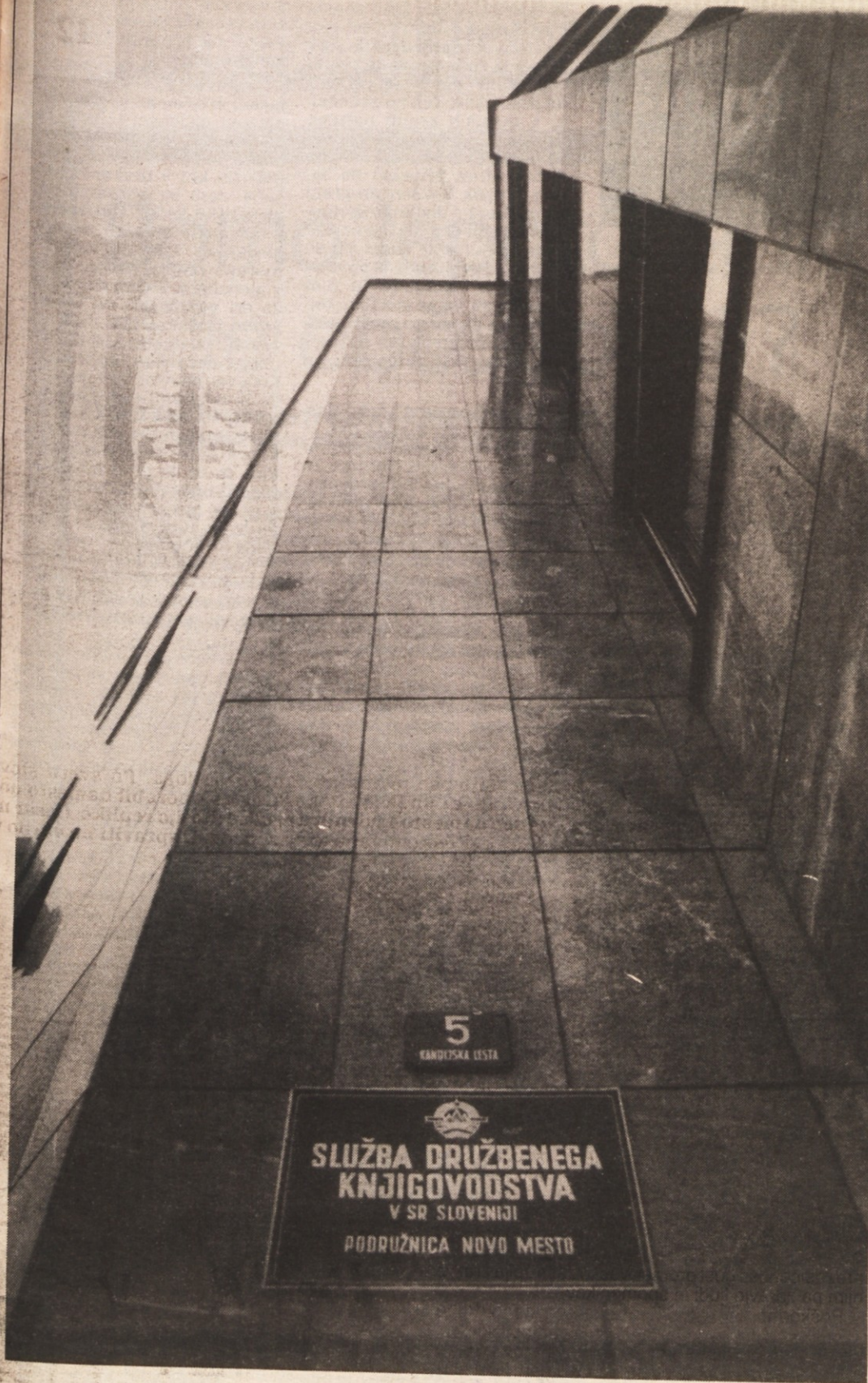
Veličastno svetišče Parthenon, posvečeno deviški Ateni, spada med največje arhitektonske stvaritve sveta. Zasnovali so ga trije veliki umetniki: Iktinos, Kalikrates in Fidijs. Vsako leto ga obiščejo množice turistov z vsega sveta.

Parthenon je dolgo ležal povsem v ruševinah. Leta 1930 so se lotili obsežnih obnovitvenih del in svetišče postavili pokonci. Dela pa tečejo še danes. Notranjost svetišča je pregrajena z gradbenimi odri, med tisočletnimi stebri pa se stegujejo dvigala.

V zgodnjih jutranjih urah je velikanska golida epidauroškega odprtega gledališča še prazna, potem jo preplavijo reke turistov, ki občudujejo to največje antično gledališče, kjer še danes uprizarjajo slovita dela starih tragedov.

Zakoni predpisujejo izgubo

V tem času gospodarstvo prešteva svoje »pluse« in »minuse«, prihodnji mesec bodo znani poslovni rezultati dolenskega gospodarstva. Marsikatera delovna organizacija bo za novomeško SDK pripravila take podatke, iz katerih bo moč sklepati, da je dobro poslovano. Toda analize SDK včasih pokažejo, da poslovanje le ni bilo tako dobro, da se za ugodnimi poslovnimi rezultati skrivajo tudi izgube. Vse to pa za naš gospodarski in obračunski sistem ni nič nenavadnega, saj je v množici zakonov, predpisov in uredb še veliko prostora za mahinacije različnih vrst. Vsega tega se v SDK še kako zavedajo, zato na domala vsaki tiskovni konferenci za novinarje slišimo, kako ne gre verjeti uradnim bilancam. Med najostrejšje kritike našega obračunskega sistema prav gotovo šteje Tone Golobič, pomočnik direktorja novomeške podružnice SDK. Z njim se je za Dolenjski list pogovarjal Jože Simčič.

DL — Na tiskovnih konferencah, ki jih novomeška SDK pripravlja ob periodičnih in zaključnih računih, kritizirate naš obračunski sistem. Naš obračunski sistem je namreč tak, da na njegovi podlagi ni mogoče ugotoviti finančnega položaja delovnih organizacij in njihove rentabilnosti. Tako se lahko dogaja, da kljub silni množici predpisov mnoge delovne organizacije ribarijo v kalnem.

Prav nič novega ni na tem področju, prinesel novi zakon o celotnem prihodku, ki je bil sprejet konec leta 1987. Komisija za spremljanje zaved iz pristojnosti zveznega zbora skupščine SPRJ pri novomeški občinski skupščini je ugotovila, da se s pomočjo tega zakona lahko celo prikriva izguba. Ali bi lahko bolj podrobno pojasnili ugotovitve te komisije, katere član ste?

Kam vodi tako ravnanje?

Golobič: »Priznati moram, da sem že močno utrujen in tudi razočaran, ker se kljub kritiki pri nas čisto nič ne premakne. Ob moji kritiki so popolnoma neprizadeti tako v SDK kot v strokovnih združenjih. Moje mnenje pa seveda ne temelji na občutkih, ampak imam za svoje trditve dokaze. Že ob periodičnem obračunu za prvo trimesečje leta 1987 sem za nekatere delovne organizacije izračunal dejansko stanje. Zanimivo pa je, da prizadete delovne organizacije niso ugovarjale trditvi, da so pri obračunu preveč uporabljale elastiko. Njihovi izgovori so značilni za našo vsestransko neurejenost. Na primer: zakaj bi se izpostavljali z izgubo, če zakon že od leta 1986 dalje dopušča prilagajanje rezultatov. Tako delajo tudi drugi, itd. Če bomo izkazali izgubo, nas bodo obravnavali na občini itd. Posledice bodo pri izplačilih osebnih dohodkov, postali bomo kršitelji družbe-

nega dogovora, sicer pa pričakujemo, da bo prihodnje leto bolje...

Ne dvomim o strokovnosti takšnih finančnih »frizerjev«, ki jim je povsem jasno, da na tak način ne bodo nič pridobili. Zagotovo vedo, da se vsak dinar, preveč razdeljenega dohodka ali prikrita izguba knjigovodske prenaša naprej in je tako prikrivanje zgolj prelaganje. Knjigovodstvo sicer ni absolutno točno, vendar naše zlorabe presegajo vse meje. To pa seveda ni v skladu z mednarodnimi načeli in standardi, zato tudi jaz upam, da bo ta obračunski sistem po večletnem dopolnjevanju vendarle doživel svojo zasluženo usodo. Dejstvo je, da ne potrebujemo nikakršnega obračunskega sistema, saj česa podobnega nimajo nikjer na svetu. Potrebujemo povsem navaden in sodoben zakon o računovodstvu, ki bo vsaj take kakovosti, kot je bil zakon o enotnem računovodstvu iz leta 1946.

DL — Ali je mogoče narediti primerjavo med tujimi in našim obračunskim sistemom?

Golobič: »Vse do leta 1975 med našim obračunskim sistemom in tujimi tako rekoč ni bilo nobene razlike. Razlika je bila samo v tem, da smo mi ugotavljali dohodek namesto dobička. Z zakonom o združenem delu pa smo marsikaj postavili na glavo. Namesto podjetij, zadržav in zavodov smo dobili organizacije združenega dela, tozde, delovne skupnosti itd. Uvedena je bila nova oblika financiranja družbenih dejavnosti — svobodna menjava dela. Naše iskanje povsem izvirnih prijemov nas je pripeljalo tako daleč, da sedaj ne moremo več izračunati niti produktivnosti, ekonomič-

nosti in rentabilnosti, ki pa so klasične kategorije za prikaz uspešnosti poslovanja. Namesto ugotavljanja plačilne sposobnosti smo začeli preganjati finančno nedisciplino. Skratka, pri nas na dolgo in široko razpravljamo o stvareh, ki so drugod že dognane in razčiščene.

DL — Tudi dolenske delovne organizacije se poslužujejo obračunske aerobike, kot pravite takemu načinu. Nekateri med njimi na papirju poslujejo dobro, podrobnejši pregled pa pokaže, da v resnici poslujejo z izgubo. Ali bi lahko povedali, kako to počno, medtem ko je povsem jasno, zakaj to počno?

»Golobič: »Lahko bi našel nekaj takih organizacij združenega dela, ki se poslužujejo aerobike, a to ne bi imelo nobenega smisla, ker so tudi njihovi obračuni sestavljeni po predpisih. Seveda se posledice takega ravnanja pokažejo takoj. Takšne organizacije so lahko nadaljevale z delom, le če so se na novo zadolževale. Pri tem se potrjuje pravilo, da so kratkoročni krediti najbolj dolgoročni, saj jih je treba tekoče obnavljati, medtem ko dolgoročne tekoče izplačujejo. Pretežni del obresti je revalorizacijski, ta pa zakonu ni strošek in ne vpliva na finančni rezultat, ampak je revalorizacijski odhodek. Obresti pa je seveda treba plačati, zato je nujna še večja zadolžitev. Računi niso čisti, saj manjše računke prelagamo na naslednje obračunsko obdobje, večje pa na pleča naslednjih generacij (dolgove v tujini in tečajne razlike pri narodni banki).

Kaj pravzaprav je revalorizacija? Uskladitev v knjigovodstvu izkazane vrednosti s stvarno vrednostjo. Revalorizacija je potrebna zaradi inflacije. Zato revalorizacija nikomur ne povečuje dohodkov, preprečila naj bi le izkazovanje in porabo dohodka, ki je nastal zaradi inflacije. »Naj bi preprečila« zato, ker smo po neki čudni »znanstveni« teoriji dobili nove edinstvene kategorije — revalorizacijske odhodeke in prihodke.

Kako je mogoče porabiti revalorizacijske prihodke, bom ponazoril s preprostim primerom, ki bo, upam, razumljiv vsakemu bralcu. Zaradi inflacije nominalno narašča vrednost premoženja in seveda tudi cene v trgovini. Pri dnevnih nakupih to vsak dan občutimo v žepu. Hišo, ki je bila lani zavarovana za 150 milijonov, moramo letos zavarovati za 250 milijonov. Na ta način smo ustvarili 150 milijonov din revalorizacijskega prihodka. Ampak s temi prihodki si ne moremo kupiti niti kile kruha. V obračunskem sistemu, ki je v veljavi pri nas, pa je za delovne organizacije tudi to možno. Tu gre za najbolj preprost primer. Za ponazoritev, kako se teh podvigov lotevajo v organizacijah združenega dela, bom navedel primer iz nekega tovarniškega časopisa. V njem sem prebral, da je finančni rezultat za obdobje januar — september 1988 realno veliko slabši od izkazanega. V uradni bilanci je zapisana izguba 2,8 milijarde dinarjev, realno pa naj bi izguba znašala kar 15,4 milijarde. Zanimiva je razlaga takega ravnanja. V njej so zapisali, da veljavni obračunski sistem omogoča izkazati boljši finančni rezultat, kot je v resnici. »To smo izkoristili tudi v naši delovni organizaciji, in sicer predvsem zato, da bi lahko izplačali take osebne dohodke, ki bodo stimulativni za naše delavce,« so med drugim zapisali. Tolikšna naivna iskrenost terja pojasnilo SDK. Mi smo odkrili, da so podatki o realni izubi močno pretirani.

DL — Zdaj je v pripravi vrsta novosti. Zakon o podjetjih je medtem že bil sprejet. Pred sprejemom pa sta še zakon o računovodstvu in finančnem poslovanju. Zanju je značilna še večja normativizacija, čeprav smo se pri nas zavzemali za to, da se normativizem (ki v bistvu omogoča mahinacije vseh vrst) zmanjša. Nasprotno, zakona terjata še bolj podrobna finančna oziroma poslovna poročila.

Golobič: »V zakonu o podjetjih me moti predvsem izredno dolg rok za njegovo uveljavitev — do 31. decembra 1991. Do takrat bomo lahko obdržali dosedanje nesmotno organiziranost (tozde in delovne skupnosti), naslednji mesec pa bomo že sprejeti v združeno Evropo. Vprašanje je, če bomo do takrat brez korenitih sprememb v celotni družbi sploh preživel. V osnutku zakona je bilo namreč predvide-

no, da bo potrebno manj časa za reorganizacijo. V zakonu je tudi premalo povedanega o tem, kako naj bi potekala resnična reorganizacija. Najmanj problemov bodo zagotovo imeli v enovitih delovnih organizacijah, ki so mirno preživele viхро tozdiranja.

S sprejemanjem zakonov o računovodstvu in finančnem poslovanju pa smo že tako in tako v zamudi. Kljub vsemu pa se zdi, da bomo spet sprejeli mačka v žaklju, ker je na predlog zakona prirepljenih še cela vrsta amandmajev, ki si med sabo nasprotujejo.

DL — Po vsem tem se zdi, kot da so tržni odnosi samo fasada, v resnici pa si pri nas želimo ohraniti dosedanje dogovorno ekonomijo, kjer bo imela država še naprej vse niti v rokah?

Golobič: »Načeloma smo vsi za tržne odnose, toda že zahteve po enotnem jugoslovanskem trgu so sumljive. Kajti trg je trg, pa ne samo v mejah Jugoslavije. Tržne zakonitosti se uveljavljajo same in pri nas jih že marsikje občutimo. Torej trga ni mogoče predpisati niti ga povsem onemogočiti. Lahko pa tržne odnose blokiramo, to pa lahko počnemo s prerazporejanjem dohodka, prikrivanjem resničnega finančnega stanja, socializacijo izgub. Posledice takega ravnanja so več kot očitne, pogloblja se splošna družbena kriza, gospodarsko smo vedno manj učinkoviti, inflacija vrto-glavo narašča...

DL — SDK se včasih zdi tako rekoč vsemogočna, po drugi strani pa se iz vaših besed kaže določena nemoč. Do kod segajo pristojnosti SDK Jugoslavije, Slovenije, novomeške podružnice? Kakšne spremembe bo doživela vaša služba?

Golobič: »Začetki SDK segajo v leto 1952, ko je bila pri podružnicah Narodne banke uvedena družbena evidenca, kot samostojna služba pa je organizirana od leta 1959 dalje. Doslej smo doživeli že nekaj temeljitih reorganizacij, saj so bili na novo sprejeti štirje zakoni o SDK. Spremembe in dopolnitve pa je bilo kar 28. Zaradi ustavnih amandmajev in predvsem zaradi ukrepov za reformo političnega in gospodarskega sistema so v obravnavi teze za novi zakon o SDK, ki naj bi njeno delo in pristojnosti opredelil bistveno drugače.

Preživel sem vse dosedanje spremembe v SDK in bil vedno znova razočaran nad dejstvom, da je SDK vedno manj skupna služba ali celo servis gospodarstva. Posebno v zadnjem desetletju, v obdobju obračunskih eksperimentov, se dobesedno izgubljam v drobnjarkarstvu, v preganjanju napak, ker je na področju finančnega poslovanja brez izjeme vse sankcionirano. Izgubljam se v nenehnem izračunavanju »primerljivih« podatkov, v predvsem formalni kontroli izvajanja nešteti predpisov, ki do podrobnosti in brez kančka zaupanja urejajo poslovanje in obnašanje združene-ga dela — čeprav je od uvedbe samoupravljanja minilo že 40 let!

Sicer pa je služba enotna, saj v prvi vrsti skrbi za izvajanje zveznih zakonov. Torej je neka hierarhija, ki praktično poteka preko republiških central. Problem pa je drugje. Za vsak zvezni zakon pripravijo v Beogradu podrobno navodilo o enotnem izvajanju v vsej državi. Kabinetna obdelava zakonov pa seveda ne dopušča najnujnejšega upoštevanja načela, da je SDK predvsem skupna služba organizacij združene-ga dela. Po letu 1976 je informativna dejavnost v še manjši meri namenjena konkretnim potrebam gospodarskih organizacij. Naše analize v glavnem vsebujejo podatke za »občinsko« gospodarstvo.

Spremembe v gospodarskem sistemu bodo prav gotovo narokovale tudi spremembe v

SDK. Ta vprašanje je odprl že zakon o podjetjih, še več pa jih bosta zakona o računovodstvu in finančnem poslovanju. Marsikaj bo treba spremeniti, menim, da celo ime »družbeno knjigovodstvo« in pojem »uporabnik družbenih sredstev« ne bosta več primerna. Ob vsem tem se mi zdijo povsem brezplodne razprave o tem, kdo naj se ukvarja s plačilnim prometom. Mislim, da bo za to še vedno najbolj primerna SDK, saj smo na tem področju zelo učinkoviti in poleg tega pokrivamo celo Jugoslavijo. Poslovne banke pa naj raje poskrbijo, da bodo občani namesto gotovine v večjem obsegu uporabljali sodobne oblike plačevanja, kot so čeki in kreditne kartice. Žal pa so pri nas le redke trgovine, kjer lahko kupec brez težav in na kulturnen način napiše ček. Takšen način plačevanja pa bo vsekakor potreben, saj je v Jugoslaviji v obtoku tolikšna količina bankovcev in kovancev, ki bi zadostovala za trikrat večji obseg prometa blaga in storitev. Manipulacije z gotovino zaposlujejo v SDK, bankah in na PTT več kot 40.000 ljudi, da ne omenjam slavne tiskarne na Topčideru. Brezgotovinsko poslovanje bi namreč vsaj deloma ublažilo posledice visoke inflacije.

DL — Dolga leta že spremljate stanje gospodarstva, zato nas zanima, v katero dolensko delovno organizacijo bi vložili svoj denar, če bi pri nas prodajali delnice ali kaj podobnega?

Golobič: »Finančna poročila, takšna, kot so predpisana, nam brez temeljite analize ne povedo veliko. Sicer pa lahko rečem, da na splošno stanje dolenskega gospodarstva še ni tako slabo. Katere delovne organizacije poslujejo na kritični meji, je tudi znano, na kritične razmere pa nas opozarjajo tudi štrajki. To velja za cele branže, kot so tekstilna industrija, gradbeništvo. Vendar vrsta delovnih organizacij posluje celo nadpovprečno dobro, vse pa pestijo take ali drugačne težave. Seveda moramo počakati na učinke gospodarske reforme, ko se bo pokazalo, kdo je dober.

Ko bi imel denar, bi kupil delnice metliške Beti. Pa ne zato, ker sem Belokranjec, ampak zaradi dosedanjih poslovnih odločitev, ki temu podjetju zagotavljajo nekoliko manj črno prihodnost.

DL — Je v delnicah ali v večjem deležu zasebnega kapitala v gospodarstvu tudi rešitev našega gospodarstva?

Golobič: »Najprej je treba odpraviti ideološke pregrade okrog lastništva in končati akademsko-politične razprave o družbeni lastnini oziroma nelastnini. Med raznimi oblikami podjetij, pa naj bodo to družbena ali mešana ali zasebna, mora prevladati zdrava konkurenca. To pa pomeni, da nekatera podjetja ne bi smela biti že vnaprej v boljšem položaju, ker so bolj socialistična. Vendar smo s to preobrazbo šele na začetku. Zaupanje v delnice in drugo soudeležbo v delovnih organizacijah bodo prinesli pozitivni rezultati, za zdaj pa iz te moke še ne bo veliko kruha.

DL — Kaj se vam zdi bolj sprejemljivo: ohraniti socializem ali spremeniti sistem in postati gospodarsko uspešna država?

Golobič: »Ne bi se mogel opredeliti niti za eno niti za drugo. Prepričan sem, da je pravilna usmeritev le takšna, s katero bomo v socialistični družbeni ureditvi postali tudi gospodarsko uspešni. Ni treba v temeljnih menjati družbene ureditve, odpraviti je treba le ideološko navlako — dogovorno ekonomijo, birokratizacijo — ponovno afirmirati samoupravljanje v njegovi izvirni zamisli ter v demokraciji postaviti na prvo mesto človeka. Razviti in spodbujati moramo inovativnost svobodnega človeka in ne množice, saj smo na tem področju med zadnjimi na svetu. Naravnost grozljiva je (pre)velika apatija, zato nam že grozi, da ne bomo mogli izbirati med alternativami, ampak nas lahko čaka le še nekaj tretjega.

Nova samoprevara

»Smo praktično v izrednem stanju in pred našimi očmi z voljo ali vsaj s privolitvijo dela zveze komunistov in vodstev ali, točneje rečeno, posameznikov — se v Jugoslaviji dogaja tihi prevrat, ki spreminja podobo Jugoslavije. Ne dogajata se »samo narod in delavski razred«, ampak se dogaja oziroma rojeva tudi neka druga Jugoslavija in neki drugi politični sistem. Pri nastajanju takšnega sistema in takšne Jugoslavije pa slovenski komunisti ne želimo sodelovati in bomo storili vse, da se to brezumje konča, tej tendenci pa vzame, vsaj v Zvezi komunistov Jugoslavije, legitimite- ta,« je med drugim dejal Milan Kučan, predsednik slovenskih komunistov, na ponedeljkovi seji centralnega komiteja. Na tem pomembnem sestanku, nekakšni generalni začetni- vanje v zveznem partijskem vrhu, so člani CK ZK Slovenije potrdili sklepe svoje lanske konference in se odločili za iz- ročila libertarnih (kot je domi- selno rekel dr. Božidar Deben- jak) stremiljenj jugoslovanskih komunistov.

Ko bodo te vrstice objavljene (pisane so v torek popoldne), bo rezultat spopada dveh kril v jugoslovanski Zvezi komu- nistov že bolj jasen, če ne celo že znan. Zdaj že ves svet ve, da se v Jugoslaviji borijo za prevlado pripadniki takoime- novanega avtoritarnega popu- lizma in zagovorniki institu- cionalizacije pravice do različ- nosti. Slovenija ima in hoče imeti — z vsemi svojimi po- sebnostmi — mesto samo v takšni federativni skupnosti, ki priznava raznolikost. Spo- pad je neizogiben, saj sta si med seboj se kosajoča pogleda na izhod iz jugoslovanskih kriz in razvoj odnosov v fede- raciji diametralno nasprotna. Slovenski komunisti menijo, da pelje avtoritarni populizem

s homogenizacijo družbe Ju- goslavije v novo samoprevaro, v pometanje problemov pod preprogo, v novo zaostrovanje mednacionalnih nasprotij itd. Nasprotno pa ustoličenje raz- ličnosti in političnega plura- lizma omogoča spoprijem z zablodami in sprostitve ust- varjalnih moči v soočanju svo- bodnih izraženih mnenj in pobud. Čeprav tudi slednje ni garancija za izhod Jugoslavi- je iz krize, je to vsaj pot, ki pel- je iz teme k svetlobi.

Lahko rečemo, da so sloven- ski komunisti s svojimi zadn- jimi opredelitvami res stopili na oder resnične slovenske zgodovine. S tem so si zagoto- vili tudi prihodnost politične sile, prihodnost, ki jim je že uhajala iz rok, saj med Slo- venci spontano nastajajo naj- različnejši programi, ki še kako pritegujejo politične svo- bode žejne in lačne množice. Program, ki ga ima današnja slovenska zveza komunistov,

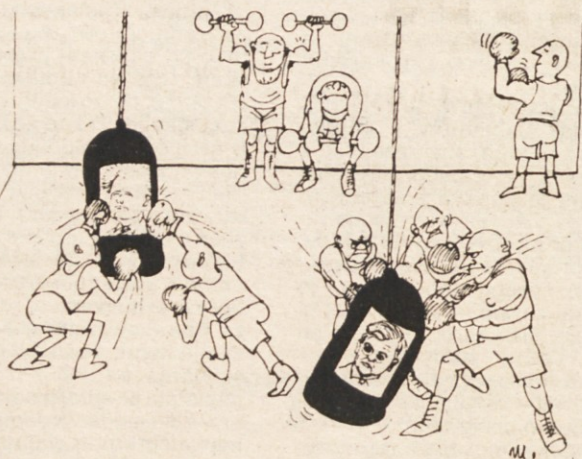
je z določenimi lepnotnimi spre- membami pisan na kožo tako rekoč vsem Slovincem, še po- sebej, ker ne izključuje mož- nost političnega delovanja iz- ven okvirov presvete ZK in njene zveste spletične SZDL. Za takšno politično delovanje in razčiščevanje pojma plu- ralnosti pa bo še veliko časa in najbrž tudi dobre volje. Naj- prej je treba opraviti s total- nim boljševizmom.

Če bi bil komunist, bi rekel: »Če Miloševića ne bi bilo, bi se ga bilo treba izmisliti.« Kajti Milošević in njegov silovit pri- tisk sta bila tista, ki sta Zvezo komunistov Slovenije po vseh cincanjih in omahovanjih pri- silila v bolj agresiven gard, »socializmu po meri ljudi« nadela manj pravilne obrise, slovenski komunisti so konč- no sprevideli, da ne morejo os- tati vrtičkarji na sončni strani Alp, treba bo oblikovati lasten pozitivni jugoslovanski pro- gram. Morda potem Slovenci ne bomo več tako sami.

Kaj pa če zmagata Miloše- vič in totalni boljševizem? Po- tem bomo, kot bi rekel Chur- chill, v prepiru med preteklost- jo in sedanjostjo izgubili pri- hodnost.

MARJAN BAUER

PRIPRAVE

Karikatura: Milan Maver

Že druga glasbena pravljica

lu razblini v nič. Zato sem si mislil: če otrokom že ne mo- remo dati bogatih daril, ki jih v glavnem tudi nujno ne potre- bujejo jim dajmo vsaj primer- ne predstave. Teh na podežel- ju v manjših krajih pošteno primanjkuje. Saj navsezadnje otrokom ni toliko mar, kaj bo dedek Mraz pripeljal na sa- neh, ampak kakšen program bo pripravilo dedkovo spre- stvo,« pripoveduje Darko. Se- veda je Kočvar vedel, da so stroški preveliki, če bi povabi- li koga iz Ljubljane. In tudi zakaj bi ga, ko pa je v Črnoml- ju veliko glasbeno in igralsko nadarjenih otrok, ki so spo- sobni pripraviti igrice za svoje vrstnike!

Po uspehu s predlansko glas- beno pravljico Zimski dan je Kočvar decembra lani pripra- vil sklop pesmic, ritmike in igre z naslovom Tri snežinke. »Priznam, da smo se pred le- tom dni vsi z mano vred še učili,« pravi Kočvar. »In teh učencev nas je bilo kar veliko, saj je v igrici sodelovalo 50 otrok. Prav zaradi velikega števila se nismo mogli izogniti mnogim težavam, bodisi za- radi izostankov od pouka, pre- vozov, urnika vaj ali spodbud, ki so bile zaradi treme po- trebne skoraj pri vsakem nas- topajočem posebej. Zato sem se, ko sem pripravljali drugo pravljico, zavestno omejil le na nekaj oseb, da bi bilo čim manj problemov.« Tako v nje- govem drugem delu nastopa le pet deklic, pritegniti pa je znal tudi vse otroke, ki so prišli na predstavo, saj so obenem

Črnomelj, ki je nekdanj veljal za vse prej kot kulturno živah- no mesto, se zadnja leta bolj in bolj prebujajo. Zgovoren dokaz za to je že kulturni koledar, ki ga nekaj let zapored pripravljajo na kulturni skupnosti in ki je natrpan z različnimi pri- reditvami. A to ni edina potr- ditev, da to belokranjsko mes- to preveva kulturna renesan- sa. Več in več je mladih, ki hočejo popestriti svoje in živl- jenje someščanov, pri tem pa jim ne zmanjka ne fantazije, ne prodornosti, ne iznajdljiv-osti. Z vsem tem je dodobra oborožen tudi črnomaljski učiteljski glasbeni vzgoje na osnov- ni šoli Darko Kočvar, ki je imel konec preteklega leta premiero že druge glasbene pravljice.

»Ko sem pred leti z otroškimi pevskim zborom, ki ga vodim, spremljal na prireditvi dedka Mraza, mi je bilo hudo, ko sem videl, kako so ob koncu moje pevke kar druga čez drugo razdeljevale otrokom darila. Naj je prireditev še tako dobro pripravljena, toda če darila malomarno razmečejo med najmlajše, se ves sijaj prire- ditve v otroških glavicah kma-

z vabilom dedka Mraza dobili tudi besedilo pesmice, ki so jo zapeli na prireditvi skupaj s snežinkami.

Čeprav živijo v majhnem mestu in so amaterji, Darko in njegovi sodelavci želijo, da bi bilo delo opravljeno profesio- nalno. Radi bi, da bi se otroci počutili kot v pravem gleda- lišču, zato so pripravili tudi gledališke listke. »Problem je v tem, da ljudje niso navajeni gledališke kulture, zato jih moramo najprej naučiti hoditi v gledališče. Začeli smo seve- da pri najmlajših, saj le tako lahko pričakujemo, da bomo vzgajali hvaležno, a hkrati kri- tično gledališko občinstvo.« Kočvar namreč že razmišlja, da bi pripravil tudi glasbeno pravljico, ki ne bi bila, kot sam pravi, tako hitro pokvarljiva, ki bi jo lahko predvajali kadar koli, in ne le pred novim le- tom. Tako bi tudi lažje sestavi- li urnik nastopov, predstavili pa bi se tudi otrokom izven meja črnomaljske občine. S Tremi snežinkami so namreč nastopili kar dvanajstkrat, a le v petih dnevih. V enem dnevu so imeli celo po štiri nastope.

Glasbene pravljice, ki spreml- jajo dedka Mraza, so bile šele Kočvarjev začetek. Sedaj se bo, po njegovih obljubah, začelo zares. »Najprej sem moral pokazati, kaj sem sposoben narediti, sedaj pa bom gradil naprej. Upam, da bom imel dovolj sodelavcev, ki mi bodo priskočili na pomoč. Somišlje- nikov med otroki mi ne manj- ka, saj jih je veliko, ki si želijo igrati. Večji problem so odras- li, vendar čutim, da bi z dobro motivacijo lahko odprli tudi njihova srca. Upam, da nisem prevelik optimist, če menim, da bi v Črnomlju lahko usta- novili celo ansambel, ki bi spremljal moje glasbene prav- ljice,« načrtuje Darko. Sicer pa je Kočvarjev glavni cilj vzgo- jiti podmladek, ki bi lahko na- daljeval njegovo delo. »Lepše bi nam bilo, če bi bilo v tej naši kruti vsakdanosti vsaj včasih vse bolj pravilno,« pravi me- lanholično. Njegova želja se počasi že uresničuje. Martina, Katja, Petra, Vilma in Jana, ki nastopajo v Treh snežinkah, so na najboljši poti, da stopijo po stopinjah svojega učitelja.

M. BEZEK-JAKŠE

Alojz Turk:

Škof, ki je podaril zadnjo srajco

Po posvečenju je novi škof napravil nekaj vpljudnostnih obiskov in 6. XII. s spremst- vom odpotoval preko Skopja v Prizren, kjer je bil zelo sloven sprejem. V spremstvu je bil tudi škof dr. Jeglič. Ustoli- čenje je bilo na praznik Brez- madežne, 8. XII. 1924. Tudi v Skopju je svečano nastopil s pontifikalno mašo. Kljub huj- skanju s strani albanskih in srbskih šovinistov so novega škofa vsi lepo sprejeli, saj je njegov nastop deloval pomir- jevalno in človekoljubno. Tu- di pri oblastnikih je s svojim iskrenim nastopom razbil zid predsodkov in osebnosti Brez- madežnosti, četudi šovinizma in predsodkov ni mogel izkore- niniti ne tedaj ne poneje. Prav zaradi kršitve človeških prav- ic je veliko trpel in se kot škopski škof boril do konca svojega življenja.

Sedež škofije je bil takrat še v Prizrenu, četudi je škofija vedno nosila naslov škopska. Že njegovi predhodniki, takrat nadškofi, so še pod turško okupacijo poskušali prenesti sedež škofije v Skopje, a niso uspeli. Enega nadškofa je za- radi takega poskusa škopski paša za več mesecev celo in- terniral. Kljub temu jim je us- pelo zgraditi v Skopju v bližini železniške postaje novo ce- rkev in rezidenco ter alban- sko versko šolo. Srbski kon- kordat je določil, naj bo sedež škopske škofije zares Skopje, a temu so se upirali verniki Kosova, ki so hoteli imeti škofa v svoji sredini zaradi tolažbe in zaščite, četudi je bila ta zelo omejena. Vlada je v tej smeri izvajala pritisk na škofa preko Vatikana in nuncija, tako da je končno deset let po prihodu preselil sedež škofije v Skopje, kar je bilo zares potrebno. Tam je bil namreč sedež važ- nih državnih ustanov, a tudi doseljenih katoličanov je bilo na področju Makedonije zelo veliko. S tem je imel škof več možnosti posredovati pri ob- lasteh za pravice in proti kri- vicam.

TEŽAVE TAKOJ OD ZAČETKA

Po odhodu zadnjega nadško- fa mons. Lazara Mjeda v Ska- dar je škofijo upravljal kot apost. administrator prelat To- ma Glasnović, Hrvat iz Janje- va na Kosovu. Seveda je to bila samo zasilna administracija, zato je bilo potrebno v ordina- riatu vse na novo organizirati, kakor so zahtevali novi pred- pisi in potrebe časa. Za vse to je primanjkovalo sodelavcev, pa je večino dolžnosti moral škof sam opravljati, saj niti tajnika ni imel.

Začele pa so takoj prihajati delegacije od vseh strani, ki so prosile za materialno pomoč, ker je bila v mnogih krajih ve- lika revščina, še več pa za in- tervecije proti nasilju in kri- vicam, ki jih je v povojnih razmerah bil za pretek.

Vzrok revščine je bila pred- vsem krivično izvedena agrar- na reforma. Po vsej turški državi, kamor so spadali Koso- vo in drugi južni kraji, je nam- reč v poljedelstvu vladal tla- čanski sistem. Lastniki zemlje so bili turški veleposestniki, a kmetje obdelovalci so bili tla- čani (čifčije); ti so bili razdel-

jeni na več kategorij, ker od- nosi in obveznosti niso povsod bili enaki. Čifčije so pod do- ločenimi pogoji obdelovali zemljo zato pa so dobivali del pridelkov za vzdrževanje dru- žine. Albanci so takrat živeli v glavnem v velikih zadrugah, v katerih je bilo po patriarhal- nem sistemu več družin sku- paj. Zgodilo se je, da je v eni zadrugi bilo celo 50 do 100 članov pa tudi več. To so bile številne družine, kjer je bilo vse skupno, a upravljal je najstarejši član, podobno kot svetopisemski patriarh v Stari zavezi. Zaradi tolikega števila članov je bilo seveda veliko delovnih rok, pa so jim vele- posestniki zato dodajevali v obdelavo velika prostranstva. Privatno je imela vsaka druž- ina nekaj ovc, koz, osličke za prenos materiala in kako kra- vico. Ko je z balkansko vojno prišla osvoboditev izpod tu- rškega suženjstva, so oblasti v začetku razglasile, da pripada zemlja tistemu, ki jo obdeluje. Zato so tamkajšnji čifčije zem- ljišča, ki so jih obdelovali, pro- glasili za svoja. Toda po konča- ni prvi svetovni vojni so prišli novi zakoni o agrarni reformi in o kolonizaciji novoosvobo- jenih krajev in so enostavno vse razlastili; agrarne komisi- je pa so se slepo držale pravila, da vsaki družini pripada 5 hek- tarjev zemlje. Sicer bi strogo po zakonu morali poročeni z lastno družino dobiti še po 4 ha, a so komisije to navadno

zelo po svoje priredile, vedno na škodo dotedanjih obde- lovalcev, čifčijev. Raznim dose- gljivim dobrovoljcem in solun- skim borcem, Črnogorcem in Srbom, z maloštevilnimi dru- žinami pa so širokosrčno delili najboljše zemljo, zraven pa še razne pomoči in privilegije. To je rodilo sovraštvo.

Prejšnji obdelovalci seveda z malimi parcelami (navadno najslabše) zemlje niso mogli prehraniti zelo številnih dru- žin, saj takrat ni bilo nobene zaposlitve. Zato so ubogega škofa iz dneva v dan oblegali lačni in raztrgani bivši čifčije in prosili za pomoč in posre- dovanje, da se jim vrne zemlja, ki so jo nekdanj obdelovali. Škof je delil, dokler je imel kaj, duševno pa je silno trpel ob pogledu na lačne množice, ki so pričakovale pomoči, pa jim on ni mogel veliko pomagati. Sicer je res večkrat dobil iz ožje domovine in od prijatel-

jev kako pomoč, a vse to je bilo kapljica v brezno gorja in trpljenja. Najbolj pretresljivo je bilo, ko so matere v naročju nosile škofu kazat lačne otro- ke, ki so jim koščice silile sko- zi kožo. Mnogi so bili v ranah.

Škof Gnidovec je kot sv. Ja- nez Krstnik protestiral pri ob- lasteh in oblastnikih zaradi takih krivic in prosil za ko- ščke človeških pravic za ubo- ge ljudi. S svojim nastopom, ponižnostjo in odločnostjo je sicer dosegel, da so poslušali njegove prošnje, razen pra- nih obljub navadno ni bilo nič. Ko pri krajevnih oblastnikih ni nič dosegel, je ponovno po- toval v Beograd, trkal na vrata raznih ministrstev in ustanov, ni se ustrašil potrkati tudi na kraljeva vrata. Povsod so mu obljubljali, da bodo krajevnim oblastnikom dali potrebna na- vodila, da se krivice popravijo. Toda tudi tu je navadno ostalo samo pri obljubah.

POMANJKANJE SODELAVCEV

V južnih izpod turške okupa- cije novoosvobojenih krajev je bila življenjska varnost zelo majhna. Atentati so bili na dnevnom redu. Na delu so bile teroristične organizacije, ki so se borile za spremembo držav- nih mej. Makedonski in bol- garski komiti so se borili za samostojno Makedonijo, dru- gi pa za pridružitvev Makedo- nije Bolgariji. Prvi so se sklice- vali na dejstvo, da so že 1903. l. izbrili svobodno republiko v Kruševu pri Prilepu, ki je bila prva balkanska republika, dru- gi pa so bili kačaki, ki so se bo- rili za priključitev Kosova in zahodnega dela Makedonije k Albaniji. Vse te organizacije so imele v matičnih državah ve- liko moralno in materialno pomoč. V krajih, kjer so agrar- ne komisije in krajevni nasilni oblastniki povzročali krivice, so seveda uporniki uživali sim- patije in podporo. Zaradi tega je oblast izvajala maščevanje, ki je bilo večkrat zelo brutal- no. To seveda ni ustvarjalo pogojev za mir.

Albanci so bili v glavnem muslimanske vere. Ko so se na Kosovu naseljevali, so bili ka- toličani, vendar so zaradi po- manjkanja duhovnikov in za- radi turškega nasilja prešli v islam. Le malo jih je — z mučeniškimi žrtvami — osta- lo zvestih katoliški veri.

V letih 1843 — 1846 je bilo v gnilanskem okraju (v Skopski Črni gori — Karadak kakih 300 mučencev, ki so bili zaradi vere mučeni. Preživeli so bili preseljeni v močvirne kraje Male Azije, kjer jih je v kra- tkem času od mučenja in ma- larije večina pomrla. Po pos- redovanju hrabrega misijonar- ja Dalmatina Antona Maroe- vića in evropskih poslanikov v Carigradu se je kakih 400 preživelih vrnilo v rodni kraj in njihovi potomci imajo sedaj tamkaj dve župniji.

Ko je prišel škof Gnidovec na Kosovo, kjer je bila večina vernikov in župnij škopske škofije (razen ene v Skopju, v Makedoniji), so imeli večino Albanci zraven dveh hrvaških župnij (nekdanjih dubrovni- škikh rudarskih naselbin).

Katedrala v Prizrenu

Taki so prihajali v Sirotišče sv. Jožefa v Skopju

(Nadaljevanje prihodnjic)

Bomo lepoto lahko le občudovali?

Tekstilci in usnarji so se na sejmu Moda 89 uspešno pomerili v bitki za kvaliteto in modnost, toda doma je čedalje manj kupcev

Na letošnjem sejmu Moda 89, ki je bil v Ljubljani med 16. in 19. januarjem, je na Gospodarskem razstavišču pokazalo najnovejše iz svoje proizvodnje 460 delovnih organizacij iz vse države. Modni sejem je bil ob 35-letnici delovanja ljubljanskega razstavišča štiriintrideseti, spremljala pa ga je kot običajno vrsta drugih prireditev. Obiskovalcev sicer ni manjkalo, vendar ni bilo take gneče kot nekaj let poprej.

Prvi vtis z letošnje sejem-ske prireditve, ki je bila po prostornini bogatejša za celih 1000 m² površine je, da si večina konfektionarjev, proizvajalcev tkanin, usnjenih izdelkov in galanterije ter modnih dodatkov zares prizadeva uspeti. Kolikor bolj pada kupna moč, toliko bolj morajo biti izdelki modni, uporabni in privlačni, da bi potrošniku izpulili iz žepa tisto, kar bi morda v bitki za preživetje namenili drugim izdelkom. Obenem pa je kvaliteta edino, s čemer lahko še uspešneje podrejo na svetovni trg, v katerem prav vsi vidijo rešilno bilko.

Kako se časi spreminjajo in kako tudi v poslovnih krogih vse bolj varčujejo, se je videlo tudi na zunaj. Labod iz Novega mesta, ki je že lani opustil svoje lastne male modne revije ob razstavnem paviljonu, je imel tudi letos tih paviljon, čeprav pri aranžiranju niso bili tako skopi kot mnogi drugi. O viskiju in odličnih francoskih konjakih, ki so še nedavno tega na tovrstnem sejmu tekli v nemejenih količinah, letos ni bilo sledu. Poslovnežem so stregli v glavnem s sokovi in kavico. Tudi bučne glasbe iz zvočnikov na razstavišču ni bilo. Tu in tam je tišino diskretno zmotil edinole živi pianist v paviljonu M-cluba.

BREZ KLASIČNEGA JEANSA

Poprečnemu obiskovalcu modnih sejmov je najprej padlo v oči, da letos domala nikjer niso razstavljali klasičnih jeans kompletov in posameznih tovrstnih oblačil v različnih izvedbah, ki so jih bili prejšnja leta polni paviljoni. Kaže, da so se v tem izpeli, četudi v proizvodnji jeans oblačil še ne opuščajo, ker jih kupci zahtevajo. Modni sejem ima namen kazati modne trende in ne vsega, kar neka tovarna proizvaja.

Nova moda je lepa! Pri ženskah še bolj poudarja ženskost, čeprav so oblečene v hlače. Teh namreč ne manjka v raznih izvedbah, so pa v pasu večinoma nagubane in zares modne hlače spodaj znatno širše, kot smo jih bili vajeni. Ženskim blazerjem ponuja moda številne inačice. Zgornji del oblačila k hlačam ali krilom je lahko modni bolero, brezrokavnik z ozkimi rameni, kratek in često z dvema konicama v sprednjem delu. Blazer je lahko padajoč ob telesu, le z rahlo podloženimi rameni in dokaj ozkimi rokavi z zavrhki. Lahko sega le pečenj čez čas, je brez ovratnika in na hrbtu v pasu zavezan s pentljo. Tudi daljši blazerji imajo velikokrat okrašene hrbte z gumbi ali kako drugače. To velja tudi za poldolžne jakne in plašče. Malo je bilo videti plaščev običajnih dolžin. So ali tričetrtinski ali pa skoro do peta. Nekateri, ki so vzbujali pozornost tudi na modnih revijah v festivalni dvorani, so imeli velikanske ovratnike, nekateri ruske ovratnike, ki mono kroji izginjajo. Videli smo lahko čudovite zimske kostime v ruskem stilu (ki osvaja Evropo), z zelo dolgimi krili, dolgimi jaknami, obrobjenimi s krznom, novi pa so zraven mufi. Prababice jih še dobro pomnijo kot odlični nadomestek za rokavice in žensko torbico.

Lepi in zares novi so tudi kroji moških srajc. Tudi te imajo mnogokrat ruski ovratnik, narejene so iz svile in imajo široke rokave. Moške klasične obleke so največkrat dvoredno zapete, suknič pa ima na hrbtu spodaj dva kratka razporka.

In barve? Škofjeloški Kroj je razstavljaval zimske plašče še vedno v rdeči in črni barvi, sicer pa za pomlad in poletje obetajo povratek živih barv, od močno rumene do rdeče, zelene in modre, poudarjena je lila — vse to pretežno v kombinaciji s črno ali kako drugo temnejšo podlago. Poleti bo veliko cvetnih vzorcev

v živih barvah, pastelne pa so pri mnogih bluzah iz odličnih materialov, krojenih pa tako, da segajo malce čez pas in jih nosimo čez krilo.

MODA

Gospodarsko razstavišče Ljubljana

Mura si je za svojo kolekcijo v tem stilu prislužila »zmaja« v skupini ženske konfekcije. Kot vedno so se izkazali pleteninarji, le da je letos Rašici prvo mesto odjedla Almira, Rašica pa je dobila diplomu. Radovljiska Almira je prav za prav šokirala s kolekcijo ženskih živopisanih oblačil — krila in zgornji deli. V rdeči, ki ni bila ne rdeča ne lila ne rjava, v kombinaciji z rumeno in oranžno, ki spet ni bila čista oranžna barva, zeleno in črno kombinacijo in geometrijskimi liki za okras — so naredili večdelne komplete za svetovni trg. Malo spominjajo na Afriko, malo na davno izumrle Azteke.

BRAVO DOMAČI!

Lisca, ki je za kolekcijo novega ženskega perila dobila »zmaja« in »zlato Jano«, se je že prej s temi izdelki potrdila na svetovnem trgu. Ko so novo svilen damsko perilo, ki je zgoraj svilen, spodaj kosmateno, pokazali na sejmu v Düsseldorfu, so ugotovili, da gre za novost na evropskem trgu. Imajo tudi perilo iz elastične, kot dihi tanke čipke, za okras raznim inačicam Lisčinih spodnjih oblačil pa so drobni pliseji.

Novoteks iz Novega mesta je najvišje sejemsko priznanje dobil za novo metražno blago posebne vezave s posebnim leskom, ki je trenutno najbolj iskano na trgu. Tudi sicer je bilo na Novoteksovem metražnem paviljonu vrsta novosti, blaga iz odličnih materialov in vzorcev, kakršnih se ne bi smovale izložbe sredi Pariza.

Metliška Beti je v konkurenci proizvajalcev mode za prosti čas dobila diplomu. Razstavili so razne komplete v črno beli izvedbi, v kombinaciji s tkanino iz pikastih, črtastih ali šah vzorcev. Vse to sodi v vrh modnih trendov.

Jutranjka je bila najboljša med proizvajalci otroške konfekcije, in zares domiselna, posebno v modi za dojenčke.

Labodov paviljon je bil letos ves bleščav. Čeprav dela-

jo kajpada celo vrsto oblačil za vsakdanjo rabo, so razstavili večerne komplete iz žameta, brokata ali čipk, okrašene z zlatim ali srebrnim brokatom.

Komet iz Metlike je kolekcijo letošnjega perila bogato okrasil s tanko čipko kot zahteva moda.

Tudi dve kočevski tovarni nista ostali neopaženi. Medtem ko je Tekstilana kot novost pokazala avtomobilsko odejo v kovčku in razne inačice vzorcev kvalitetnih odev in pregrinjal, je Trikon ponudil modne hlače. Kroji so bili videti odlični in material tudi.

Našim trije »zmaji« pa diploma in...

Med tradicionalno dobrimi na sejmu Moda 89 spet kolektivi iz naših krajev

Med 460 razstavljalci na nedavnem sejmu Moda 89 v Ljubljani so v hudi konkurenci iz vse države več najvišjih strokovnih priznanj odnesli spet proizvajalci iz Posavja, Dolenjske in Bele krajine. Posebna priznanja pa so dobili tudi nekateri kreatorji iz naših delovnih organizacij.

Najvišje priznanje, statuo Ljubljanski zmaj, si je prislužila Novoteksova tovarna tkanin za novo blago, ki so ga imenovali »satinka«. Sevnška Lisca je bila nagrajena z »zmajem« in odnesla prvo mesto med proizvajalci modnih dodatkov in perila, in sicer za kolekcijo damskega perila. Tradicional-

no odlična Jutranjka iz Sevnice je letos dobila »zmaja« za razstavljeno kolekcijo oblačil za majhne otroke, medtem ko je metliška Beti vrsti že pridobljenih priznanj na prejšnjih sejmih mode pridružila letos še zmajevo diplomu za kolekcijo oblačil za prosti čas.

Redkim kreatorjem, katerih kolekcije so navdušile strokovno žirijo revije Jana, ki jim podeljuje posebna priznanja, se je tudi pridružilo več ljudi tega poklica iz Lisce in Metlike. »Zlato Jano« je dobil celoten kreatorski team sevnške Lisce; prav tako pa Ana Marija Vernik, ki s svojo ekipo ustvarja modele za metliško Beti.

Splošno združenje tekstilne industrije, ki z nagrado »inovator leta tekstilne industrije Slovenije« spodbuja napredek v svoji dejavnosti, pa je letos eno izmed treh nagrad prisodilo Vlado Dularju iz Novoteksa za inovacijo »predelava vodil transportne verige na sušilnem stroju Mater Plat«.

Naj omenim le še usnarje in proizvajalce tkanin za dom. Skoro neverjetno je, kaj znajo ukrojiti iz usnja! Večdelni kompleti nagrajene tovarne IUV Vrhnika so bili večinoma v semiš z eno barvo, kamniški Utok pa je imel

komplete v rjavem napa usnju, kombinirane s temnorjavim perzijanerjem. Zares novih oblik so tudi torbice. Letošnje so nepravilnih oblik: kot rombi, romboidi, trapezi, s kratkimi ročaji.

Sicer pa: sejem kot sejem. Paša za oči, k sreči izdelki brez cen, sicer bi morali kam v bližino postaviti rešilca. V

črno je zadel dr. Rado Bohinc, član ZIS v ostavki in predsednik zveznega komiteja za gospodarstvo, ki je na svečani otvoritvi med drugim rekel: »Proizvajalcem želim mnogo uspehov, občanom pa take plače, da bi lahko vse te lepe stvari kupovali...«

RIA BAČER

Tekstilana: odeja v kovčku za avtomobiliste

Novost, predstavljena na ljubljanskem sejmu Moda 89

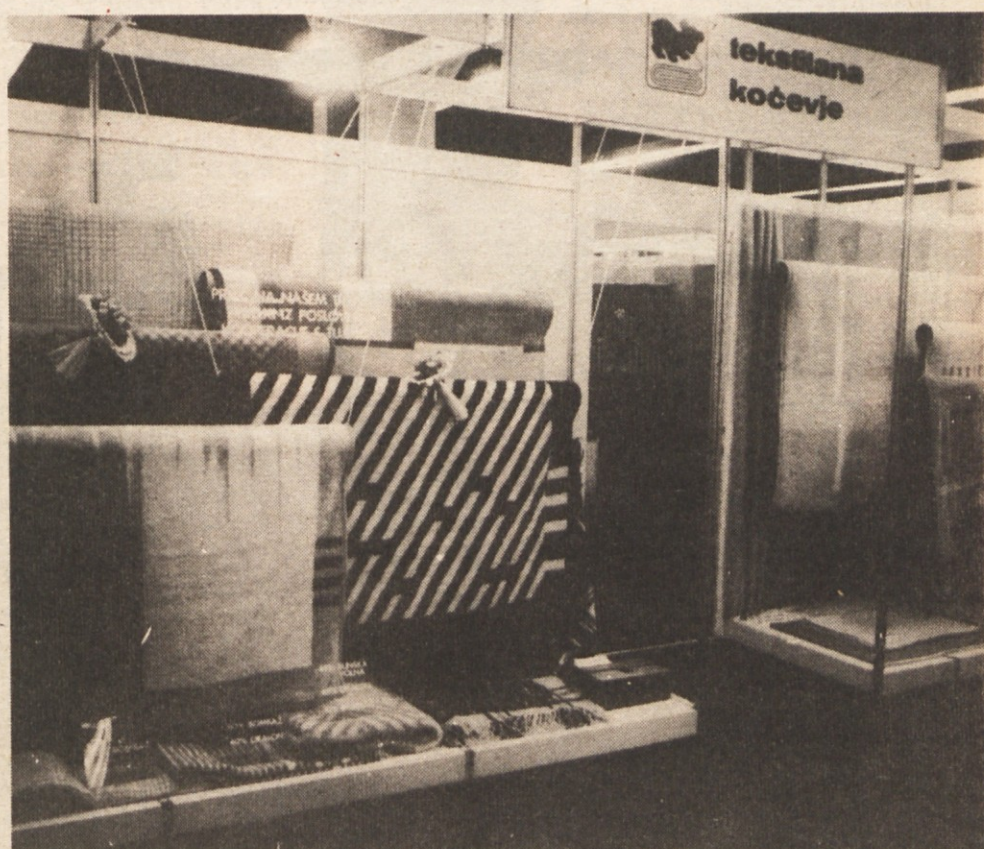
Kočevska tovarna Tekstilana je na sejmu mode pokazala novo kolekcijo odev in posteljnih pregrinjal. Odeje imajo v pas-

telnih barvah, največkrat modnih rumenkastih barv, živahniješe so v črno belih vzorcih. Tudi pri odejah se moda spremin-

ja, kolektiv Tekstilane pa novostim sledi.

Letos ponujajo nove odeje iz 100-odstotnega bombaža za poletje, v oči padajoča novost pa je odeja v kovčku, praktična za avtomobiliste in ljudi, ki često potujejo v avtomobilih, prikolicah itd.

Proizvodnjo v Tekstilani povečujejo, v izvoz gre nad 60 odst. izdelkov, kar tudi dokazuje njihovo skrb za nenehno potrjevanje na svetovnem trgu

ZA ZIMO IN POLETJE PRAVŠNJA ODEJA — To nudi kočevska tovarna Tekstilana, ki je letos na sejmu v Ljubljani pokazala več novosti. (Foto: J. Pavlin)

S »satinko« na prvo mesto

Novomeški Novoteks je dobil najvišje priznanje na ljubljanskem modnem sejmu za novo blago

Tovarna Novoteks iz Novega mesta letos na modnem sejmu ni vzbudila toliko pozornosti kot prejšnja leta s svojim konfekcijskim paviljonom, ampak z razstavljenimi blagi. Med proizvajalci tkanin je letos Novoteksova tovarna tkanin dobila najvišje priznanje sta-

tuo »Ljubljanski zmaj« za novo tkanino, ki so jo poimenovali »satinka« in jo je žirija glede kvalitete in modnih barvnih odtenkov najvišje ocenila. Gre za tkanino posebne vezave s posebnim leskom, ki je trenutno med najbolj iskanimi doma in v tujini.

»Satinka« je izdelana iz 60 odst. volne in 40 odst. poliestra, delajo pa jo tudi v več kvalitetnih izpeljankah, tako da je po kvaliteti in ceni vrsta možnosti za kupce. Novo tkanino so že pokazali konfekcijskim poslovnem iz drugih republik in skoro vsi so jo naročali za svoje bo-

doče kolekcije. Mnogi so doslej tako tkanino uvažali.

Na konfekcijskem TEENS razstavnem prostoru pa so letos pokazali zelo domiselno kolekcijo tovrstnih oblačil za manjše otroke-baby program.

S tem so želeli potrošnikom predstaviti tudi ta del svojega programa in ne le najstniško garderobo, ki jo seveda še vedno proizvaja v celi vrsti novih modelov. Kot dodatek pa so kupcem kazali še ekskluzivne modele ženskih kompletov iz indijske svile, ki jih bo mogoče kupiti v najbolj znanih modnih prodajalnah po državi. Tovrstni ženski kompleti, sestavljeni iz krila ali modnih hlač in zgornjega dela, zagotovo ne bodo poceni, kljub temu pa bodo z malimi serijami predstavljali vrhunec mode in jih bodo petični kupci bržčas radi kupili.

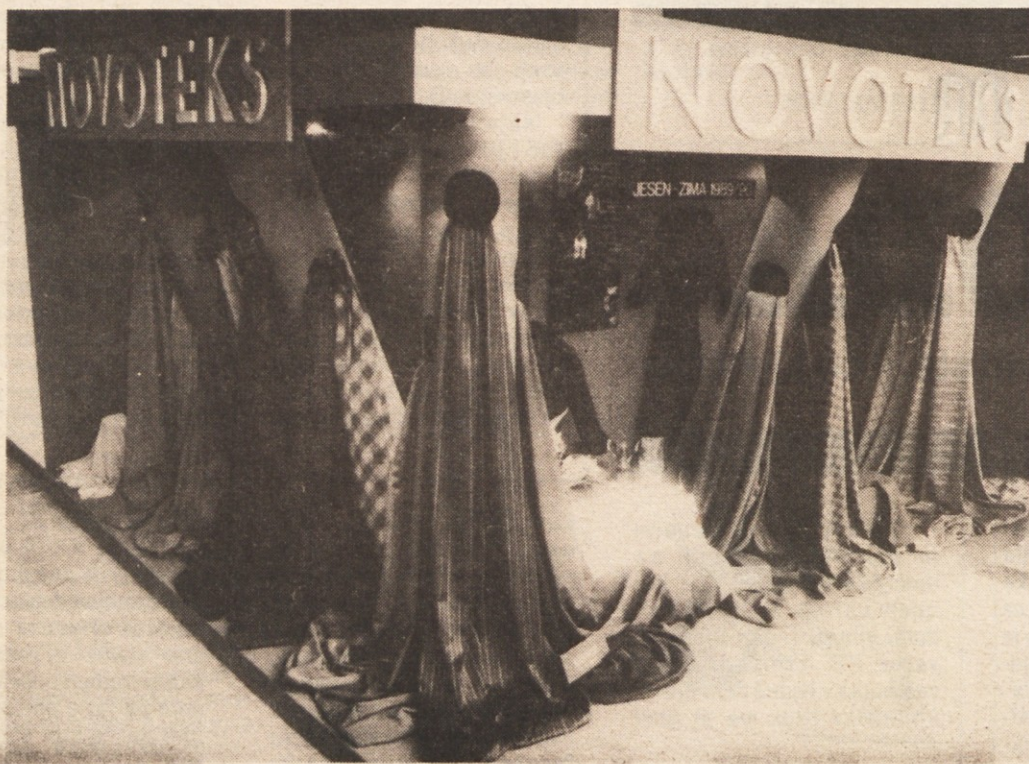
Klasični program Novoteksove proizvodnje počasi preusmerjajo na novosti, skladne s svetovno modo, predvsem pa očitno napredujejo v kvaliteto. Ta je namreč čedalje bolj odločilna pri naročilih doma in v tujini.

APLAVZ ZA NOVE MODELE — Iz tovarne Novoteks prihajajo zares moderna oblačila prvovrstnih materialov in najnovejših krojev. Posnetek je z modne revije

TEENS TUDI ZA CICIBANE — Kako dobro se malčki počutijo v teens oblačilih novomeškega Novoteksa, se je videlo na modnih revijah v festivalni dvorani. Mali manekenčki in manekenčice so bili sila živahni in ljubki.

V PROIZVODNJI METRAŽNEGA BLAGA VELIK NAPREDEK — Novoteksov paviljon metražnega blaga, ki je s »satinko«, novo tkanino, osvojil najvišje priznanje, se je letos nasploh izkazal kot eden najkvalitetnejših proizvajalcev modnih tkanin.

Lisca navdušila s perilom

Prvo mesto med proizvajalci damskega perila in »zlata Jana« za kreacije so lepa bera s sejma

Tovarna Lisca iz Sevnice je vrsti priznanj z raznih sejmov po domovini in tujini nedavno pridala še dve novi, kar priča o nenehnem snovanju novega, modnega in o kolektivu, ki gre v korak z zahtevami svetovne mode.

Na ljubljanskem sejmu

Moda 89 je letos Lisca dobila kipec »zmaj« kot najvišje priznanje za razstavljeno kolekcijo damskega perila, ki zares pomeni novost ne le na domačem, temveč tudi na evropskem trgu. Poudarjena ženskost, ki je prva zapoved letošnje mode,

se kaže v krojih nedrčkov in steznikov ter hlač. Nudijo razne kose perila iz najfinejših bleščave svile, ki je znotraj kosmatena in tako prijetna ter topla za nošenje.

Modeli so okrašeni pretežno z drobnimi plisira-

nimi dodatki ali čipkastimi okraski. Nekateri modeli so iz kot dihtankih čipk, vendar elastičnih in tudi praktičnih za pranje.

V svojem rednem proizvodnem programu pa ima Lisca še najrazličnejše modele kopalk, ki imajo po zadnji modi opore v nedrčkih v stilu slavne igralke Monroejeve. Kopalkke so bodisi močnih barv, najnovejše imajo široke naramnice, nekatere so v cvetnih vzorcih, za okras pa imajo ali plisirane do-

datke ali neonske okraske.

Ženskam z nepravilno postavo nudijo tri tipe nedrčkov in tri modele hlač za kopanje, izbere pa lahko vsaka tako kombinacijo, kot postavi pritiče. Od zelo izrezanih do klasičnih modelov. Posebej pa imajo v letošnji kolekciji nove modele kopalk za operiranke z amputirano dojko.

K vsem kopalkam pa je možno kupiti še elastične mini obleke, zelo pripravne za dekleta in žene, ki

se sončijo zgoraj brez, za sprehod v mesto ali v trgovino nadenejo dodatni kos garderobe.

Bluz letos Lisca ni razstavljala na sejmu, v proizvodnji pa imajo bogato zalogo modelov po zadnjih modnih zapovedih. So frfotajoče, oprijete v pasu, malo podložene v ramenih, nekatere z ruskim ovratnikom, s pliseji kot dodatkom. Tudi aktualnih cvetilčnih vzorcev na Liscinih blazah ne manjka, da lahko vsaka izbere po okusu.

VSE NOVOSTI NA LISCINIH MODELIH — Za razne postave, različne okuse, iz različnih materialov, vendar modernejše, kar lahko ta čas v Jugoslaviji kupite. Posnetek iz Liscinega paviljona kaže le delček nove kolekcije proizvodnega programa tovarne, vendar je prav ta dobil najvišja priznanja. (Foto: Janez Pavlin)

Beti je vselej pri vrhu

Nova kolekcija v znamenju pik, črt in šahovnice

Ana-Marija Vernik vodi kreatorско skupino v metliški Beti, in da ji delo še kako uspeva, pričajo priznanja. Letos je tovarna dobila diplomu »Ljubljanski zmaj« na sejmu Moda 89, »zlatu Jano« pa si je prislužila Vernikova s kolegicami kreatorkami.

Beti je letos pokazala na sejmu kolekcijo v črno-beli barvi, za katero so značilne pike, črte in šah vzorec. Vse to kot okras

in nevsiljivo, toda učinkovito dopolnilo osnovni tkanini v črni ali beli izvedbi. Novo je, da so prvič predstavili družinske komplete in ne več samo za ženski spol, kot je bilo doslej v navadi.

Naj reče kdo, kar hoče, toda razstavljene Betine komplete je mogoče nositi pozimi in poleti. Čeprav narejeni iz 100-odstotnega bombaža in velikokrat podloženi s tanko peno,

so na primer joggingi uporabni ne le za opravlila v hiši in na vrtu, ampak tudi kot komplet apres-ski v hotelu, in tudi za tiste, ki radi tečejo v hladnih jutrih, in one, ki ob vetrovnih večerih posedajo ob morju. V kampu pa je tak komplet nepogrešljiv in vsestransko uporaben, zlasti še, ker ga sestavlja več kosov garderobe, ki jih med seboj lahko kombiniramo.

Na modni reviji je Beti pokazala kopalko, za katere je značilna modna fluorescenčnost. Letošnje kopalko za ženske so še, čeprav malo manj visoko, izrezane ob bokih, prsi so poudarjene v stilu Marilyn Monroe. Moškim pa Beti pripravlja presenečenje v obliki novih kopalk, ki imajo tudi zgornji del, celo precej zaprt, kot nekak telovnik. Namenjen je predvsem vse večjemu številu surfarjev. Imajo tudi dopolnilna oblačila k

ženskim kopalkam, ki so prav tako na dopustu ves dan uporabna. Super moderne so tako imenovane tubegre za razne izpeljane obleke iz elastične zmečkanine, ki se na bokih prav rahlo oprime, sicer pa je videti kot vreča, ki se konča bodisi visoko nad koleno, okrog kolenke ali sega le do pete. Take, največkrat črne tube so okrašene z različnimi plisejkami, geometrijskimi liki ali drugimi okraski.

V svoji proizvodnji pa ima Beti tudi perilo, vključujoč otroški in baby program. Kolikšno izbiro nudijo kupcem, pove podatek, da imajo v vsaki od dveh letnih kolekcij za domači trg tudi po 300 različnih modelov in da v posebni izvojni kolekciji kopalk tudi ni manj kot 250 modelov. Zanimivo je še, da so vsi materiali iz firme Beti, uvažajo pa malenkostne količine tkanin in dodatkov, potrebnih za okrasne našitke.

PIKICE, ČRTE IN ŠAH — Značilnosti nove kolekcije tovarne BETI so sila prikupne tako na razstavljenih modelih jogging družinskih kompletov kot na oblačilih, ki jih nosijo manekenke. Pozornost vzbujajo novi izrezi in široke naramnice.

Vedno nova je moda iz Laboda

Na sejmu le večerna kolekcija, delajo pa na stotine zelo modnih oblačil za vsakdanjo rabo

Na nedavnem sejmu Moda 89 v Ljubljani je bil Labodov paviljon spet deležen posebne pozornosti obiskovalcev. Kazali so kolekcijo ženskih večernih oblačil, ukrojenih po visoki modi, tako glede materialov kot krojev in tudi prikladnih za razne postavbe. Za lepe in mlade mini krila, za tiste v zrelih letih malo daljša in

povsem dolga, za dekleta in žene, ki jim taka dolžina prija.

Za te modele je bila značilna osnovna črna barva, bodisi žameta, čipke ali brokata, a v lepi elegantni kombinaciji z zlatim, srebrnim ali lila svetlečim brokatom. Kajpada je to le del nove kolekcije iz te tovarne, s katero so hoteli pokazati,

kako znajo slediti modnim trendom, medtem ko imajo v redni proizvodnji malo morje najrazličnejših oblek, kostimov, plašev, bluz, kril, hlač in srajc za moške, kakršne nosimo vsak dan.

Izredno lepe in zares nove so moške srajce iz Laboda, ki modni sledijo z ruskimi ovratniki. Nekatere so iz satenske svile z

bogatimi rokavi; bele srajce pa imajo razne modne dodatke. Veliko je črtastih srajc in iz enobarvne svile, kar pogrešajo moški, ki se tudi radi modno oblačijo.

Medtem ko na reviji kažejo modele za pomlad-poletje v glavnem v črno-beli barvi z dodatki živo rumene ali drugih živih barv, ki bodo dominirale v tej sezoni, imajo tudi enobarvne krila in bluže, taka oblačila v cvetličnih vzorcih in potiskana z grafiti. Lahko kupite bluzo posebej, krilo posebej, ali pa komplet.

Prav zato ker so Labodovi modeli za vsakdanjo rabo tako praktični in hkrati elegantni, ni čudno, da rade segajo po njih zlasti zaposlene žene najrazličnejših poklicev.

V času, ko nismo dobili niti še snega v tej zimi, pa Labodove kreatorke že snujejo kolekcijo zimskih oblačil za leto dni vnaprej.

MODELE ZA SVEČANE PRILOŽNOSTI je letos pokazal Labod na razstaviščnem prostoru ljubljanskega sejma. Črna barva v kombinaciji s svetlečim brokatom tvori komplete, kakršnih bi si mnoge želele.

LABODOVI MODELI NA MODNI REViji — V festivalni dvorani so znova potrdili sloves tovarne, da zna ponuditi ženskam to, kar je lepo, moderno in praktično.

KOMET: perilo v svili in bombažu

Nova kolekcija bogato okrašena z nežno čipko

Po 28 letih uspešnega dela se 450 zaposlenih v metliški tovarni Komet lahko postavi tudi na ljubljanskem modnem sejmu, ki velja za eno največjih modnih tekem v državi.

proizvodnem programu ima Komet razne izvedbe nedrčkov, steznikov, korzetov, hlačk in pasov za nogavice, kar kupci že dobro poznajo.

Vedno pa skušajo z

modnimi novostmi dopolniti klasičen program. Tako so letos s serijami ženskega prila iz uvožene svile vzbudili pozornost zahtevnejših potrošnic. Perilo pa izdelujejo tudi iz priljubljenega bombaža.

Večina modelov iz letošnje kolekcije je bogato okrašenih s čipkami, ki so pri proizvajalcih perila spet najpomembnejši okras in znak vrhunske mode.

POVRATEK K ČIPKAM — Modeli metliškega Kometa, razstavljeni na sejmu mode v Ljubljani, pričajo, da v tovarni znajo upoštevati zahteve svetovne mode, hkrati pa uporabnost in praktičnost svojih izdelkov.

TRIKON za kupce od 1. do 101. leta

Nudijo modne hlače in oblačila za dojenčke

Dva proizvodna programa v kočevski tovarni Trikon dobro uspevata. Proizvodnja raznoraznih hlač ima vse več uspeha, del nove kolekcije pa so pokazali tudi na ljubljanskem sejmu Moda 89. Kar 40 odst. vseh proizvedenih hlač prodajo v izvoz, in to v Zahodno Nemčijo in Italijo, kar priča o visoki modnosti izdelkov.

V Trikonu so lani naredili okrog 600.000 hlač, vendar so tu všteti tudi dodelavni posli za inozemske partnerje, s katerimi prav tako uspešno sodelujejo. Dolga leta pa je Trikon med kupci znan tudi kot proizvajalec baby programa — pletenin za dojenčke, novorojenčke in skratka malčke, dokler dobro shodijo. Tudi pri teh kompletih skušajo z barvami in kvaliteto materialov slediti modi.

trimo

TRIMO, industrija montažnih objektov p.o.
68210 Trebnje, Prijatljeva 12, Jugoslavija,
telefon: (068) 44-321

Na podlagi sklepa delavskega sveta DO TRIMO ponovno objavljamo prosta dela in naloge

VODJA FINANČNE SLUŽBE

Kandidat mora imeti:

- visoko ali višjo strokovno izobrazbo ekonomske smeri
- 5 let delovnih izkušenj v finančnem poslovanju
- zunanjetrgovinsko registracijo
- organizacijske sposobnosti.

Mandat traja 4 leta.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov TRIMO Trebnje, Prijatljeva 12, 68210 Trebnje, »za razpisno komisijo«.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po končanem razpisnem roku.

48/4

Upravni organi občine Novo mesto razpisna komisija delovne skupnosti

razpisuje
prosta dela in naloge

ČISTILKE

Pogoji:

- osnovna šola
- 6 mesecev delovnih izkušenj

Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo.

Prijave sprejema 8 dni po objavi sekretariat za občo upravo — kadrovska služba upravnih organov občine Novo mesto, Ljubljanska c. 2.

Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

Komisija za delovna razmerja TOZD PTT center Novo mesto

objavlja prosta dela in naloge

PREVOZ MATERIALA S TOVORNJAKOM

Pogoji:

- sofer C kategorije
- 1 leto delovnih izkušenj

Vloge z opisom dosedanjih del ter dokazilom o strokovni izobrazbi naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: PTT podjetje, TOZD PTT center Novo mesto, Cikava. Informacije na telefon št. 22-741. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku oglasnega roka.

Vzgojno-varstvena organizacija Novo mesto Ragovska 18

razpisuje
prosta dela in naloge

VODJA CENTRALNE KUHINJE

Pogoji:

- KV kuhar(ica) ali tehnik kuharstva (V. stopnja)
- 5 let delovnih izkušenj
- zaželeno izkušnje pri pripravljanju prehrane za otroke,
- izkušnje pri vodenju kuhinje,
- smisel za organiziranje in koordinacijo dela z ljudmi
- poskusno delo 6 mesecev.

Prošnje z dokazilom o izobrazbi in opisom dosedanjega dela pošljite na naš naslov do 3. februarja 1989.

Republiški sekretariat za pravosodje in upravo KAZENSKI POBOLJŠEVALNI DOM DOB PRI MIRNI

objavlja prosta dela in naloge:

1. GLAVNEGA TERMINERJA — INŠTRUKTORJA,
2. TEHNIČNEGA REFERENTA KOMERCIALE,
3. ŠKUPINOVODJE V ODDELKU LIVARNE I. — INŠTRUKTORJA,
4. POOBLAŠČENE URADNE OSEBE,
5. LIVARJA.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

Pod 1:

- da imajo višjo izobrazbo proizvodno organizacijske ali ustrezne tehnične smeri, program za usposabljanje ali izpolnjevanje in 3 leta delovnih izkušenj.

Pod 2:

- da imajo višjo izobrazbo strojne smeri, znanje tujega jezika, program za usposabljanje in izpolnjevanje ter 3 leta ustreznih delovnih izkušenj.

Pod 3:

- da imajo srednjo (štiriletno) izobrazbo metalurške ali strojne smeri ter 2 leti ustreznih delovnih izkušenj.

Pod 4:

- da imajo srednjo (štiriletno) izobrazbo penološke ali druge ustrezne smeri ali srednjo (triletno) izobrazbo ustrezne smeri, s pogojem, da ob delu končajo srednjo penološko šolo, z odsluženim vojaškim rokom, in eno leto ustreznih delovnih izkušenj.

Pod 5:

- da imajo osnovnošolsko izobrazbo ter program za usposabljanje in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj.

Za objavljena dela in naloge pod 1., 3., in 4. se šteje zavarovalna doba s povečanjem 12/16 mesecev.

Od kandidatov pričakujemo ustrezne moralne lastnosti, aktivno znanje slovenskega jezika, da niso obsojeni za kaznivo dejanje ali v kazenskem postopku. Kandidati bodo opravljali psihološki preizkus s testiranjem in razgovorom.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidatom za dela pod 1 in 2 nudimo po dogovoru samsko ali družinsko stanovanje. Za ostale obstaja možnost rešitve stanovanjskega vprašanja po dogovoru.

Prijave z življenjepisom in dokazili pošljite na naslov: Kazenski poboljševalni dom Dob pri Mirni, 68233 MIRNA, v osmih dneh po objavi.

46/4

Na podlagi sklepa sveta PETROL TOE Brežice z dne 13. 1. 1989

objavljamo

javno licitacijo za odprodajo osnovnih sredstev:

- osebni avto LADA, letnik 1986, ocenjena vrednost 4.000.000 din
- kamp prikolica IMV 450, letnik 1979, ocenjena vrednost 3.000.000 din

Licitacija bo dne 2. 2., 1989 ob 10. uri na upravi PETROL TOE Brežice, Tovarniška 2. V ceno osnovnih sredstev ni vključen prometni davek. Interesenti bodo pred začetkom licitacije vplačali 10-odst. varščino. Nakup je po sistemu video-kupljeno.

44/4

Dolenjca v najglob- ljem breznu Jugo- slavije

V prvih dneh prvega letošnjega meseca so slovenski jamarji poskrbeli za prvovrsten podvig: spustili so se v Skalarjevo brezno na Kaninu in prodrli 896 metrov globoko, to je globlje, kot meri najdaljše doslej znano brezno v Jugoslaviji. Kaninski spust pa bo imel še več nadaljevanj, zanesljivo, saj jamarjem ne da miru, kar so videli, predno so se z 896 metrov pregneteni, premočeni in prepoteni vzpeli kvišku: Skalarjevo brezno gre še naprej proti središču zemlje. Dosežek ne preseneča, vsaj jamarjev ne. Skalarjevega brezna so se namreč lotili sami stari jamarski mački iz Kopra, Kranja, Ljubljane, Tolmina in, kar je za nas posebej zanimivo, iz Novega mesta. Iz Jamarskega kluba Vinko Paderšič-Batreja sta sodelovala v podvigu desetletja Mokronožan Tomaž Bukovec in Miha Rukše iz Gabrja.

Po zaslugi prvoimenovane ga od obeh Dolenjcev so se letos bolj kot prejšnja leta razpisali časopisi. Tako je 12. januarja Tomaž sporočil javnosti, da je štiri raziskovalne ekipe v Skalarjevem breznu zaustavila petdeset metrov dolga, izredno ozka razpoka, kateri sledita še dve petmetrski brezni. Član odprave je sicer prišel skozi, a z izjemnimi napor in brez opreme. Ozka razpoka, utrujenost in pomanjkanje časa so jamarje ustavili na doseženi in tudi izmerjeni globini 896 metrov.

Vendar jamarski kaninski spomini segajo že desetletje nazaj. Pred toliko leti je namreč več slovenskih jamarskih klubov in društev usmerilo svoja raziskovanja v masiv Kanina. Kljub izredni množini jam na majhni površini in precejšnji globini brezen so sa-

motni ljubitelji večne teme doslej pririli najdlje 300 metrov globoko. Tu se je končevala radost, vse dokler niso članijamarskega društva Dimnica iz Kopra 1986. leta odkrili Skalarjevega brezna. Že prvo leto so v njem imeli za sabo 370 metrov. Laniso se povezali z drugimi slovenskimi jamarji in tu se pravzaprav začela letošnji uspeh, ki mu daje prvorazrednost globina spusta.

Vse drugo je, takole na oko, teklo po jamarjem bolj ali manj znanem delovnem načrtu. Kljub vsemu morda ne bo odveč pogledati še enkrat zadnje osvajanje. 24. decembra se je skupina 15 jamarjev iz petih slovenskih jamarskih klubov in društev odpravila na zadnjo lansko raziskovalno akcijo. Razdeljeni v pet ekip so začeli plezati v Skalarjevo brezno. Pri tako zahtevnem spuščanju že ne gre brez natančno razdeljenega dela in skupina je bila uigrano moštvo, sestavljeno iz raziskovalne, transportne, merilne, pomožne in varovalne ekipe. Vsaj v začetku je dober ducat mož pripravljenih stopati kot en sam previden in preudaren korenjak. Ali bolje: samo v začetku, kajti več ko imajo samotni plezalci za seboj metrov, bolj je njihova gostiteljica jama v njihovih očeh samosvoja. Zato vsak od radovednih iskalcev vse bolj vsak po svoje odganja vlago, strah pred navpičnicami in zlomljenimi vodoravnimi špranjami, dolgčas, mraz, lakoto in spomine. Tako postane jamar v teminah bolj ali manj sam svoje sreče kovač. Jamarjevo telo tovariši zlahka zvlečejo na sonce in to je omenjeni znani delovni načrt, toda nihče ne more stlačiti v jamarjevo srce njegovega lastnega pobeglega poguma, ki očitno prinese ali odnese človeku v jami srečo. Tudi tako je ozadje velikih jamarskih spustov in ni razloga, da bi bilo kaj drugačno nedavno osvajanje skrivnostnih kaninskih brezen.

Tomaž Bukovec, očivdec, ve povedati vse prav v podrobnosti. Ker se s strahom nihče ne prsi, raje obrne pogovor na svoje delovne naloge pri zadnjem raziskovanju Skalarjevega brezna. Tako zvemo za merilčevo pehanje v podzemnem raju in peklu hkrati. »Spoštovanje pred brezni, fotografiranje in ožine so dokaj upočasnili naš spust, tako da smo do 380 metrov potrebovali skoraj dve uri. Potem se je začelo pa čisto zares. Meander. Še preden sem vanj dobro pomolil glavo, sem se že izgubil, kar sploh ni čudno, ker je Igor prišel iz tiste smeri, kjer sem jaz hotel naprej. Nekako so me odveli do točke, kjer je predhodna ekipa končala meritve. Dejan iz Tolmina je iskal pot naprej, Miha je vlekel meter, jaz pa sem se mučil z busol. Ker moja draga čelna luč, lassier, povzroča odklon magnetne igle, sem moral pri vsakem viziranju sneti »klobuk«

z glave in ga dvigniti vsaj pol metra, kot v čast gospe busole. Kot pravi merilec sem seveda že pri peti točki izgubil svinčnik, pri deseti pa drugega. Čeprav bi bilo pametneje svinčnik privezati, sem kajpak vzel tri rezervna pisala. Prizor v rovu je bil sicer enkraten: vizure, dolge od pol do dva metra, širina meandra od 30 do 70 centimetrov, za nameček pa še ovinki, kontrolne točke, prerivanje med stenami. Kletvice in spet kletvice. Vmes se je Dejan enkrat celo izgubil in ni znal priti nazaj, čeprav je bil dva metra od naju.

Po petih urah, petdesetih merilnih točkah, 127 premerjenih metrih smo naposled le uzrli konec meandra. Tu smo srečali tudi transportno ekipo, ki se je vračala iz bivaka. Skupaj smo se spravili do prve razširitve, kjer smo malicali. Dejan nam je v zagnanosti pripravljal celo specialiteto: iz mojega mleka z medom je naredil koktail à la Kanin. Recept zanj je sila preprost: omenjenemu dodaš cedevito in primešaš veliko mero raztresenosti. Ogabna pijača je z okusom nekje med pudingom in limonadom. Tako okrepljeni smo nadaljevali pot in ob štirih zjutraj smo po šestnajstih urah prilezli iz jame. Umazani in premočeni od potu, vendar zadovoljni, smo se spravili v mrzle puhovke, ki so nam hitro vrnilo izgubljeno toploto. Potem smo ves dan pretegovali premržene kosti na toplem soncu, preverili meritve, spali in jedli.

Ob naslednjem spustu v Skalarjevo brezno sva s kolegom na 200 metrov ujela Dozino skupino, ki je že dve uri vztrajno iskala nadaljevanje, a ji sreča ni bila mila. Usmerila sva jih v pravo luknjico v stropu in se lotila fotografiranja. Po desetih posnetkih sva ugotovila, da fotoaparat ne dela in da je bil ves trud zaman. Temu spoznanju je sledilo bolj veselo snidenje, med sprehodom po Rovu dobre zemlje sva namreč zaslišala Igorja in Mitjo, ki sta se po 5 petdesetih urah vračala iz jame. Umazana, vsa raztrgana, utrujena, pa vendar zadovoljna, sta povedala: 850 je gotovo!

Tako je minilo pet čudovitih dni Kanina. V osami, kjer so srž življenja sonce, jama, spanje in hrana, pozabiš na vse, kar se dogaja v vsakdanjem življenju,« je poln zanosa povedal Tomaž Bukovec.

Tako pahljačo spominov bi bržda razgrnil vsakdo iz petnajsterice. Tomažev klubski tovariš Miha Rukše je že eden tistih. Morda bi zamolčal, da je tudi v kaninskih ožinah, tako kot malodane povsod v številnih obiskanih kraških brezni, kot jegulja švisnil med skalami, a na to ne pozabi Tomaž. Kot bi skrivaj namignil, da imajo »paderšičevci« še dovolj rezerve za prvorazredne podvige à la Kanin 1989.

M. LUZAR

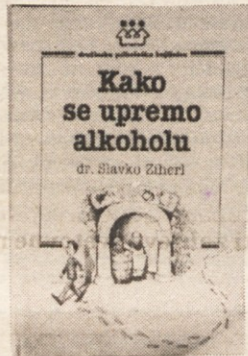
Obzornja

MOČ ZOPER KOZAREC

Z malokatero mislijo bi človek v naših krajih naletel na večje zoprvanje kot z mislijo, da je pijača — ve se, da gre za alkoholno pijačo — slaba stvar. Da je škodljiva, da ne gradi, marveč ruši osebnost, da ni potrebna za polno dožemanje življenja. Kdo si le more zamisliti poroko, rojstvo ali smrt brez napolnjenih kozarcev vina, žganja ali katere koli druge alkoholne pijače? V takšen krog obnašanja smo vključeni in v takšnem krogu živimo. Tega ni mogoče zanikati.

Mogoče pa je vzpostaviti avtentičen odnos, ki človeku odpira možnosti, da je drugačen, da ravna in deluje v skladu z resnico, preprosto in enostavno, da mu alkohol škoduje. Alkohol je droga, je tisto, kar človekovo naravno zavest spreminja v nekaj drugečnega. In če jo družba za razliko od drugih drog dopušča, potem je potrebna toliko več skrbnosti, da ji posameznik posveti pozornost. Razumeti jo mora, dojeti kot drogo in ji ne dopustiti, da ga potegne v svoj čarni objem. Ko je zajet v tem objemu, potem človek ne razmišlja in ne odloča več on sam, marveč namesto njega droga.

Samospoznavanju in učenju iz samega sebe je namenjena knjiga Kako se upreti alkoholu, ki je pred kratkim izšla pri Mladinski knjigi v knjižni zbirki Dru-

žinska psihološka knjižnica. V tej zbirki je doslej izšlo že nekaj knjig, posvečenih samospoznavanju in samopomoči, vendar je s knjigo Slavka Ziherla zbirka dobila svojo prvo slovensko izvirno novost. Dr. Ziherl se s problemi zasvojenosti z alkoholom ukvarja že več kot deset let in iz njegovih praktičnih izkušenj, ki si jih je pridobil kot vodja centra za zdravljenje alkoholikov na Univerzitetni psihiatrični kliniki v Ljubljani, izhaja temeljno spoznanje, da je moč še pravi čas poiskati pot iz alkoholne zasvojenosti, če se posameznik zaveda, kdaj je prestopil prag. Tako je napisana vsa knjiga kot prepoznavanje mejnikov na alkoholni poti. Nudi dovolj informacij in je dovolj povedna: kdor jo bo bral, bo moral svoj odnos do alkohola postaviti na resnične osnove. Ne samo zaradi testov, ki so v nji, zaradi splošnega spoznanja, ki ga ponuja knjiga, se bo moral soočiti s svojimi navadami, kolikor se tičejo uživanja alkohola, in jih postaviti na mesto, kamor sodijo. Zato ima knjiga pravilno postavljen, dobro premišljen podnaslov: »za izkušene in začetnike«. Tako izkušeni pivci kot začetniki ne vedo, s čim imajo opravka, ko se začno bratiti z alkoholom.

M. MARKELJ

ZGODOVINA LANGO-BARDOV

Ob vsem tarnanju založnikov in objokovanju gmotnega položaja slovenske kulture ima slovenska knjiga za seboj eno najbolj bogatih letin. Lani je v Sloveniji izšlo približno 1.600 novih knjig! Med njimi je tudi Zgodovina Langobardov, pomembno zgodovinsko pisno pričevanje, ki ga je v 8. stoletju v slovi-tem samostanu Montecassina sestavil benediktinec Pavel Diakon, doma iz Čedad.

Langobardi ali Dolgobradci, ki se jih nikoli ni dotaknili britev, kot piše Diakon, so

bili staro germansko pleme, ki je na svojem dolgem pohodu dobrih dvajset let živelo na naših tleh, delno tudi na Dolenjskem. V času selitve narodov je k nam prišlo iz osrednjega Polabja, izvira pa celo z »otoka Skandinavije«, kot trdi zgodovinar. Sredi 6. stoletja se je naselilo v Panoniji, langobardski kralj Alboin pa je o tem sklenil posebno pogodbo s cesarjem Justinijanom. To je bil čas, ko je dokončno propadlo Zahodnorimsko cesarstvo in se je začel vzpon Bizanca.

Prišleki v Panoniji niso dolgo vzdržali, saj so nanje vse bolj pritiskali Slovani, ki so iskali svoj življenjski prostor, zlasti njihova zahodna plemena, ki jih rimski zgodovinarji imenujejo Veneti. Končno so se Langobardi leta 568 prek Vipavske doline pred njimi umaknili v današnjo Lombardijo, ki ima po njih ime, tam pa so več kot dve stoletji vladali romanskim ljudstvom, dokler niso končno potonili v njih.

Langobardi so bili kljub napol nomadskemu življenju za tiste čase na dokaj visoki razvojni ravni in so močno vplivali na ljudstva severne Italije, delno pa tudi na naše prednike. To dokazujejo najdbišča; njihove grobove spoznavajo po značilnih pridatkih, umetelno izdelanem orožju. V širši javnosti ni dovolj znano, kaj so arheologi odkrili v najdbiščih v Velikih Malencah, Beli Cerkvi, Pendiševki ali v Orehku pri Stopičah, ki so popularizirana le odkritja v Vranju nad Sevnico.

Prevod Zgodovine Langobardov je izdala založba Obzornja iz Maribora. Levji delež pri prevajanju, pisanju opomb in zanimivih spremnih besedil je opravil akademik dr. Bogo Grafenauer. Vsem, ki jih naša preteklost zanima, knjigo priporočamo.

M. LEGAN

NA SVOJI STRANI

Časopis za kritiko znanosti, ki ga izdajata UO ZSMS Maribor in Ljubljana, je na nedavni tiskovni konferenci predstavil knjigo (zbornik tekstov) Janeza Janše Na svoji strani. Gre za izbor be-

podčrtano

JANČARJEVE DRAME

Med slovenskimi dramatikmi mlajšega rodu je Drago Jančar pritegnil največ pozornosti gledališkega občinstva, prav tako pa — kar bi moralo pravzaprav presenečati, pa ne — tudi knjižnih bralcev. Jančarjeve drame so namreč več kot samo besedila za uprizoritev, so berljive in ustrezno zažive tudi v knjigi, ne samo na odru. Kot je na predstavitvi nove Jančarjeve knjige Tri igre dejal Andrej Inkret, imajo Jančarjevi dramski teksti skrito literarno vrednost, odlikuje pa jih predvsem dobra zgodba.

Knjiga Tri igre je lani izšla pri Mladinski knjigi v zbirki Nova slovenska knjiga. Vanjo so uvrščene tri Jančarjeve tragikomedije: Deda-lus, Klementov padec in Zalezujoč Godota. Gre za dela, tematsko in žanrsko sicer precej različna, a po vprašanjih, ki jih načenjata, aktualna in se po tej plati navezujejo na poznani Jančarjevi drami, Veliki briljantni valček in Disident Arnož in njegovi.

sedil, ki jih je Janša objavil v različnih slovenskih revijah od leta 1983 do 1988. Knjiga je razdeljena na štiri tematska poglavja, v katerih avtor razmišlja o splošnih političnih, vojaškostrokovnih, civilnodružbenih in mladinskih vprašanjih. Janša sam v predgovoru poudarja, da je precejšen del objavljenih tekstov (predvsem tistih, ki obravnavajo mladinsko organizacijo) nastal iz aktivističnih potreb, zato bi v njih težko iskali večjo teoretično globino. Tudi sicer zbornik ni analitično poglobljena in celovita slika obravnavane obdobja in tem, gre predvsem za na hitro oblikovane miselne reakcije, ki sta jih čas in dogodki sprožila v avtorju. Janša besedil ni dopolnjeval in popravljal, v zborniku so natisnjena kot ob prvi objavi, izražajo njegova stališča v času, ko so nastajala. Kdor bo iskal protislovja in dlake v jajcu, jih bo seveda našel.

V zborniku Na svoji strani so objavljeni tudi teksti, ki so bili ob prvi objavi deležni žolčnih napadov politike, nekateri pa tudi sodnega preganjanja. Opozarjamo predvsem na članka Vojak kot poklic in Parada. Inkriminirana sta bila v obtožnici ljubljanskega vojaškega tožilstva spomladi 1985; obtožnica je bila kasneje umaknjena. Zanimivo je tudi, da so bili kot dokazno gradivo lanskega ljubljanskega procesa zoper Janšo uporabljene tudi vsi teksti, ki jih je napisal za Mladino od januarja do maja 1988. Tudi ti članki so v zborniku.

Če drugega ne, so nedvomno angažirani teksti Janeza Janše bleščeč dokaz, kako hitro se pri nas spreminja meter za (ne)dovoljeno. Demokracije in potice si ti zanamci se bodo gotovo čudili, zaradi česa vse se je v Sloveniji v osemdesetih letih dvigoval prah in žvenketale policijske lisice. Žal pa obstaja tudi scenarij, po katerem se bodo čudili in navduševali, kaj vse je bilo dovoljeno. Poslanstvo Janšine knjige Na svoji strani je tudi, da ta scenarij ne bi dobil režiserja in producenta.

M. BAUER

IZVIRNO FILOZOFSKO DELO

Za slovensko filozofsko literaturo, ki sicer ni prav pogost pojav na slovenskem knjižnem trgu, je v glavnem značilno, da v nji prevladujejo predstavitve znanih tujih mislecev od dodanem avtorskem kritičnem razmisleku. Dr. Matjaž Potrč, ki ugotavlja to dejstvo, se je odločil, da napiše knjigo, ki bo stopila iz teh kolesnic. Čas je že, kot pravi, opreti se na lastno glavo in razvijati svoj misel ne glede na avtoritete.

Tako je namesto knjige, ki naj bi prinesla informacijo o sodobni filozofiji, nastala izvirna filozofska novost, delo Jezik, misel in predmet. Naslov jasno opredeljuje vsebino knjige: avtor piše o odnosih med jezikom, mislijo in predmeti, pri čemer razvija in zagovarja tezo, da sta jezik in misel odvisna od predmetov, kar ga usmerja k zanimivemu razlaganju jezika in misli.

Knjiga je izšla v zbirki Episteme pri Državni založbi Slovenije.

Pričujoči zapisi temeljijo na resničnih dogodkih, ki so pred tremi in več desetletji razburjali dolenjsko javnost, le osebe in kraji v njih so, ker so glavni junaki povečini že pošteno odslužili svojo kazen, izmišljeni.

Nakradel za trgovino blaga

Petek, 26. februarja, pred osemnajstimi leti. Bil je mlaj, ura nekje v Šmarjeti je udarjala tri ponoči. Tone in Jože, miličnika iz Dolenjskih Toplic, sta si drgnila premražene roke. V daljavi sta zagledala osební avto nedoločne barve, stal je kakih 150 metrov vstran od krajevnega obrata pošte v Šmarjeških Toplicah in trgovine, ki je bila v isti stavbi. Stopila sta bliže, v opel rekordu zagrebške registracije je sedelo tudi dekle. Srečanje z milničkom je očitno ni bilo pogodu, postajala je živčna, njeno obnašanje je postalo jasno potem, ko sta miličnika preko radijske zveze preverila lastništvo avtomobila. Odgovor stalne službe novomeške UJV je bil, da gre za ukradeno vozilo. Dekle je kmalu zatem priznala, da ni sama. Počakati je bilo treba torej še na voznika. Kmalu je pristopil mlajši moški s kovčkom v rokah. Miličniki takrat še slutili niso, da so prijeli enega največjih vlomilcev tistega časa pri nas in da bo bližnji sodni proces označen za enega največjih v povojni zgodovini na Dolenjskem.

Okoli 100 miličnikov in kakih 500 prostovoljcev je nekaj

tednov v množični in temeljiti akciji skušalo priti na sled očitno dobro organizirani in izurjeni skupini, ki naj bi imela na vesti več deset vlomov po Dolenjski, Beli krajini, celo Štajerski in Hrvaški. Usodno za 26-letnega Zorana in njegovo osemnajstletno ljubico Vero je bilo tisto petkovo jutro, ko sta se vnovič pripeljala v Šmarjeto. Zoran je tam vlomil na pošti in s posebnim vlomilskim svedom, imenovanim svinjska noga, iz velike železne blagajne odnesel več denarja in znamk, nato je obiskal še bližnjo trgovino, se tam založil z oblačili. Obledenega v novo srajco in s kovčkom vlomilskega orodja v rokah so ga prijeli miličniki. Klobčič se je potem hitro odmotaval, še posebej po pregledu Zoranovega stanovanja.

Novembra 1970 je bil Zoran pogojno spuščen s prestajanja kazni v Stari Gradiški, kjer je sedel zaradi ropa, obsojen pa je bil na 3 leta in 6 mesecev zapora. Vendar ga je veselje do svobode kmalu minilo, žena se je, medtem ko je prebival za rešetkami, od njega ločila, ostal je brez stanovanja. Preselil se je k staršem, od očeta, obrtnika s kožno galanterijo, je nameraval prevzeti obrt, vendar denarja za obnovo delavnice ni imel. Iskal je posojila, a je povsod naletel na zaprta vrata, hotel je oditi v Nemčijo za zaslužkom, vendar ni dobil potnega lista, saj je bil na svobodo spuščen pogojno. Po pomoč se je zatekel k znanцу iz zaporov Jožetu in kmalu sta našla izhod. Odločila sta se za vlamljanje, še prej pa je Zoran sklenil poiskati kakšno prostitutko, da bi vsaj začasno prebival pri njej. Našel je Vero, komaj 18-letno dekle, ki se je prodajala po Zagrebu.

Dolga mesece je trajala preiskava, v več kilogramov težkem spisu se je nabralo dokazov in pričanj kar za 44 kaznivih dejanj. Jeseni istega leta

sta poleg Zorana, Jožeta in Vere še dva njuna zaporniška kolega, ki sta sodelovala pri tem ali onem vlomilskem podvigu, sedla na zatožni klop novomeškega okrožnega sodišča. Šele sojenje je pokazalo, kam vse so segle njihove tatinske roke. Bili so v Šentjerneju, na Vinici, Dvoru, v Prekopi, Šmarjeških Toplicah, Brestanici, Kostanjevici, Drnju, Majšperku, Hajdini, Stubiških Toplicah, Poljčanah, da ne naštevamo vseh krajev. Na manj kot mesec dni trajajočih pohodih so poleg več železnih blagajn z denarjem nabrali toliko raznega blaga, da bi lahko konkurirali vsaki dobro založeni trgovini; na zalogi so imeli salame, predpasnike, brišče, nogavice, namizne prte, robce, britvice, brivske aparate, sladkarije, cigarete, orodje, električna stikala, kable, razne cevi, francoske ključke, vrige, torbice, puloverje, vžigalnice, ure, jedilni pribor, likalnice, posteljne garniture, srajce in bluze, televizorje, stabilizatorje, magnetofone s trakovi, gumbce, žarnice, volno itd.

Sojenje je trajalo cele tri dni, zaslišanih je bilo 47 prič. Senat je na koncu Zorana obsodil na 12 let zapora, njegovega kolega Jožeta pa na 9. Prvi je sodnikom potem, ko je slišal za kazen, povedal: »Ker sem vlamjal, še nisem kriminalec! Vseeno se počutim človeka, katerega sposobnost bi lahko bila usmerjena v dobrobit naše družbe. To sem hotel tudi dokazati, pa ste mi z zaporom preprečili.« Drugi, Ivan, je grozil, da bo obnovil postopek z novimi dokazi, češ, da ima pismene alibije, a da drugih v to godijo zaenkrat še noče vmešavati. Vmešaval jih ni tudi nikoli pozneje. Skupaj z Zoranom sta se vrnila v njima dobro znane prostore Stare Gradiške. Kazen sta odsedela v celoti.

Pravi, da znova zmanjšanje kazni

OBRAZI

Jože, hlapec in partizan

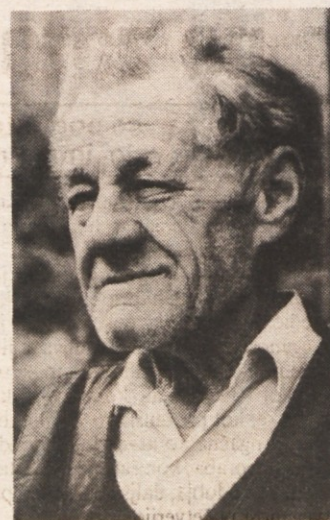
Jožetu je bilo tri leta, ko mu je umrla mama. Očetu, bil je doma iz štajerske strani, ni preostalo drugega, ko da je štirim majhnim otrokom — sestrici je bilo takrat šele nekaj tednov — priskrbel drugo mater. Pa kaj, ko je bilo tudi v drugem zakonu obilo otrok. Tudi tu so bili štirje. Osem otrok pa je oče, hlapec na Klevčevu, težko preživljal. Tako so morali prvi kaj hitro od hiše, saj, se spominja Jože, so kruh doma le poredkoma videli: »Takrat, ko se je bog rodil, pa ko je umrl, je bila kakšne šnita kruha.«

Jože Srčič se je rodil med prvo svetovno vojno, ko je bilo pomanjkanje najhujše. Komaj je dobro shodil, že je moral na bližnje grajske njive pukat zel iz žita. Tako je dobil vsaj kaj za pod zob. Z dvanaajstimi leti je napredoval, saj je že lahko pričel »bajzati« vole. Klevčvski Ulm jih je imel kar dva-najst parov. S temi močnimi živalmi so orali težko zemljo, s konji, ki so bili urnejši, pa so vlačili. Takrat je Jože že opravljal cele dneve, ki so se pričele ob osmih zjutraj, končale pa zvečer, ko je zazvonilo avemarijo. Samo opoldne je bilo eno uro prosto, za kosilo, ki so

si ga morali dninarji prinesiti sabo. No, poleti jim je gospodar privoščil tudi pol litra sadjeva na osebo, vina pa nikakor čeprav so ga bile kleti polne, saj je bilo rezervirano za boljše ljudi in za prodajo. Ponosen je bil grad, s polji in sadovnjaki obdan. Takega ga Jože ni nikoli več videl. Odšel je za hlapca v Mokronog, dvainštiridesetega leta pa v partizane.

Ko se je po vojni vrnil, je bil grad le še pogorišče. Pravili so mu, da so lastnike Nemci, ker so bili nemškega rodu, preselili na svoj konec, potem pa so se skupaj z drugimi umaknili na Nemško. Doživeli so isto usodo kot mnogi Kočevarji.

Jože je do odhoda v partizane v Mokronogu fural. S težkimi konji je iz gozda vozil hlo-dovino ter tesane železniške pragove. Sam je moral tudi nakladati, zato je postal kar krepak fant. Še dobro, tako je bil vsaj pripravljen na težko partizansčino. In kako je bilo v partizanih? »Bili smo lačni, prezeblji, ušvi, vmes pa so bile neprestane hajke, borbe in premiki!« Tako, nič kaj romantično in herojsko, ne popisuje tisto obdobje Jože. Bila je ena sama borba za preživetje. Mnogi so padli. Tudi Jože jo je skupil. Ko je z gubčevci napadal ustaško postojanko v Stoj Dragi na Hrvaškem, je dobil strel v nogo in ramo. Odpeljali so ga v roške bolnišnice. Bilo je to septembra 1943. Italijani so kapitulirali, Nemci pa so

pripravljali ofenzivo na osvoboje-no ozemlje. Večino ran-jencev so spretni organizatorji in bolničarji pravočasno poskrili. Jože se je s še eno tovarišico in tovarišem znašel v skalni votlini nad Črnomljicami. Bili so popolnoma brez vode in hrane. Le nekaj cigare-t se je po naključju znašlo pri njih. Tako so prebili nekaj dni, lakota in žeja pa sta postajali že neznosni, vendar ni bilo pomoči. V dolini so se pomikale nemške kolone in vsak korak iz varnega skralivačca bi jih že lahko izdal. In dnevi so minevali. Šele po sedmih dneh, ko je neposredna so-vražna nevarnost minila, je prišla pomoč. Bili so že čisto izčrpani, vendar so ostali živi.

Ko je Jože kolikor toliko ozdravel, je bil v bolj prištabnih enotah. Tam je tudi dočkal osvoboditev. Vrnil se je na rodni Grič pri Klevčevu, kjer je bilo na opuščnem grajskem posestvu dovolj dela. Grad je sicer pogorel, vendar so gospodarska poslopja ostala kolikor toliko uporabna. V njih je stekla proizvodnja v družbeni lasti. Najprej svinjereja, potem govedoreja, konjereja in še nekaj drugih. Jože je zopet dobil par konj in je z njimi prevažal, kar je bilo potrebno. Kmalu potem, ko so na posestvu zabrnili prvi traktorji, je stopil v pokoj.

V začetku petdesetih se je poročil z Marijo z Griča. Dobil sta nekdanji dninarsko kočico v prijazni dolinici ob Radulji z nič kaj romantičnim nazivom Kačja rit. Uredila sta si jo za bivanje, kupila nekaj zemlje in življenje je na nekdanji graščinski posestvi zopet steklo. Rodili so se jima štirje otroci, ki so že vsi poleteli iz gnezda. Štirje vnučki pridejo kdaj pa kdaj na obisk k starima Srčičevima. Malo je takih vnučkov, ki lahko rečejo, da je bil njihov dedek grajski hlapec pa še partizan. Res ima Jože svojim vnukom kaj pripovedovati, pa tudi Marija, ki je kot dekle včasih živela v neposredni bližini gradu. Najbolj so ji v spominu ostala uršulinska žeganja v grajski kapeli pa tisti močniji sij, ki je razsvetljeval vso okolico, ko je ponoči zagorel klevčvski grad.

TONE LAKŠE

Ves mir v za eno samo pot

Za Belo krajino imajo ljudje navado reči, da je naravni biser. Žal ta prispodoba v deželi ob Kolpi danes marsikje ne velja več, saj je tudi ta gričevnati svet ob eni še vedno najbolj čistih rek v Sloveniji postal žrtev razvoja, industrializacije, civilizacije. Marsikdo, ki obišče Belo krajino in misli, da jo je tudi spoznal, ne ve, da je dežela zares premore nekaj pravih naravnih biserov, ki pa še vedno ostajajo skriti očem turistov. A ne le prišleki, tudi Belokranjci v glavnem ne vedo zanje. In prav zato, ker še niso postali žrtev civilizacije, ker se zdi, da se je v njih ustal čas, so ti kraji pravi raj. Žal v glavnem le za tiste, ki se odločijo za kratek postanek, za prijeten klepet z domačini, ne pa vedo tudi za tamkajšnje ljudi, ki se morajo prebijati skozi življenje iz dneva v dan, kakor vedo in znajo. Pripravljeni so žrtvovati celo delček raja in miru v njem, da bi tudi v njihov kraj pridrle pridobitve današnjega časa. Edina želja teh ljudi je, da ne bi več ostali tako skriti in nedotaknjeni kot biser v školjki, ampak da bi tudi v njihove kraje ob zgornjem toku belokranjske Kolpe posegla človeška roka in jih odprla svetu. Njihova nesreča, a sreča vseh tistih, ki iščejo miren koutiček za počitek, je, da zaradi pomanjkanja denarja do teh posegov doslej še ni prišlo.

RAJ NA KONCU PEKLA

Eden od belokranjskih biserov je Breg, zaselek, potisnjen med Kolpo in strme skalnate stene, ki se dvigajo nad reko. Pravzaprav je ta zaselek danes le del vasi Breg, h kateri so priključili še nekdanji Hrib in Selce na vrhu pobočja. Zakaj takšna administrativna spojitve, Brežani ne vedo, a jih tudi ne zanima. Zanje so še vedno Hrib, Breg in Selce, če pa se živinozdravnik razburja, ker

jih išče po napačnem delu vasi, se le nasmehnejo: »Saj nismo mi povzročili te zmešnjave!«

Ljudje so navadno dajali ime na krajem glede na njihovo naravno ali kakšno drugo značilnost. V primeru Brega pa kot bi se hoteli poigrati. Zaselek leži prav na dnu doline in ne neke visoko v bregu. Cesta je tako strma, kot bi vozil po strehi, in ko popotnik zagleda pred sabo prvo hišo, mu mimogrede uide vzdih: »Dol sem že prišel, toda sam bog ve, če mi bo uspelo priti tudi nazaj na obkolpsko magistralo, ki pelje proti Vinici ali Staremu trgu!« Je že tako, da moramo skozi prekel, če hočemo priti v ta obkolpski raj.

V Bregu so štiri hiše, vendar pa življenje teče le v dveh. Ena je že dolgo prazna — lastniki živijo na drugem koncu Jugoslavije — druga služi le kot počitniška hišica. Desetletja so Bregu ostali zvesti le Marija in Jože Žalec ter Štefanija in Ivan Špehar. Čeprav so morali gledati, kako so drug za drugim odhajali iz vasiče njihovi otroci, nikoli niso pomislili, da bi odšli za njimi. »Kam pa naj bi šli? Ko smo bili mladi, ni bilo možnosti, pa tudi lepo nam je bilo tukaj, sedaj, ko smo stari, pa nas tako in tako nihče noče. A tudi ne bi mogli živeti drugje kot ob vodi, na katero smo se navadili kot race, čeprav nam večkrat na leto pošteno ponagaja,« povedo v en glas Špeharjevi in Žalčevi.

Malokdo ve, kako je Brežanom pri srcu tiste spomladanske in jesenske dni ali celo tedne, ko so zaradi poplavljenosti poti, ki vodi do zaselka, odrezani od sveta. Takrat ostanejo sami in z iskrico upanja pričakujejo dan, ko bo pot zopet prevozna. Prav pri Bregu je struga Kolpe tako plitva, da voda prestopi breg že, če naraste le za meter. Zgodi se celo, da je ob večjih nalivih cesta tudi 3 metre pod vodo. Na srečo Žalčevi in Špeharjevi že toliko poznajo reko in njene muhe, da vedo, kdaj bo popla-

vila. Takrat odpeljejo traktor, s katerim vsak dan vozijo mleko do zbiralnice, na pot nad vasjo, potem pa se s kangelami plazijo do njega po kozji stezici. Ta pešpot je ob poplavi edini dohod do vasi. Jože Žalec, sicer veseljak, ki zna še tako resno stvar obrniti v šalo, pravi, da jih bodo morali pokopati kar pod bližnjo hruško, če bodo umrli, ko bo Kolpa prestopila bregove. Prav zaradi teh težav si Brežani močno želijo, da bi jim uredili pot. Trasa za novo cesto je že narejena. Prebiti bi jo morali dobrih 200 metrov skozi skale, za to pa bi potrebovali nekaj deset milijonov dinarjev. Toda v krajevni skupnosti Vinica jih nimajo. Razmišljali so že, da bi za pomoč poprosili Kom-pas, a s tem, ko bi to področje odprli za turizem, bi bilo konec miru in nedotaknjenosti. In prav tega, da bi izgubili še en biser, se v krajevni skupnosti Vinica najbolj boje.

V Bregu pa mislijo drugače. Dovolj jim je nedotaknjenosti, zaradi katere so ostali tako odmaknjeni in ne nazadnje prikrajšani za marsikatero dobrotno. »Tudi če bi bilo manj miru, samo da bi imeli pot. Potem bi se tudi otroci pogostejše vračali, morda pa bi se kateri odločil celo za kmečki turizem. Ko smo starejši in ko nas je v vasi vse manj, nas je strah, kaj bo z nami. Ko nas ne bo, bo tako in tako vseeno. Vsaj ne bomo videli, kako bo našo plodno zemljo zaraščalo grmovje. Najhuje pa bo, ko ne bomo mogli več delati,« tožijo. »Če bomo vedeli, da ljudje lahko

pridejo do nas, nam bo lažje pri srcu in bomo potolaženi. In da nam priključijo telefon! Žice imamo še nekaj časa speljane vse do vtičnice.« To sta edini želji teh skromnih, od sveta odrezanih ljudi.

LEPO JE SLIŠATI PESEM MLINA

»Danes smo srečni, ker imamo vsaj traktorje, da se z njimi odpeljemo v 5 kilometrov oddaljeni Sinji vrh po živeži in kar pač potrebujemo za vsakdanje življenje. Nekdaj smo se vozili s čolnom na Hrvaško, potem pa peš v Lukov Dol ali Severin,« pravijo štirje prebivalci Brega. Sicer pa njihovi obiski v prodajalnah niti niso tako pogosti. Denar, ki ga zasluži s kmetijo, komaj zadostuje za skromno življenje. Špeharjevim dajejo zaslužek štiri krave, Žalčevim pa tri. Občasno prodajo še kakšnega telčka pa les iz gozda. »Revežu tudi to, kar dobi za mleko, nekaj pomeni, čeprav je malo. Za silo živimo, da pa bi si uredili udobno življenje in modernizirali kmetijo, ne gre,« ponazorijo z nekaj besedami njihovo življenje Štefanija. Živijo pač v glavnem od tega, kar pridelajo doma. Toda ti njihovi pridelki in izdelki so slastnejši od hrane, kupljene v prodajalni, pa četudi je še tako estetsko oblikovana in dekorirana. Že ob domačem siru bi se še tak izbiričnejši obznil do ušes.

Da bi bili čim manj odvisni od sveta, je Špeharjev Ivan pred nekaj leti celo ponovno usposobil mlin. Nekdaj sta ime-

li družini vsaka svoj mlin. Bila sta sicer v eni stavbi, ki pa je bila pregrajena, vsak lastnik pa je mlet na treh kamnih. »To so bili zlati časi!« se spominja Ivan. »V bližini ni bilo nobene mline, zato so prihajali tudi kmetje s hrvaške strani. Posebno potrpežljive in vzdržljive so bile ženske onstran Kolpe. Na glavah so nosile tudi po dvajset in več kilogramov težke vreče. Potem so se začeli ljudje zaposlovati, sejali so vse manj žita, delo se nam ni več splačalo. Mlinsko kolo se je ustavilo skoraj za celo desetletje. Sosed pravi, da njegovi kamni ne bodo nikoli več mleli, saj do konca življenja ne bo pojedel toliko kruha, kot bi ga veljal ponovni zagon. Jaz pa nisem računal, kakšne stroške bom imel. Lepo je slišati, kako poje mlin, čeprav je pešem skromnejša kot nekdanj. Za našo pšenico in koruzo je dovolj le en kamen. A ponosen sem nanj, toliko bolj, ker je naš mlin — kolikor vem — še edini te vrste ob Kolpi,« veseo razlaga Špehar, ki ne pozabi omeniti, da z Žalcem tudi vzorno skrbita za jez.

Sicer pa jim je kot kmetom veliko lažje kot prebivalcem bližnjih Špeharjev ali Daljnih Njiv. Polja, ki jih imata družini v enem kosu in ki se razprostirajo v razširjeni dolini olpe, so rodovitna in prav nič kraška. Vesel bi jih bil marsikateri belokranjski kmet. A to ni edina prednost, ki jo imajo Brežani pred krajani sosednjih vasi. Medtem ko zgoraj na hribu takoj občutijo vsako najmanjšo sušo in jim morajo voziti vodo iz Vinice, kar je vse prej kot poceni, Špeharjevim in Žalčevim nikoli ne zmanjka vode. 300 metrov od hiše je studenec, ki tudi v najhujši suši ne presahne. Iznajdljivi Brežani so nad izviro zgradili rezervoar, v katerega prečrpavajo vodo, ki potem na prosti pad priteka v njihove domove. In kar je najpomembnejše: ta voda je po kakovosti odlična in vsaj še nekaj časa se jim ne bo potrebno bati, da bi bila onesnažena. Tako, kot se v Bregu ne boje za čistočo svoje Kolpe. Gotovo bo preteklo še veliko vode, preden se bodo v tem koncu odločili zgraditi industrijo, ki bi jo lahko onesnažila. Res pa je, da je Breg

zadnje naselje na slovenski strani Kolpe, kjer je reka še povsem neoporečna. V naslednji vasi Kotu, ki velja tudi za najjužnejše slovensko naselje, že čutijo posledice neodgovornega in prav nič ekološkega ravnanja v klavnici v Severinu.

BO BREG IZUMRL?

Štefanija, Marija, Ivan in Jože živijo v svoji dolinici kot ena družina. Navadili so se na samoto, da čez teden ne vidijo drugih ljudi. Ob koncu tedna pa tudi njihov zaselek zaživi. Zopet je slišati otroški vrišč. Vrnejo se Žalčevi in Špeharjevi sinovi z družinami iz Črnomlja, kdaj pa tudi Žalčeva hčerka z Reke. Najbolj težko pa Špeharjevi pričakajo sina Petra, ki dela v Črnomajski delavnici pod posebnimi pogoji. »Veseli smo, da so mu omogočili delo med sebi enakimi. Doma mu ne bi mogli nuditi tistega, kar so mu v šoli s prilagojenim programom in sedaj v delavnicah, saj niti ne znamo niti nimamo pogojev,« je zadovoljna Štefanija. »Devet let sem vsak ponedeljek Petra vodila v Črnomelj. Do poltretji kilometer oddaljenih Daljnih Njiv, kjer je najbližja avtobusna postaja, sva morala peš. Saj ni daleč, toda klanec s kar 19 odst. naklona je sinu delal nemalo preglavic. Večkrat em morala nositi njega in potovalno torbo,« se spominja Štefanija, vesela, da trud ni bil zaman in da zna danes Peter marsikaj postoriti tudi doma.

Tako je torej teklo in teče življenje v Bregu ob Kolpi. Mirno, brez večjih pretesov, toda danes z bojaznijo, da bodo domovi čez leta morda ostali prazni. Tega strahu predniki današnjih prebivalcev niso poznali. Vedno jih je bilo dovolj, da je eden od njih prevzel domačijo. Pri Žalčevih še hranijo natančne zapise od leta 1794 naprej, ko so na njihovi kmetiji gospodarili Šnerlerjevi. Kdo se je pravzaprav odločil prvi priti v te kraje, ne vedo, prav tako kot tudi tega ne, kaj ga je tako privlačilo. Boje pa se, da se bodo uresničile njihove slutnje o tem, kdo bo zadnji prebivalec Brega. Zakaj tako, pa že davno vedo: predaleč so od zahtev današnjega načina življenja.

M. BEZEK-JAKŠE

Od leve proti desni: Jože in Marija Žalec, Štefanija in Ivan Špehar

NAGRADA V NOVO MESTO

Žreb je izmed reševalcev 1. nagradne križanke Izbral SLAVKO MOZE iz Novega mesta in ji za nagrado podelil knjigo Phyllis Naylorja Ljubljani blaznež, roman, ki po zagotovitvi pisateljice opisuje resnične dogodke, govori pa seveda o ljubezni. Nagradjenki čestitamo in ji želimo prijetno branje!

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 6. februarja na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 2.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 1

Pravilna rešitev zadnje lanske križanke je, brana v vodoravnih vrsticah, takšna: AKMA, ATAL, ZDRAVLJICA, MIT, ODRIV, IKONA, ADA, PREŠEREN, FIAT, RAC, LD, KAROL, TO, URIN, ARAN, ARNO, AMI, REN, ODA, PERON, MACESEN, EMONA, ALEMANI, LOGAR.

MISLI

Le tisti daje življenju in cloveštvu, kdor daje narodu.

LOJZE UDE

Literature in slike ni potrebno razumeti, dovolj jih je občutiti.

M. PAVIĆ

Tabletka na zatožni klopi

Ali je kontracepcijska tabletka kriva za vse pogostejše bolevanje za rakom na prsih? — Medicinski raziskovalci imajo različne odgovore

Že dolgo se vleče znanstveno prekanje o tem, ali so kontracepcijske tabletko povezane z rakom na dojki, z boleznijo torej, ki prizadene vse več žensk v razvitem svetu, in tudi pri nas kaj dosti drugače. V svetu so v zadnjem času opravili kar tri znanstvene študije, ki so raziskale povezavo med rednim jemanjem kontracepcijskih tablet in rakom na dojki. Čeprav splošno veljavnih ugotovitev študije niso prinesle, pa so odkrila dovolj zaskrbljujoča. Kontracepcijska tabletka, tako je vsaj mogoče razumeti izsledke študij, je časovna bomba. Dlje ko ženska uporablja ta način preprečevanja nezaželenih zanositev, bolj ji postaja tabletka nevarna.

Za tovrstne študije so še posebej zagreti Američani. Statistični podatki jasno povedo zakaj. Vsako leto v ZDA zbolijo za rakom na dojki 130 tisoč Američank, bolezen pa vzame življenje kar 42 tisočim. Število se vztrajno povečuje, vsaj kar se obolenosti tiče, medtem ko je zdravljenje precej bolj uspešno, kot je bilo pred leti. Poglavitna zasluga uspešnejšemu zdravljenju gre seveda zgodnjemu odkrivanju.

Za naše razmere velja, da se obolenost prav tako povečuje. Podatki za Slovenijo govorijo, da je v obdobju od 1982 do 1984 umrlo 290 žensk za rakom na dojki, obolenost pa se je od 177 obolenih žensk leta 1954 dvignila na 512 žensk leta 1984, se pravi, da gre za skoraj trikratni porast. Rak na dojki spada tako med najpogostejšo obliko raka, za katero obollevajo Slovenke.

Strokovnjaki tolikšno obolenost za rakom na dojki povezujejo z različnimi vzroki, med katere zbirno štejejo zgodnjo menstruacijo, uživanje alkohola, stres, obremenjenost žensk, predvsem pa jemanje hormonskih kontracepcijskih sredstev.

Primerjalna študija skupine, ki jo vodi dr. Samuel Shapiro z bostonske medicinske šole, je pokazala, da je tveganost obolenja za rakom na dojki dvakrat večja pri tistih ženskah, ki so več kot 10 let jemale kontracepcijske tabletko, kot pri ženskah, ki uporabljajo drugačna kontracepcijska sredstva. Uporaba kontracepcijskih tablet za obdobja, daljša od 10 let, pa tveganost povečuje.

Študija britanskih strokovnjakov pa obratno ni našla povezave med jemanjem tabletke in rakom na dojki. Analizirali so zdravniške kartoteke 47.000 žensk, analiza pa ni pokazala bistvene razlike med skupino jemalk tablet in skupino, ki tablet ne jemlje. Presenetljivo je bilo le odkritje, da je razlika pomembna pri ženskah v starosti med 30. in 35. letom. Samo za to skupino žensk so strokovnjaki ugotovili, da je obolenost za rakom na dojki med uporabnicami kontracepcijskih tablet trikrat večja kot med neuporabnicami.

Tretja študija, ki jo so opravili strokovnjaki uprave za nadzor živil in zdravil, je dala še najbolj ozko opredeljene ugotovitve. Študija ugotavlja, da je največja tveganost raka na dojki pri tistih rednih jemalkah kontracepcijskih tablet, ki niso rodile in so spolno dozorele pred 13. letom ter tabletko jemljejo več kot 12 let. Tveganost za to skupino je zares velika — je namreč dvanajstkratna v primerjavi z drugimi ženskami.

Seveda zaradi teh ugotovitev ne gre zagnati panike. Kljub vsemu so omenjene nove študije v primerjavi s tistimi, ki niso odkrile povezave med kontracepcijsko tabletko in rakom na dojki, zares maloštevilne. Pretežna večina študij sum v tabletko zavrača. Mnogi strokovnjaki opozarjajo na dejstvo, da dandanes sicer res ugotavljamo porast obolenj za rakom, vendar je ta porast značilen za starejše ženske, torej za tiste, ki kontracepcijske tabletko sploh poznale niso. Kritiki pa nasprotno trdijo, da se za izmikanjem okoli kontracepcijske tabletko skriva še marsikaj drugega kot težavno raziskovanje, med drugim interesi farmacevtske industrije, ki od prodaje kontracepcijskih tabletk gotovo nekaj ima.

Kakor koli že, previdnost pri dolgotrajnejši in stalni uporabi kontracepcijske tabletko le ni odveč.

NAGRADNA KRIŽANKA											
DL			PTICA PEVKA	PRESILVALKA ETIOPIJSKE POKRAJINE	DAJATEV UPRAVNEMU ORGANO	STARO-ZOOVSKI VLAĐAR	VRSTA PISALNEGA PIRBORA	SESTAVIL J UDRI	NEKO ZNANI JUG SAHIST	ZENSKO IME	BIBLIJSKA OSEBA
2000 MESTO V SEV FRANCIJI								ZE UMRLI KIT VOĐITELJ			
ZACRTANA SMER								PRITOK DO NAVE V AVSTRILI PE RUNKA			
TEKMOCA BRAZILSKA PISATELJ UORGE											
						INDONEZ IME ZA NOVO GAVIHO SKANDINAVSKI DROBIZ					
										ZADNJE ZGANJE	PALESTINSKI VOĐITELJ
DL	ANTONIO IME SEV NOMADSKIH LJUDSTEV	IT FILM (IGRAJKA (SOPHIA	AM HUMORIST PISATELJ SOZVOCA TOKOV			BIVANJE (FLOZ, FRK ARHITEKT ALVARO				AVT OZNAKA PANČVAHO BOTNIKA	
SUROVINA ZA PIVO				REDKEJSE M IME VRSTA PSA				DVOJICA OGAN			
VOĐNA PERNATA ŽIVAL						PRAVOSLAVNI DUHOVNIK LUCIJA					
MEĐU BEGUNSKA ORGANIZACIJA			NEKO ŠVED. PREMIER ATENTATKEM SIMBOL ZA NIKELJ								
INDUSTRIJSKO MESTO V SRED. ITALIJI					NAUK O TČPLJOTI						
SUM ZBUJAJOČE ZNAMENJE					PEVEC PESTNER					POLOŽAJ PRI SAHU	

Kos so mu

Naravne snovi, ki obetajo postati orožje zoper aids

O aidsu je mogoče povedati le malo razveseljivega. Še naprej se širi, še naprej ostaja bolezen, zoper katero sodobna medicina ne pozna pravega zdravila, in še naprej ga obkrožajo ali preveliki strahovi ali pa omalovaževanja. Vesti, ki prihajajo iz biokemičnih raziskovalnih laboratorijev, pa so vsaj v nečem razveseljive. Znanstvenikom je namreč uspelo odkriti naravne snovi, ki, če že niso zdravilo zoper aids, pa so vsaj pokazale, da je mogoče z njimi preprečiti virusu HIV pritrditve na celico organizma, se pravi, da snovi zmanjšujejo kužnost virusa.

Gre za tri rastlinske snovi: castanospermin, ki se nahaja v semenih kostanjev, DNJ, ki so jo izveleli iz korenin črne murve, in DMDP, ki jo najdemo v tropskih stročnicah. Koristna lastnost teh snovi je predvsem v tem, da lahko motijo sintezo sladkorih verig, kar z drugimi besedami pomeni, da virusu aidsa preprečujejo izmenjavo snovi s celico, ki jo napade.

Veliko je, da bodo te naravne snovi lahko uporabili tudi za preprečevanje učinkovitosti drugih virusov, denimo virusov gripe, prehlada in podobnih nebolečih virusov, ki vsako leto položijo v postelje na milijone ljudi, a jim nobeno zdravilo ni zares kos. Žal pa je pot od odkritja do zdravila še dolga.

Naci za šalo?

Pojavile so se računalniške igre z nacističnimi barvami

Preteklost je trdoživa in se lahko uspešno spaja z novostmi, tudi kadar gre za najbolj temno in najbolj zavrnjeno stvar zgodovine. Drugače ni mogoče razumeti nenavadnega pojava, ki so ga zabeležili v Zahodni Nemčiji. Tam so se namreč začele širiti računalniške igre, ki jih je navdahnila surova nacistična ideologija in početje nacistov v času njihovega terorja.

Nacistične igrice so zastavljene tako, da mora igralec v njih kar najbolj učinkovito pomagati Hitlerju voditi čete v zmagovalno ali počitisti Nemčijo, kar pomeni pobiti kar največ Židov, Turkov in drugih »tujcev«, pripadnikov »manjvrednih ras«.

Igre te vrste — menda jih je dvajset inšit — krožijo predvsem med mladimi, kar je po mnenju direktorja Zveznega zavoda za inšpekcijo didaktičnega gradiva Rudolfa Stefena še posebej vznemirljivo. »Zalostno je, da sodobna tehnologija 40 let po propadu nacizma spodbuja njegovo ideologijo,« pravi Stefan.

Kroženje računalniških iger je zelo težko nadzorovati, ker si jih uporabniki lahko predajajo po elektronski pošti. In kot sploh velja za računalniške igre in druge programe, sta piratstvo in črni trg zelo močna. Ne bi se smeli začuditi, če bi danes odkrili, da se tudi na kakšnem jugo računalniku za šalo kdaj pojavi katera od teh igrice. Jugoslovanski softverski pirati imajo svoje lovke razporedene po vsej Evropi.

Navsezadnje pa tudi razni ramboji in ninje niso kaj dosti bolj plemenite igrice: polne so ubijanja in nasilja, le da nimajo tako izrazitih ideoloških predznakov. Res pa je tudi to: za njimi ne stoji kruta resničnost preteklosti.

vaša zgodba

Gledam jo. Sedi ob mizi, odsotno gleda predse. Le čemu drži v roki revijo, ko ji pogled bega v prazno? Vem, kako ji je, in tudi meni ni laže. Obe sva z mislimi daleč stran, obe na istem kraju, vsaka zase pa sama, tako sama, kot da je okoli prazna, peščena puščava, kot da ni nikjer na svetu žive duše. Potem vstane, spusti revijo na mizo in odide ter me pusti z mojimi težkimi mislimi v temni kuhinji. Luč sem ugasnila, moti me svetloba, moti zvok in motil bi me tudi človeški pogled, ko bi me dosegel. Kajti to je trenutek popolne osamitve.

Kako se končuje neko življenje? Eno samo in edino. Kratko, hitro izživeto in končano nesmiselno, brez sledi. Ali pa ne? Kje je tisti nemirni fant z dobrim srcem? In kje...? Ne, raje naj ostane spomin, kolikor toliko lep. Spomini so skoraj vedno lepi; na srečo človek ohrani lepe spomine, grde pozabi.

Pet let neznanega skupnega življenja, polnega nerazumevanja in neskladja, pa toliko neživljive ljubezni, ki sem jo poklonila čisto drugemu bitju, s podobo tega, ki zdaj odhaja. Potem pa... sva krenila vsak na svojo pot, ki ni bila za nobenega od naju lepa. Za sabo sva pustila podrtje in grenak občutek zamujenih priložnosti in nepovratnih let, zapravljenih na silo. Srečanja so bila vedno nemirna.

»Jaz hodim po svetu, živim...«
»Jaz pa skrbim za majna otroka...«
»Dolga je tega in konec je z opazovanjem življenja drugega. Odhaja.

Krompir ima svoj muzej

V Washingtonu je zasebnik Tom Hughes zbral preko 2000 predmetov, povezanih s krompirjem — Ura

Dober kilometer proč od svetovno znanih Smithsonian muzejev v Washingtonu, kjer si je mogoče ogledati vse mogoče, od umetniških slik do okameneloga dinosavrova jajca, stoji nenavaden muzej, kjer pa je mogoče videti nekaj, česar v gigantski ustanovi Smithsonian Museums ne bi našli. Mali muzej je kot edini na svetu posvečen — krompirju. Čeprav ni tako znan kot njegovi muzejski sosedi, pa mu obiskovalcev ne zmanjka. Kustos muzeja, ki je hkrati njegov ustanovitelj in voditelj, je Tom Hughes.

Mož je zbral približno 2000 razstavnih predmetov, ki so tako ali drugače povezani s krompirjem. Gre za stvari, narejene iz krompirja ali pa narejene v krompirjevi obliki. Poleg kuhinjskih pripomočkov za pripravo, kuhanje, peko, lupljenje in ostalo obdelavo krompirja se na Hughesovi domačiji kopičijo še gramofonske plošče in kasete s pesmimi, ki slavijo krompir, pa številni recepti in jedilniki, detergenti za pranje krompirja in podobno.

Najdragocenejša predmeta muzeja sta knjiga »Kako kuhamo krompir« iz leta 1664, se pravi iz prvih časov uveljavljanja krompirja na stari celine, in ura, ki jo poganja krompir. Uro je leta 1982 izdelal Bill Borst. Gre za digitalni stroček z elektrodama iz cinka in bakra. Elektrodi se zabodeta v krompirjeva gomolja in ura začne teči. Dva krompirja zadoščata za več tednov delovanja.

Obiskovalci si lahko ogledajo le droben del muzejskih vrednosti. Hughes namreč muzeja nima urejenega. Kot razstveni prostor mu služi kar vsa domačija, eksponati pa so razstavljeni po dnevni sobi, spalnici, hodnikih, celo v kopalnici so našli svoje mesto. Veliko jih še čaka v zabojih na lepše čase, ko bosta Hughes in njegova žena svoje krompirjeve zaklade lahko postavila v primernejše prostore. Zdaj zaradi stiske niti ne moreta vrat svojega muzeja odpreti vsem, ki si želijo ogledati edinstvene zbirke. Sprejmeta le omejeno število obiskovalcev, ki se pravočasno napovedo.

Kdaj bo muzej preurejen, bo lahko zvedel vsak, kdor prebira revijo Peellings. Prav razširjena ta revija sicer ni, saj je namenjena izključno krompirju, kar pove tudi njen naslov: v slovenščini se glasi Olupki.

Vse na dlani

Branje iz dlani postaja vse bolj priljubljeno

V antiki so bili ljudje, ki so videli v preteklosti in prihodnosti, zelo cenjeni, pa naj so svoja videnja ugledali v drobcih živali, v letu ptic ali zarisane v črtah dlani. Danes takšni vidci ne uživajo nekdanje slave, motil pa bi se, kdor bi menil, da jim je s svetom elektronske tehnologije in splošne prosvetljenosti odklenalo. Sploh ne. Če drugega ne, branje preteklosti in prihodnosti iz črt dlani doživlja pravi razcvet.

Branje iz dlani je veljalo za cigansko »umetnost«. Romi naj bi to nedvomno starodavno vednost prinesli s seboj iz stare domovine in izročilo dolgo ohranjali ustno. Tako je precej časa ta »umetnost« bila več ali manj omejena na ozke kroge »strokovnjakov«. Danes ni več tako. V svetu je veliko takih, ki se s hiromantijo, kot se reče temu, poklicno ukvarjajo. In ne njihovo življenje in ne zaslužek nista ciganska.

V ZR Nemčiji se poklicno ukvarja z branjem iz dlani okrog 800 profesionalcev, ki so, kot se za privatnike spodobi, prijavljeni in plačujejo vse davčine in drugo od svojega poklica. Koliko je šušmarjev, pa, kdo bi vedel! A če 800 poklicnih bralcev iz dlani ne živi slabo, potem najbrž tudi za prikritje ni ravno s trnjem posuto. Zanesljivo je eno: veliko je Nemcev, ki v te stvari verjamejo, sicer ne bi bilo kruha ne za ene in ne za druge.

Sicer pa niti ni potreben strokovnjak. Branja preteklosti, sedanjosti, prihodnosti in skritih značjskih črt se je mogoče naučiti sam. Množina knjig omogoča spoznati skrivnosti branja iz dlani. Potrebno je le nekaj volje, dober vid in pa smisel za logično razmišljanje, kot pravijo v učbenikih.

Manj delavni?

Japonska zagrizenost za delo naj bi se unesla

Kaže, da bomo morali v naslednjih desetletjih nekoliko spreminiti podobo, ki jo ta čas imamo o Japoncih. Najbrž ne bomo več mogli govoriti o kot mravlja pridnih in zagnanih delavcih. Z novo dobo, ki so jo na Japonskem začeli z letošnjim novim letom, naj bi namreč usahnili že kar pregovorna vnetost Japoncev za delo. Prihaja čas, ki naj bi bil bolj v znamenju uživanja življenja.

Prvi, ki so že delno začeli delati v duhu nove dobe, so bančni in drugi javni uradniki. Izborili so si pravico do prostih sobot. Doslej so namreč pridno delali vse delovne dni, po cele dneve. Za odmor, prehrano in ostale nujne stvari so si skopo odmerjali čas. Nič več, pravijo.

Statistični podatki kažejo, da so Japonci res (bili?) pravi deloholiki, kot pravijo v novi besedno skovanko ljudem, obsedenim od dela. Leta 1986 je zaposleni državljan dežele vzhajajočega sonca v povprečju delal 2150 ur, medtem ko je delavec v Zahodni Nemčiji opravil 1655 ur, francoski pa 1643. Jugoslovanski je seveda razred zase. Mnogi zaposleni sploh niso izkoriščali pravice do letnega dopusta, ki je na Japonskem dolg največ dva tedna (!).

SLOVO

da šele zdaj občuti tisto ljubezen, ki jo je vseskozi nekako odrivala, ker ni bilo prilike, da bi živila skupaj z očetom in potrevala to ljubezen, razdeljeno na vsak dan.

Tudi jaz trpim z njo vred, zaradi nje, zaradi vsega. Bog ve, kaj se dogaja v notranjosti mojega otroka. Zdaj le ni samo moj. Kaj čuti do mene? Ali je v tem kaplja pelina in neizrečenega očitka? Me krivi? Če me, bo kasneje, ko bo skusila življenje v vsej njegovi krutosti, sodila drugače. Nimam je pravice karkoli spravežati, dregati vanjo. Ovira pa me tudi strah, da bi bila kot bar bi me bolelo.

Zdaj leži tisti, ki ta trenutek misli v nanj, v tisti moderni stavbi, ki jo za intenzivno nego. Ko je prispel tja, je z besedami izrazil misel, da bo kmalu zdrav, zdaj leži v globoki nezvesti, na robu življenja in smrti.

Hčerka nenadoma pretrga tišino: »Ko bi videla, kako kri bruha iz nje-gal« in tiho zajoče v dlani.

Pred nama je noč, za katero vem, da jo bom prečula v premišljevanju in bolečem uganjanju, kakšen bo jutrišnji dan, ko pride zagolovo konec tistemu, ki nama je bil tako drag. Pa vendar konec je blizu, nežigoben konec, ki bo za sabo pustil veliko nedorečenih besed in misli, obžalovanj in kesanj in ne nazadnje — ljubezni, ki ni našla utehe, ki bo vedno prisotna na tej strani svetlobe, ne bo odšla tja, v temo in pozabljenja. In to slovo je zanjo neznanica.

In memoriam

OB AVTORADIO — V času med 16. in 17. januarjem je nekdo vlomil v osebni avto Novomeščana Jožeta Zupanciča in mu odnesel avtoradio s kasetofonom znamke Grundig. Zupancič je oškodovan za okoli 500 tisočakov, medtem ko za tatčinke so poizvedujejo.

IZGINIL PRSTAN — Nekdo je med 14. in 18. januarjem vlomil v stanovanjsko hišo 54-letnega Antona Cegljarja z Rebri in mu odnesel srebrni prstan z raznimi ornamentami, vreden vsaj 200 tisočakov.

VLOM V VIKEND — Novomeški miličniki so bili pred dnevi obveščeni, da je nekdo vlomil v vikend 42-letnega Novomeščana Marjana Somraka. Slednji je bil ob radiokasetofon, 6 litrov vina in liter žganja, tako da je skupne škode za okoli 3 milijone dinarjev.

AVTO GOREL — 32-letni Janez Dolinar iz Šmarja je 21. januarja okoli 10.30 v garaži stanovanjske hiše varil šasijsko osebnega avtomobila, last Sentjerneječana Igorja Hribarja. Zaradi pregretja se je med varjenjem vnela zaščitna stena vozila in ogenj se je kmalu razširil še na ostale dele avtomobila. Škode je bilo za 500.000 din, požar pa je s pomočjo sosedga pogasil oškodovanec sam.

RAZGRAJAL IN PRETEPAL ŽENO TER OTROKA — Trebanjski miličniki so 22. januarja okoli 13. ure pridržali do iztreznitve 47-letnega Ivana S., ki je vinjen doma razgrajal ter pretepal ženo in otroka. Ivan je za ohladičev potreboval 10 ur.

SPLEZAL SKOZ OKNO — Neznani storilec je v času med 21. in 22. januarjem splezal skozi priprto okno stanovanjske hiše 21-letne Martine Klemenčič na Jugorjari in odnesel radiokasetofon z dvema večjima zvočnikoma. Škode je za poldrugi milijon dinarjev.

Skrivnosten rop ob mlinu

19-letni R. P. prijavil spektakularen rop

NOVO MESTO — Zgodilo se je te dni, točneje 16. januarja. Devetnajstletni R. P. je razburjen prišel v prostore novomeške postaje milice in zasopel prijavil spektakularen rop.

»Na novomeški pošti sem pred dobro uro dvignil 980.000 din.« je hotel pripovedovati R. P., pred poštnimi vrati sem jih 480.000 izročil znanca za radio. Nato sem se peš napotil domov proti Šmihelu preko Glavnega trga in nato po Kristanovi ulici. Ves čas sem imel občutek, da me nekdo zasleduje. Pri mlinu v Kristanovi ulici ob Težki vodi so me s fičkom dohiteli trije neznanci: eden je počakal v avtomobilu, dva pa sta skočila name. Zgrabila sta me in odvlekla za mlin, tam mi je eden od njih nastavil nož na grlo, drugi me je zgrabil za pulover. Iz žepa srajce mi je vzel denarnico, nato sta oba skočila v avto in vsi trije so se odpeljali v neznanost. Takšna je bila zgodba R. P., ki je v dokaz resničnosti navedb pokazal tudi porezano roko.

Miličniki so skupaj s kriminalisti novomeške UNZ nemudoma zastavili obsežno akcijo, kot se pač v takih primerih spodobi. Po kopici zaslišani in preverjeni je bil rop že

Sedem krogel za sedem življenj

Zakaj je Ivan Cvetko streljal na 7-člansko družino? — Peterica v smrtni nevarnosti — Osem let zapora zaradi poskusa uboja — Zmanjšana prištevnost

GLOBOKO — O krvavem obračunu, do katerega je prišlo lanskega 23. julija okoli 21.30 zvečer v kuhinji hiše na Globokem 42 pri Brežicah, smo že obširno pisali, te dni je dogodek dobil tudi sodni epilog. Na zatožno klop novomeškega sodišča je namreč sedel 83-letni Ivan Cvetko, ki je tistega večera s pištolo FN 7,65, napolnjeno s sedmimi naboji, segel po življenju sedemčlanske družine.

Cvetko je na svojem posestvu nekaj časa živel sam, hčerke so se iz hiše zaradi pogostih preprirov odselile; pred sedmimi je ostal še brez žene. Nevajen samote je pričel iskati skrbnika. Našel ga je v 32-letni Zdenki Pinterič. Poldrugo leto je, kar je z njo sklenil pogodbo o dosmrtnem preživljanju in tako se je Zdenka z možem Vladimirom in otrokoma kmalu preselila na Globoko.

LEPILO SE JE VNELO

GORENJA VAS — Novomeški poklicni gasilci so bili 22. januarja dopoldne obveščeni o požaru na stanovanjski hiši Jožeta Pirha v Gorenji vasi pri Šmarjeti. Ugotovljeno je bilo, da je lastnik v svoji kuhinji z električno brusilko žagal železno cev, med opravljanjem pa je iskra padla na odpadno lepilo. To se je vnelo, ogenj pa se je hitro razširil po kuhinji in pri tem povzročil za okoli 3 milijone dinarjev škode. Zgorelo je lepilo, električna brusilka, obžgana je bila peč centralne kurjave, delovni pult, omara in več drugega orodja.

NEPREVIDNO S TLEČIM PEPELOM

KOT PRI SEMIČU — 37-letni Marko Banovec iz Kota pri Semiču je 21. januarja okoli 8. ure zakuril peč za centralno kurjavo, ki stoji v kletnih prostorih hiše. Še prej je peč očistil in tleči pepel streljal v pločevinasto posodo, to pa postavil zraven deponije suhih odpadnih desk in premoaga. Zaradi vročine so se odpadne deske okoli 11. ure vnele in deponija je zagorela. Z ognjem so opravili šele domači ob pomoči sosedov, požar pa je uničil vrata kuhinje, upepelil deponijo in poškodoval peč, tako da je škode za okoli 5 milijonov dinarjev.

V MEGLI ZADEL PEŠCA

BUKOŠEK — 35-letni Jože Avgustinič iz Gornjega Lenarta pri Brežicah se je 19. januarja okoli 19.30 peljal z osebnim avtomobilom po lokalni cesti iz Bukoške proti Selam. Še v Bukošku pa je zaradi goste megle prezl 60-letnega pešca Antona Deržiča iz Sel, ga zadel in zbil po tleh. Deržič je bil hudo ranjen.

naslednjega dne pojasnjen. In storilec? Nič druge drug kot R. P., ki si je dejanje kratkoma izmisli. Druga, nič manj zanimiva ni zgodba o tem, zakaj je bil ro. P.

R. P. je dejansko imel pri sebi 980 tisočakov, le da mu jih niso odnesli neznanci, pač pa jih sam lahkomiselno izročil Romu, 18-letnemu V. K., da mu za ta denar priskrbi marke. Kmalu zatem je R. P. uvidel, da iz te moke ne bo kruha, da se je pošteno opekel in da ne bo videl ne denarja ne mark. Da bi prikril in doma opravičil primanjkljaj, si je izmisli rop in znanca za radio. Zanimivo ob tem je nemara, da R. P. že doslej nikoli ni imel sreče s podobnimi tovrstnimi kupčijami. Na dan je prišel celo podatek, da je R. P. pred časom dal 250 tisočakov za fotokopijo bankovca za 100 zahodnonemških mark, misleč, da gre za pravega. Na prevaro so ga opozorili šele sodelavci, ko jim je na naveden papir preslikani bankovec pokazal.

Temeljnemu javnemu tožilcu bo sta te dni predani dve kazenski ovadbi: ena zoper 19-letnega R. P. zaradi krive prijave ropa, druga pa zoper leto dni mlajšega V. K. zaradi goljufije.

B. B.

NI DENARJA ZA SIGNALIZACIJO

METLIKA — V tukajšnji občinski skupščini so pred približno poldrugim letom sprejeli odlok o ureditvi prometne signalizacije v Metliki, a se doslej ni še prav nič spremenilo, ustavilo se je namreč pred prazniki. Posebna komisija je pripravila popis vertikalne in horizontalne signalizacije.

Smrt pod traktorjem

Huda nezgoda v soboto popoldne v gozdu Kozjek blizu Trebnjega — Marjan Mulh ob življenje

TREBNJE — Osebe trebanjskega zdravstvenega doma je 21. januarja nekaj po 19. uri obvestilo tamkajšnji letom sprejeli odlok o ureditvi prometne signalizacije v Metliki, a se doslej ni še prav nič spremenilo, ustavilo se je namreč pred prazniki. Posebna komisija je pripravila popis vertikalne in horizontalne signalizacije.

Preiskava, ki je stekla takoj, je pokazala, da je Mulh s še dvema vlačanoma v gozdu Kozjek pripravil drva. Opravilo se je zavleklo skozi ves dan. Ura je

Živeli so mirno in spokojno življenje brez večjih preprirov in prerekaj, vsaj do lanske pomladi, ko je prišlo do prvih sporov. Pinteričeva sta hotela posestvo posodobiti, Cvetko, ki se je še zmeraj čutil lastnika domačije, novih metod in načinov dela ni sprejemal. Dotlej mirno življenje so zamenjali vse pogostejši prepri, vendar je še danes skrivnost, kaj je obsedlo Cvetka tistega julija lani, da se je odločil za tako krut obračun.

Bila je sobota, Pinteričevi so delali na travniku in po končanem delu sedli k večerji. Poleg Zdenka in Vladimirja so bili za mizo še njuna otroka, 10-letni Mitja in 3-letni Franc, Zdenkina starša Katarina in Jože Ramšek ter stara mama Marjeta Ramšek, pri večerji pa je bil seveda tudi Ivan Cvetko. Prav nobenega preprija ni bilo, padla ni ena sama ostrejša beseda, ko je okoli 21.30 Cvetko brez besede vstal, presenečenim navzočim pa pojasnil, da se takoj vrne. Besedo je držal. Stopil je le v sobo, tam vzel pištolo in se z njo v roki vrnil, rekoč: »Zdaj se bomo poslovlili.« Potem je pričel streljati, najprej v hrbet Zdenki Pinterič, ki jo je krogla zadela v vretence, tako da ima danes spodnji del telesa hrom, nato v njenega moža Vladimirja, ki mu je krogla prestrelila prsni koš in trebuh. Jože Ramšek je bil ranjen prav tako v prsi in levo dlan, njegova žena Katarina v prsi, medtem ko je 11-letnega Mitjo krogla zadela v vrat. Vsi so bili hudo ranjeni in le pravočasni

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Med nami so tudi dolgoprstneži, ki dajo nekaj na lepoto. Tako je neznanec prejšnji teden vlomil v cvetličarno brežiške Agrarie-tozid Cvetličarna Trebnje in odnesel manjši lesen kolovrat, keramični vrč in dve skodelici. Vrednost teh neuzitnih predmetov je 150 tisočakov.

• Nekdo pa je v noči na 17. januar vlomil v osebni avto Novomeščana Ivana Komasa, parkiran pred blokom Nad mlino. Od vseh razpoložljivih delov si je izbral zaboj z malarskim orodjem in delovno obleko. Tatitči dobivajo očitno tudi delavske navade.

• Januarja pa je neznanec obiskal opuščeno stanovanjsko hišo, last Ivana Zupanciča iz Velikega Gabra. Zadovoljil se je s štirimi litri žganja. Miličniki sklepajo, da ga je vzel s seboj, kajti sicer bi smrčeče truplo zanesljivo odkrili v hiši ali bližnji okolici.

• Ljubljčan Jože Kužnik se je potopil v miličnikom, da je bil ob obisku svojega vikenda v Česnjevku ob nekaj denarja. Spomnil se je, da je oblačila z denarnico dal v sobo na stol, sam pa zunaj nekaj delal. Zvečer je opazil, da mu je iz denarnice izginilo 130 tisočakov, za razplod mu je storilec v mošnjičku pustil borih 4.500 din.

Med tekom streljal za konjsko vprego

20-letni Boris Brajdič-Henko pobegnil

NOVO MESTO — Za 35-letnega Duška Brajdiča iz romskega naselja Zabjak se je minuli petek srečno končal. Tega dne se je namreč s konjsko vprego vračal iz Novega mesta proti naselju Zabjak, blizu vojašnice Milana Majcna v Bršljinu pa je iz smeri smetišča prišel peš do njega Rom Boris Brajdič-Henko. Z roko je Dušku velel voz ustaviti, a se ga je ta ustrašil in pospešil vožnjo. 20-letni Henko je zategadelj stekel za vprego in za Duškom iz pištole neznanke znamke izstrelil 3 do 4 naboje. Na srečo nobena od krogel Duška ni zadela, medtem ko jo je Henko po dogodku pobrisal neznanu kam. Možje postavbe ga še iščejo, zoper njega pa bodo podali tudi kazensko ovadbo.

bila 16.30, ko je Mulh s traktorjem znamke Ursus, ki pa ni bil evidentiran niti ni imel varnostne kabine ali loka, vlekel debela iz gozda. Deblo je bilo k traktorju privezano z verigo, ta pa se je pri vleki pretrgala. Zato se je Mulh hotel vrniti s traktorjem do debela, najverjetneje pa je pri tem prestavil ročko, tako da je traktor pričel drseti po strmini navzdol. Trčil je v večji kamen, se pri tem prevrnil in pod seboj pokopal tudi voznika. Mulh je hudim poškodbam podlegel na kraju nesreče.

pomoči se imajo zahvaliti, da so ostali živi. Cvetko je po streljanju zaklenil vhodna vrata in se odpravil na podstrešje, tam zanetil ogenj, očitno hotel zažgati hišo, kakor je hotel narediti še samomor. Kot je rečeno, je hitra pomoč rešila življenja in hišo.

Cvetko je pred sodniki trdil, da se dogodka ne spominja, da je vse že povedal preiskovalnemu sodniku. Temu je pojasnil, da so imeli tistega dne skupno kosilo in večerjo, saj so bili v hiši na obisku Zdenkini starši. Nobenega preprija da ni bilo, pač pa da mu je naenkrat nekaj prišlo v glavo, zato je stopil po pištolo in streljal. Pravi, da se zaveda le dveh strelav. Sodišče je zaslialo tudi izvedenca, ki je Cvetka pregledal. Povedal je, da gre za gospodavalno osebnost, trdno v odločitvah in zamerljivo. V odnosu do domačih da je bil tiranski in da je znal biti tudi agresiven. Izvedenec je še pojasnil, da je imel Cvetko zaradi starosti oslajbljeno zmožnost razumske presoje in da je dejanje storil v stanju bistveno zmanjšane prištevnosti. To mu je senat pri izreku kazni štel v olajševalno okoliščino, enako kot njegovo dosedanjno nekaznovanost, starost in dejstvo, da ga pestijo številne bolezni. Seveda pa ni mogel mimo nekaterih dejstev: tega, da je Zdenki streljal v hrbet, da je streljal tudi na njene starše, s katerimi ni bil v sporu, in ne nazadnje, da je kroglo namenil tudi komaj 10-letnemu otroku. Senat novomeškega sodišča, ki mu je predsedovala Milojka Gutman, je Cvetka obsodil na 8 let zapora, v kazen pa mu vštel pripor, v katerem je od lanskega 24. julija. Sodba še ni pravomočna.

B. B.

Skoraj vsak tretji neprivezan

Celodnevna akcija po dolenjskih cestah o tem, kako se privezujemo z varnostnim pasom — Ustavljena 1.103 vozila — Še kup drugih kazni

NOVO MESTO — Raziskave so pokazale, da pomeni privezovanje s varnostnimi pasovi tudi do 30 odstotkov manj mrtvih in poškodovanih v prometnih nezgodah, še posebej v naseljenih krajih, ko hitrosti niso velike. Tudi zaradi tega smo se Jugoslovani leta 1980 pridružili dvaindvajsetim evropskim državam, ki so predpisale uporabo varnostnega pasu. Toda ali ga med vožnjo tudi uporabljamo? Zakon namreč govori, da so varnostni pas dolžni uporabljati vozniki in potniki v vseh motornih vozilih, kjer je vgrajen. Torej ne le v osebnih avtomobilih, pač pa tudi v tovornih vozilih in avtobusih.

Prejšnji terek, 17. januarja, je, kot smo na kratko že zapisali, po slovenskih cestah potekala obsežna akcija preverjanja uporabe varnostnih pasov. Njen dolenjski del, ki sta ga vodila Darko Postrak, prometni inšpektor novomeške UNZ, in Iztok Likar, komandir prometne postaje milice Novo mesto, sta pozornost spremljala tudi kamera in pero Dolenjskega lista. Nekajurno druženje z možmi v sivomodrih uniformah je odkrilo veliko tega, navsezadnje so bila v času akcije med 6. in 22. uro ustavljena in kontrolirana kar 1.103 vozila.

V obhod smo krenili nekaj pred poldnevom. Najprej se je modri golf ustavil na gorjanski cesti na Vahti. Začuda so bili privezani skoraj vsi vozniki, očitno je vnaprejšnja napoved torkove akcije zalegla. Med redkimi, ki so morali na Vahti miličnikom odšteti 10 tisočakov, je bil tudi voznik beemveja, ki je ponosno izjavil, da ni takšnega zakona, ki bi njemu predpisal privezovanje. Možakar ima, tudi po avtu sodeč, dovolj denarja za kazni, očitno je prepričan, da se da z njim kupiti celo življenje.

12.50 je bila ura, ko smo se zapeljali nazaj v mesto in naprej do Mačkovca. Patrulja je imela tukaj neprimerno več dela. Na dlani je, da se vozniki za mestno vožnjo neradi pripenjajo, čeprav statistika in raziskave kažejo, da varnostni pas prav pri takih in nezgodah v naselju odigra največjo vlogo. Med vožnjo proti Otočcu, kjer je stal tudi radar za ugotavljanje hitrosti, je bilo po UKW zvezi poslano poročilo topliških miličnikov o prometni nezgodi na cesti med Dvorom in Sotesko. Pionirjev kombi je zapeljal s ceste in se prevrnil, pod njim je obležal hudo ranjen voznik; glas po zvezi je sporočil, da gre za Veselina Vučkoviča, ki je nujno potreben zdravniške pomoči. Nehote smo v avtu priča borbi za življenje. Ni pretelo nekaj minut, ko je bilo v eter poslano sporočilo, da je rešili avto že na poti. O usodi voznika do konca našega druženja z miličniki nismo izvedeli nič dokončnega. Še ko smo bili na Otočcu, je bilo po vezi sporočeno le, da se nahaja v šok sobi novomeške bolnišnice, da je poškodovan po vratu, glavi in prsih ter da pogovora z njim ni moč opraviti. Sledilo je še nekaj pogovorov.

KRONIKA NESREČ

TRČIL V SKALO IN SE PREVRNIL — 38-letni Veselin Vuković iz Novigrada, začasno zaposlen v novomeškem GIP Pionir, je 17. januarja okoli poldneva peljal pionirjev kombi po regionalni cesti med Dvorom in Sotesko. Vsega nekaj metrov iz Soteske je v pregledni levi ovinek zapeljal preblizu desnega roba ceste, tam s prednjim delom avta trčil v obcestno skalo, nakar je vozilo prevrnilo na bok. Voznik Vuković se je v nezgodi hudo poškodoval in so ga prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, medtem ko je škoda na pločevini ocenjena na 3 milijone dinarjev.

PREHITRO V NEPEGLEDNI OVINEK — Na magistralni cesti med Novim mestom in Metliko je prišlo 22. januarja ob 15.15 do hujše prometne nezgode, ki jo je zakrivila prehitra vožnja. 30-letni Ahmet Abdaković z Vrhnik je s svojo stoenko prehitro zapeljal v nepregledni levi ovinek pri Cerovcu. Zaneslo ga je na desno bankino, po kateri je drsel blizu 18 metrov, nato pa je zapeljal na travnik, vozil po njem še 18 metrov in se končno zalel v kup zemlje. Od tog ga je odbilo po nasipu navzdol, dokler ni avto obstal na strehi. Laže ranjeni so bili voznik Ab-

daković in njegova sopotnika, 24-letni Rifet Beganović in 23-letna Adila Abdaković. Vse so prepeljali v novomeško bolnišnico.

V blagovnici prišli mlada tatova

V Posavje zato, da kradejo po trgovinah

BREŽICE — 17. januarja popoldne so v brežiški blagovnici prišli dva mlada tatitča, 23-letnega Predraga S. in leto dni mlajšega Nenada V., oba iz Zagreba, medtem ko se je njun (tretji) pajdaš zaenkrat izmuznil roki pravice.

Zaslišanje obeh mladeničev je prineslo zanimive ugotovitve. Predvsem to, da so se fantje tega dne odpravili iz Zagreba v Posavje z namenom, da bodo kradli po trgovinah. Pripeljal jih je Predrag S. s svojim avtom, najprej pa so se ustavili v krškem nakupovalnem centru. Tam so neopazno izmaknili 3 likalnike, 2 steklenici viskija, nekaj kave in 2 kompleta posteljnine, v blagovnici na Vidmu so ukradli kavbojke in kavo, v brežiški blagovnici pa jim je do prijetja uspelo izmakniti kavo in steklenico cearja. Zoper mladeniča bo seveda podana kazenska ovadba tožilcu.

Besedilo in posnetki: B. BUDJA

KONTROLA — Miličniki v torek niso le preverjali uporabo varnostnega pasu, pač pa so hkrati opravljali tudi svoje redno delo. K temu sodi tudi kontrola obremenjenosti tovornjakov in pregled tahografa.

PREKO ŠESTSTO KAZNOVANIH — Med torkovo akcijo so bila na dolenjskih cestah ustavljena 1.103 vozila, zaradi te ali one kršitve cestnoprometnih predpisov (na prvem mestu je bilo seveda neprivezovanje z varnostnim pasom) je bilo na kraju samem kaznovanih 610 voznikov in sopotnikov, 37 šoferjev pa se bo zagovarjalo pred sodnikom za prekrške. In to navzlic dejstvu, da je bila akcija napovedana v sredstvih javnega obveščanja.

PRVI NEPRIVEZANI — Voznik golfa novomeške registracije 135-320 je bil na prvi točki našega obhoda, na Vahti, tudi prvi, ki je med patroliranjem na vrhu Gorjancev odštel 10 tisočakov, ker ni uporabljal varnostnega pasu. Sicer pa je bilo za kontrolo na gorjanski cesti značilno le majhno število tistih, ki se s pasom niso pripli.

Med najboljšimi ligaši

Stane Podkoritnik o uspehu kočevskih šahistov — Želja obstati v družbi najboljših

KOČEVJE — Z uspehom na decembrskem finalnem šahovskem turnirju v Ljubljani je kočevskim igralcem uspelo velik met: uvrstili so se v prvo republiško ligo in mnogi se sedaj sprašujejo, ali pomeni ta uspeh tudi bojše dneve kočevskega šaha. Če drugega ne, je nesporno, da sedanja ekipa veliko obeta.

»Menim, da je to največji uspeh kočevskega šaha po letu 1981, ko smo bili prav tako člani prve republiške lige,« meni Stane Podkoritnik, eden najboljših igralcev v klubu. »Pred dvema letoma smo prav tako igrali na finalnem turnirju in prvo mesto delili z Novomeščani, na zadnji turnir v Ljubljani pa smo odptovali brez vsakršnih upov na podoben uspeh. Še posebej, ker so ostale ekipe imele v svojih vrstah nekaj res odličnih šahistov. Naš glavni adut je bila tokrat borbeni in brezkompromisna igra, še posebej na prvih, močnejših deskah.«

Ob tem velikemu uspehu kočevskega šaha pa Stane Podkoritnik opozarja na nesmisel, o katerem vse glasneje govorijo tudi v drugih ekipah republiške lige.

»Nobenemu ni všeč, da se prvenstvo igra po turnirskem sistemu. Sedem dni napornih iger na enem mestu lahko brez posledic prenesejo le profesionalni igralci, ne pa tudi igralci s svojimi drugimi delovnimi obveznostmi in plitvo klubsko blaginjo. Zagotovo bi bila ena od rešitev, in sploh ne slaba, da bi ekipe svoje znanje dokazovale skozi ligaški sistem v dveh polsezona, kot je to včasih že bilo. Navsezadnje je tak sistem igranje za druge športe povsem običajen.«

Ljubitelji šaha v mestu ob Rini se verjetno še spominjajo, da je Kočevje v osemdesetih letih imelo močno mlado in poletno ekipo, katere igralci so svojčas branili tudi barve DVZ Poljane, kajti odnosi v klubu niso bili najboljše. Prav zaradi tega je tudi njihov najboljši igralec Slobodan Ivić prestopil h Goranki z Ravne gore, enako je kasneje storil Samo Žilevski,

nedavno tega se jima je priključil še Bojan Mestek. Vsi ti so sedaj med najboljšimi v novem klubu, brez namer, da se vrnejo v staro gnezdo.

»Navzlic temu smo danes lahko zadovoljni, kajti mladih šahistov je vse več, dobro se dela s šolsko mladino, največ po zaslugi mentorja Iveta Staniča.«

In kakšne so želje kočevskih šahistov pred novo sezono?

»Cilj je samo eden: na naslednjem turnirskem prvenstvu ostati v družbi najboljših republiških ligašev, kar bi za ureditev razmer v kočevskem šahu ogromno pomenilo. Menim celo, da je ta ekipa sposobna za še kaj več, seveda pa je vse odvisno tudi od pogojev za delo, ne nazadnje je namreč treba povedati, da finančne podpore tako nekoč nimamo in da se znajdemo, kakor vemo in znamo. Skupaj s Cimrom, Ofakom, Malnarjem, Čukom, Kovačem, Mikličem, Marinčičem in Kolaričem bomo naredili vse, kar je v naši moči. To pa bi vseeno moralo biti dovolj, da ima Kočevje tudi prihodnjo sezono predstavnika v I. republiški ligi.«

M. GLAVONJIC

Stane Podkoritnik: »Šahu je v Kočevju zapisanih vse več mladih.«

PRVI TURNIR POVSĚTU

SEVNICA — Šahovski klub Milan Majcen iz Sevnice je pred dnevi organiziral prvi redni klubski mesečni hitropotezni turnir, ki se ga je udeležilo 9 šahistov. Prvo mesto je osvojil Martin Povše, ki je opravil z vsemi osmimi nasprotniki, drugi je bil laniš celoletni zmagovalac Ivan Levičar z enim porazom, tretje mesto je zasedel Gvido Šorli, četrto Bojan Smerdel, peto Predrag Lazić, itd.

J. BLAS

PIONIRSKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO

KRŠKO — Občinska Zveza prijateljev mladine iz Krškega razpisuje ekipno občinsko šahovsko prvenstvo za mlajše in starejše pionirje ter pionirke. Turnir bo 30. februarja od 13. ure naprej v prostorih osnovne šole Leskovec, prijave pa sprejema organizator do 1. februarja. Vsaka šola lahko za prvenstvo prijavi po štiri ekipe, vsaki pa tekmujejo 4 šahisti in rezerva. Obveznost vsake sodelujoče ekipe je, da na prvenstvo prinese po dva šaha, ekipe starejših pionirjev in pionirk pa tudi po dve šahovski uri.

Prebujeni blanški strelci

Razmah strelskega športa na Blanci — Vse več mladih se odloča za ta šport — V. Mešiček najzaslužnejši

BLANCA — Še do pred nekaj leti je bilo o strelski družini na Blanci slišati kaj malo ali malodane nič. In šele, ko se je zamenjalo vodstvo, je strelski šport v tem kraju resnično zaživel, danes so strelci z Blance med najuspešnejšimi. Še posebej pa razveseljuje, da se temu športu zapisuje vse več mladih, ki že resno trkajo tudi na vrata najboljših strelskih ekip v državi.

Blanška strelska družina danes redno tekmuje v sevnški strelski ligi z dvema ekipama, še posebej pa so ponosni na

mlade, od katere predsednik družine Vlado Mešiček največ pričakuje. Prav slednji je tudi najzaslužnejši za tako hiter vzpon strelskega športa v kraju. V družini poleg članov delujeta še dve pionirski vrsti, izredno uspešna so dekleta, med katerimi je Ksenija Požun lani nastopila celo na državnem prvenstvu v Skopju. Podobnega uspeha se na Blanci nadejajo tudi letos, v ognju za republiško prvenstvo imajo kar tri orožja: Majo Slemenšek, učenko 6. razreda OS Blanca, ki je s 157 krogi tudi občinska prvakinja v svoji disciplini, pa Ksenijo Požun, učenko 8. razreda, in njeno sošolko Matejo Mešiček. Seveda pa dobrih strelcev ne manjka tudi med pionirji, omenimo le Marjana Kočnarja, ki se je že uvrstil na regijsko tekmovalce, veliko pa obetata še Benjamin Mirt in Gorazd Slemenšek.

Kot že rečeno, dve članski ekipi tekmuje v občinski strelski ligi, njihovo glavno orožje pa je Mirko Slemenšek, družinski prvak in zmagovalac družinskega tekmovanja za zlato puščico, ki je bilo pred dnevi. Zanimiv je pogled na rezultate tega tekmovanja, saj med najboljšimi opazimo tudi imena mladih pionirjev: 1. Mirko Slemenšek 510 krogov, 2. Špan 509, 3. Stane Slemenšek 491, 4. Vlado Mešiček 463, 5. Mateja Mešiček 460, itd.

A. M.

DELAVCI V MALEM NOGOMETU

ČRNO MELJ — V okviru delavskih športnih iger, ki jih v črnomeljski občini pripravljajo že vrsto let zapored, so tokrat na sporedu tekmovanja v malem nogometu. V skupini A trenutno vodita ekipi Rudnika in Beta II, v skupini B pa Belt I pred ekipo obrtnikov.

S kasaškega tabora z žrebcom

Uspel kasaški tabor na Brdu — Šentjernejski klub peti, krški pa sedmi — Miri Antončič glavni dobitnik srečelova — Zrebec Aksi B

BRDO PRI KRANJU — Letos slavi Konjeniška zveza Slovenije štiridesetletnico in v znamenju tega jubileja je potekal tudi tradicionalni sedmi kasaški tabor, ki je bil minulo soboto v hotelu Kokra na Brdu pri Kranju. Predsednik KZS Miha Petrič je ob tej priložnosti podelil priznanja najboljšim v minuli sezoni, razglasil so najboljšega kasača, dvoletnika, voznika in proglasili klub leta.

Letošnjega tabora so se udeležili predstavniki vseh devetih slovenskih konjeniških klubov, ki se ukvarjajo s kasaštvom, med njimi tudi Šentjernejski in Krški. Slavnostna govornica na taboru je bila Bogomila Mitić, predsednica komiteja za turizem in gostinstvo, ki je navzočim čestitala za vrsto izjemnih lanskih uspehov. Sicer pa pogledimo nekaj lanskoletnih dosežkov. Med dvoletniki kasači je prvo mesto z 88 točkami osvojila Arosa iz Ljubljane, na tretjem mestu pa najdemo Brsko II, last Kluba za konjski šport iz Šentjerneja. Na absolutni lestvici lanskih najboljših kasačev je na vrhu prepričljivo Fit Avia (Ljubljana) s 168 točkami, drugi pa je Madaun, prav tako Ljubljana, s 114 točkami. Med vozniki najdemo na prvem mestu Ljubljancina Jožeta Hrovata, med deseterico najbolje uvrščenih za minulo sezono dolenskih imen ni. In še vrstni red klubov po lanskem letu: 1. Ljubljana 748 točk, 2. Maribor 404, 3. Ljutomer 376,5, 4. Brdo 360, 5. Šentjernej 141, 6. Komena 125, 7. Krško-Posavje 93, 8. Triglav-Bled 38 in 9. Grosuplje 20.

Kot zanimivost omenimo še, da je bil vrhunec letošnjega tabora bogat srečelov s

VODI INLES-RIKO

RIBNICA — Odigrani sta bili dve koli tradicionalnega zimskega prvenstva v rokometu, na katerem sodeluje sedem ekip. Rezultati: Divji jezdec — Inles Riko II 16:16 (10:9), Itas — Krim 13:12 (9:5), Riko Inles I — Polž 13:11 (7:5), Inles Riko I — Grosuplje 18:14 (10:5), Krim — Polž 12:13 (8:5), Grosuplje — Divji jezdec 16:19 (10:7), Itas — Inles Riko II 18:19 (12:10). Lestvica: 1. Inles Riko I, 2. Inles Riko II in Divji jezdec 2, itd. Na lestvici strelci vodi Čirovič s 14 zadetki.

M. G-č.

KRATKE IZ RIBNICE IN KOČEVJA

• Nogometaši Kočevja bodo v spomladanski del prvenstva startali okrepjeni z dvema igralcema iz Ribnice. Janez Nosan in Stojadin Petkovski sta namreč v mini prestopnem roku menjala klubске drese in prestopila v kočevski tabor. Kočevci, ki po jenskem delu prvenstva v ljubljanski medobčinski ligi zasedajo četrto mesto, imajo z novincema — prvi je vezni igralec, drugi pa srednji napadalec — vse možnosti, da posežejo celo po prvem mestu in naslovu prvakov.

• Na novoletnem hitropoteznem šahovskem turnirju v Kočevju je nastopilo 18 igralcev iz Kočevja, Črnomlja in Starega trga. Zmagal je Stane Podkoritnik, ki je zbral 15,5 točke, sledijo pa: Franc Miklič, Miro Cuk itd.

• V Ribnici so pred dnevi ustanovili teniško sekcijo, ki bo delovala v okviru tamkajšnjega TVD Partizan. Na ustanovnem občnem zboru je bilo med drugim poudarjeno, da ne gre za skupino ljudi, ki ji bo edini cilj igrati tenis, pač pa so si med naloge zastavili predvsem delo z mladimi in vsemi, ki jih ta šport veseli. Tako bo v kratkem organiziran tudi tečaj za začetnike. Za predsednika sekcije so izbrali Janca Lapajneto, posle njegovega namestnika in tajnika pa bo opravljal Janez Lovšin.

M. G-č.

PORAZ KRŠKIH KEGLJAVK

KRŠKO — V nadaljevanju prvenstva v I. republiški kegljaški ligi so igralce Krškega gostovale pri ekipi IPOZ Rudarja in zabeležile prepričljiv poraz z 2424:2284. Za Krčanke so kegljale: Arh 372, Škafar 371, Jakhel 402, Antič 382, Kovač 379 in Aba 379. V vzhodni skupini II. republiške moške lige so Krčani prav tako izgubili, Rudar jih je premagal s 5128:5041. V zahodni skupini pa so Kočevci premagali Adrio s 5023:4653, Kočevke pa v istem tekmovanju Logatec z 2363:2381.

Medalje, kovane kar na ulici

Krški kolesarji brez klubskega prostora — Novo ime kluba je KD Videm — Kranjec in Žvar v Novo mesto — Računajo na mlajše mladince in pionirje

KRŠKO — Čeprav krški kolesarski klub še ni dopolnil četrtega leta delovanja, je o njem v jugoslovanskem kolesarstvu vendarle veliko slišati, predvsem po zaslugi odličnih pionirjev, ki so bili lani najboljši v državi, in seveda mlajšega mladince Igorja Kranjca. Ta je v minuli sezoni osvojil kar tri naslove državnega prvaka, da pa je danes eden največjih upov jugoslovanskega kolesarstva, je dokazal tudi z nekaj imenitnimi nastopi v tujini.

»Zares veliko smo dosegli v teh nekaj letih,« ne skriva ponosa novi predsednik kluba Vinko Jordan, ki je to funkcijo sprejel na nedavnem občnem zboru, prej pa je pol leta predsednikoval kot vršilec dolžnosti. Ne najbolj pomembna, a vsekakor objave vredna je novost, da klub v novo sezono starta z novim imenom. »S prejšnjim imenom Matije Gubca smo imeli veliko nevesočnosti, ponekod na jugu so na dirkah Matijo Gubca celo klicali na start in podobno. S pristankom tovarne celuloze in papirja Videm, ki je naš glavni sponzor in pokrovitelj, smo od njih prevzeli tudi ime.«

Kolesarsko društvo Videm ima danes na spisku 15 tekmovalcev. Gre za

pionirje in mlajše mladince, za katere skrbita trenerja Franc in Stane Kranjec (sledji je Igorjev brat — op.p.).

»S pripravi na novo sezono smo pričeli že novembra,« razlaga Stane, »vadili smo v telovadnici osnovne šole na Senovem, trenutno pa je ekipa sedmih mlajših mladincev v Ostravi v ČSSR. Vedeti pa je treba, da imamo v klubu le vrsti pionirjev in mlajših mladincev, medtem ko smo Kranjca in Žvara, ki letos tekmujejo za starejše mladince, sporazumno odstopili KD Krka, iz Novega mesta pa je naše vrste okrepil mlajši mladinec Kavšek. Korist takšnega sodelovanja je obojestransko. Krka ima na ta način izredno močno vrsto starejših mladincev, fanti bosta imela z Novomeščani neprijetno več priložnosti nastopati na težjih, tudi mednarodnih dirkah in se bosta bogatejša za dragocene izkušnje, čez leto dni vrnila v matični klub. Po drugi strani se bomo tako lahko bolj posvetili vrsti mlajših mladincev, s katero čez leta računamo na prve nastope v članski konkurenci. Gre namreč za izredno obetavno generacijo, ki se je izkazala že v pionirski konkurenci; dva od njih, Jordan in Zupanc, sta lani že uspešno nastopala med

mladinci. Prav Jordan, Zupanc, Kavšek, Jarh in Košir naj bi letos mešali štrne povsem pri vrhu, ob tem pa seveda računamo tudi na tradicijo dobrih pionirskih rezultatov.«

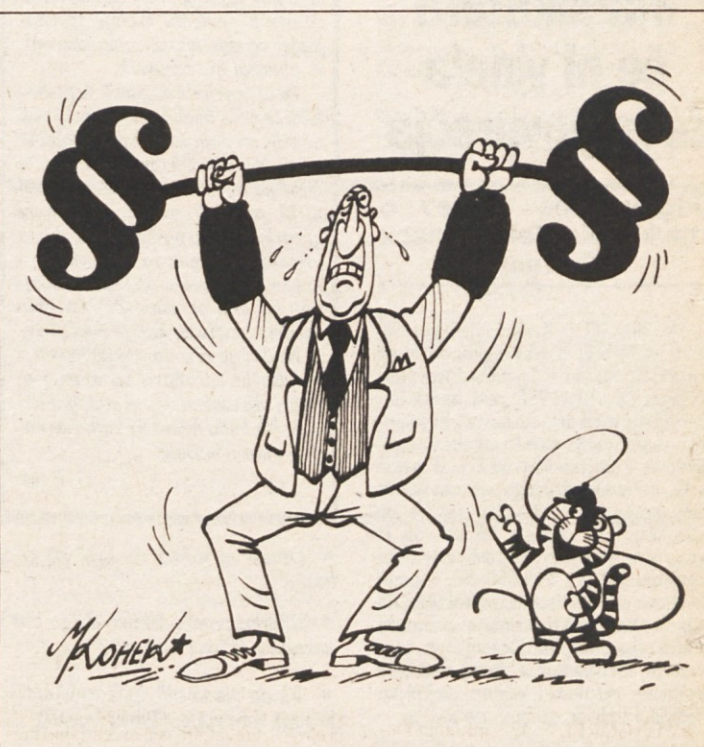
Še veliko večjo težo pa dobijo takšni rezultati, če vemo, v kakšnih razmerah delajo in živijo krški kolesarji. Klubskega prostora nimajo, sestankujejo doma ali po gostilnah, za treninge se dobivajo na določenih mestih po Brestanici. A to niti ni najhuje, veliko huje je, ker se fantje po vadbi nimajo kje preobleči in tuširati. Rezervno obleko trener vozi s seboj, po treningu morajo tekmovalci namudoma domov, da ne obolijo.

»Navadili smo se na takšne razmere, čudilo bi nas, če bi se kaj spremenilo,«

• Igor Kranjec, zagotovo prvo ime krškega kolesarstva, je bil lani državni prvak med mlajšimi mladinci v ciklokrosu, cestni in gorski vožnji, priporil si je skupno zmago cestnih dirk v Sloveniji, bil skupni zmagovalac na Evropa Jugend toruru in dobil tudi gorske cilje, zmagal kot član reprezentance SRS na etapni dirki v Avstriji, da ne naštevamo vsega. Kristjan Žvar, ki je začel tekmovali šele predlani, je bil lani na pragu velikega uspeha na državnem cestnem prvenstvu, ko je vdril še 30 metrov pred ciljem, zmagal pa je zato kasneje na dirki starejših mladincev v Varaždinu. Med dosežki pionirjev naj omenimo le okoli 10 prvih mest Jordana in 8 Zupanca, tako da so krški pionirji lani na vseh dirkah po Jugoslaviji pobrali polovico vseh zmag.

lo,« razmišlja Vinko Jordan. Kolesarstvo je očitno pastorek krškega športa. »Lani smo za svoje delo porabili 3,3 milijarde starih dinarjev, krška ZTKO nam je k temu prispevala 7 milijonov. Vse ostalo moramo dobiti sami, največ s prosjačenjem po delovnih organizacijah. Vsa sreča, da imamo Videm, ki nam vsekoli stoji ob strani; po svojih možnostih nam pomaga: še Imperial-Zito, Sladkogorska, Kostak, Nukleara, Kovinarska, Pionir-todd Toglel in tozdr Gradbeni sektor, osnovne šole, Tovarna pohištva

Šport

S KEGLJAŠKIH STEZ

• Osmo kolo v dolenski kegljaški ligi je po pričakovanju minilo brez presenečenj. Gositelji so osvojili nove točke in tako sta se na čelu vrsti trebanjskega Mercatorja in Metlike s po 14 točkami. Sicer pa pogledimo tokratne izide: METLIKA — NOVO MESTO 5029:4835 (METLIKA: Draganjac 816, Šimec 844, Štupar 822, J. Popović 839, Ž. Goleš 862, Hutar 846; NOVO MESTO: Avbar 852, Stanc 789, S. Blažič 784, Bruner 806, B. Vesel 792, J. Logar 812); MERCATOR — RUDAR 4917: 4665 (MERCATOR: Tkavc 837, Maraž 840, Tratar 777, Logar-Vidmar 370+412, N. Goleš 898, Gričar 783; RUDAR: Ivanović 792, Klevišar 752, Modrinjak 745, Franc Popit 742, Ljubenko 781, Fredi Popit 853). Pogled na lestvico: 1. Mercator 14 točk (+ 1243 podrih kegljev), 2. Metlika 14 (+ 1143), 3. Rudar 2 (- 1126), 4. Novo mesto 2 (- 1260). Para naslednjega kola: Metlika — Mercator, Rudar — Novo mesto.

• Kar 63 kegljačev je nastopilo na predtekovanju odprtega prvenstva Trebnjega na kegljišču Čož v Ivančni gorici. Po prvih lučajih sta povedla Milena Veber (Trebnje) pri ženskah in Vinko Hitar (Metlika) pri moških, vendar so razlike na vrhu minimalne. Na dlani je, da bodo odločitve padle v finalnih nastopih, ki bodo na sporedu 29. januarja. In kdo so finalist? Pri ženskah so to: Veber 389, Flisar (obe Trebnje) 376, S. Vidmar (Semič) 375, Prosenik (Novo mesto) 345, Tesari (Semič) 343, Tratar (Novo mesto) 341, Rus 340, Šerek (obe Ivančna gorica) 339, Okoren (Trebnje) 338, Braica (Ivančna gorica) 336, Kočevar (Semič) 330, Pungartnik (Trebnje) 329. Med moškimi bodo v finalu kegljali: Hutar (Metlika) 834, Tkavc 827, N. Goleš (oba Trebnje) 822, J. Popović 818, Ž. Goleš (oba Metlika) 814, Vidmar 810, Gričar (oba Trebnje) 810, Ivančević (Vrhnika) 808, Miklavčič (Ivančna gorica) 803, Sulek (Vrhnika) 797, Lapuh (Brežice) 796, J. Logar (Novo mesto) 795.

Vinko Jordan, predsednik KD Videm: »Pomoč občinske ZTKO je skromna, še dobro, da imamo tovarno Videm.«

Stane Kranjec, trener krških kolesarjev: »Rezervna oblačila vozimo med treningi kar v avtih.«

Brežice, zasebni sitograf Marjan Geršak idr.

Nič čudnega potematkem, če imajo krški kolesarji med cilji te sezone zapisane tudi stvari, ki se sicer zdijo same po sebi umevne: zagotoviti zdravstveno varstvo tekmovalcev, poiskati ustrezne klubske prostore, organizirati ustrezen trening, v prostorih garaže AMD zagotoviti redno servisiranje koles, zagotoviti finančna sredstva za normalno delovanje društva itd. Celotno za vaška društva so časi, ko so morali seboj od doma jemati hrano za tekmovalce, mimo, krški kolesarji to počenjo še danes.

B. BUDJA

pisma in odmevi

Marsikatera še ni videla tega povprečja

Odgovor na odmev o stavki v Konfekciji Lisca Sevnica

Ako bi A. G. iz Konfekcije Lisca Senovo malo bolj pozorno prebral moje poročilo o stavki v sevniki Lisci (objavljeno 29. 12. 1988 pod naslovom Ogorčenje med delavci Lisce), bi ga govo malo manj »streslo«, kakor piše v odmevu v prejšnji številki DL. Tovarš A. G., nobenega drugega namena nisem imel, ko sem natanko dvakrat (in ne nekajkrat, kot pišete!) zapisal, da je povprečna novembrska plača v delovni organizaciji Lisca 995.000 din, v tozdu Šivalnica pa 946 tisočakov, kot tega, da bi lahko vzpostavil primerjavo znotraj konfekcijske veje na Dolenjskem in v Posavju, kjer pa Lisca, glede na dobre poslovne rezultate, očitno nekoliko prednjači tudi po osebnih dohodkih.

Ne vem sicer, od kod vam, spoštovani tovarš A. G., informacija, da »ljudje s tem in višjim dohodkom niso bili med štrajkaajočimi, ampak da so lepo pili kavico itd.«, toda žal vas moramo spet nekoliko razočarati in popraviti, če seveda hočete izvedeti resnico. Za to pa nama menda gre, kajne? Po vašem pisanju naj bi bile skoraj vse delavke pod tem lepim povprečjem, in »na zelo svinjskih normah tako, da marsikatera še ni videla 600.000 dinarjev«. Na stavkovnem odboru, na katerega so me povabili delavci iz neposredne proizvodnje, in ne vodilni Lisce, pa smo lahko slišali (bili so tudi delavci oz. delavke, da me ne boste spet lovili za besedo, iz vsega tozda na Senovem) iz ust direktorja tozda Šivalnica Sevnica Janeza Debelaka, da so 3 delavke v novembru zaslužile manj kot 600 tisočakov, 19 delavk 600 do 700 tisočakov, 70 delavk od 700 do 800 tisočakov in kar 246 delavk od 800 tisočakov do milijona. To pa je, če približno izračunamo, že polovica vseh delavcev tega tozda. Pa tudi v skupini 69 delavcev s plačo od 1 do 1,1 milijona in v naslednjih je kar veliko delavk, ki delajo in krepko presegajo normo. Čista proizvodnja v tozdu Šivalnica je imela v novembru povprečni OD 911.767 din. Povedati pa je treba, da so si tako debelo kuverto delavke Šivalnice Sevnica prislužile s skoraj 18-odstotnim preseganjem norme, na Senovem pa je bila norma presežena za 11%.

Ker pač ni prostora, da bi nasul še več podatkov, bodi dovolj! Moram pa vas, tovarš A. G., ki se greste nekakšnega fiškala za delavke, ki jih zaradi »črnkega« delajo že od nekdaj spoštujem, le zaprositi, da mi ne podtikate, da se pri pisanju bojim komu zameriti; namigujete, da naj bi bili to vodilni. Prepričan sem, da vas dejstvo, da so me o stavki obvestile delavke, tale moj današnji odgovor in, upam, da tudi moje dosedanje novinarsko delo odločno demantirajo.

PAVEL PERC

»NEKA SE GOSPODA MALO PROŠETA!«

Pride ženska brez zdravstvene knjižice v črnomaljski zdravstveni dom na cepljenje proti tetanusu, pa jo oseba v fraterskih usnjenih hlačah, z nogami na stolu in časopisom v roki na kratko zavrne, da ni možno naknadno prinesiti knjižice, ampak »neka se gospoda prošeta«.

Strinjam se, da sploh ni škodljivo, če zdravnik pacientu svetuje sprehanje, vendar tokrat se ta zdravnik ni obnašal kot zdravnik.

Pa bi ta neljubi dogodek še prebrela, če ne bi imeli le malo nazaj tudi učitelji srednje šole »sprehajalnih« težav. Ko so prišli ob dogovorjenem času na obvezen vsakoletni zdravniški pregled, so jih s čudnimi obrazložitvami poslali nazaj in to »šetanje« jih gotovo ni spravilo v dobro voljo, ker so morali vse skupaj še enkrat ponoviti, ko smo končno razčistili, kdo je imel prav.

Najbrž je res, da dokler bomo v tej družbi zdravstvu samoumevno pokrivali tudi takšne in podobne usluge, se bodo nekateri lahko še naprej tako obnašali.

G. V.-M.

• *Oblast ni nikoli ob last. (Rudolf Blaž)*

• *Kratka pamet diktira dolgo pot v neznanu. (Pavel Lužan)*

• *Vlada vlada ali vlada nevlada, to je zdaj vprašanje. (Pavel Lužan)*

Še druga plat o Davidu

Občinska služba skupnosti socialnega skrbstva Kočevje o »nanizanki« o Davidu, in stari mami

KOČEVJE — Zaradi člankov o Davidu, mami in mami, objavljenih v »Nedeljcu« od 18. decembra do 8. januarja, je občinska skupnost socialnega skrbstva iz Kočevja poslala »Nedeljcu« pismo, ki pa še ni bilo objavljeno, zato so ta dopis poslali še uredništvu Dolenjskega lista (in Kočevskih novic). Iz obsežnega pisma, ki ga je podpisal vodja strokovne službe Anton Kajfež, na kratko povzemamo le nekatere misli:

ZAKAJ MANJ POSTANKOV VLAKOV NA DOBRAVICAH?

DOBRVICE — Na železniški postaji na Dobravah je pretekla leta ustavljalo v obeh smereh 20 vlakov, torej vsi, ki so vozili mimo, razen zelenega. Zaradi majhnega števila potnikov pa je železniška tarnsportna organizacija (ŽTO) iz Novega mesta opravila štetje vseh tistih potnikov, ki na tej postaji vstopajo ali izstopajo. Na podlagi tega štetja so v preteklem letu ukinili postanek za 4 vlake, kar pa je med tamkajšnjimi krajinami povzročilo razburjenje. Vendar na ŽTO Novo mesto poudarjajo, da ne gre za nagajanje njihove delovne organizacije, temveč za bolj racionalno poslovanje. Na vlakih, ki v preteklem letu niso več ustavljali na Dobravah, so se namreč vozili le slučajni potniki. Na ŽTO so pripravljene prisluhniti potrebam krajanov, tako da bi namesto vlakov, ki sedaj ne ustavljajo, lahko ukinili postanek za katerega izmed vlakov, ki se zdi tamkajšnjim prebivalcem manj pomembni. V letošnjem letu so se na ŽTO odločili, da na Dobravah le 3 vlaki ne bodo ustavljali, čeprav je potnikov celo manj kot ob zadnjem štetju.

Priporočila so kandidatu bolj v škodo

Kaj menijo v Pionirju o predlaganem predsedniku izvršnega sveta

NOVO MESTO — V predlogu za predsednika izvršnega sveta morata biti navedena najmanj dva kandidata, ki morata javno predstaviti svoj koncept in vsebino dela. Poleg tega moramo stremeti k temu, da se kandidati za predsednika IS iščejo med uveljavljenimi gospodarstveniki bodisi v družbenem bodisi v zasebnem sektorju. Obrazložitev predloga posameznih kandidatov za predsednika izvršnega sveta mora vsebovati oceno kandidatovega dosežanja dela in delovanja ter usposobljenosti, ki so ozko povezane z nalogami predsednika izvršnega sveta. Navedbe v obrazložitvi, ki jo je podala OK SZDL Novo mesto za kandidata Adolfa Zupana, namreč da ima ta predlagani kandidat poseben posluh za sodelovanje v akcijah, kot so novoletne, živžav, večje proslave in podobno, so kandidatu bolj v škodo kot korist. Tako obrazložitev ne daje prave slike o njegovi sposobnosti za to funkcijo glede na zahteve časa in prostora. Predlagamo, da navedena stališča upoštevate pri nadaljnjem kandidacijskem postopku za predsednika izvršnega sveta, so menili v izvršnem odboru OOOZ novomeškega Pionirjevega tozda gradbeni sektor, ko so 23. januarja razpravljali o predlaganem kandidatu za predsednika novomeškega občinskega izvršnega sveta.

So težke kovine lahek izgovor?

Pripombe k dogajanju v metliški ribiški družini — Analiza na premajhnem krapu — Zakaj denar občinske raziskovalne skupnosti in ribiške zveze?

Pod tem naslovom je bil pred letom dni v Dolenjskem listu objavljen sestavek o dogodkih v metliški ribiški družini, kot se ribiči na občnem zboru niso strinjali z ustavitvijo analiz rib na PCB in z obrazložitvijo za tak nerazumen in nesamoupraven poseg. Poročevalec je tedaj podčrtal: »Kakšna je torej strokovna podlaga upravnega odbora ribiške družine Metlika in njenega predsednika (oba v ostavki), da trdi, da dosedanje analize niso uporabne, da zahteva nove podatke (kakšne), da se zavzema za zmanjšanje števila nadaljnjih analiz (na občnem zboru so se odločili za nadaljevanje po sprejetem programu) in da zahteva še analize rib na težke kovine in druge strupe. Očitno so »težke kovine« zgolj lahek izgovor za prekinitev strokovno preverjenega in potrjenega programa.« Predsednik in tajnik ter trije odborniki so potem ujaljeno odstopili, a so si hitro premislili in po dveh mesecih na izrednem občnem zboru zopet uzurpirali vodstvo družine, ki ga držijo še danes. Sestavek v »Dolenjcu« pa jih je hudo pek, bil je napovedan oster odgovor nanj, vendar iz tega ni bilo niti ni moglo biti nič. Na težke kovine pa niso pozabili, saj so hoteli pokazati, da tudi oni nekaj znajo in da bodo to tudi pokazali.

Zato je predsednik že februarja lani pisal na Zavod za socialno medicino in higieno Novo mesto, da načrtujejo in želijo, »da se v analizi rib ugotavlja ob PCB tudi eventualna prisotnost težkih kovin, saj je na našem območju več potencialnih onesnaževalcev — zastupljen je vodni in s tem rib prav s težkimi kovinami (DO Beti-barvama, Novoles-poliester, lakirnica)«. Rezultat teh analiz pa »nam bo služil kot resničen dokaz pri naših eventualnih odškodninskih zahtevkih s strani onesnaževalcev«.

Jeseni je Dolenjski list objavil, da »bodo letos ribiči financirali analize rib na težke kovine, ker bi radi ugotovili, v kolikšni meri onesnažujejo Kolpo delovne organizacije«. Takšna sta torej bila osnova in program ugotavljanja vsebnosti težkih kovin v ribah belokranjskih rek. Rezultat tej raziskavi smo dolgo in nestrpno pričakovali, ko pa sem pred kratkim izvedel zanj, sem osupnil, da je kaj takega sploh mogoče, oziroma spoznal, da je mogoče le v ribiš-

ŽIVŽAV, LE TAKO NAPREJ!

NOVO MESTO — Ni veliko stvari in dogajanj v Novem mestu ali občini, ki bi bile deležne tako enodušne hvale in spontanega odobravanja, kot je bil letošnji novoletni živžav. Posebne pohvale so bile namenjene domiselni okrasitvi Glavnega trga v Novem mestu. Spreved dedka Mraza je osrečil tisoče otrok v krajevnih skupnostih, ki bi bili sicer prikrjajani za to radost, obenem pa je spodbudil organizatorje v krajevnih skupnostih. Nikjer jim ni žal vložnega truda in že razmišljajo o izboljšavah za prihodnje leto. Želimo, da bi prirediteljni odbor nadaljeval s svojo dejavnostjo tudi v prihodnje, zato mu bomo pri tem nudili vso podporo. Zahvala tudi vsem članom in drugim, ki so kakorkoli pomagali in prispevali, da je prireditev uspešna.

Predsedstvo občinske konference
SZDL Novo mesto

ki družini Metlika, v kateri samoupravljajo ljudje brez znanja, razumevanja in poštenega odnosa do takih stvari, kot je skrb za čiste vode, neoporečne ribe in zdravje ribičev in ostalih uživalcev rib.

Namesto analiz rib iz Kolpe, Lahinje in Krpupe imamo analizo vsebnosti šestih težkih kovin v eni sami ribi, mini krapu iz ribnika v Prilozju pri Krasincu! Krap je tehtal le 270 gramov in je kot tak celo podmerska riba, torej ni niti pravi vzorčni material, lov takega pa je še ribiški prekršek. To, mimogrede, ni toliko važno kot dejstvo, da analiza te ribe iz tega ribnika nima nikakršne zveze s programirano raziskavo. Vprašanje je, ali je Kolpa začela teči nazaj od Metlike in se preliva skozi ribnik, da bi se tam vsedale težke kovine iz metliške industrije. Ali metliška Beti in Novoles, semiška Iskra in črnomaljski Belt svoje odpadke odvajajo v Prilozje? Metliški »raziskovalci« bi nam morali povedati, zakaj so se odločili za ribico v ribniku 50 x 50 m, ki je povsem nezanimiva s stališča raziskav vsebnosti težkih kovin v ribah. Da bi ta raziskava bila še bolj imenitna, so bile opravljene še (nepotrebne) analize na pesticidi! pa še ista riba na vsebnosti PCB. Jasno je, da v ribnici iz tako izolirane vode niso našli ničesar zaskrbljujočega. Toda te neprogramirane in nepotrebne analize ene edine ribe bodo stale metliško ribiško družino blizu 100 milijonov st. din. Kdo bo za to odgovarjal? Tudi ni res, da

Odstop, ki je dvignil prah

Mestna godba išče novega kapelnika in pričuje starega — Demokratična razprava

Odstopi se množijo. Vsi odstopajo. Širo domovine en sam velik odstop. Odstopiti poskuša tudi Stane Križ, kapelnik metliške pleh bande. Vzrok: neurejeni odnosi med članstvom in nerazumevanje širše družbene skupnosti za probleme 140 let stare pleh muzike. Kdo je pravzaprav ta družbena skupnost? To smo mi vsi skupaj, mar ne, ti, on, moja babica. Pa ne, da kapelnik odstopa zaradi moje babice, saj je ona zmeraj rada prisluhnila Dixieland parad, ki so jo izvajali metliški godbeniki? Ne, zaradi nje Stane ne poskuša odstopiti.

Kako »poskuša«? Odstopi naj in pika. Od bi to rad storil, a obstaja problem. Napisal je odstopno izjavo in jo sklenil prebrati godbenikom na vaji. Reče ni mogel, saj zaradi slabe udeležbe godbenikov vaje sploh ni bilo. Potem je predsednik mestne godbe sklical občni zbor. In tam so se udarili. Pihalci so napadli trobentače, ti so se izgovarjali na ritem sekcijo, ki je bila ušla na ritem udarec pihalcem. Vendar tudi sekcije niso bile poenotene. Prva trobenta je napadla drugo, da ne hodi na vaje, druga pa je enako vrnila prvi. Klarinet je napadel saksofon, da hodi le na pogrebe, ko je igranje plačano. Saksofon je rekel klarinetu, naj le hodi na vaje, saj je v zadnji petletki zasrjal na vsakem nastopu razen v Rajmerjevi gostilni, ko je bil pijan. Sploh pa mu klarinet ne bo nikoli niti do kolen. Veliki boben sicer ni sodeloval v razpravi, saj je že dvajset let pri mestni godbi in je spoznal, da take diskusije ne vodijo nikamor, ampak le kalijo medloveske odnose. Je pa pihal kot ris.

MATJAZ RUS

Takrat so se oglasile flavte, a njih nihče ne posluša, ker jih imajo vsi za navadne goske. V splošnem kričanju, tresku, gromu in bumu je kapelnik rekel: »Piši me v rit!« in odšel s scene. Občni zbor se je nadaljeval z že prej omenjenim demokratičnim dialogom. Stane Križ š vedno ne ve, če je odstopil ali ni. Bere časopise in posluša Studio D. Mogoče bo tam izvedel podrobnejše informacije.

Kapelnika, ki ne ve, kako je z njegovim odstopom, so obiskali predstavniki širše družbene skupnosti in ga poskušali pregovoriti, naj odpove umakne. Baje bi bilo nespametno odstopiti v jubilejnim letu mestne godbe. Obisk je najboljši prizadel jeznega pesnika Janja Bevk, bivšega predsednika ZKO. Ko je on lansko leto odstopal, ga namreč predstavniki niso obiskali, čeprav je imel pripravljen cel liter žganja, ki sta ga potem spili s prav tako ogorčenim Janezom Vraničarjem-Luigiem.

Predsednik metliške godbe Jože Vraničar je v škripcih. Prepričuje Staneta Križa, naj ostane za dirigentskim pulom, in hkrati išče ustrezno zamenjavo. Ker mestna godba velik del sredstev zasluži s pogrebi, bi bil za kapelnika vsakakor najprimernejši Dušan Bečaj, saj bi si ob poslušanju godbe pod njegovo taktirko vsakdo želel umreti. Stane Križ v svoji odstopni izjavi naproša članstvo, da bi bil odstopa naprej povsem navaden muzikant. Že daj časa namreč opaža, da triangla ni v sestavi mestne godbe metliške.

Žužemberk zahteva novo šolo

Pripombe na osnutek referendumskega programa za obdobje 1989—1994 — Zbor delavcev šole zahteva, naj bi najprej rešili problem šole v Žužemberku

Delavci OŠ 7. korpusa Žužemberk smo v torek, 17. januarja, na zboru delavcev obravnavali poročilo o izgradnji šolskega prostora v občini Novo mesto v obdobju 1962—1988 in osnutek občinskega referendumskega programa za obdobje 1989—1994.

1. Ugotavljamo, da smo v občini Novo mesto od leta 1962 do 1989 bistveno izboljšali prostorske razmere in opremljenost OŠ ter šol srednjega usmerjenega izobraževanja. Ko bo uresničen sedanji program (1989—1994) izgradnje osnovnošolskega prostora, smo imeli v občini Novo mesto 10 novih in na novo opremljenih OŠ, novo OŠ s PP ter dve primerne preurejeni in opremljeni šoli. Vse te šole imajo približno take pogoje, kot jih predvidevajo normativi za gradnjo OŠ.

V novomeški občini ostanje torej še 3 šole, ki niso bile deležne bistvenih izboljšav. Te so: Žužemberk, Šmihel in Katja Rupena. Šolanje vsem otrokom v novomeški občini bomo izenačili, ko bomo rešili vprašanje prostorske stiske in opremljenosti navedenih treh šol in šole v Brsljuni, ki ob novogradnji ni bila v celoti zgrajena.

2. Smatramo, da so že več let v najbolj neenakopravnem položaju učenci in delavci naše šole, kar utemeljujemo z naslednjimi dejstvi:

a) Več kot polovica učencev nižje stopnje obiskuje pouk na podružničnih šolah Ajdovec, Dvor in Šmihel, kjer so

materialni pogoji neustrezni, posebno za izvajanje pouka telesne, tehnične, likovne in glasbene vzgoje. Tri četrtine druge polovice učencev nižje stopnje obiskuje pouk na centralni šoli v popoldanski izmeni, kar dokazuje zmanjšuje učinkovitost pouka.

b) Šola ima najmanj kvadratnih metrov površine na učenca. V občini je povprečno 6 m² površine na učenca, šola v Žužemberku pa ima le 3,5 m² (najmanj) površine na učenca.

c) Vrednost premičnih na učenca je najmanjša. Amortizacije premičnih dobi šola Žužemberk letno 18.000 din na učenca, naslednja šola po višini sredstev za amortizacijo premičnih na učenca dobi že 50% več, novejša šola pa 3- do 8-krat več.

č) Za nepremičnine velja približno enako, čeprav ni tako vpjoih razlik. Stavba šole Žužemberk je za zelo neprimernem mestu, po površini precej premajhna (normativ je okrog 8 m² površine na učenca) in nefunkcionalna.

d) Število otrok na šoli je v preteklih letih padlo. V letošnjem letu se je povečalo. V naslednjih letih bo ta rast večja, kar kaže število predšolskih otrok (v naslednjih 6 letih povprečno 63 otrok na leto, do sedaj pa je bilo okrog 58 otrok na leto).

e) 2-odst. samoprispevek za potrebe osnovnega šolanja smo začeli plačevati v začetku 1966. Leto in smo ga plačevali še v letu 1967. Samoprispevek za občinski program pa plačujemo 17. leto, od 1972

do danes.

f) Smo edina osnovna šola v občini z dvojičnim poukom.

g) Šola v Žužemberku obiskuje 340 učencev, ki so razporejeni v 13 oddelkov. Med njimi je več kot polovica vozačev, ki prihajajo v šolo iz 42 naselij, najbolj oddaljeni tudi 13 km. Popoldansko obiskovanje pouka pomeni za učence in starše dodatno skrb in obremenitev.

Na šoli je 9 klasičnih učilnic. Ena izmed teh je manjša (8 m x 4,5 m) in jo uporabljamo samo za oddelek z najmanjšim številom učencev (do 20). Skupna površina vseh učilnic znaša 508 m². V isti stavbi s posebnim vhomom je v kletnih prostorih učilnica, ki jo uporabljamo za pouk tehnične vzgoje. Je neprimerna, ker je kletna, prelabo osvetljena, vlažna in slabo zračna.

Tehnično vzgojo (deljen pouk) izvajamo v učilnici v stavbi ob šoli, ki ni bila grajena za šolske potrebe.

Telesno vzgojo izvajamo za vse oddelke v telovadnici, ki je last TVD Partizan in se nahaja na trgu, približno 250 m stran od šole. Učenci hodijo v telovadnico in se vračajo na šolo po najbolj prometnem in nevarnem delu ceste v Žužemberku, ob vsakem vremenu. Telovadnica je premajhna. Garderobe, sanitarije in hodniki pa skromni. Vsi ti prostori se v zimskem času ne dajo normalno segreti.

Ob teh prostorskih možnostih lahko organiziramo pouk v dveh izmenah. Veli-

kost zunanjih površin bi za rekreativne namene in za izvajanje telesne vzgoje na prostem še ustrezala. Velik problem pa predstavljajo površine za ustavljanje prevoznih sredstev. Veliko otrok se v šolo vozi. Površine ob šoli, kjer naj bi vozila ustavljala, pa ni. Zato učenci izstopajo in vstopajo na neprimernih, prometno nevarnih mestih. Se hujše so razmere v zvezi z ostalimi potrebnimi prostori. Garderobe so premajhne in neprimerne. Vsako šolsko uro dva oddelka vstopata v šolo in dva stopata iz šole, tako da je garderoba v vsakem odmoru polna. To prihajanje in odhajanje iz šole vpliva tudi na druge razmere v šoli in povzroča dodatne težave. Premajhne so komunikacijske površine. Kabineti za učila praktično ni. Nobene površine ni, kjer bi lahko zbrali vse učence. Zbor vseh učencev ali proslavo za vse učence lahko organiziramo samo zunaj. Kuhinja je primerna, toda jedilnica premajhna. Če bi učenci normalno sede pojedli obrok, bi morali organizirati malico v treh delih, kar je glede na stisko s časom nemogoče.

Delavci šole smatramo, da take razmere bistveno vplivajo na počutje učencev in delavcev v šoli. V takih razmerah imajo delavci šole dodatne obveznosti, po obsegu in vsebini in ob večjih naporih težko dosega enake vzgojne rezultate.

Vsi prostori, v katerih izvajamo vzgojno-izobraževalno dejavnost, so skromno opremljeni. Premalo je omar in vitrin, kjer naj bi bila shranjena potrebna učila in učna sredstva. Učni sredstev je premalo, tako splošnih kot učil za posamezne predmete. AV sredstva niso namenačena po učilnicah in jih učitelji ob uporabi prenašajo. To povzroča izgubo časa in pogoste okvare. Tudi učil za posamezne predmete je premalo.

To velja predvsem za fiziko, tehnično vzgojo in kemijo. Ker sta učilnici za fiziko in kemijo klasični, brez blokov z vodo, elektriko in plinom, je izvajanje šolskih možnih poskusov zelo oteženo. Učil je primerno za izvajanje demonstracijskih poskusov, premalo pa za množične.

Opremo in sredstva nabavljamo v skladu z možnostmi. Te so pa za tako šolo, kot je naša, skromne. Šole se stalno ukvarjamo z vprašanjem finančnih sredstev. Teh je toliko, da lahko izplačujemo osebnih dohodkov in krijemo stroške dejavnosti. Sredstev za kakšno razširjeno nabavo ni. Za nabavo opreme in učil lahko porabimo le sredstva amortizacije premičnih. Teh pa je na naši šoli malo, ker je osnova za izračun amortizacije (vrednost neamortiziranih osnovnih sredstev) majhna. Naša šola ni nikoli dobila posebnih sredstev za nabavo učil, zato smo jih kupovali iz leta v leto po možnostih. Oprema je v glavnem amortizirana. Vrednost amortizacije pa se z inflacijo zmanjšuje.

3. a) Stavba OŠ 7. korpusa Žužemberk stoji tik prometnega križišča magistralnih cest Žužemberk—Novo mesto in Žužemberk—Trebnje. Hrup s ceste močno moti pouk, tako da ga moramo zaradi tega tudi prekinjati.

b) Zgradba je bila že dvakrat prizidana. c) Najstarejši del šole (obnovljen leta 1947) bi zahteval za prenovitev ogromno sredstev (leseni stropi, slabi temelji).

č) Površine okrog šole je za dozidavo in ostalo uporabo premalo, pa tudi teren je neugoden za širjenje zgradbe.

Naša šola bi potrebovala po normativih za OŠ še približno 2000 m² površine ob sedanjem številu učencev.

4. Velik del sredstev za izgradnjo šol v obdobju 1962—89 sta predstavljala samoprispevek in združena amortizacija nepremičnin OŠ. Torej smo OŠ in šole UI gradili in opremljali solidarnostno. V naši KS smo samoprispevek plačevali 19 let.

Šola v Žužemberku je bila v programu izgradnje v obdobju 1972—1979 in v obdobju 1979—1984. V obdobju 1984—1989 ni prišla v program, ker so vodstva občinskih DPO in SIS prepričale delegate in predstavnike naše KS, da so druge šole v občini bolj potrebne kot šola v Žužemberku, in ker so na skupnih sestankih v naši KS obljubili, da bo izgradnja nove šole v Žužemberku prva v naslednjem referendumskem programu. V obdobju 1984—1989 smo pridobili 100 m² površine za sanitarije in garderobe ter centralno ogrevanje. Nismo porabili vseh sredstev, ki so bila predvidena s programom (27.000.000.— din), ker so predstavniki občine ugotovili, da bi bila večja vlaganja v to stavbo nesmotna.

Suha krajina je še vedno manj razvita. Krajinam zbirajo sredstva za življenjsko pomembne potrebe (voda, elektrika, ceste, telefon), ki so v razvitejših področjih že zadovoljene. Kljub temu krajinam Suhe krajine nismo odrekli solidarnosti, v trdnem prepričanju, da bomo dobili novo šolo.

Zbor delavcev podpira program za dograditev in sanacijo bolnice, zavrača pa osnutek referendumskega programa za izgradnjo OŠ in zahteva: DO SI MEO

— da se v občini Novo mesto najprej reši problem šole v Žužemberku.

— da se v Žužemberku gradi nova šola.

Zbor delavcev OŠ 7. korpusa Žužemberk

V vrečkah šumijo gozdovi

So papirnatte vrečke res varovanje narave?

Veliko lepih besed je slišati o papirnatih vrečkah, ki naj bi tudi pri nas izpodrinile plastično. Proizvajalec v skladu s spoznanjem, da je treba potrditi na občutljive strune ljudi, v propagiranju svojega izdelka podarja varstvo narave, to geslo pa za njim brez premisleka ponavljajo tudi drugi. Toda ali je papirnata vrečka res lahko primer varovanja narave?

Plastična vrečka kot najbolj izrazit predstavnik plastične embalaže je postala simbol potrošništva in nemarnega odnosa do okolja in narave. Nihče pa ne more reči, da ni praktična in poceni. A če je plastično embalažo, mogoče videti vse povsod, kamor stopiš, po gozdovih, v odmaknjenih dolinah in na gorskih vršacih, tega ni kriva plastična vrečka, marveč ljudje, ki brez premisleka odmetujejo, kar ne potrebujejo več. Kakšen premik v zavesti ljudi naj bi pomenilo to, da bodo namesto plastike zdaj odmetavali papirnatte vrečke? Prav nikakršnega.

No, nekaj razlike bo. Plastična vrečka se dolgo ne razkroji, papirnata pa se hitro. In ne bo nas bodlo v oči smetje, ne bo nam kričalo od vsepovsod, kako nemarni smo. Papir bo sprhnel, ne bo dolgo motil

naših pogledov. Mi bomo zadovoljni, v odnosu do okolja in narave pa v resnici povsem enaki.

Poglavito vprašanje v resnici je, ali smo pripravljeni ravnati drugače: ne odmetavati neuporabnih stvari, nasploh odpadkov vseh vrst, vsepovsod, ne ravnati brez premisleka o vplivu vsakršnega našega početja na naravo.

Za lepšo kozmetično podobo okolja, brez plastične nesnage, bomo potrošili na tone in tone papirja. Za temi tonami papirja slišim brnenje motornih žag po gozdovih, lomljenje vej in truš padajočega drevja. Za goro papirnatih vrečk stojijo gozdovi, ki bodo padli. Gozd pa je izjemno pomemben dejavnik v naravi. Tako zelo pomemben, da bi morali prav vsak načrtovati poseg vanj zares temeljito premisliti. Varovanje narave je bitka za vsako drevo, ki ga ne bo treba posekati, ne pa načrtovanje še večje izrabe teh naravnih virov!

V svetu so razvili tehnologijo plastičnih mas, ki se pod vplivom sončnih žarkov razkrojijo. Vprašanje odlaganja takih odpadkov je v marsičem ekološko manj problematično. Pri proizvodnji teh vrečk se ne posega v živ organizem narave. Ali ni to pot k pravemu varstvu narave?

MILAN MARKELJ

Franc Šega

17. januarja smo položili k večnemu počitku Franceta Šega iz Grčaric v ribniški občini, ki je bil rojen 17. februarja 1910 v Segovi vasi v Loškem potoku. Bil je gozdni delavec, in kot gozdne delavce iz Loškega potoka opisuje v svojem delu »Hrovatarij« Zofka Kvedrova, je tudi on delal v gozdovih Moslavine, Posavine in Slavonije.

Ob začetku vojne je začel sodelovati v OF in bil 1942 aretiran in interniran. Ob razpadu Italije je s Šerčerjevo brigado sodeloval v napadu na Grčarice. Nato je bil dodeljen VOS Ribnica ter v prvo brigado VDV, kjer je bil komandir transportne čete. Za svojo hrabrost je bil že takrat odlikovan z medaljo za hrabrost in medaljo zaslug za narod. Tudi po vojni je prejel več priznanj in nagrad, med drugim srebrni znak OF. Po vojni je delal najprej pri gozdni upravi Grčarice, nato pa do upokojitve pri Posvetu Snežnik. Tudi po upokojitvi je bil vnet družbenopolitični delavec v domačem kraju, med drugim je bil dolgo let predsednik KO ZZB NOV.

Milka Kovačič

Ob vstopu v novo leto je zaključila življenjsko pot Kovačičeva Milka z Gradca v Beli krajini. Od nje smo se poslovili 7. januarja na pokopališču v Kloštru. Pred 79 leti se je rodila v Gradcu v številni kmečki družini. Že z 9 leti je ostala brez očeta, ker je izgubil življenje v 1. svetovni vojni, zato je morala še nedorasta služiti kruh kot varuška. Z začetkom vojne 1941. leta se je vrnila domov in se kot večina Belokranjcev vključila v narodnoosvobodilno gibanje. Obiskovala je sanitetni tečaj in postala ena prvih bolničark na tem območju. Nudila je prvo pomoč mnogim partizanom in civilistom, po ustanovitvi slovenskega odbora Rdečega križa v Gradcu je delala v novoustanovljeni ambulanti vse do konca vojne. Po osvoboditvi se je zaposlila v Mariboru v Tamovi obratni ambulanti in tam ob strokovnem izpolnjevanju delala kot medicinska sestra do upokojitve.

Milka je prispevala k obnovi domovine z udarniškim delom v mestu in v delovnih brigadah zunaj Slovenije. Kot članica ZK je sodelovala v AFŽ in organizacijah Rdečega križa ter v samoupravnem življenju podjetja. Nesebično se je razdajala za človeka, kot ženska vedre narave in pogosto z nasmehom, ki vliva upanje, je bila priljubljena med ljudmi. Čutila je za ljudi. Milka je prešla za prizadevanja odlikovanja in priznanja. V znak spoštovanja in hvaležnosti smo se na pogrebu zbrali njeni prijatelji iz Maribora, Gradca in od drugod. Položili smo jo v njeno, belokranjsko zemljo.

J. R.

Janez Lesar

V Sodražici so se pred kratkim še zadnjič poslovili od 75-letnega Janeza Lesarja, znanega in priljubljenega delavca na gospodarskem, političnem in kulturnem področju. Izučil se je za žičnega tkalca, postal mojster in tudi direktor podjetja »Žičnica« Sodražica, ki je bilo predhodnik današnjega tozda Donit v Sodražici.

Med vojno se je leta 1942 vključil v delo OF, leta 1943 pa je delal v gospodarskem odseku rajonskega odbora Ribnica—Sodražica, nato pa je bil še poveljnik narodne zaščite. Za uspešno delo je prejel vrsto odlikovanj in priznanj, med drugim red za hrabrost, red zaslug za narod, medaljo za hrabrost itd. pa tudi srebrni znak OF, politične, gospodarske in druge naloge je opravljal vestno, čeprav je pri svojem delu doživljal tudi nepričakovana razočaranja. Klonil ni, ampak se je udeleževal tudi v kulturi in bil med drugim tako rekoč do zadnjega diha tudi član sodraškega tamburaškega zbora.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 27. I.

8.05 — 12.30 in 16.05 — 23.45
TELETEKST
8.20 VIDEO STRANI
8.30 POČITNIŠKI SPORED
11.30 DAVID COPPERFIELD, zabavna oddaja
12.20 VIDEO STRANI
16.30 DNEVNİK 1
16.45 MOZAIK: TEDNIK, ponovitev
17.35 ROPOT, ponovitev
18.20 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.05 RISANKA

19.17 NAŠE AKCIJE

19.30 DNEVNİK 2
20.05 NAŠ EDINI SVET: KITAJSKA IN NJEN SPREMINJAJOČI SE OBRAZ, 3. del dokumentarne serije
20.40 DETEKTIVA IZ MIAMIJA, 4. del nanizanke
21.30 PESEM JE ŽENSKA: DITKA HABERL
22.00 DNEVNİK 3
22.10 ŽENSKA, KI JO JE LJUBIL, ameriški film
23.45 VIDEO STRANI

TV ZAGREB

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 8.30 Oddaja za otroke — 9.00 Počitniški spored — 10.30 Poročila — 10.35 Počitniški spored — 12.30 Poročila — 12.35 Zadnja dirka (jugoslovanski film) — 14.05 Počitniški spored — 15.15 Noč in dan (ponovitev) — 17.15 Dnevnik 1 — 17.35 Oddaja za otroke — 18.05 Številke in črke — 18.25 Risanka — 18.30 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Detektiva iz Miamijsa — 20.55 Ljubo doma, kdor ga ima — 21.35 Dnevnik 3 —

SOBOTA, 28. I.

7.45 — 12.45 in 13.20 — 0.15 TELE-
TEKST
8.20 VIDEO STRANI
8.10 OTROŠKA MATINEJA
10.05 NAŠA PESEM 88
10.35 IZBOR TEDENSKE PROGRAM-
SKE TVORNOSTI
13.35 VIDEO STRANI
13.45 VIDEO GODBA
14.30 VELIKO PRIČAKOVANJE, an-
gleški film
16.30 DNEVNİK 1

17.00 KOŠARKA PARTIZAN: ZADAR
18.25 ROKOMET (MLADINCI), pos-
netek iz Celja
18.40 ZDAJ PA PO SLOVENSKO
19.05 RISANKA
19.30 DNEVNİK 2
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3x3
20.30 ČIPKE, 5. del nadaljevanke
21.20 MEDNARODNI MONTAND, 1.
del zabavnoglasbene oddaje
22.10 DNEVNİK 3
22.20 IGRATI JE TREBA, film

TV ZAGREB

8.50 TV koledar — 9.00 Jutranji program — 13.20 Prijatelj ali sovražnik (angleški film) — 14.30 Prezli ste, poglejte — 16.00 Sedem TV dni — 16.45 Dnevnik 1 — 17.00 Košarka Partizan: Zadar — 18.30 Teledokument (dok. oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.15 Ben Hur (ame-
riški film) — 23.35 Dnevnik 3 — 23.50 Noč in dan — 1.55 Poročila

NEDELJA, 29. I.

8.00 — 23.40 TELETEKST
8.15 VIDEO STRANI
8.25 OTROŠKA MATINEJA
10.40 ČIPKE, 5. del nadaljevanke
11.30 VIDEO MEH, 2. oddaja
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.30 LILI, ameriški film
14.00 LEDENI DVOR, ameriški film
15.45 PRISLUHNIHNI TIŠINI
16.30 DNEVNİK 1
16.45 LE PO KOM SE JE VRGEL TA
OTROK, otroški musical

17.30 SMUČAJMO VSI
17.50 BEAVER CREEK: SVETOVNO
PRVENSTVO V ALPSKEM SMUČA-
NJU — SLALOM (Ž) — KOMBINA-
CIJA, 1. tek
18.45 RISANKA
19.00 TV MERNIK
19.30 DNEVNİK 2
19.59 ZRCALO TEDNA

20.20 SVET, PRVENSTVO V ALP-
SKEM SMUČANJU — SLALOM (Ž)
— KOMBINACIJA, 2. tek
21.10 KAKO SE JE KALILO LJUDST-

VO ZGORNJEGA JAUKOVCIA, 2. del
drame
21.55 ZDRAVO
23.30 VIDEO STRANI

DRUGI PROGRAM

10.00 Danes za jutri — 13.00 Anglunipe — 13.15 Športno popoldne — 19.30 Dnevnik — 20.05 Epopeja Rdečega križa (4. del dok. serije) — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.00 Bloke (posnetek) — 21.35 Sportne reportaže — 22.05 Športni pregled

ZAVOD ZA DRUŽBENO PLANIRANJE IN URBANISTIČNO NAČRTOVANJE OBČINE NOVO MESTO

RAZPISUJE

prosta dela in naloge

1. POMOČNIKA DIREKTORJA IN VODJE ODSEKA ZA GOSPODARSKI IN SOCIALNI RAZVOJ 2. SAMOSTOJNEGA SVETOVALCA ZA GOSPODARSKI RAZVOJ

Poleg splošnih pogojev, ki jih določa zakon o sistemu državne uprave in o izvršnem svetu skupščine SR Slovenije ter o republiških upravnih organizacijah, se zahteva še izpolnjevanje naslednjih pogojev:

- visoka izobrazba ekonomske smeri
 - 5 let delovnih izkušenj
 - aktivno znanje slovenskega jezika
- pod 2:
- visoka izobrazba ekonomske smeri
 - 3 leta delovnih izkušenj
 - aktivno znanje slovenskega jezika

in pogojev, določenih v družbenem dogovoru o uresničevanju kadrovske politike v SR Sloveniji; predvsem: moralno-etične vrline, zavzetost in družbena aktivnost pri uveljavljanju in razvijanju socialističnega samoupravnega sistema, sposobnost usklajevanja širših interesov na podlagi meril in pooblastil. Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas, s polno delovno obveznostjo.

Pomočnik direktorja in vodja odseka za gospodarski in socialni razvoj je vodilni delavec. Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 4 let in bo po preteku te dobe lahko ponovno imenovan ali pa razporejen k drugim delom in nalogam, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in življenjepisom sprejema 8 dni po objavi Zavod za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje občine Novo mesto, Ljubljanska cesta 2.

Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

41/4

ZAHVALA

Ob zadnjem slovesu dragega moža, brata, ata, očima in dedka

KARLA ŠETINE-DRAGA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in vaščanom, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti ter nam izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebna zahvala njegovim bivšim sodelavcem iz GG Straža, DO Novoles in BOR Dolenjske Toplice, vojaški šoli Franca Rozmana-Staneta v Ljubljani in gospodu župniku za opravljeni obred. Hvala za tolažilne besede.

VSI NJEGOVI

TOREK, 31. I.

8.05 — 12.05 in 16.00 — 22.55
TELETEKST
8.20 VIDEO STRANI
8.30 POČITNIŠKI SPORED
12.45 VIDEO STRANI
16.10 SMUČAJMO VSI, ponovitev
16.30 DNEVNİK 1
16.45 MOZAIK, ponovitev
18.20 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.05 RISANKA

19.30 DNEVNİK 2
20.05 Ž. ŽILNIK: GREŠNE OVČICE, drama TV Novi Sad
20.55 OSMI DAN
21.35 KRATEK FILM
21.50 DNEVNİK 3
22.00 ANTOLOGIJA SLOVENSKE VIOLINISKE GLASBE, 1. oddaja
23.00 VIDEO STRANI

TV ZAGREB

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 8.30

SREDA, 1. II.

8.05 — 13.05 in 16.00 — 23.25
TELETEKST
8.20 VIDEO STRANI
8.30 POČITNIŠKI SPORED
11.40 CVEK Z ZVEZDICO, film

16.30 DNEVNİK 1
16.40 MOZAIK
18.20 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
19.05 RISANKA
19.20 DOBRO JE VEDETI

ČETRTEK, 2. II.

8.05 13.15 in 16.00 — 23.40 TELE-
TEKST
8.20 VIDEO STRANI
8.30 POČITNIŠKI SPORED
11.40 ČAROBNA MITNICA, ameriški film
16.30 DNEVNİK 1
16.45 MOZAIK
18.20 SPORED ZA OTROKE IN MLADE

19.05 RISANKA
19.20 DOBRO JE VEDETI
19.30 DNEVNİK 2
20.05 TEDNIK

21.00 ZBLEDELI BLIŠČ, 6. del nadaljevanke
21.05 DNEVNİK 3
22.00 ZIMOVANJE V JAKOBSFELDU, jugosl. film
23.30 VIDEO STRANI

TV ZAGREB

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 9.30 Otroški spored — 9.00 TV v šoli — 10.30 Poročila — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 14.40 Otroški spored — 15.10 Poročila — 15.15 Nočni program (ponovitev) — 17.15 Dnevnik 1 — 17.35 Izobraževalna oddaja — 18.05 Številke in črke — 18.25 Risanka — 18.30 Dokumentarna oddaja — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Srce in njegovi otroci (drama) — 21.00 Resna glasba — 21.45 Dnevnik 3 — 22.10 Nočni program — 0.10 Poročila

19.30 DNEVNİK

20.05 FILM TEDNA: URADNA VER-
ZIJA, argentinski film
22.05 DNEVNİK 3
22.15 SVET POROČA
23.15 VIDEO STRANI

- Želimo ujeti poslednji vlak, toda vedno pridemo — na napačno postajo.
- Blagor čebelar, one se vsaj na zimo znebijo trotov.
- Za razbremenitve gospodarstva je treba najprej razbremeniti kongresne dvorane.
- Toliko časa se bomo obračali po vetru — da nas bo odpihnilo.

Radio Sevnica

ČETRTEK 26. I. 1989

17.00 — Pozdrav in predstavitev sporeda
17.00 — Glasbeni uvod za ogrevanje
17.15 — Aktualno
17.40 — Rezervirano za
18.10 — Vse v enem košu
18.25 — Glasbena oddaja
19.00 — Vključitev v skupni program radijskih postaj Slovenije

SOBOTA, 28. I. 1989

17.00 — Pozdrav in predstavitev sporeda
17.15 — Morda niste vedeli
17.50 — Aktualni komentar
18.00 Bodice
18.40 — Humoreska
19.00 — Vključitev v skupni program radijskih postaj Slovenije

NEDELJA, 29. I. 1989

10.30 — Uvod in napoved sporeda
10.50 — Kmetijska panorama
11.10 — Naš gost
11.40 — Kontaktna oddaja stavke in stavkova pravila
12.30 — ZVN
13.00 — Nedeljski poročevalci
13.30 — Čestitke in pozdravi naših poslušalcev

SREDA, 1. 2. 1989

17.00 — Pozdrav in predstavitev sporeda
17.05 — Informativna kronika
17.25 — Naši kraji in ljudje
18.25 — Glasbena oddaja
19.00 — Vključitev v skupni program radijskih postaj Slovenije

ura, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, Čestitke in želje naših poslušalcev, 17.00 Strokovnjak v studiu, 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

ČETRTEK:

8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Pesem tedna, 10.30 Novice, 11.00 Studio D včeraj, danes, jutri, 12.00 Predstavitev Dolenjskega lista, 12.30 Novice, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, 17.00 Vse manj je dobrih gostiln, 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

PETEK:

8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Pesem tedna, 10.30 Novice, 11.00 Zeleni ste, poslušajte, 12.30 Novice, 13.30 Športna oddaja, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, Minute s klasiko, 17.00 Tema, 17.30 Zeleni ste, poslušajte! 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

SOBOTA:

8.00 Marketing program Studia D, 10.00 Redni program Studia D, Izbor pesmi tedna, 10.30 Novice, 10.45 Na sončni in senčni strani Gorjancev, 11.00 Lestvica novosti, 12.30 Pionirska oddaja, 13.30 Čestitke in želje naših poslušalcev, 14.30 Novice, 15.15 Pesem tedna, 16.30 Novice, 17.00 Strizemo zastoj, 18.00 Kronika, 18.30 Biba, TV spored danes.

NEDELJA:

8.00 Začetek programa, 8.15 Pesem tedna, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.30 Kronika, obvestila, 11.00 Mali oglasi, 12.30 Čestitke in želje naših poslušalcev

tedenski koledar

Četrtek, 26. januarja — Tit
Petek, 27. januarja — Vito
Sobota, 28. januarja — Tomaž
Nedelja, 29. januarja — Valerija
Ponedeljek, 30. januarja — Martina
Torek, 31. januarja — Vanja
Sreda, 1. februarja — Nace

LUNINE MENE

30. januarja ob 3.02 — zadnji krajec

kino

ČRNOMELJ: 26. (ob 19. uri) in 29. 1. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Velika gneča v kitajski četrti. 27. 1. (ob 19. uri) ameriški grozljivi film Psiho III. 29. 1. (ob 20. uri) ameriška komedija Ne-verniki Malkom. 31. 1. (ob 19. uri) jugoslovanska komedija Vohun na visokih nogah.

KRŠKO: 26. 1. (ob 20. uri) angleški film Rada se te spominjam. 28. in 29. 1. (ob 18. uri) ameriški akcijski film Policaj iz Los Angelesa. 29. 1. (ob 16. uri) risani film Racman Jaka. 31. 1. (ob 18. uri)

službo dobi

AVTOMEHANIKA na programu RENALTOVIH vozil takoj zaposlim. Osebn. dohodek 2.500.000 din. Tel. (067) 76-09. (241-SD-4)

250 SM lahko zaslužite poleg svoje edne zaposlitve. Delo ob sobotah in nedeljah. Avto obvezen, plačilo tedensko. očna 8/a, Novo mesto — ponedeljek ob 9. uri. (282-SD-4)

MLADIM in komunikativnim nudi- o razgibamo delo na terenu. Telefon 68-27-277 od 7. do 8. ure in od 20. do 1. ure. (P1-63MO)

stanovanja

SOBO ali STANOVANJE v hiši v ovem mestu ali bližnji okolici vzamem v jem. Tel. (061) 773-309. (P4-25MO)
MLADA ZAKONCA iščevo enosob- o ali dvosobno stanovanje v Novem me- su za eno leto, po možnosti vsaj delno opremljeno. Plačava eno leto vnaprej. Tel. 24-383, po 15. uri. (312-ST-4)

ENOSOBNO STANOVANJE (35 m²) v Novem mestu prodam. Tel. (0608) 81-302, po 20. uri. (P3-38MO)

motorna vozila

PRODAM R 4 GTL, star 2 leti. Tel. (068) 23-368, popoldne. (P1-83MO)

PRODAM 126 PGL, star 6 mesecev. Tel. 26-416 (popoldan).

ZASTAVO 750, letnik 1985, lepo ohranjeno, prodam. Drago Tomše, Raka 37, Raka. (256-MV-4)

GOLF JXD, letnik 1987, prodam. Tel. (0608) 69-207, popoldne. (P4-19MO)

GOLF, februar 1984, prevoženih 5.000 km, prodam ali zamenjam za cene- jevo vozilo. Tel. (068) 26-378. (268-MV-4)

JUGO 45, prevoženih 40.000 km, prodam. Papež, Gor. Gradšče 16, Do- njske Toplice, tel. 65-395. (280-MV-4)

4 GTL, letnik 1985, prevoženih 36.500 n, prodam. Tel. 20-368. (269-MV-4)

GOLF DIESEL, letnik 1985, prodam. el. (0608) 75-587. (310-MV-4)

ZASTAVO 101 confort, letnik 1981, prodam. Tel. 25-071. (311-MV-4)

R 4 TL, letnik 1980, prodam. Tel. 27-626. (P4-41MO)

R 15 prodam. Tel. 22-841. (P4-42MO)

126 PGL, letnik 1986, prodam. Luzar, Cesta herojev 66/7, Novo mesto. (313-MV-4)

JUGO 45 AX, letnik 1988, ugodno prodam. Tel. 22-886. (P4-43MO)

VW-hrošč, registriran do oktobra 1989, v dobrem stanju, prodam. Mirko Colner, Sotelsko 8, Krško. (P4-47MO)

PRODAM avto GS 1220 break, letnik 1973, prva registracija 1976. Tel. 20-361. Novo mesto. (316-MV-4)

GOLF D, letnik 84, in 126 P, letnik 81, prodam. Štefan Zobarič, Ponikve 21, 68261 Jesenice na Dolenjskem. (P4-MV)

PRODAM Lado 1300, prevoženih

uri) domači otroški film Nekoč je bil neki snežak ter (ob 20. uri) ameriški film Usodna privlačnost.

MIRNA PEČ: 27. 1. italijanski pustolovski film Močni fantje.

NOVO MESTO — DOM KUL- TURE: 26. 1. (ob 18. in 20. uri) ame- riška drama Prostor v srcu. 27. 1. (ob 10. uri) matineja Pobesneli Max — I. del. Od 27. do 29. 1. (ob 16. uri) ame- riška komedija Super vohiljač. 27. in 28. 1. (ob 18. in 20. uri) ameriška zapo- rniška komedija Pod silo zakona. 29. in 30. 1. (ob 18. in 20. uri) ameriški akcijski film Velika prevara. 30. 1. (ob 10. uri) matineja Cestni bojevniki — II. del.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 27. do 29. 1. (ob 17. in 19. uri) ameriški film Andželovo srce. Od 27. do 28. 1. (ob 11. uri) otroški film Karate Kid.

SEVNICA: 26. in 27. 1. (ob 19. uri) ameriški pustolovski film Vohuni ka- kor mi. 28. in 29. 1. (ob 19. uri) ame- riški akcijski film Policaj M NOI.

TREBNJE: 26. 1. (ob 17. uri) ame- riška risanka Prihajajo smrkci. 28. ob 19. uri in 29. 1. (ob 18.30 uri) franco- ski erotični film Emanuela — II.

12.000 km, letnik 1986. Tel.: (068) 24-651. (P4-52MO)

BMW 320/6, zelo ohranjen, star 10 let, prodam. Tel. 24-353. (P4-51MO)

PRODAM Golf letnik 81 ali menjam za cenejši avto. Tel. 27-990. (P4-52MO)

Z 101, letnik 1979, 70000 km, registri- rano do julija, prodam. Alojz Počrvina, Jurka vas 24, Straža, tel. 84-658. (273-MV-4)

GOLF, letnik 1981, 67000 km, prodam. Novak, Cesta herojev 29 a, Novo mesto. (278-MV-4)

JUGO 55, letnik 1985, prodam. Turk, Velike Brusnice 58, tel. 85-905, popoldne. (285-MV-4)

JUGO 45, letnik 1984, prodam ali menjam za golf z doplačilom. Turk, Mali Orehek 5, Stopiče. (285-MV-4)

OPEL commodore, letnik 1982, prodam. Cena 27 milijonov. Tel. (068) 44-893. (284-MV-4)

ZASTAVO 101, letnik 1980, prodam. Jože Lešnjak, Volčkova vas 9, Senternej. (264-MV-4)

DIANO, letnik 1979, (za 180 M), in avtomobilsko priklopnico prodam. Anton Rozman, Potok 18, Straža. (246-MV-4)

JUGO koral 45, star pol leta, prodam. Informacije po tel. (0608) 88-851. (248-MV-4)

JUGO koral 45, nov, neregistriran, prodam. Tel. 25-908. (P4-12MO)

GOLF, letnik 1980, prodam ali men- jam za Z 101 ali 128 ali lada. Alojz Štine, Nad mlini 57, Novo mesto. (250-MV-4)

Z 101 mediteran, letnik 1982, prodam. Glavni trg 4, Novo mesto, tel. 24-017. (P4-2MO)

GOLF diesel, letnik 1984, prodam. Perko, Gornji Kriz, Žužemberk. (234-MV-4)

RENAULT 4 GTL modre barve, let- nik 1986, prodam. Anton Težak, Dole 5, 68331 Suhor pri Metliki. (235-MV-4)

KADET 1,6 D, letnik 1984, 65.000 km, prodam. Tel. (0608) 61-880, dopold- ne. (249-MV-4)

MINI 1100 special, letnik 1979, ob- novljen, športno opremljen, registriran do 30. junija 1989, prodam. Telefon 21-851. (232-MV-4)

126 P, november 1985, prodam. Toni Rangus, Dolenje Vrhpolje 15, Senternej. (P4-38MO)

GOLF DIESEL, september 1983, prvi lastnik, prevoženih 65.000 km, prodam. Tel. 57-731. (P4-34MO)

TOVORNI AVTO ZASTAVO, no- silnost 1,5 t, prodam. Tel. 44-528. (P4-37MO)

R 4 TL, letnik 1979, in Z 750 (za dele) prodam. Miklavc, Prečna 74, Novo me- sto, tel. 23-796. (260-MV-4)

R 4 TL, letnik 1981, registriran do de- cembra 1989, prevoženih 65.000 km, prodam. Ogled vsak dan po 15. uri na naslovu: Marjan Slak, Črmošnjice 8 pri Sto- pičah. (272-MV-4)

Z 126 PGL, letnik 1987, 15.000 km, ugodno prodam. Tel. (0601) 773-309. (P4-25MO)

GOLF DIESEL S paket, letnik 1985-

junij, ugodno prodam. Tel. (0608) 75-723, po 15. uri. (P4-26MO)

KARAMBOLIRANO SKOLJKO (v levi bok) za JUGO 45 prodam. Gimpelj, Zabja vas 15, Novo mesto. (P4-28MO)

GOLF D, letnik oktober 1984, 50.000 km, garažiran, ugodno prodam. Tel. 25-259 ali 21-079. (P4-29MO)

TOMOS AVTOMATIK z dodatno opremo prodam. Tel. (068) 52-060. (P4-31MO)

Z 101, letnik 1984, prodam. Prudič, Šmihelska 6, Novo mesto. (294-MV-4)

PRODAM ŠKODO 120 LS, letnik 1979, prevoženih 90.000 km, za 200 SM. Ogled se lahko na naslov: Pejič, Pod vi- nogradi 2, Straža, ali po telefonu 86-239, vsak dan popoldne. (ček-MV-4)

JUGO 45, letnik 1983, dobro ohran- jen, registriran do januarja 1990, prodam. Martina Vovk, Zbure 27, 68220 Šmar- ješke Toplice. (294-MV-4)

LADO 1200, letnik 1975, prodam. Tone Konda, Danila Bučarja 12, Novo mesto, tel. 28-754. (294-MV-4)

ZASTAVO 750 prodam. Franc Ko- vač, Bršljin 21, Novo mesto, tel. 21-503. (298-MV-4)

R 4, letnik 1978, obnovljen, prodam. Anton Mervar, Gotna vas 12, Novo me- sto. (300-MV-4)

Z 850, december 1984, 23.000 km, zaščiten, prodam. Može, Dol. Kamence 66, Novo mesto, tel. 20-432. (296-MV-4)

JUGO 45, letnik 1983, 7. mesec, 53.000 km, prodam. Brane Hutar, CPB 9a, Črnomelj, tel. 51-908. (301-MV-4)

UGODNO PRODAM NOV GOLF BISTRO (bencinar), metalik sn, z dodat- no opremo, še neregistriran. Tel. 21-087. (300-MV-4)

126 P, letnik 1983 — oktober, pro- dam. Tel. 27-262, popoldan. (302-MV-4)

126 P, letnik 1980, simko 1000 in APN 4 prodam. Strajnar, Podgora 44, Straža. (305-MV-4)

R 4 TL, letnik 1977, obnovljen, regis- triran do aprila 1989, prodam. Roman Tomazin, Zameško 7, Senternej, tel. 42-302. (P4-17MO)

R 4, star eno leto, in R 5, star tri leta, ugodno prodam. Dragan, Bršljin 36, Novo mesto, tel. 24-769. (P4-15MO)

JUGO 45 A, letnik 1986, prodam za 1,7 M in JEP WILLUS. Ogled popoldan na naslovu: Miha Štravs, Žužemberk 29. (P4-13MO)

GOLF JXD, letnik 1987, dobro ohran- jen, prodam. Tel. 26-348. (302-MV-4)

ZASTAVO 750, letnik 1977, prodam. Bečaj, tel. 49-562. (270-MV-4)

PRODAM Z 128, letnik 1986, in JU- GO 45, star 5 let, registriran eno leto, ali zamenjam za starejšo hišo in gradbeno parcelo v bližini Novega mesta. Tel. 27-751. (254-MV-4)

PRODAM

KOSTANJEVO KOLJE in stebre (nažagane) ugodno prodam. Pirnar, Pre- kopa 50, Kostanjevica. (261-PR-4)

ŠTEDILNIK Gorenje (štiri plin, dva električna) ugodno prodam. Rajko Ku- melj, Pod vinogradi 3, 68251 Straža. (266-PR-4)

OTROŠKO POSTELJICO z jogijem prodam. Tel. 85-913. (258-PR-4)

PRODAM motorno žago Alpina 45, novo, po zelo ugodni ceni. Ignac Jerovšek, Lunčakova 13, Mirna, tel. 47-441. (P4-22MO)

TELICO, staro 13 mesecev, in 20 be- tonskih mrež (9 x 6) prodam ceneje. Pir, Sadija vas 24, Dvor. (255-PR-4)

UGODNO PRODAM rabljeno spal- nico brez omare, kopalno kad, kuhinjsko omaro — kredenco, kuhinjski kot, omari- co za čevlje in kuhinjsko napo. Ogled vsak dan do 10. ure popoldne. Marija Rodič, Mestne njive 10, Novo mesto, tel. 28-307. (235-PR-4)

PRODAM ventilator za dosuševanje sena z dviznim kanalom, posnemalnik mleka, iverne plošče (16 mm), parcelo za vikend, kosilnico Mertel. Tel. (068) 40-005.

DRVA (20 m) prodam. Anton Kleme- nič, Goriška vas 15, Mirna Peč. (275-PR-4)

PRODAM 15-colski gumi voz. Tel. 85-412. (P4-50MO)

GOZDARSKO VITLO, kosilnico ba- tuje (še v garanciji) in hrastove suhe deske (5 cm) prodam. Drakulič, Šmihel 23, No- vo mesto. (311-PR-4)

KOLERABO prodam. Šketelj, Razdr- to 13, Senternej. (P4-44MO)

KOSTANJEVO žagano kolje pro- dam. Tel. 26-484. (309-PR-4)

KAVČ, star eno leto, ohranjen, elek- trično kitaro »eko«, električni štedilnik in omaro za obutev prodam. Tel. 82-639. Prodaj vse poceni. (P4-48MO)

KUHINJO, kompletno, ugodno pro- dam. Prodaj tudi pomivalni stroj, kuep- perbusch, avtomobilsko rabljene gume 14 x 175 ter bencinske sode. TAKSIST Ivo Kotar, Brod 55, Novo mesto, tel. 21-148. (312-PR-4)

MOTORNO ŽAGO stihl 051 pro- dam. Alojz Jaklič, Dol. Straža 63, Straža, tel. 84-722. (P4-33MO)

PRODAM 5 kom. zimskih gum 165 x 13 in dve letni gumi 145 x 13. Tel. 65-725. (P4-35MO)

PRALNI STROJ gorenje, obnovljen, prodam. Gimpelj, Zabja vas 15, Novo mesto. (P4-27MO)

2000 kom strešne opeke kaniža in 100 m² mreže za tlak prodam. Tel. 42-534. (P4-30MO)

MOTORNO ŽAGO stihl 041, dobro ohranjeno in motorno škroplilnik Stihl SG 17, prodma. Telefon popoldne 25-156. (286-PR-4)

PLEMENSKO TELICO, staro eno leto, prodam. Tel. 43-820. (289-PR-4)

OMARO za jedilnico ugodno prodam. Krajnc, Adamičeva 38, Novo mesto, tel. 25-691. (304-PR-4)

KRZNENO JOPO, sive barve, kunec, številka 38, prodam. Cena 30 SM. Tel. 21-947. (306-PR-4)

KRAVO v A kontroli, brejo 7 mese- cev, tretje tele, prodam. Hrastar, Stranska vas 36, Novo mesto. (283-PR-4)

HLEVSKI GNOJ in kostanjevo kolje prodam. Jablan 23, Mirna peč. (307-PR-4)

KOSTANJEVO KOLJE prodam. Te- lefon 27-175 ali 27-307. (308-PR-4)

BARVNI TV mimi color, star dve leti, ugodno prodam. Tel. 28-742. (281-PR-4)

NUTRIJSKO (temno rjavo) jakno številka 40-42 prodam za 550 SM. Tel. 25-986, od 19. do 20. ure. (P1-58MO)

SPALNICO, malo rabljeno, prodam. Tel. dopoldne 21-277, Tekstov; popoldne 25-738, Jeriček. (P4-11MO)

DRVA prodam. Informacije na tel. 85-974. (244-PR-4)

PRODAM motorno žago Husquarna (švedska); črno-beli televizor Gorenje (3 leta) motorno kolo APN 4 (2 leti). Ogled vsako popoldne. Marjan Pincolič, Avgu- stine 12, Kostanjevica na Krki. (242-PR-4)

PRODAM rokovopaca Džonder, let- nik 1976, in traktor IMT 560. Andrej Pin- tar, Velika Loka 66, telefon 44-779 zvečer od 19. ure dalje. (239-PR-3)

VINOGRADNIŠKO KOLJE (izde- lano) in jabolčnik prodam. Žefran, Gotna vas 29, Novo mesto. (251-PR-4)

kupim

BUKOVA DRVA (10 m³) kupim. Ponudbe na tel. (061) 265-554. (231-KU-4)

posest

VINOGRAD (500 trt na žici) s trav- nikom in staro zidnico v Dolžu prodam. Franc Cimermančič, Bereča vas 34, Su- hor. (265-PQ-4)

DVE HIŠI z možnostjo gostinske ali ostale obrtne dejavnosti v Krškem pro- dam. Informacije na telefon (061) 217-320, od 10. do 12. ure vsak delavnik. (P4-16MO)

VIKEND in 20 arov zemlje v Beli Cer- vi prodam. Vikend potreben popravila. Voda, elektrika v vikendu. Informacije na telefon (068) 42-376. (ček-PO-4)

VINOGRAD, njivico in starino (12 arov) v Razborah pod Trško goro, pro- dam. Gačnik, Črešnjice 24, Otočec. (P4-1MO)

NJIVO (50 arov) v bližini vasi Gorica pri Krškem prodam. Tel. (0608) 68-343. (P4-40MO)

TRAVNIK in gozd na Orehovem pri Sevnici prodam. Informacije na telefon (0601) 81-298. (P4-39MO)

PARCELO na Ljubnu (cca 13 arov) prodam. Informacije na tel. 27-764. (ček-PO-4)

GOSTINSKI LOKAL prodam ali zamenjam za manjšo hišo v okolici Sevnice. Prosim, da pokličete na telefon 89-185, vsak dan od 15. do 16. ure. (P4-45MO)

NOVEJŠI VINOGRAD v Selah pri Bučki, nekaj gozda in opuščen sadovnjak, prodam. Možnost gradnje vikenda. Po- nudbe po telefonu (061) 557-801. (P4-5MO)

2,50 ha gozda (bukev, javor) pri Rim- skih Toplicah prodam ali menjam za osebni avto. Odkazano 120 m³ za leto

1989. Telefon (063) 730-623. Obvezen status kmeta. (P4-7MO)

VINOGRAD (10 arov) in vikend s kletjo (6 x 5 m) na Bučju pri Kostanjevi- ci na Krki prodam. Ponudbe na naslov: Herman, Vinje 68, 61262 Dol pri Ljubl- jani. (P4-9MO)

MANJŠO HIŠO na Mirni prodam. Cena avtomobila golfa. Franc Saje, Po- dlog 1, Mirna. (P4-4MO)

MOŽNOST nakupa apartmaja na Krku. Informacije ob delavnikih od 9. do 12. ure na tel. (061) 323-631. (5908-PO-4)

kmetijski stroji

ENOOSNO traktorsko prikolico, no- silnost 2500 kg, ugodno prodam. Franc Žugelj, Čurle 22, Metlika, tel. (068) 58-735. (P4-14MO)

FREZO Gorenje Muta (8 KM), odlič- no ohranjeno, prodam. Jože Andolšek, Vel. Podlog 65, Leskovec pri Krškem. (P4-20MO)

PRODAM po ugodni ceni zelo dobro ohranjeno traktorsko snopovezalko za vse vrste žita. Alojz Bohinc, Mrzla Dolina 19, Zabukovje pri Sevnici. (P4-21MO)

TRAKTOR TV 420, skoraj nov, z vsemi priključki, in gumi voz, nov, 16- colski, prodam. Tel. (061) 446-826. (P4-6MO)

TRAKTOR Zetor 35 (pogon na vsa 4 kolesa), generalno obnovljen, s 4 delov- nimi urami, prodam ali menjam za novejši IMT 539. Tel. (0608) 69-611, Franc Gaj- ski, Cirkir 13, Jesenice na Dol. (P4-8MO)

KOSILNICO Figaro s sedežem (enaka kot BCS), ugodno prodam. Tel. (064) 42-751. (P4-3MO)

TRAKTOR zetor 3511 prodam. Mi- lka Vovk, Rožno 54,

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, tašča, sestra, teta, stara mama in prababica

IVANKA ŠPRINGER

iz Dol. Straže 28

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za vsestransko pomoč, darovano cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na poti slovesa. Zahvaljujemo se tudi kolektivu Novoles-tozd DSSS (razvoj) in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 95. letu starosti nas je zapustila draga sestra in teta

MARIJA KLEPEC

Dolenjci 14

Iskrena hvala vsem, ki ste se v trenutkih žalosti spomnili pokojnice in jo pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo tov. Cvitkoviču za poslovilne besede, pevcem iz Adlešič in g. župniku za opravljeni obred.

Vsi njeni

Solze, žalost, bolečina
te zbudila ni,
tiha, nema je gomila,
kjer počivaš mirno ti.

(Narodna)

V SPOMIN

Te dni mineva žalostno leto, odkar je kruta usoda vzela našega sina, brata in strica

ANDREJA STRMOLETA

Hvala vsem, ki obiskujete njegov prerani grob, nosite cvetje in prižigate lučke.

Vsi njegovi

Tragično je preminil

MARJAN MULH

skladišni delavec

Od njega smo se poslovili v ponedeljek, 23. januarja. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Sodelavci Novolesa-TOZD tovarna akrilnih proizvodov

Trebnje 22. 1. 1989

ZAHVALA

Tiho je odšla od nas naša draga mama, stara mama in prababica

MARIJA VODOPIVEC

iz Biške vasi pri Mirni peči

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sovaščanom in vsem, ki ste se od nje poslovili ter jo spremili k večnemu počitku. Hvala gospodu župniku za opravljeni obred ter organistki in govorniku za lepo slovo.

Žalujoci: vsi njeni

Pomlad bo na najin vrt prišla
in čakala, da prideš ti,
sedla bo na rosna tla
in zajokala, ker te ni.

V SPOMIN

25. januarja bo minilo žalostno leto, odkar me je zapustila draga žena

LUŠA VUKŠINIČ

roj. Štrumbelj
iz Vavpče vasi 4, Semič

Iskrena hvala vsem, ki ste jo imeli radi, ji prinašate cvetje, prižigate svečke, postojite ob njenem grobu in z lepo mislijo počastite njen spomin.

Žalujoci mož Tine

Prosim te, mama, ne joči tako,
da v črni mi zemlji ne bo pretežko,
le kadar tam mimo greš, malo postoj,
v srcu prikljiči v spomin obraz moj.

V SPOMIN

25. januarja sta minili dve žalostni leti, odkar nas je zapustil naš ljubljani sin, brat in stric

BOŽIDAR HRIBAR

iz Zabrdja

Zahvaljujemo se vsem, ki se ga spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem preranem grobu.

Neutolažljivi: mama Marija, ata Darko, brat Marjan z ženo Milko ter nečak Erik

Kako pozabim naj gomilo,
ko plemenito v njem trohni srce,
ki zvesto nas vse ljubilo
prav do zadnjega je dne.

V SPOMIN

27. januarja mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, ata, stari ata, brat, stric in tast

STANE DIM

Rače selo 3

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov tihi dom.

VSI NJEGOVI

Skrb, delo in trpljenje —
tvoje je bilo življenje.
Bolečine in trpljenje si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.

ZAHVALA

V 94. letu starosti nas je zapustila naša dobra in skrbna mama, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJA KAPLER

iz Šmarjete 8 pri Novem mestu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem, ki ste našo mamo spremenili na njeni zadnji poti, ji darovali cvetje, vence in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se dr. Kresetovi, patronažni sestri iz ZD Škocjan in DO Elektro Sentjerne. Zahvala tudi gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat najlepša hvala!

Žalujoci: vsi, ki smo jo imeli radi

Ljubezen, zvestoba, trud in trpljenje,
skrb za nas, oče, to je bilo vaše življenje. Ljubili ste nas, dom in našo zemljo, trta jokala bo, ko vas v vinograd več ne bo.

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ALOJZ PAPEŽ

z Velike Strmice 12

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, darovali cvetje in pokojnika spremili k zadnjemu počitku. Posebno zahvalo izrekamo osebju oddelka intenzivne nege interne bolnice Novo mesto, vsem DO za podarjene vence, govornikom za poslovilne besede pred domačo hišo in ob odprtem grobu, gasilskim društvom, pevcem za zapete žalostinke in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

Ni je večje bolečine
kot v dnevih bede
nositi v srcu
na najine srečne dni spomine.

ZAHVALA

Ko se je zimsko jutro prebujalo, je bila smrt močnejša od želja. Poln hrepenenja in veselja si v cvetu mladosti odšel od nas, dragi mož, očka in zet

BRANKO ŠIVAVEC

(18. 6. 1960 — 18. 1. 1989)
iz Ravnika 12 pri Šentrupertu

Iskreno in iz srca se zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalja, darovali cvetje in Branka v tako velikem številu spremenili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala velja DO ZPS TZ Litostroj, sodelavcem Brusilnice hidravličnih oblik, delavcem računovodstva, DO Trimo Trebnje, DO Dana Mirna, pihalni godbi Litostroja, govorniku tov. Stanetu Cizlju za poslovilne besede ob odprtem grobu, družini Frelj iz Šentruperta, pevcem, prijateljem in znancem ter gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Neutolažljiva: žena Branka, hčerkica Damjanca in mama Marija

Trdo delo in trpljenje —
bilo je tvoje vse življenje.
V tvojem domu ostala je praznina,
v naših srcih globoka bolečina.

ZAHVALA

V 82. letu nas je nepričakovano za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, sestra, teta in tašča

ANA GRIČAR

roj. Štrazberger
iz Otočca

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem za izrečena in pismena sožalja ter vence in cvetje. Posebna zahvala sosedovima Cilki in Jožici za pomoč. Hvala vaščanom za cvetje in darove za svete maše, ter za tako številno spremstvo k zadnjemu počitku, Jožetu Begu za lepe poslovilne besede, osebju intenzivne nege na internem oddelku Splošne bolnice Novo mesto ter za vence Tiskarni Ljubljana in Vodovodu VKC Ljubljana. Prisrčna hvala gospodu župniku za lepo opravljeni obred, cerkvenemu zboru za pesmi, zapete v cerkvi in na pokopališču, ter vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali!

Žalujoci: vsi njeni

Delo, poštenost, trpljenje,
to bilo tvoje je življenje

ZAHVALA

V 33. letu starosti nas je za vedno zapustil ljubi mož, očka, sin, brat

JOŽE KOCJANČIČ

Sadinja vas 1a, Dvor

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, sosedom in vaščanom ter vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, stali ob strani, darovali pokojniku toliko vencev in lepega cvetja ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala velja IMP DO LIVAR VIKTOR KOLEŠA Ivančna Gorica za denarno pomoč in organizacijo pogreba. Zahvaljujemo se tudi DO NOVOLES TOZD TG DVOR, OŠ Dvor, govornikom za poslovilne besede pevcem za zapete žalostinke ter gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Silva s hčerkami Suzano, Tino, Katjo, mama, brat Zvonko, sestra Tončka z družino ter ostalo sorodstvo

MARJANA ŠETINA — KLADNIK

za nadaljnji razvoj in uspeh otrok v šoli.

»Opažala sem velike razlike med otroki, ki so prihajali v šolo iz različnih socialno-kulturnih okolij, poleg tega pa tudi med otroki, ki so obiskovali takrat še zelo kratko pripravo na osnovno šolo in med tistimi, ki so imeli možnost opraviti celoten pripravljani program. Zasedovala sem njihovo delo v prvih in tretjih razredih, pa tudi razlike pri uspehu pri posameznih predmetih in analize so to moje opažanje še bolj potrdile. Pozneje se je spremenila zakonodaja, nudili naj bi več tistim iz dejanskega okolja, ki so imeli možnost izboljšati svoje pogoje, in tako smo tudi v Novem mestu programe razširili in izboljšali.«

Sedaj, ko je Marjana Šetina-Kladnik že peto leto ravnateljica novomeškega Vzgojno-varstvenega zavoda, ima sama veliko možnosti vplivati na to delo: »Naložba v človeka v predšolskem obdobju, se pravi v tistem, ki je najbolj plastično, je neprecenljiva in se pozneje bogato obrestuje. Mi poskušamo dvigati strokovno raven dela z internim usposabljanjem osebja, s čim bolj zanimivimi programi, v katere uspešno vključujemo tudi zunanje sodelavce, vendar se zavemo, da bi se dalo narediti še veliko več. Precej je namreč odvisno od materialnih pogojev. Kako je s tem, pove že dejstvo, da imamo v novomeški občini v primerjavi s Slovenijo zelo majhno zajetje otrok v vrtcih. Drugod tako kritično stanje rešujejo tudi s samoprispevki, pri nas pa za to ni pravega posluha.«

Marjano poznajo kot energično osebnost, ki na številnih sestankih zna pravilno zastaviti besedo in prikazati probleme. Prav teh sestankov pa je veliko, zato le malo časa ostaja za zasebno življenje, za družino. Še sreča, da sta hčerki odrasli, sedaj že stopata po materinih stopinjah, nekaj časa pa le ostane za vrtičkarstvo, ki ji sprostijo dušo in srce. Drugim razvedrilom se je treba ob tolikšni delovni obremenitvi pač odpovedati.

T. JAKŠE

SMEH JE RES POL ZDRAVJA

To, kar je ljudska modrost vedela od nekdaj, je zdaj potrdila tudi znanost. Smeh je zdrav, povečuje telesno odpornost, znižuje bolečinski prag, pospešuje dihanje, uri mišice, spodbuja prebavo, izboljšuje sposobnost za razmišljanje in pomaga do boljšega spanja. Na tem gradijo privrženci nove medicinske discipline, ki ji pravijo gelotologija. Francoski zdravnik Henrik Rubinstein priporoča smeh, ki nič ne stane, za zdravlilo proti astmi, migreni, bolečinam v hrbtu ter proti nekaterim motnjam v spolnem življenju.

NOBENEGA EKSPLOZIVA VEČ — Pirotehnik zaščitne enote milice RSNZ iz Ljubljane (na posnetku) je s kolegom s pomočjo detektorja, ki odkriva feromagnetne materiale tudi do globine 6 metrov, prečesal celotno gradbišče bodočega Hotelskega trgovskega centra (HTC), in ni odkril eksploziva oz. municije iz 2. svetovne vojne. Pri Betonu, kjer so dobili to veliko delo, vredno okrog 12 milijard dinarjev, so si oddahnili, kajti nov HTC mora biti končan v 9 mesecih, torej do prihodnjega občinskega praznika v Sevnici. (Foto: P. P.)

Humano delo se ne da poplačati z denarjem

30 let skrbništva Marice Omerzel iz Metlike

METLIKA — Gotovo bi bilo na svetu manj revežev, zavrnjenih, manj tistih, ki jim zadostuje stisk roke, nasmeh, spodbudna beseda, da zopet najdejo svoj smisel življenja, če bi se rodilo več ljudi, kakršna je Marica Omerzel iz Metlike. A takšni dobrosrčneži so zelo redko posejani po zemeljski obli.

Tri desetletja je tega, kar je Marica postala skrbnica. Takrat je kot medicinska sestra prevzela skrbništvo nad nosečima dekletoma, ki si sami nista niti mogli niti znali pomagati. »Kot zdravstvena delavka in kot človek sem takrat čutila dolžnost, da pomagam neboljnim otroci, ki so bili v rokah Mari Hudanovca in Jožefa Kraševca. Ko sta bila otroka rojena, me je socialna služba tudi uradno določila za skrbnico obeh deklet ter Marinega sina Cveta, medtem ko je skrb za Jožefinega sina prevzel oče,« se spominja začetkov Omerzelovega. O tem, koliko potrpežljivosti je potrebno pri takšnem delu, koliko odrekanja tudi lastni družini pa skrbi in korakov, da so bili njeni neboljenci zadovoljni, bi Marica lahko napisala cel roman. A na vse to se danes spominja z radostjo, srečno, da je lahko pomagala in da je pri 76 letih še vedno toliko pri močeh, da lahko priskoči na pomoč.

»Danes sem skrbnica le še Mari, a vsi radi prihajajo k meni, kot da sem njihova mati,« pravi zadovoljna in skromna Marica, ki ima v metliški občini najdaljši staž skrbnice.

»Saj bi to delo lahko opravljal tudi kdo drug, a kaj, ko humana dela niso plačana! Vsaj z denarjem ne. Pa se z novci tudi ne da poplačati zadovoljstvo, ki ga čutim, ko vidim, da sem nekaterim ljudem olajšala življenje,« razmišlja o svojem delu, pravzaprav poslanstvu, Marica.

M. B.-J.

Skrb za Rinžo in Kolpo

Pa tudi za pitno vodo na Kočevskem — Sodelovanje s Hrvati pri vzdrževanju jezev na Kolpi

KOČEVJE — V zadnjem obdobju je bilo na pobudo Sveta za varstvo okolja pri OK SZDL več razprav in razgovorov o varstvu voda, predvsem Rinže, Kolpe, jezera in tudi Krke. Nekateri pobude iz teh razprav so vnesene tudi v predlog plana območne vodne skupnosti Ljubljana — Sava, ki bo predvidoma sprejet še ta mesec.

Po tem predlogu bo Območna vodna skupnost (OVS) sofinansirala do višine 30 odstotkov vse vodovode, ki bodo letos grajeni na območju občine Kočevje (največja taka investicija bo vodovod za Kočevsko Reko). OVS bo sofinancirala študijo o čiščenju reke Rinže, poleti pa bodo s čiščenjem tudi že začeli. Razen tega bo OVS sofinansirala prenovitvena dela kanalizacije na levem bregu Rinže, s čimer bodo preprečili iztok iz kanalizacije v Rinžo. Pri Slovenski vasi bodo sofinancirali gradnjo praga na Rinži. OVS pa bo finansirala še razna druga vzdrževalna dela na Kolpi in Rinži. Predstavniki kočevske občine se bodo dogovorili tudi s predstavniki območne vode skupnosti Reka o prispevku te hrvaške skupnosti k obnovi jezev na Kolpi. Po sedanjem pre-

dlogu naj bi jezove nad Brodom na Kolpi vzdrževala reška skupnost, jezove pod Brodom pa OVS Ljubljana-Sava, ki je doslej od 10 jezev obnovila že 6.

Razen vsega naštetega pa bo OVS Ljubljana-Sava predvidoma prispevala 350 milijonov tudi za zavarovanje vodnih virov na Kočevskem.

J. P.

BISERNA ZA ZUPANOVA — V gradu Otočec je bila v soboto poroka, kakršnih ni veliko po Dolenjski. Zakonca Ana in Franc Zupan iz Gorenje vasi pri Šmajeti sta po zlati dočakala tudi biserno poroko. Kot se spodobi, ju je poročil predsednik občinske skupščine Novo mesto Franci Šali. Zanimivo je, da sta biserno poroko praznovala natanko po šestdesetih letih »zakonskega jarma« in da je bila 21. januarja 1929. leta tudi sobota. V dolgoletnem zakonu sta doživela marsikaj hudega, bili pa so tudi trenutki sreče. Rodilo se jima je osem otrok, od katerih je živih še šest. Danes sta vesela ob 16 vnukih in 9 pravnukih. (Foto: J. P.)

kozerija

NAJ SPI, NIČESAR NE BO ZAMUDIL!

Ko mi je dolgčas, gledam televizijo. Sicer ne škoda življenja. Najbolj navdušen sem nad risankami, šele nato pridejo na vrsto kavbojski filmi, grozljivke in umetnine, ki prikazujejo našo polpreteklo zgodovino.

Ne zamudim pa dnevnika, to priznam brez mučenja.

Dnevnik najprej poroča o domačih temah. Kmalu zatem o dogodkih po Evropi in svetu. Na koncu je vremenska napoved.

Posebej me zanimajo dogodki iz moje domovine. TV se je specializirala na sestanke. Prikazuje delega-

Počitnice sredi roških gozdov

Odred gorjanskih tabornikov teden dni na Resi — Tabornišvo se spet krepi

RESA — Dvainštirideset članov odbora gorjanskih tabornikov iz Novega mesta je med zimskimi počitnicami preživel teden dni sredi kočevskih gozdov v gozdarski koči na Resi. Tradicionalni zimski tabor z vodniškim tečajem so v tem kraju ponovili že drugo leto zapored in mladi taborniki so bili nadvse zadovoljni. Medtem ko se je Novo mesto z okolico v teh dneh cmarilo v megli in smogu, je bilo na Resi sončno in za ta čas kar toplo. Snega res ni bilo videti, zato pa so zabavo poiskali v izletih in pohodih, učili so se topografije in orientacije, spoznali gozdove in njihov pomen in se navajali, kako preživeti v naravi. Vsak večer so v prenovljeni koči, ki je last Gozdnega gospodarstva in Novolesa, spleтали družabne večere s kvizi znanja o taborniških veščinah, ob zaključku pa so pripravili tudi taborni ogenj. Nekateri so odšli domov tudi z uspešno opravljenim vodniškim izpitom.

Odred gorjanskih tabornikov bolj in

ČUDOVITI SVET STAREGA DENARJA

Mladinska organizacija je spet pripravila razstavo, tokrat so razstavljalci prinesli precej starega papirnatega in kovane denarja. Seveda ga je največ prinesel kar tovariš Vlado, ki je že vrsto let navdušen numizmatik. Povedal nam je, da ima njegova zbirka, ki šteje približno 70 bankovcev in še več kovancev, veliko vrednost. Ta denar je res zanimiv in se po vrednosti ne da primerjati z današnjim. Mislim, da je razstava uspešna. Z velikim zanimanjem si izmenjujemo star denar.

MATEJA JANKOVČ

V ČRNOMLJU VEČERI EVERGRINOV

ČRNOMLJ — V restavraciji Grad, v okviru katere deluje tudi diskoteka Belokranjska klet, pričenja Viator z večeri evergrinov, plesnih ritmov in kokejlov. Poskrbljeno bo za zabavo in širšo ponudbo hrane. Vabljeni!

Slovenija Moja dežela.

S KROFOM DO BOGATE NAGRADE

OTOČEC — Zasnji smo pisali, da letošnje pustno veselječenje v otoški restavraciji ne bo skraćeno zgolj na ravanje in izbor najlepših šem, pač pa bodo vsi gostje imeli priložnost priti do bogate nagrade. Do kakšne in na kak način, je že znano: v krofe, ki bodo gostom na voljo od sobote do pustnega tokra, bodo zamesili tri žetone. Kdor bo najhitrejši največjega, mu bodo precej odšteli, reci in piši, 500.000 din, dosti manj pa tudi preostali nagradi ne bosta vredni. Za take krofe se potemtakem le spleča iti poveselit na Otočec, kjer prijetnega vzdušja in še česa ne bo manjkalo.

manj uspešno deluje že 37 let. Nekdaj znani novomeški taborniki so pred leti skorajda prenehali z delovanjem, Mojca in Marko Grein ter drugi prekaljeni taborniški zanesenjaki pa so jih spet

Odred se za lansko leto lahko pohvali s številnimi akcijami. Tako so pripravili skrajda prenehali z delovanjem, Mojca in Marko Grein ter drugi prekaljeni taborniški zanesenjaki pa so jih spet

• Zasluge za uspešno delo novomeških tabornikov nosi tudi sekretariat za ljudsko obrambo, ki je v preteklem letu tabornikom pomagal pri nabavi najnujnejše opreme, prispeval pa je tudi denar za udeležbo tabornikov na »taborniški univerzi« v Bohinju. Pomagale so tudi krajevne skupnosti, kjer taborniške čete delujejo, in delovne organizacije Novoles, Vodnogospodarsko podjetje, Tovarna zdravil Krka, Ljubljanska banka, Gozdno gospodarstvo in še nekateri drugi.

spravili k življenju. Danes je v zelenih oblačilih že 280 tabornikov iz čete Zelenih otokov in krajevne skupnosti Ločna-Mačkovec ter iz osnovnih šol Katja Rupena, Grm in čete Porečanov iz osnovne šole Milke Šobar-Nataše.

J. PAVLIN

POČITNICE SREDI ROGA — Mnogi dolenjski šolarji bodo letošnje zimске počitnice zapisali med slabe. To pa ne velja za 40 osnovnošolcev iz odreda gorjanskih tabornikov, ki so teden dni preželi v gozdarski koči na Resi. Snega res ni bilo, zato pa dovolj sonca in iger. (Foto: J. P.)

DESET NAJBOLJŠIH

TOP LESTVICA DOLENJSKEGA LISTA

Top lestvico sestavljajo v uredništvu Radia Glas Ljubljane in teleteksta ljubljanske televizije. Po valovih Studia D jo lahko slišite vsako soboto ob 11. uri, preberete pa v Dolenjskem listu. Številke v oklepaju povedo, na katerem mestu je bil posamezen hit prejšnji teden.

- (2) Slow turning — JOHN HIATT
- (3) Nobody's perfect — MIKE & THE MECHANICS
- (1) Angel of Harlem — U2
- (5) As long as you follow — FLEETWOOD MAC
- (7) Giving you the best that I got — ANITA BAKER
- (—) Twist in my sobriety — TANITA TIKARAM
- (9) Del Ríos song — BLUE OYSTER CULT
- (4) Bad medicine — BON JOVI
- (6) Baby mine — B. RAITT & WAS NOT WAS
- (—) Exile — ENYA

DESET NAJBOLJŠIH

Lestvica narodnozabavne glasbe Studia D in Dolenjskega lista

Nagrado Studia D si je teden dobila MATEJA POVŠE z Uršnih sel. Lestvica pa je takšna:

- (1) Dolenjski sem kmet — COF
- (3) Ej oca, povejte — FANTJE Z VSEH VETROV
- (2) Soncu naproti — HENČEK
- (5) Lepo je biti doma — ANSAMBEL I. RUPARJA
- (4) V Beli krajini sem doma — NOVI ODMEVI
- (6) Za vse hvala ti — ANSAMBEL F. MIHELICA
- (10) Ko pride pomlad — NAGELJ
- (—) Vsi na ples — ANSAMBEL T. VERDERBERJA
- (8) Sem ribce lovil — SLOVENSKI MUZIKANTJE
- (9) Valček — ANSAMBEL J. GOTLIBA

Predlog za prihodnji teden: Za vas — MARJAN PODLOGAR.

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošiljajte na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

Enkrat: sindikat.

Drugič: partija.

Tretjič: izvršni svet.

Četrtič: skupščina.

Petič: Sezele.

Šestič: mladina.

Sedmič: borci.

val mojo domovino po televiziji, bi menil, da tu ljudje ne počenajajo drugega, kot sedijo, poslušajo in čvekajo.

Desetič: društvo za zaščito misljenja.

Nedolgo tega sem videl po televiziji delegata, kako je trdno spal. Gledalci, moji prijatelji in znanci, so to njegovo dejanje globoko obsojali. Jaz pa sem bil navdušen nad njim. Spal je na sestanku republiškega sindikata. Spal je na sestanku ozimničarjev. Prav je storil. Ničesar ni zamudil!

Osmič: kmetje, združeni v kmečki zvezi.

TONI GAŠPERIČ